

Silas Bygdqvist

A. J. RUSSELL ⁴⁾

ENDAST
FÖR SYNDARE

17 upplagor på 2 år
i England

F. B. och papper
A. 152 =

F. B. - varför inte gift? = 156

Gevär för Rönne Kåsering
6/8. 1980

A. 169

^{Revanche}
4) Kulturredaktör i Daily Express
Sitt 1924

Chiefed Sunday Express
1924 -

A. J. RUSSELL

ENDAST
FÖR SYNDARE

BEMYNDIGAD ÖVERSÄTTNING

AV

TH. ARVIDSON

TREDJE UPPLAGAN
(5:te—7:de TUSENDET)

STOCKHOLM

NYA BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAGET

Denna boks engelska titel är:
FOR SINNERS ONLY

Stockholms Bokindustri Aktiebolag. Stockholm 1934.

ENLIGT TILLÅTELSE

Då läsaren vänder bladen i denna ovanliga bok, blir han kanske förundrad över att här möta några nu levande, märkliga personer, vilka berätta om förunderliga upplevelser, som orsakat omdaning av deras liv.

Det bör stå klart för envar, att hur personliga dessa berättelser än må vara, så föreligger här intet brott mot givet förtroende.

Många av dessa öppenhjärtiga berättelser hava förut omtalats vid offentliga sammankomster, ehuru de icke förr än nu blivit samlade och offentliggjorda i bokform.

De ha alla medtagits här enligt tillåtelse.

A. J. R.

I N N E H Å L L

1. Enligt tillåtelse	5
2. Översättarens förord	7
3. Endast för syndare	9
Första kap.: Rösterna ur det blå	11
Andra kap.: De tre trubadurerna	23
Tredje kap.: Sexualitet och pengar	41
Fjärde kap.: Livsodanaren	62
Femte kap.: De första gruppdagarna	80
Sjätte kap.: Oxfordgruppen	93
Sjunde kap.: En motorklubb spränges	109
Åttonde kap.: Frank i verksamhet	122
Nionde kap.: Gottgörelse	133
Tionde kap.: Gruppdagarna i Oxford	150
Elfte kap.: Den mänskliga ledaren	160
Tolvte kap.: Journalistens märkligaste resa	172
Trettonde kap.: Bill Pickle	182
Fjortonde kap.: Undret i Golgatakyrkan	199
Femtonde kap.: Ledning i praktiken	213
Sextonde kap.: Ett idealhem	232
Sjuttonde kap.: En modern hustrus ävertyr	246
Adertonde kap.: Det invecklade äktenskapliga problemet	256
Nittonde kap.: En Oxford-psykolog uttalar sig	270
Tjugonde kap.: Andefylld lärdom	285
Tjuguförsta kap.: Det sårade samvetet	299
Tjuguandra kap.: Vad synd är	308
Tjugutredje kap.: Anden verkar	323
Tjugufjärde kap.: Endast om en syndare	341

ÖVERSÄTTARENS FÖRORD.

»Oxfordgrupprörelsens bok» har man med rätta kallat A. J. Russells: »For Sinners Only», som härmed föreligger i svensk översättning. Andra ha ock med en viss rätt kallat den »en hednisk bok med ett budskap för hedningar». Med ovanligt medryckande, journalistisk svung och intresseväckande och fängslande bildriktedom ger författaren i boken »Endast för syndare» ett tvärsnitt genom denna märkliga, världsvida väckelserörelse med dess många originella och andrika ledarepersonligheter, samtidigt som han låter oss följa sin egen inre utveckling från hans första bekantskap med rörelsen och dess omdanande inflytande i hans liv. Det torde knappast förvåna, då man får höra, att »For Sinners Only» på ett års tid i England utkommit i cirka 122,000 exemplar och dessutom blivit översatt till flera andra språk.

Grupprörelsen har präglat en serie särskilda uttryck, som översättaren sökt att återgiva med största möjliga likformighet. Några av de viktigaste, som ofta förekomma i författarens framställning, nämnas här nedan jämte den svenska översättningen.

Surrender — överlåtelse (åt Gud).

Guidance — ledning (genom den Helige Ande).

Sharing — delgivning (bekännelse av synd och vittnesbörd om andliga erfarenheter).

Restitution — gottgörelse (ersättning för skada man vållat andra genom sin synd eller sina felsteg).

Change — omdana (egentligen detsamma som omvända, resp. omvändelse, men med avsikt präglad för att undvika ett slitet uttryck).

Group — grupp (den fria sammanslutningen mellan omdanade människor för delgivning och ledning).

Team — lag, kamratlag (några som samarbeta för bestämda missionsuppgifter).

House-party — gruppdagar (en fri och otvungen samvaro under flera dagar, t. ex. på en lantgård, i en skola, på ett hotell eller annan lämplig plats).

Med författarens tillåtelse har den svenska översättningen i likhet med den danska något förkortats särskilt genom uteslutning av delar av elfte och tolfte kapitlet.

Till fil. doktor Karl Fries, som på översättarens anmodan kritiskt och välvilligt granskat översättningen i manuskript och därvid givit värdefulla råd rörande den språkliga utgestaltningen på svenska av originalets många gånger svårtolkade vändningar, samt till teol. och fil. kand. Hans Cnattingius, vilken å författarens och de svenska gruppernas vägnar granskat översättningen i korrektur, ber jag att härmed få betyga min tacksamhet för värderat bistånd.

Th. Arvidson.

*In i skogen min Mästare gick
ett bittert ögonblick.
In i skogen min Mästare kom
Natten före sin dom.
Men olivträdet mildt på honom såg,
Dess gråa blad på hans hjässa låg;
Genom törnsnåren gick en smärtovåg,
När in i skogen han kom.*

*Ut ur skogen min Mästare gick,
Styrkt av hjälp, han fick.
Ut ur skogen min Mästare kom,
Styrkt mot död och dom.
Då död och skam till sist honom tog,
Ur trädens skygd man fram honom drog,
Och sist på ett träd man fast honom slog,
När ut ur skogen han kom.*

»En sång om träden och Mästaren»,
anförd efter Sidney Lanier.

FÖRSTA KAPITLET.

Rösten ur det blå.

Detta är en bok om syndare och för syndare av en riktigt stor syndare.

Ni kanske inte tycker om den. Ni kommer kanske att avsky den såsom somliga säkerligen komma att göra.

Ni kommer kanske att tycka illa om framställningen, ty fastän boken lär oss känna älskvärda människor, ger den sig dock in på ett föga tilltalande ämne. Och löser därmed en gåta.

Ni kommer kanske att tycka illa om människorna, sådana de skildras i tryck, men icke sådana de möta oss i levande livet. Då de alla äro levande människor, kan ni själv komma att sammanträffa med dem endera dagen och upptäcka huru präktiga de äro. Åtminstone en av dem kommer att leva som historisk gestalt, när denna generation stigit ned i det förflutnas grav. Kanske detta kan sägas om många.

I varje fall kan ingen motbevisa denna boks sanning eller undkomma dess utmaning. Berättelsen är sann; dess utmaning gäller er.

* * *

Från slutet av 1923 till medio av 1926 var jag litterär redaktör vid den kanske mest livskraftiga och framåtsträvande av Londons dagliga tidningar. Under denna tid inträffade vissa händelser, som förde mig mitt in i en krets av de märkvärdigaste människor jag någonsin

kan komma att sammanträffa med. I dag finns det grupper av dylika människor kringspredda jorden runt, och de hålla på att omdana deras liv, som de sammanträffa med, giva ut allt vad de äga och begära intet i ersättning.

De äro icke organiserade. Ingen kan säga hur många de äro. Ty för att tala deras eget språk: »Man kan icke söka inträde, ej heller kan man söka utträde; man är antingen inom eller utom rörelsen, allt efter arten av det liv man lever.»

De äro sannolikt den underligaste sammanslutning av kristna »våghalsar» som funnits sedan första århundradet. Ännu är det för tidigt att förutsäga, hur det kommer att gå med dem. Rörelsen kan taga en eller två möjliga former, då den utvecklas: den kan antingen bliva endast en ny ädelsten eller ljusbrytning i kristendomens krona liksom de rörelser, som äro innerligt förbundna med namnen Augustinus, Franciskus, Luther, Wesley, Booth och Moody; eller den kan komma att påskynda en återförening mellan de kristna, till och med mellan katoliker och protestanter. Den kan komma att återuppväcka urkristendomen inom varje kyrkosamfund, utdriva kompromissen ur namnkristnas liv, göra kyrkan till en verklig återställare av splittrade hem, skänka mening och ledning åt ändamålslösa och missledda människoliv, höja ett flammande kors överallt på kontor, i verkstäder och inrättningar och verkligen inleda det kristna tusenårsriket i detta vårt tjugonde århundrade.

Såsom litterär redaktör hade jag till uppgift att anskaffa intresseväckande bidrag till tidningen, vilka kunde öka dess spridning. På ett förunderligt sätt stötte jag på två ovanliga medel att uppnå mitt syfte, vilka jag sedan fann vara kardinalpunkter i den egendomliga grupps verksamhet som jag senare fick göra bekantskap med. Jag kallade dessa medel inspiration och bekännelse. De kallade dem ledning och delgivande.

Det var en lördag, min fridag, som jag vanligen tillbringade i min trädgård i Kent. Inte därför att jag var

särskilt road av trädgårdsarbete, men emedan det skänkte god kroppsövning och höll mig borta från kapplöpningsbanan, där jag förött många fridagar på ett mera spännande och kostsamt sätt.

Jag knogade på utan att tänka på något särskilt. Plötsligt fick jag en underlig upplevelse. Det tycktes som om en svag elektrisk sprakning förnummits i den klara luften som omgav mig. Säkert är att ingen annan fanns i trädgården, men någon eller något talade till mig: en röst som var hörbar och likväl fullkomligt ljudlös, — hur paradoxalt detta än låter. Detta förefaller mig vara det enda sättet att giva uttryck för vad jag alltid skall betrakta som en övernaturlig erfarenhet.

Jag kände ett budskap från luften beröra min hjärna. Det sänkte sig ned så milt som ett dalande löv eller som fläkten av en mild västanvind. Det åtföljdes av en behaglig och oförgätligt upplyftande känsla.

Det var intet särskilt gripande i budskapet, ehuru det åstadkom förundransvärda resultat, då det omsattes i handling. Jag kan icke numera klart komma ihåg den exakta ordalydelsen. Jag blev helt enkelt tillsagd, att söka förmå tolv romanförfattare att avgiva sin religiösa trosbekännelse i vår tidning. Det var tydligen en god idé, men den innehöll intet som skilde den från andra, som givits mig och tusentals andra människor, blott denna underliga förnimmelse av att den blivit ingiven utifrån, kanske med något bestämt syfte, samt den angenäma fysiska och andliga återverkan som åtföljde den.

Nästan omedelbart efteråt försvunno både idén och upplevelsen i min själs fördolda och voro fullständigt förgätna under åtskilliga månader. Så en dag i början av september 1925 blev jag anmodad att anskaffa en god artikelserie för höstens prenumerationskampanj, för vilken en ganska stor summa penningar kunde få användas.

Jag återvände till mitt rum och började tänka. Då kom minnet av den nämnda vårdagen i min trädgård. Intuitivt förnam jag, att här hade jag det rätta ämnet

förberett. En lycka var att jag glömt av budskapet tills nu, då det var den bästa tiden av året att börja en ny serie tidningsartiklar. Den skulle komma att fångsla intresset, då folk efter semestern återvände till höstens uppgifter.

När jag tidigare och senare förordat andra artikelserier, som krävt stora penningssummor, har jag känt mig orolig. Det var de och de argumenten för, och de och de argumenten emot förslaget. Men denna gång hade jag en fast tillförsikt, att det stod någon hemlighetsfull makt bakom förslaget och att intet kunde hindra dess framgång. Naturligtvis skulle psykologerna vilja betvivla denna artikelseries övernaturliga ursprung och förklara min upplevelse med vissa av mitt känslotillstånd orsakade rubbningar i de inre sekretionskörtlarnas verksamhet eller med att något slungats upp ur mitt undermedvetna. Gärna för mig! Men jag skulle önska, att de kunde sätta samma körtlar eller samma undermedvetna »Jag» i verksamhet, närhelst jag står i behov av hjälp!

Det är jämförelsevis lätt att få en god idé antagen, men det är betydligt svårare att förmå ett antal framstående romanförfattare att gå med på förslaget, känsliga som de äro för sin egen värdighet och ställning, särskilt då det gäller att avslöja sitt privatliv för den nyfikna mängden. Tio framstående författare, alla väl kända i England och de flesta av dem också väl kända i Amerika, läto sig lockas av vår ovanliga anhållan och gingo villigt med på att lämna bidrag. De voro:

Arnold Bennett.

Sir Arthur Conan Doyle.

Henry Arthur Jones.

Israel Zangwill.

J. D. Beresford.

Hugh Walpole.

Compton Mackenzie.

Rebecca West.

E. Phillips Oppenheim.

H. de Vere Stacpoole.

Jag har glömt varför antalet bidragsgivande romanförfattare minskades från tolv till tio, den siffra som gavs mig, men jag minns att serien tog allt för snart

slut, fastän vi ökade ut den med en artikel av en anonym korrespondent, en andra artikel av Sir Arthur Conan Doyle och två extra av biskopen av London.

Att giva »en okänd man» ett tillfälle att gå i flock med några av Englands bästa författare var en lyckad idé, (framkallad av »Den okände soldaten»), vilken visade sig vara mycket populär. Tusentals försökte sig på med att framlägga sina religiösa synpunkter i förening med ryktbara författare. Jag utvalde den vinnande artikeln på grund av att den innehöll ett belysande uttalande om en för våra läsare och mig själv gemensam brist, samt emedan den utgjordes av en klar framställning av en enkel kristen tro, begriplig för massorna.

»Lusten att sätta allt på ett kort», sade den okände författaren, »vilken så ofta blivit förvänd och brukad för ovärdiga syften, är en av de värdefullaste drifter som människan äger, och ingenstädes finner den ett sannare eller fullkomligare utflöde eller när en rikare fulländning än i religionen . . .» Författaren fortsatte: »Religionen innebär, att man vågar sitt liv på att det finns en Gud. Jag beslöt att våga mitt liv på att det finns en Gud, och allt eftersom åren gå finner jag mer och mer, att i den mån jag överlätit min vilja åt Gud och öppnat mitt hjärta för att låta honom bo där, och i den mån jag söker leva mitt liv i Kristi ande, har experimentet lyckats.»

Här, tänkte jag, fanns något nytt för vår vän, vadhållaren! Här blev den man, som ständigt anklagats för att ha orätt, belönad med erkännande från det håll, där man vanligen angrep honom. Hans vurm kunde användas till bevis för kristendomen. Gud ville ha sådana som vågade en insats. Våga något för Gud och giv akt på hur han vinner Derby-loppet åt dig! Detta var kanske en välkänd tanke för somliga inom kyrkosamfunden, men för dem som brukade spela på totalisatorn var det nytt.

Född med spellusten i blodet hade jag själv givit fritt lopp åt min passion på börser, i kasinot, på kapplöpningsbanan. I likhet med alla spelare hade jag tur

ibland. En tillfällig, kortvarig period av framgång och sedan förluster. Jag slutade oföränderligen varje spelrus med förlust, vilka »invigda» upplysningar jag än erhållit — och ibland var jag mitt inne bland de mest »invigda» — huru försiktigt jag än spelat, och huru länge eller huru kort jag än hållit på. Till sist började jag att tro att en vilseledande smådjävul hade fått till sin särskilda uppgift att sätta sig vid mitt öra och tillvika mig dåliga råd, när jag spelade.

Underligt nog skulle jag snart finna spelpassionen starkt ådagalagd i de kretsar av människor, jag står i begrepp att beskriva. De äro spelare allesammans; de våga hänsynslöst sitt liv — de sätta in allt på Gud.

Då endast »okända män» blivit anmodade att sända in den elfte artikeln i serien, roade det mig att höra en kvinnlig röst i min telefon skrattande meddela att hon var författare till den anonyma artikeln vi just publicerat. För att bliva riktigt viss om saken bad jag om ett prov på hennes handstil. Det överensstämde med den skrivna artikeln. Jag frågade, om hon ville ha pengar. Hon svarade: »Nej.» Ytterligare bevis: Hon avlade besök — ståtlig, omkring trettioårig, intagande föreföll hon mig. Jag frågade vem hon var. Hon tvekade. Hon bad mig lova att aldrig publicera hennes namn, och jag lovade det.

Det finns prinsessor med i den rörelse som denna bok behandlar. Men utan att säga, att hon är en prinsessa, kan jag förklara, att hon har sitt hem i ett engelskt palats, ehuru hon icke då bodde där. Vid den tiden led hon av en skenbart obotlig sjukdom, men hade vigt sitt liv åt socialt arbete i Londons slumkvarter. Då hennes sjukdom tvingade henne att vistas inomhus under en stor del av dagen, rådde jag henne att upphöra med sitt självupppoffrande liv i en smutsig omgivning och återvända till landet och solskenet. Hon log åt min brist på förståelse och återvände till sitt sociala arbete. Några år senare skrev hon ett brev till mig, vilket uttryckte uppskattning av det folk som beskrives i denna bok, samt

påminde mig om mitt dåliga råd. I stället för att resa till landet och taga en »solskenskukur» hade hon arbetat vidare i slummen för sin Herre — och blivit på ett underbart sätt återställd till hälsan.

Hon berättade mig, att hon hade skrivit sin artikel för serien: »Min religion», under vad hon trodde vara »direkt ledning», ehuru icke utan oro, då hon sett att inbjudningen till medverkan endast gällde män. Men hon hade skrivit ett förklarande brev med sitt fullständiga namn, vilket på något sätt undgått min uppmärksamhet. Hennes artikel kom till mig, begravd i en hög av manuskript, skrivna på båda sidor av papperet (vilket är synden framför alla andra i journalistiken). — Den åsikten uttrycktes mer än en gång, att hennes bidrag, som andades frimodig tro och kärleksfull förståelse av ett slösande sinnelag, var det bästa av alla. Jag är viss om att det verkade mest gott.

De, som lämnade bidrag till serien: »Min religion», stodo icke under några redaktionella restriktioner. De kunde förorda vilken religion de behagade. Om de ingen hade, kunde de låta sin artikel förklara varför så var förhållandet, förutsatt att hädelse icke förekom. Att döma av vad de skrevo, voro de icke några djupt religiösa människor. Några voro troende kristna, några voro agnostiker, alla voro uppriktiga. Compton Mackenzie (en stor författare) skrev ett starkt försvar för romersk katolicism, och framlidne Sir Arthur Conan Doyle för spiritismen. Jag tyckte om Hugh Walpoles artikel; han avslöjade sig som en typisk biskopsson. Man tyckte om hans artikel liksom Rebecca Wests, vilken skrev briljant som vanligt. Ingen enda försökte definiera ordet religion, men den försummelsen gottgjordes av fader Ronald Knox, som med anledning av det intresse, som denna och efterföljande religiösa artikelserier framkallade,

skrev en bok om fenomenet: Fleet Streets (tidningsmännens gata) plötsligt påkomna intresse för religion. Titeln på hans bok var icke smickrande, ehuru den ej heller var ovänlig. Den antydde att vi voro Calibaner från Grub Street (dussinförfattarnas gata). Det förekom ingen antydning om att vi kunde vara praktiska mystiker.

Fader Knox visade oss att religion var något som avhöll oss från att göra vad vi eljes skulle vilja göra, alldeles som ett besegrat folk hölls i schack av sina besegrare med foten på deras nacke under den gamla onda tiden, då makt var rätt liksom pengar är rätt i våra dagar.

Det fanns många vackra stycken i de artiklar som skrivits av dessa representativa romanförfattare som beskrevo sin religion. Bland dem framstod likt St Pauls katedral en underbar symfoni på prosa av den fängslade dramatikern Henry Arthur Jones, som säkerligen är förutbestämd för odödligheten. Dess rena skönhet framstod i klar relief, då jag läste artikeln, och den har följt mig alltsedan. Jag vände mig till min lilla stab av medarbetare och läste den på nytt till deras vederkvickelse. Lyssna till sången bakom ordens nätverk, längtan och hjärtats pulsslag hos en älskvärd engelsman:

Vilken kallelse att ströva omkring i underfulla eterfärer eller på liljebevuxna fält, i nya tillvarelseformer, bland nya plikter och nya förnöjelser; vilken kallelse att förlänga och fullkomna sin tillvaro som min ande än kan komma att lyda, då den vunnit befrielse från köttet, så är det dock till denna jord som den vänder sig och återvänder och lidelsefullt klänger sig fast vid i dag; denna jord som är moder till för allt jag vet och känner, denna jord, där jag har bott och syndat och lidit och älskat och kämpat och snavat och vandrat omkring och förtvivlat och skrattat och gråtit och ätit mig mätt och druckit djupa drag av njutning och framgång och bittra bågare av elände och nederlag och skam; denna jord, vars dagbräckningar och solnedgångar och brokiga skå-

despel äro behagligt anpassade efter mina ögon, och vars harmonier och disharmonier äro noggrant avpassade efter mina öron; denna jord, vars bitande vindar och vredgade hagelstormar hava slagit mig, men vars solbelysta skyar och fridfulla dagar hava återställt mig — just denna jord, den enda plats, där jag finner säkert fotfäste, och där min ande känner sig hemma.

* * *

»Min religion» gick utmärkt från början till slut. Staben var i större spänning än jag någonsin sett journalister vara med anledning av tidningsartiklar. Och detta genom en enkel artikelserie om religion och på en gata som myllrade av hedningar!

Allmänheten sprang i kapp för att få del av den. Under en del av den tid den pågick, kunde distributionsstaben icke tillfredsställa efterfrågan. Varje morgon under fjorton dagar kivades, nästan slogs det unga England på sin väg till kontoret om kioskernas exemplar av den morgontidning som bjöd dem något up-to-date i religion. Arnold Bennett traskade förgäves Liverpools gator för att få tag i en tidningskiosk, där tidningen icke var slutsåld på artikelseriens begynnelse-dag, den dag då han inledde. Han återvände då till sitt hotell och skrev ett roande brev till redaktören, vari han milt gycklade med vår distributionsavdelning. Och dock hade icke ens han kunnat förutse vilken väldig omfattning allmänhetens krav på att få taga del av ryktbara romanförfattares religiösa erfarenheter skulle komma att taga.

Arnold Bennetts inledningsartikel gav våra kyrkobesökande läsare en fruktansvärd stöt. Och det var inte underligt. Hade han icke blivit ombedd att moderera sitt språk, så hade han vållat ännu mera anstöt. Han gick in på att hans artikel skulle modifieras, först när jag väddjade till honom, att vi eljes skulle komma att skada barnet — tidningen. Jag sade att våra kyrkobesökande lä-

sare kunde tänka att vi blivit ateister och därför övergiva oss. Han talade lite retligt om en, vars åsikter hade betydelse för oss och som kunde komma att ogilla vår begäran, och därpå beslöt han att stryka en del av sin artikel, ehuru han upprepade, att han gjorde det emot bättre vetande.

I det skick den publicerades var hans av honom själv censurerade artikel det värsta angrepp på kristendomen som jag någonsin sett i en aktningvärd och populär engelsk tidning.

»Det är underligt», skrev Arnold Bennett, »huru djärva några ganska vardagliga uttalanden förefalla, då de förekomma i tryck i en populär tidning. Jag tror icke och har aldrig någonsin trott på Kristi gudom, jungfrufödelsen, den obefläckade avelsen, himmelen, helvetet, själens odödlighet, bibelns gudomliga inspiration.»

En hel inventarieförteckning över oförfärad otro! Ej underligt att halva England steg upp för att svara honom, många för att motbevisa hans inledningsord genom hänvisning till hans senare medgivande att han lutade mot tron på ett kommande liv. Ej underligt att han häftigt anfölls i den religiösa pressen och från predikstolarna i hela Storbritannien. »Den okända mannen» (som talade i samma ande som personligheterna i denna bok) var dock icke med bland kritikerna. Hon förstod fullkomligt Arnold Bennetts hållning, den ställning han intagit och skälet varför han icke kunde säga mera. Att anfälla honom var, sade hon, orätt, då han tydligen uttryckte sin ärliga övertygelse. Hur kunde en man, som icke blivit född av Anden, skriva annorlunda?

Det allmänna intresse som blev väckt av det säregna i framställningen avspeglade sig på ett tidigt stadium i redaktörens postsäck, vilken väl var den största som någonsin föranletts av en serie rättframma litterära artiklar. Brevnen öppnades, men staben var för begränsad för att hinna läsa igenom dem. De växte till en väldig hög på ena sidan av mitt rum, i vilken jag tillfälligt dök ned för att hämta intressanta bidrag.

London societeten blev intresserad som den aldrig förr blivit genom religiösa artiklar i den allmänna pressen. I landsorten läste man dem mycket och ivrigt. Biskopar och präster kastade sig in i debatten. En svärm av romanförfattare hade inkräktat på deras område. De hade rätt och önskade bliva hörda rörande samma betydelsefulla ämne. Framlidne ärkebiskopen av Canterbury (dr Davidson), som var ovillig att låta sig störas av tidningsreligion, skakade sitt statsmannahuvud och beslöt sig för att göra en offentlig hänsyftning på artikelserien, som envar höll på att diskutera.

Från första början hade det varit min avsikt att giva denna avdelning en avgjord tendens till förmån för kristendomen, och svaren från biskopar, präster och religiöst sinnade läsare såväl som en del av artiklarna själva fyllde detta syfte mer än väl.

Samma artikelserie såldes sedan till Amerika, där den publicerades i en hel rad av tidningar. Den utgavs i bokform både i England och Amerika. Ämnet blev också anpassat för Amerika genom publicerandet av en ny artikelserie, benämnd: »Min religion» av »tio amerikanska romanförfattare».

Ekon efter den ursprungliga rörelsen i London kan man ännu få höra.

Rebecca West skrev i en författaretidskrift, utgiven i London, och sade att upphovsmannen till »Min religion» hade bevisat sig vara ett journalistiskt snille. Jag tänkte detsamma och önskade att jag kunnat giva henne upphovsmannens namn. Men den hemlighetsfulla rösten, som kom till mig från andevärlden, uppgav intet namn.

* * *

Vad var orsaken till denna artikelseries förundransvärda framgång? Enligt företagsledarens kloka mening var det eftertrycket på ordet: »Min» i titeln — en mening som jag fick höra bekräftad gång på gång, när jag

utforskade Oxfordrörelsen och dess sätt att praktisera »delgivande» av erfarenheter.

Vi hade förmått ryktbara författare att bekänna sin religiösa övertygelse, och genom att så göra hade vi endast återupptäckt en enkel sanning, som religionen hade upptäckt för många år sedan: Det finns alltid en publik som är ivrig att få höra en mans egen skildring av sitt sökande efter Gud, om han till äventyrs skulle kunna finna honom.

Ty var det icke medelst denna metod som apostlarna fordom utbredde kristendomen i den hedniska världen?

ANDRA KAPITLET.

De tre trubadurerna.

Det var i januari år 1931. Sju år hade förrunnit, sedan artikelserien: »Min religion», släpptes ut över en häpen allmänhet. Under nära fem år hade jag nu varit chefredaktör för vår söndagsupplaga, till vilken befattning jag kanske blev befordrad för att få en ironisk belöning för framgång på det religiösa gebitet.

I januari 1931 gick tidningen utmärkt. Gott stoff, utmärkt nyhetsavdelning, frejdig, originell reklam hade jämte inflytandet av tidigare ansträngningar samverkat till att fördubbla vår upplaga, fastän depressionen drabbat England.

Endast en gång under dessa sju år fick jag på nytt uppleva något liknande den övernaturliga ledning som föregick artikelserien »Min religion». Men för att ingen skall tro att vi ökade vår spridning endast genom övernaturliga tillskyndelser, bör jag här tillägga, att jag senare, utan övernaturliga omständigheter, fick en idé, som i ett enda språng ökade vår upplaga med fyra hundra tusen exemplar och medförde en varaktig ökning av mer än hundra tusen exemplar.

Ämnet för denna bok är dock icke de goda »uppslag» som en del tidningar fingo fatt uti, utan det goda »uppslag» som varenda tidning gick miste om.

Jag gick och längtade efter att få till stånd en ny serie artiklar av samma slag som »Min religion», för att giva en av våra tidningar en uppräckning på vårsidan. En söndagsförmiddag satt jag i en presbyteriansk kyrka i Orpington, Kent, då predikanten, pastor J. M. Fergus-

son (som sedan blev ordförande för presbyterianska kyrkan i England) yttrade några erkännande ord om en ny religiös rörelse, som utgått från Oxfords universitet och blivit känd under namnet »Oxfordgruppen» samt, som han sade, hastigt utbredd sig i olika länder, bl. a. Sydafrika.

En ny religiös rörelse, som utgått från Oxfords universitet! Det var det enda jag kommer ihåg av pastorns predikan. Här fanns ett nytt spår för tanken. Åtskilliga blomstrande religiösa rörelser ha, som envar vet, haft sin upprinnelse i detta Englands intellektuella centrum. Det var också på tiden att en religiös väckelse av något slag skulle uppkomma bland det brittiska folket. Den senaste hade kommit från Wales. Att den nya skulle börja i Oxford var synnerligen lämpligt. Oxford komme att förläna den den värdighet som är så betydelsefull för en religiös väckelse. Det fanns endast en institution i England som kunde anses lämpligare som begynnelseplats, om man betraktade rörelsen såsom nyhetsstoff, nämligen Cambridge, ty denna hade ännu icke frambringat någon verklig, levande väckelse. Man hade angenäma minnen från besök både i Oxford och Cambridge, särskilt som medlem av ex-president Roosevelts resällskap, då »Teddy» var på resa jorden runt, men jag föreställde mig Cambridge huvudsakligen såsom sportuniversitetet och Oxford såsom vaggan för nya religioner. Ombytta roller skulle vara intressanta nyheter.

Jag såg framför mig rubriken: »Den nya religiösa Oxfordrörelsen» och såg våra spalter vidöppna för alla och envar i landet — och samtidigt en väl redigerad framställning, som skulle innehålla mycken sund och gagnelig religiös undervisning. En obestämd känsla hade jag också av att jag åter skulle komma att skumma grädden av båda världarna.

Men varför vänta tills måndag med att börja! Samma söndags afton telefonerade jag till pastorn och bad om närmare upplysningar. Han berättade mig allt han visste om ämnet. Det var icke mycket, men han trodde att

ledaren, som bland sina vänner gick under namnet »Frank», levde mycket nära Gud.

Nästa dag medförde en besvikelse. Sedan jag sänt bud till vår tidnings bibliotek, cyniskt kallat »kyrkogården», och hämtat tidningsurklipp om Frank och hans rörelse, upptäckte jag, att Oxfordgruppen funnits till under åtskilliga år, att man hade en obestämd kännedom om den på Fleet Street, och att man i förbigående omnämnt den i vår dagliga tidning. Då kom jag ihåg, att jag läst om Oxfordgruppens begynnelse i tidningsnotiser, som varit avgjort osympatiska och då verkat fränstötande på mig. Men det hade undgått min uppmärksamhet, att ett antal framstående universitetslärare gemensamt tillställt pressen ett brev med protest mot det orättfärdiga i denna kritik. Med hänvisning till iakttagelser rörande resultaten av rörelsen hävdade de, att tidningskritiken på grund av missförstånd och ogrundade rykten gav en vanställd bild av rörelsens väsen.

Detta var ett hårt slag. Det fanns icke mycken förhoppning om att kunna stuva om detta gamla material till en framgångsfull serie religiösa artiklar, som kunde väcka upp England. Nyhetsdoften hade redan förflyktigt, och man hade fällt domen över rörelsen på grund av dess formlöshet och betoning av synd. Nu förstod jag, varför åtskilliga år hade gått utan att någon journalist hade varit företagsam nog att föreslå sin tidning att framträda som Oxfordrörelsens förkämpe. Likväl var jag icke villig att låta mig avspisas. Det kunde inte vara så mycket villfarelse i dess lära, annars skulle man icke tolerera den vid Oxfords universitet. Detta talade kraftigt till dess förmån. Ännu starkare intryck gjorde de fyra levnadsregler som dess medlemmar anbefalldes. De förklarade sig vilja pröva allt de sade och gjorde enligt följande måttstock: absolut kärlek till alla, absolut renhet, absolut osjälviskhet, absolut ärlighet. Säkerligen var det icke mycket som var orätt hos en rörelse, som sökte motsvara sådana ideal. Ehuru nyheterna voro gamla, bedömda från Fleet Streets syn-

punkt, kände jag att en god historia någonstädes låg och väntade på att berättas i denna ovanliga och växande rörelse, vilken utgått från Oxford och nu höll på att bli världsomfattande. Och därtill fanns där ett medel till ökad spridning av vår tidning!

I en sådan situation tänker journalisten närmast som så: »Kan du inte berömma, så slå till!» En författarinna rådde mig eftertryckligt att gå till anfall. Men hur kunde man angripa en religiös rörelse, som framträdde med Oxfords universitets tysta gillande? Mer än en hänsynslös journalist hade angripit denna rörelse, utan förståelse för dess anda, ty angrepp är alltid intressantare än lovprisning. Det gives så många tillfällen till det sistnämnda, och så få, då man kan angripa utan risk. Ty den engelska tryckfrihetslagen är en allestädes närvarande hotelse. Enbart förlöjligandet av en person i tryck är detsamma som att inbjuda till en kostbar rättsprocess med stora skadestånd som resultat. Det är sällan tidningarna säga allt vad de tänka, ty de kunna komma att få betala mer än en penny för sina tankar. Att man råkar träffa på en skottavla som Oxfordgruppen, som inte skjuter igen, är ibland en synnerligen glädjande upptäckt.

Jag hyste emellertid ingen åstundan att angripa Oxfordgruppen, ty jag trodde på kristendomen, och ett mera ingående studium av tidningsurklippen visade tydligt, att ledarna också gjorde det, även om de hade ett nytt och kanske besvärande sätt att framlägga sin uppfattning. Jag trodde också, att det var både nödvändigt och möjligt att frambära kristendomens vädjan på ett mera tidsenligt sätt, och kanske »Franks» ovanliga metoder och lära, som redan haft stor framgång i Oxford, skulle visa sig vara riktiga. Man får inte låta sig förblindas av en smula fiendskap och försök att förlöjliga; sådant är nödvändigt förbundet med varje ny rörelse, religiös eller världslig, som har förutsättning att slå sig igenom. Luther fick uppleva en mängd därav. Franciskus likaså. Wesley hade sin fulla del därav. Booth

förlöjligades och misshandlades. Denna grupp fick alltså dela framgångsrika, religiösa rörelsens traditionella öde. Och — man kunde icke komma förbi detta faktum — den hade fotfäste i Oxford, Englands intellektuella och kulturella medelpunkt.

Jag beslöt mig för att utan dröjsmål intervjua »Frank». Var bodde han? Ingen tycktes veta det. Med någon svårighet lyckades jag fastslå, att han bodde på Browns Hotell, Dover Street, London.

Förra gången jag besökte Browns Hotell, var jag gäst hos en herre, som dresserade kapplöpningshästar. Jag hade samarbetat med honom vid upptecknandet av några spännande minnen från kapplöpningsbanan. I betraktande av vad »den okände mannen» sagt i artikelserien »Min religion», nämligen att tron är något naturligt för den borne spelaren, så var mitt återvändande till Browns Hotell för att träffa en gudsman, i stället för en som tränar kapplöpningshästar, det naturliga steget framåt i andlig tillväxt.

Att Franks adress var Browns Hotell förbluffade mig, ty det är ett förstklassigt hotell, som ofta anlitas av aristokratien; de bästa godsägarefamiljer kunde man ofta träffa på där, då de besökte staden. Men det var knappast, så kände jag, platsen för en modern Elia. Dock måste ju varje gudsman bo någonstades, om han väljer att leva i Englands klimat. Han kan icke förkunna sitt budskap för korna i skydd av en häck, eller förbruka sin kraft på att predika för fåglarna som Franciskus. Ingen kunde tvivla på att Piccadilly — området kring Browns Hotell — stod i större behov av en andlig väckelse än en landsby. För övrigt var Frank en själarnas biskop, men han hade intet biskopsresidens, inte ens en prästgård, utan endast en av hotellet förmedlad beröring med de människor som blivit kallade »den försummade överklassen», vilka så ofta blivit förbisedda i arbetet på människors omdaning och dock äro så användbara, då de blivit omdanade, vare sig det gäller engelska adelsmän i det tjugonde århundradet eller den ro-

merske kejsaren Konstantin. Och Frank var inkvarterad i Browns Hotell på särskilt gynnsamma villkor. Någon tid efteråt upptäckte jag, att han ofta arbetade dag och natt bland de olyckligt lottade, »den försummade underklassen», och alltid var hemma för alla människor och hos alla människor, vare sig de bodde i palats eller koja.

På Browns Hotell fick jag veta, att »Frank» var i Sydamerika, men att tre andra av gruppens ledare voro i London. De mottogo min inbjudning till te på mitt kontor följande eftermiddag. Jag var angelägen om att taga dem i närmare skärskådande och bilda mig ett om-döme om dem och gav därför min sekreterare i uppdrag att använda sin kvinnliga förmåga att göra snabba iakttagelser och nedteckna dessa i deras närvaro, då de ju icke kunde misstänka henne för något sådant. Hon fullgjorde detta uppdrag.

Jag har inte kvar hennes anteckningar, men jag kommer ihåg en träffande anmärkning, hon gjorde, om deras egendomligt naturliga sätt att tala om Gud och Kristus, utan denna ursäktande tveksamhet som är så tydlig hos de flesta av oss. Mina tre besökare voro Garrett Stearly, John Roots (båda präster i den anglikanska kyrkan och biskopssöner) samt Charles Haines, en solbränd ung kväkare med sportmannautseende, alla i civildräkt.

Tre synnerligen tilltalande, elegant klädda unga män, som utstrålade välvilja, hjärtlighet och självbehärskning.

Tydligen förstod »Frank» att välja sina män.

Vi samtalade i två timmar, kanske i tre, och de förklarade vad deras rörelse gick ut på. Deras tal fängslade mig. De hade intelligens, nit, bildning och ett trevligt utseende. Jag tyckte om deras strålande livsglädje, deras rättframhet och den muntra glimt Garrett Stear-

ly sände mig genom sina hornbågade glasögon; jag tyckte om Charles Haines välgymnastiserade styrka och John Roots' pojaktiga hänförelse. John Roots är son till biskopen i Hankow. Senare erfor jag att han är en begåvad journalist och en fängslande författare. Enbart deras ankomst hade fört med sig en ovanlig känsla av friskhet och ro till Fleet Streets dammhöljda och stundom tryckande atmosfär.

Av detta egendomliga första möte fick jag det intrycket, att dessa män frivilligt försakat världen för att därigenom förändra världen. De voro raka motsatsen till den gåpåaretyp man vanligen möter i affärsvärlden. Ehuru de icke längre voro mästare över sitt eget öde eller herrar över sina själar ägde de en stilla styrka, en oböjlig målmedvetenhet, som redan fört till förunderliga resultat.

Intet var för dem tillfälligt. Gud hade en plan. De försökte att finna sin plats i den planen. Kännedom om denna plan, Guds ledning och Guds kraft voro tillgängliga för alla som valde att arbeta i överensstämmelse med denna plan. Denna ledning och kraft övergick varje form av självbestämmelse. Gudsledning i Guds kraft kunde ständigt bliva den normala erfarenheten för envar försäkrade de. När tre filosofie kandidater komma på besök med den anmärkningen, att de blivit på särskilt sätt ledda till att mottaga inbjudningen, måste man känna sig smickrad över besöket, även om man tvivlar på deras påstående.

Många sällsamma besökare har jag haft som journalist: en man som var dömd till döden för det mest uppseendeväckande mordet i England och benådad av Winston Churchill; en annan, som sedan blev hängd för vad Fleet Street skulle kalla »ett gott mord»; detektiver, som infångat de flesta beryktade mördare under min tid; ryktbara statsmän; »den man som vann kriget»; världsmästare i boxning och mest lästa författare; sångare och berömda skådespelare; världens snabbaste automobilförare; filmstjärnor, idrottsmän, kapplöp-

ningsfolk och en hel vintergata av nu förgättna berömdheter. En gång kom prinsen av Wales upp för trappan, ställde en fråga till den vakthavande på trappavsatsen utanför mitt rum och var halvvägs nere på gatan igen, innan han blev igenkänd.

Men dessa glädjestrålande tre voro de första besökare på mitt kontor som påstått, att de blivit ledda till mig av Gud.

När jag sporde en av ledarna för Oxfordgruppen, vem som var rörelsens grundläggare, svarade han med trohjärtad övertygelse:

»Den Helige Ande.»

Detta var alltså det förvånansvärda anspråk som undgått Fleet Streets uppmärksamhet. *Icke en människa, utan den Helige Ande hade grundlagt en ny religiös rörelse i Oxford, och här stodo tre av hans representanter.*

Detta var antingen det fräckaste utslaget av efterkrigstidens hädelse, eller också en rörelse som kunde åstadkomma nästan vad som helst. Och den vore värd att närmare undersökas, även om det var en smula sent på dagen. Därtill kom att jag avslöjat ett nytt drag i densamma. Och där fanns »nyhetsstoff».

* * *

Det var intet fanatiskt i det sätt, på vilket de tre trubadurerna framställde sin sak, som enligt deras mening var fullkomligt renlärig — punkt för punkt i överensstämmelse med Nya testamentet, ehuru det för mig innebar ett nytt sätt att betrakta Nya testamenet. För dem var det icke så mycket ett system av regler och bevis, genom vilkas noggranna iakttagande man skulle skaffa sig en säker plats i himmelen, utan bilder — levande bilder, om man så vill — eller uppenbarelser av vad som nödvändigt måste ske i varje tid och varje människoliv, som helt överlättes åt Gud.

Om de voro helt överlättna åt Gud såsom apostlarna

voro det — med varje livsområde — och om de påverkade andra att på samma sätt överlåta sig, så måste likartade resultat följa därav. John Roots anförde Coleridges belysande ord och sade, att deras mål var att återgiva utslitna sanningar deras ursprungliga, oförlikneliga glans genom att översätta dem i handling. De skapade levande bilder av det första århundradets kristendom genom att leva den. Följaktligen betonade de handling mer än predikan och likaledes vittnesbörd mer än diskussion — med andra ord: min egen metod att framlägga »Min religion» med biträde av tio romanförfattare.

Det var ingenting nytt i detta, men det var ett betraktelsesätt som kunde vinna sympati från den stora här av icke-kristna, som försvara sin hedniska livsföring med den trådslitna ursakten, att de kristna icke leva som de lära. Alldeles som om man skulle kunna ursäktas sin egen synd genom att bekänna andras!

Men vad de sade om vittnesbördet — vilket de med ett lyckligt funnet uttryck kallade för delgivande — var nytt för mig så vitt det gällde universitetsmän. Visserligen hade jag lockat romanförfattare fram till vittneskranket, men det var icke detsamma som ett sällskap akademiker. De förklarade att delgivande innebär två olika ting, som närmare kunde förklaras med orden *bekännelse* och *vittnesbörd*, med naturlig övergång från det ena till det andra.

Det förstnämnda innebär bekännelse inför Gud och även inför en människa, om man av den Helige Ande bleve ledd därtill för att göra sig fri. Det kunde betyda, att man talade öppet med någon kristen man eller kvinna, som man kunde lita på i fråga om att bevara hemligheter och ge goda råd. Att bekänna synder för varandra förordades av Jakobs brev och praktiserades av efesierna under Pauli besök i Efesus. I »Den heliga klubben», som John Wesley grundade, praktiserades det och likaledes vid hans »kärlekältider». Öppenhjärtighet med avseende på egna fel var också ett gott vittnes-

börd inför världen, ty då kristna bekänna, komma hedningar till tro.

Det egentliga syftemålet med detta delgivande var att komma i ett rätt förhållande till Gud. Enligt mina tre besökares uppfattning är vårt behov av förlåtelse oerhört stort. Den punkt, dit vi måste fram, vilka medel vi än bruka för att nå dit, är den, där vi stå ansikte mot ansikte med Gud, bekänna våra synder inför honom och mottaga den förlåtelse, som han så rikligen giver. Det finns ingen annan väg till livets fullhet, och i vårt hjärtas innersta veta vi detta. Givetvis borde en sådan bekännelse ideellt sett göras direkt för Gud, utan behov av någon människas bistånd, och så att man då och där också mottoge Guds förlåtelse; det är klart att detta faktiskt gång efter annan sker.

Men emedan vårt liv icke gestaltar sig enligt idealet, kan man från den praktiska erfarenheten anföra det ena exemplet efter det andra på att ganska många behöva den hjälp som inbördes bekännelse skänker, för att de må komma direkt ansikte mot ansikte med Gud. För dem är delgivandet en praktisk nödvändighet. Endast därigenom få de grepp om att deras egen bekännelse såväl som den Gud, för vilken de avlägga bekännelsen, och den förlåtelse han giver, äro verkligheter. Själva förlåtelsen beror icke av delgivandet men däremot beror ofta den enskildes tillägnan därav.

I praktiken hade man funnit, att inbördes bekännelse i skriftlig mening var till ömsesidig hjälp och den enda vägen till sann gemenskap. Det var en av dessa grundläggande livssanningar, vilka, liksom kristendomen själv, aldrig kunde fullt förstås förr än den praktiserades. Från sina tidigaste dagar hade den kristna kyrkan varit fullt medveten om värdet av en sådan bekännelse. Wesley och den nutida anglo-katoliken äro fullt eniga på denna punkt, och den moderna psykoanalytikern, med sin på grundliga experiment baserade utmärkta teknik, frambär i viss mening endast det vetenskapliga beviset för vad kyrkan under den Helige Andes ledning

lärt för länge sedan, ehuru hon ofta glömt att praktisera vad hon lärt.

Den andra sidan av denna lära var delgivande i form av vittnesbörd. De som själva blivit andligen helbrägdade hade såsom en nödvändighet fått det lagt på sitt hjärta att överbringa det goda budskapet till andra, ty det var varje kristens plikt att »på allt sätt frälsa några». Biskopen av Leicester yttrade en gång, att en missionerande kristen är en normal kristen; tyvärr är en missionerande kristen i våra dagar ett undantag från det normala.

Här kände jag mig åter skeptisk. Kanske emedan det fanns vissa människor, som jag icke kände någon särskild längtan efter att få träffa i himlen.

* * *

De tre trubadurernas innehållsrika tes: »Gud har en plan för varje människas liv», dök ständigt upp denna eftermiddag. Någonstädes hade jag sett det påståendet, att vid varje människas födelse uppgöres en plan för vad hon kan bliva i den andra världen, och att ett av hennes glädjeämnen eller en av hennes sorgeskällor, när hon kommer dit, skulle bestå i en jämförelse mellan hennes förflutna och den ursprungliga planen för hennes möjligheter.

»Gud har icke endast en plan för varje människoliv», sade en av de tre, »utan då vi genom synd ödelägga den planen, är Gud alltid redo med en annan». Detta var också ett nytt betraktelsesätt för mig. Tyvärr vägrade de flesta av oss att följa planen, då vi sågo den, eller att bedja om att få den uppenbarad, om vi icke voro medvetna om den. Vår synd framför andra, som i sig innefattade alla andra synder, var att vi ville göra oss oberoende av Gud, vi tvivlade på Guds intresse för oss, tvivlade på att han hade en plan för oss, på att han ville

visa oss planen, och på att han ville hjälpa oss att genomföra den plan, som var den enda för vårt liv tillfredsställande.

Detta var en mäktig förkunnelse. Det var mycket som verkade tilldragande i denna argumentering. Men vad skulle man väl säga om de människor, för vilka det icke tycktes föreligga någon klar plan, eller också en plan som slog fel, innan personen ifråga hade tillfälle att få den bekräftad? Vad skulle man tänka om ett stackars barn, som inte ens lärt sig, hur det skulle gå över gatan i sitt hems närhet, och som blev dödat i sin ljusa barn-dom? Var detta en del av Guds plan för barnet? Svaret blev: Det måste vi överlämna åt Gud, som kan se mer än vi.

Det nytestamentliga svar, som blev givet med största tydlighet i fallet Petrus och Johannes, lydde sålunda: »Vad kommer det dig vid? Följ du mig!» Ingen kunde säga vad som var Guds plan för det barnet, eller om planen blev korsad av barnets eller chaufförens mänskliga vilja. Men döden var endast en episod, om än en fruktansvärd episod, i ett liv som endast börjar här för att fortsätta »där».

De tre trubadurerna hävdade bestämt, att de som försökte att leva utan en Guds plan, sådan den uppenbarats av den Helige Ande, lika visst skulle komma att möta olycka som de, som levde under Guds dagliga vägledning, kunde vara vissa om framgång. Men denna framgång finge givetvis icke mätas med de rent materiella resultaten av deras verksamhet.

Min invändning mot denna tankegång var människonaturens kroniska oförmåga att veta, när den står under ledning. Härtill svarade de tre genom att hänvisa till bönsens tvåfaldiga rörelse: Hänvändelse till Gud och det stilla lyssnandet efter svaret, särskilt på morgonen, när man bereder sig för dagens arbete.

Detta lyssnande på Gud i den tidiga morgonstunden kallade de för »stilla stunder». Oxfordgruppens medlemmar trodde att Gud talade till dem, då de behövde hans

ledning. Jag trodde det vara möjligt, att det i dessa dagar liksom fordom finnes män och kvinnor, till vilka Herrens ord kommer, men jag hade en känsla av att sådana människor voro sällsynta, och att då en grupp av män och kvinnor varje morgon lyssnade med hopp om att få ett klart budskap från Gud, huru de skulle använda sin dag, så väntade de mycket mera än de kunde få. Mina åsikter rörande detta tillvägagångssätt förändrades betydligt, i och med att min kännedom om gruppen förökades.

De betonade att villkoret för klar ledning är fullkomlig överlåtelse av allting — vilja, tid, ägodelar, familj, äregirighet — *allt* åt Gud. Kristus hade ju sagt, att om vi icke ville försaka allt som vi värderade högst, kunde vi icke vara hans lärjungar. Icke så att han nödvändigtvis toge ifrån oss allt, som vi tycka bäst om, eller fordrade att vi skulle göra allt, som är oss mest motbjudande: ofta fingo vi i stället uppdrag att utföra sådant som vi voro särskilt skickade för. Ej heller är överlåtelse alltid något förödmjukande. Den innebär överlämnande av det lilla vi äga i utbyte mot Guds gränslösa överflöd. Varje morgon överlämna vi vårt begränsade, oordnade liv åt Gud och finna det verkliga, i samklang med hans vilja inriktade livet för hela dagen. Att överlåta sig helt åt Guds fostran medför icke trældom utan full frihet att göra vad vi innerst önska — och detta är alltid Guds vilja.

Jag fick veta att det var sed inom gruppen att föra bok över den ledning, man mottog, och anteckna i den de tankar, som togo gestalt under de stunder då man stilla lyssnade till Gud. En anglikansk biskop hade i detta sammanhang anfört ett kinesiskt ordspråk: »Det starkaste minne är svagare än det blekaste bläck». Tanken var ny; den införde ju föreläsningssalens teknik i praktisk kristendom; den var intressant såsom nyhet, men icke överbevisande, med mindre den bekräftades genom påtagliga resultat. I motsatt fall gränsade denna metod till det komiska. Det finns dock biskopar som fö-

ra bok över sina erfarenheter av ledning, och jag hade ju också från övernaturligt ursprung (såsom jag antog) fått impulsen till en förvånansvärt vällyckad religiös artikelserie.

»Genom ledning», sade de tre.

Allt eftersom vår intervju utvecklade sig, lockade jag fram flera intressanta synpunkter på rörelsen — just sådana ovanligt mänskliga drag, som en journalist alltid är på jakt efter, också då han söker tränga in i ett andligt ämne. I det de sträckte sig tillbaka till första århundradet för att finna förebilden för kristen gemenskap, voro de redo att kassera sådana senare tiders tillvägagångssätt, som de ansågo överflödiga eller föråldrade, och i stället återinföra den första tidens bruk eller något som fyllde nutidens behov. Mycket av deras verksamhet utfördes genom sällskapliga sammankomster, s. k. gruppdagar, vid vilka gästerna delgävo varandra sina religiösa erfarenheter och drogos nära till Gud.

GRUPPDAGARNAS RELIGION

— det var en god rubrik, tänkte jag.

Jag såg strax, att de medvetet eller omedvetet arbetade enligt den äkta journalistikens linjer. De hade t. ex. en pålitlig känsla av värdet hos det allra äldsta och det allra nyaste. Likväl voro de förvånansvärt renläriga, stundom på ett så paradoxalt sätt att de fängslade till och med kättares intresse. Och hittills hade ingen journalist fullständigt avslöjat rörelsens egentliga väsen. Jag undrade varför.

De voro till och med så rättroende, att de trodde, att varenda en, prästen lika väl som den förlorade sonen,

måste vid någon tidpunkt besinna sig, måste genom Jesus Kristus uppleva Guds förlåtelse. I korthet sagt: korset var det centrala i deras lära. Vid korset kom människan till en vändpunkt, då hon beslöt att leva såsom Gud ville föra och leda, i stället för att leva enligt sina egna människomått. Gammalmodiga »läsare» kallade detta för omvändelse, men genom missbruk hade detta ord för många människor förlorat sin ursprungliga kraft, och därför föredrogo de det enklare ordet »omdanning». Som Hugh Redwood säger: *de hade till mål att omdana människoliv i en kolossal omfattning, då detta är den enda lösningen av varje problem i denna värld.*

De som sökte omdana andra kallades »livsömdanare» i stället för evangelister. Samtidigt som de värderade mycket av vad den gamla tidens evangelister utförde, kände de, att den nya tiden krävde andra ord och kanske mindre musik för att elektrisera det religiösa intresset. De höllo före att sådana vändningar som: »Är ni frälst?» voro obegripliga för en genomsnittsmänniska, och att kraften i sådana vändningar försvann med en svunnen tid. Jag hade samma uppfattning. De önskade också frigöra sig ifrån vissa av den gammaldags väckelserörelsens massverkningar. De hade många bevis för att män och kvinnor kunde bli grundligt omdanade utan forna tiders känslsamhet och larm.

Saken var den, att de trodde, att renlärigheten kunde förnyas och få nytt liv under moderna förhållanden. Precis den gamla kristendomen, men så tankeklart formulerad och så förnuftigt ehuru utan kompromiss framturen, att den blev en ny utmaning till en hednisk värld, som ännu stod nästan lika långt fjärran från Gud som på lärjungarnas dagar.

Då nu kristendomen återigen var en minoritetsrörelse, trodde de, att det var på tid, att den stridande kyrkan lade i dagen en smula verklig kamplust. Min besökande trio gjorde det klart, att ett budskap som deras med nödvändighet måste vara både utmanande och fritt från kompromiss samt så överbevisande att de gudlöse

ännu en gång komme att omvända sig till Gud. De visste att motstånd skulle komma och voro beredda därpå. Man kunde aldrig godkänna en utmaning på samma sätt som man godkänner förra mötets protokoll. Man måste antaga utmaningen att våga det yttersta för att få den rikast möjliga upplevelse av Kristus på apostlarnas sätt, eller också måste man göra en omväg eller rödja den ur vägen. Det var därför den utmanande Kristus blev korsfäst. Oxfordgruppens medlemmar väntade icke att de skulle bliva korsfästa, men de väntade att de skulle få röna häftigt motstånd från dem, som voro rädda för eller ovilliga att besvara utmaningen. Detta var ofrånkomligt. De uppfordrade världen att vända tillbaka till Gud, amputera bort synden, gottgöra försyndelser i det förflutna, och låta Gud helt få herravälde över varje livsområde, alldeles som de första lärjungarna utmanade världen.

En sådan uppfordran måste stinga samvetena. Ett sårat samvete antingen överläter sig åt Gud, eller ock söker det att stinga tillbaka. Under överbevisning om synd kunna människor göra bägge delarna. Denna uppfordran träffar kristna såväl som hedningar, präster lika väl som förlorade söner. Kristna uppfordrades att låta sig uppfyllas av Anden och överflöda i kärlek till sina medmänniskor, så att de måtte omdana dem. De flesta kristna voro ovilliga att följa Kristus, då han söker efter de förlorade lammen, ehuru detta är varje Guds barns normala plikt och förmån. Kristna föredraga i de flesta fall socialt arbete framför arbetet för själars frälsning. Det sociala arbetet är ju mindre personligt, mera snobbigt, mera i överensstämmelse med god ton. Ehuru gruppen utförde socialt arbete kände dess medlemmar, att människans djupaste behov icke är pengar utan Gud, ty de som i sanning först söka Guds rike, få erfara, att allt annat, som är nödvändigt, tillfaller dem. Detta var deras egen erfarenhet. Män och kvinnor hungrade i sanning efter levande Gud, som dock var mera redo att uppenbara sig för dem än de voro att söka honom.

Arbetet för livsömdaning hade aldrig varit mera nödvändigt än nu. Envar, som är ren inför Gud, kunde bli en livsömdanare. Det fanns ingen glädje i detta livet så stor som att leda en förlorad son hem till hans Fader, som alltid går halva vägen för att möta honom. De som verkligen ägde Guds inneboende närvaro behövde icke uppmanas att bli livsömdanare; de voro så naturligt glädjeuppfyllda, att de måste giva uttryck för sin glädje genom att ömdana andra.

Livsömdaning var smittosam. Och dess verkningar voro större i våra dagar än någonsin förr. Det största stycke sociala arbete som någon kunde utföra i sin samtid var att ömdana en människa till att bli en livsömdanare. Men *huru?* — då man betänker att kristendomen åter blivit en minoritetsrörelse. Gruppen hade lärt sig mera av detta »huru» än en förgången generation tycktes veta eller hade behov av att veta. I deras skolor för livet gävo de vägledning i hur man skulle undvika klumpigheter i ord och handling, liksom Kristus undervisade sina lärjungar. Och alltid fanns den Helige Andes ledande närvaro för att bistå i och leda undervisningen.

Det bästa svaret på både syndarens och den vardande livsömdanarens »huru», var det bruk inom gruppen som kallades »delgivande». Ömdanade människor kunde begå misstag vid försöken att ömdana andra meddelst övertalning, men de stodo på säker grund, då de berättade sina egna erfarenheter liksom apostlarna berättat sina. Och ett gott resultat var mycket mera sannolikt på den vägen. Pauli metod att grundlägga en församling var att börja med att berätta historien om sitt eget livs ömdaning. Gruppen gjorde detsamma.

Det märkvärdiga var, att i en tid då, så vitt jag visste, ömvändelser till kristendomen inom kyrkorna voro praktiskt taget lika med noll, fick Oxfordgruppen ständigt bevittna, att män och kvinnor ömdanades till mycket livaktiga kristna. Somliga sålunda ömdanade voro verkliga nutida underverk: stora syndare, ledaretyper, intellektuella, aristokrater lika väl som gemene man. Icke

känslösamma avgörelser, som man fick bevittna i de gammaldags massväckelserna, utan avgörelser, som ägde rum i stilla, förtroliga samtal som ett resultat av taktfullt, personligt evangeliseringsarbete, utfört av bildade män och kvinnor, vilka nu liksom för två tusen år sedan dristigt följt uppfordran att giva sig helt åt Kristi sak och förtälja om sin egen erfarenhet av att deras Mästare tagit sin boning i dem.

TREDJE KAPITLET.

Sexualitet och pengar.

Mina tre trubadurer berättade nu något som från nyhetssynpunkt hade ännu större intresse för mig. De hävdade, att de flesta människor — såväl präster som förlorade söner — stodo inför två stora problem, som de tre hade lösningen av: sexualitetsproblemet och penningproblemet. Där sutto de på en stor londontidnings redaktionskontor och förklarade kallblodigt — att detta var sant! Vilken journalist, som hade öronen öppna för vad som intresserar allmänheten, kunde underlåta att önska att få veta mera!

En skara livslevande människor, som kunde lämna svaret på dessa två spørsmål, eller som åtminstone trodde att de kunde det, behövde just inte bry sig om annat av nyhetsintresse. Världen stod och väntade på dem.

Vilken lösning hade de då? Deras svar verkade oroande, men övertygade icke från början. Senare verkade de både intressanta och övertygande. Mina gäster erkände, att könsdriften var given av Gud, och utan att ursäkta förvändhet i tankar, ord eller gärningar, insågo de att det verkliga problemet icke består i undertryckande utan i sublimering.

»Vad menar ni, närmare bestämt, med sublimering?»

Det innebär att bruka könsdriftens krafter för högre ändamål, så att fullkomlig tillfredsställelse skapas. Sublimering innebär (enligt dr Hadfields definition) en process, genom vilken driftlivets känslor avledas från sitt ursprungliga mål och i stället inriktas på syften, som skapa tillfredsställelse för individen och äro av värde för samhället.

Det finns intet könsproblem, förklarade de, det finns över huvud taget inga problem alls, då man överläter dem åt Gud. Lusten att synda försvinner i och med viljan att lyda Gud. Renhet är möjlig genom den renande ström av andligt liv, som följer med en verklig omdaning. Då Kristus är en verklighet och Kristi Ande är en verklighet, är det ingen fara för att man skall göra vad köttet har begärelse till, om man vandrar i Anden. Detta förklarades psykologiskt genom hänvisning till den makt över det gamla som en ny tillgivenhet skapar.

Goda teologiska och psykologiska teorier! Men hur kunde detta tillfredsställa könsdriften? Jag skulle få svaret senare.

Så började vi att diskutera det som är det evinnerliga problemet i varje hem. Hur tänkte sig gruppen kunna lösa penningproblemet? Att lösgöra husmodern från den ängslan hon känner, då hon fruktar för att öppna ett brev, som kan innehålla ännu en räkning! De tre trubadurerna smålogo tillitsfullt, ty de löste dessa problem för varje dag.

»Hur?»

»Med tro och bön.»

Voro dessa gamla talesätt det bästa, som den nya religiösa rörelse, som utgått från Oxford, hade att erbjuda?

De sade rent ut att så var det.

Men med tro och bön betalar man inga räkningar.

De hade annan uppfattning. De visste vad de talade om, ty det fanns trettio, fyrtio stycken inom gruppen som levde efter dessa grundsatser.

»Vad! Förtrösta på Gud och för övrigt göra ingenting?»

Nej, visst inte. Lättja är synd. Gruppen lär att Gud vill leda och ha omsorg, men han leder icke friska, verksamhetsdugliga människor till att vara lata. Omdanade människor utföra bättre arbete än de gjort före sin omdaning: de förbruka mindre kraft och de erhålla ny

kraft genom den Helige Ande. Vidare, gruppen yrkade icke på att alla skulle leva på trons och bönens grundval, ehuru envar kanske finge lov att göra det under vissa tider. Och jag fick icke glömma, att bergspredikan är ett praktiskt program i våra dagar liksom alltid. Ständigt var det fråga om den gamla tron, men en tro, verksam utan kompromiss. Här fanns återigen nyhetsstoff — från det kära gamla Oxford! Länge hade jag önskat möta en flock kristna, som hade tillräckligt av trohet och gudomligt mod till att tro och leva enligt bergspredikan i förväntan på att allt annat, som de behövde, skulle falla dem till.

En gång hade jag på en millionärs uppmaning gjort ett utkast till första numret av en ny religiös veckotidning, som skulle komma att taga England med storm, emedan den skulle erbjuda sig att lösa varje husmoders största problem — hur man skulle hålla skafferiet försett med livsförnödenheter.

Bergspredikan skulle vara rättesnöret för redaktionen. Vecka efter vecka skulle vi i en skiftande mängd av livfullt skrivna, tidsenliga artiklar framhålla en enda, enkel sanning för våra läsare, nämligen den, att om de ville söka först Guds rike och hans rättfärdighet, så skulle också allt detta andra tillfalla dem; deras hus skulle stå, när vindarna blåste och vattenströmmarna kommo, emedan det var grundat på hälleberget.

Det fanns många andra idéer för denna nya kristliga tidningstyp, men på denna grundval skulle den framträda. Min millionär, som skulle uppbära företaget, bad mig besöka honom och framlägga min syn på saken. Till sammans gingo vi fram och åter i Green Park med Buckinghampalatset på ena sidan och Piccadilly på den andra och dryftade grundligt möjligheterna för en ny kristlig tidning — en millionär och en praktisk journalist, som talade om hur de skulle kunna sälja trygghet till den engelska allmänheten på grund av bärkraften i detta ord: »Söken först efter Guds rike . . . så skall också allt detta andra tillfalla eder»!

»Om vi kunna rekommendera denna tidning såsom den enda som erbjuder en allt omfattande lösning av problemet: vårt dagliga bröd, vilket den för visso är, så skola vi få uppseendeväckande framgång», resonnerade jag. Jag var nämligen förvissad om, att den som hade mod att försöka leva enligt bergspredikan skulle finna den förundransvärt praktisk. Millionären såg möjligheterna. Han tyckte bra om idén. Titeln gjorde intryck på honom. Han lekte med förslaget i sina tankar. Plötsligt började han tvivla.

»Är inte kristendomen i själva verket bolsjevism?» frågade han.

»Bolsjevism tillägnar sig vad som tillhör andra. Kristus säger: giv bort vad som är ditt!»

Jag vet inte, varför jag sade det. Han stannade, road och förvånad, vände sig helt emot mig och frågade: »Är detta edert svar?»

Jag svarade ja, och menade att det var sant. Vi fortsatte vår diskussion; men det blev aldrig något av med den tilltänkta kristliga veckotidningen. Vi undersökte dem som redan funnos, och utsikterna för ett experiment på den religiösa journalistikens område sågo icke uppmuntrande ut. Mitt förslag lades på hyllan. Kanske hade han rätt. Och likväl var jag viss om, att en sådan tidning som denna var den enda som skulle kunna leva högt på depressionen. Jag går alltjämt och längtar efter att grundlägga en sådan ny kristlig tidning, som skall bära namnet TRYGGHET. Om icke en rik understödjare snart framträder, blir jag tvungen att grunda den på tro och bön!

Och här kommo nu tre unga, kristna våghalsar och bringade mig samma tanke, i det de berättade att två av dem en lång tid levat på tro och bön, utan att begära pengar av någon. Detta bekräftade min övertygelse om två ting: att det var möjligt att leva sitt liv på tro och bön, samt att det fanns rikligt med nyhetsstoff hos denna grupp. Jag yrkade på att dessa trons och börens män skulle berätta om sina erfarenheter. Huru ofta hade de

gått utsvultna? Nej, de hade aldrig varit utsvultna, sade Garrett Stearly, som tillade, att min fråga var typisk för en journalist. John Roots hade en gång i Sydafrika bara en enda shilling kvar, men oväntat och utan uppmaning kom det pengar från hans broder, just då situationen höll på att bliva förtvivlad. En av damerna, som tillhörde gruppen, hade gjort slut på allt utom en penny, men hon bad och fick följande morgon en check med posten.

Utän tvivel var detta det ideala livet för en troende kristen, men litet för riskfyllt för en gift man med hustru och barn att försörja. Jag föredrog ett bankkonto. Det var bättre för nerverna. Trots att jag varit beredd att utgiva en tidning för att visa den brittiska allmänheten, hur man skulle uppehålla livet enligt bergspredikan! Mina gäster tillade, att man kunde försörja en familj med tro och bön lika väl som sig själv. Principen var densamma. Garrett Stearly och hans hustru levde båda på detta sätt. Och så nämndes naturligtvis den odödlige George Müller i Bristol, som under femtio år hade omsorg om en familj på cirka två tusen barn, vilka skulle ha tre måltider om dagen och två omgångar kläder var, och han hade börjat med en shilling och bad aldrig människor om en penny.

»Beder ni någonsin om pengar?» sporde jag.

Den ledning de fått mottaga, sade trion, hade icke medgivit dem att bedja om pengar. Inga kollektor uppstogs vid deras gruppmöten, men om någon frågade, fick han besked om hur det förhöll sig med deras utkomst, och de pengar, som erbjödos, blevo med tacksamhet mottagna. De som tillhörde gruppen kunde stundom delgiva andra sina behov lika väl som sina religiösa erfarenheter och sin egendom, ty de voro alla en enda stor, andlig familj. Om en led, så ledo de alla med.

Ju längre de talade, desto mera övertygad blev jag om att det var något splitternytt hos dessa män, fastän de icke gjorde anspråk på att förkunna annat än ursprunglig kristendom. Deras rörelse må vara från första

århundradet, men den var dock bräddfull av sådant som folk skulle komma att tala om. De utgjorde icke en organisation, ty där fanns intet medlemskap; icke någon sekt, ty de tillhörde olika samfund; icke egentligen någon ny rörelse, ty de voro endast en fortsättning av den äldsta, kristna gemenskapen; icke en kyrka, ty de syftade till en inre andlig gemenskap i alla kyrkosamfund. De etsade sig in i mitt medvetande såsom något som egentligen icke kunde betecknas med ett substantiv. De borde betecknas med ett verb: »Att vara». En handling! I sanning ett liv! De ville avsluta det tjugonde århundradet på samma sätt som det första begynte — med att leva livet och berätta om andra personer som gjorde det samma. Alldeles som lärjungarna gjorde enligt Apostlagärningarna, när kristendomen för första gången trädde fram i rampljuset inför den hedniska kulturens mörker.

De voro också motståndare till strider. »Vi diskutera inte», sade Garrett Stearly, »vi låta den Helige Ande överbevisa».

En bataljon akademiker, som icke hade någon önskan att med ord försvara sanningen av sin övertygelse, lika litet som Jesus diskuterade med Pilatus eller Paulus med Agrippa! I första ögonblicket var jag oense med dem på denna punkt. Men jag kunde dock se, att gruppens grundsats att icke diskutera kunde vara riktig, eftersom den Helige Ande var den som övertygade — liksom Jesu tystnad inför Pilatus var berättigad. Och dock, det gives en tid för att tala och en tid för att tåga om heliga ting liksom om världsliga, och jag föredrog att diskutera, så länge jag hyste tvivel. Tystnaden kan vara allt möjligt — ibland guld, ibland förgyllning, ibland ett brott.

Det syntes mig ofullständigt, då de sade att de helt enkelt erkände Nya testamentet och levde eller försökte att leva därefter. Mina tre trubadurer svarade, att Kristus och Paulus tänkte annorlunda härom. Det fanns för övrigt inga strikta regler för något de gjorde, all den stund den Helige Ande kunde kullkasta och förändra

planer, liksom Paulus stundom fick erfara att Gud ingrep och ledde honom i annan riktning än han tänkt.

»Men hur skall man kunna överbevisa en som icke tror på Nya testamenet?»

Jag gissade vad svaret skulle bliva, ty det var mitt eget svar till tviqlaren. Jag hade funnit det i Johannes evangelium och i min egen religiösa erfarenhet. Mina tre besökare sade, att om man ärligt praktiserade Skriftens lära, lärde man på ett underbart sätt känna, om läran var av Gud eller av människor. Den Helige Ande var läraren. Detta trodde jag själv. I min andliga inbilskhet trodde jag, att jag var nästan den ende igenblivne, som hade praktisk erfarenhet av »Andens vittnesbörd».

Men jag var fortfarande inställd på att giva skäl för min tro, så gott jag förmådde, och icke tiga, när det gällde ting, som kunde diskuteras. De sade, att det skulle vara bättre, om jag ville förtälja min egen erfarenhet, och låta den Helige Ande framlägga bevisen i andra människors innersta, som han gjorde i det första århundradet. Om kristendomen är en verklighet, så förefaller detta argument oemotsägligt.

Deras framhållande av att man skall lära känna genom att handla fängslade mig betydligt. Jag hade i själva verket en gång tänkt skriva en religiös roman med titeln: »I skolen känna», vari den slutliga lösningen av förvecklingarna skulle vara Skriftens tydliga lära, att visshet kan vinnas på ett underbart sätt genom lydnad för den sanning, man känner, vilket är en rent vetenskaplig metod. Gruppen sade, att argument aldrig kunde frälsa själar. En teologie professor har sagt, att de förståndsmässiga bevisen för och emot Gud ungefär uppväga varandra. Det gives icke tillräckligt med teologiska bevis för att inspirera en människa till handling. Hon behövde få beviset inom sig, och det vetenskapliga sättet att finna beviset var att göra de behövliga experimenten. De som i lydnad följde Kristi undervisning fingo genom den Helige Andes vittnesbörd på ett underbart sätt känna att läran är av Gud.

Det är svårt för en skolpojke, som icke har någon användning för kärlek, att förstå att han kommer att få en annan uppfattning därom, då han nått ynglingåldern; det är lika svårt att övertyga en icke troende om att han, genom att lyda Kristi undervisning, skulle i sitt eget inre få beviset för att Kristus är Guds väsens avbild och Guds Ord.

När jag på sin tid talade med framlidne Arnold Bennett om hans fritänkarebidrag till artikelserien, sade jag honom, att han utan svårighet själv kunde komma till klarhet om kristendomens sanning på detta enkla sätt, om han beslöte sig därför. Jag tror, att jag sade, att fjorton dagars intensiv efterlevnad av bergspredikan, skulle förse honom med rikliga bevis. »A. B.» spratt till som om en ny idé hade gått upp för honom från ett oväntat håll. Så krökte han sitt pekfinger på det sätt som var honom eget och skakade det bestämt.

»Icke något för mig», sade han.

Hans religion var vänlighet.

Och nu diskuterade jag på nytt detta ämne med tre moderna unga män, som företrädde samma tankar som jag, men stodo som ledare för en rörelse, som ville överbvisa världen med samma enkla, praktiska medel. Då de sutto där på mitt kontor denna eftermiddag, kände jag, att man kunde avläsa en god del av beviset i deras egna ansikten. Utan andra argument till försvar för sin tro än deras eget liv, föreföllo de mig ha uppnått en långt högre grad av kristen visshet och kristen fröjd än jag, ehuru jag av två stora Londontidningar betraktades som fackman på detta område.

Åter undrade jag varför. Var det emedan de hade satt in allt för att vinna det stora vågspelet, eller var det, emedan de icke hade haft så stora svårigheter att kämpa med? Kanske de hittat på något hemligt knep att hålla sig undan virvlarna och alltid följa med strömmen mitt i farleden? Vad var det i så fall? De sade: »Obetingad överlåtelse av alla livsområden åt Gud». Hade jag upplevt detta? Tydligt icke.

Man måste vara ärlig i sin värdering av dessa pojkar, som sutto här i mitt rum. Hur man än ville betrakta dem — såsom helgon, våghalsar, fanatiker, lämningar från en förgången tid — så var det dock tydligt, att de ägde en hel del mera än det vanliga, kultiverade människodjuret. Jag hade mött en mängd människor av den opånyttfödda människotypen. Och på grund av obehagliga erfarenheter hade jag nått till den punkt, där jag misstänkte envar, till dess motsatsen var bevisad.

Vad var det då hos dessa människor, vilket kunde anses bevisa deras anspråk? Svaret måste återigen bliva: nyheter. Mina tre trubadurer sade, att detta var den naturliga biprodukten av sann gemenskap, vilken bl. a. innefattar hänsynslöst delgivande. Uppriktigt delgivande mellan åt Gud överlätna kristna medverkade till att frambringa den apostoliska strålgång, som Kristus förlänade sina lärjungars anlete.

För att kvarhålla detta ljus måste förvaltareskapets grundsats troget iakttagas — den grundsatsen att vi endast äro förvaltare av tid, jord, pengar, hus, ting, familjeförhållanden, könsförhållanden — kort sagt: allt vad man äger och har. Det kan betyda, att man giver sin tid åt söndagsskolan eller hjälper sin granne med trädgården, om han är sjuk eller för fattig för att betala för hjälpen. Det kan betyda, att man ändrar ämnet för en roman eller reviderar sina vanor med avseende på kläder, mat eller dryck. Det kan betyda, att man lämnar Gud hela författarehonoraret av ett skådespel eller en bok, såsom Hugh Redwood gjorde med sin utmärkta bok: »Gud i slumkvarteret». Det var en stor förvaltaregärning, ty det gällde ett betydande honorar. Det enda som Hugh Redwood icke gav bort av denna bok var den utmärkta titeln, vilken, enligt vad han berättade mig, hade givits honom genom en ledare i Frälsningsarmén. »Gud i skuggorna», titeln på hans nästa, ännu bättre bok, var hans egen lyckliga idé.

Mina besökare förklarade, att förvaltareskapet innebar det slutgiltiga svaret på de två materialistiska upp-

fattningar, som nu härska — den ena, att välstånd är livets högsta värde; den andra att rikedom nödvändigtvis är något ont och fattigdom en dygd. Evangelium lär ingendera delen, utan det förklarar att allt tillhör Gud, som bjuder sina barn på ett visligt sätt förvalta allt som honom tillhör enligt hans vilja och ledning. Detta är det sanna svaret på kommunismen, och det är fullständigare än mitt var, då jag sade: »Bolsjevismen tillägnar sig vad som tillhör andra. Kristus säger: giv bort vad som är ditt».

Denna lära föreföll mig sund. Och inte heller nu var det något nytt i teorien, endast i praktiken. Men vad skulle hustru, man, barn och föräldrar säga, då de sågo den, som hade ansvar för dem, giva bort sin egendom och sedan ursäkta sig med att han gjorde det såsom Guds förvaltare? Gruppen svarade, att man skulle stå under Guds ledning då man giver, och att Gud är mera intresserad för alla de människors behov, som vi ha intresse för, än vi själva äro, och det är därför som förvaltareskapets grundsats är nödvändig. Och en omdanad man och en omdanad kvinna skulle sannolikt komma att ha en omdanad hustru, resp. man. I varje fall skulle man efterfråga den andra partens mening.

Då jag tänkte över dessa grundsatser, föreföll det mig, som om jag återvänt till den plats där jag stod, då jag skisserade planen för den nya, religiösa veckotidningen — endast med den skillnaden, att den tidningen var avsedd att bliva en tröst för de bekymrade och utarmade massorna i England, men denna grupp höll på att genom sin envisa konsekvens bli ett utmanande krav för mig.

* * *

Nu höll jag säkerligen på att komma underfund med vad Oxfordgruppen hade för syftsmål. Först, full överlåtelse, som vilade på tron på Kristi kors och medförde ledning av den Helige Ande; därefter delgivande, som medför sann gemenskap och strålande anleten; därpå

livsömdaning, som för in Guds rike och skapar glädje i himmelen, i syndaren och i livsömdanaren; vidare tro och bön, som giver allt som är nödvändigt och befrämjar Guds plan att draga försorg om envar, och slutligen de fyra grundreglerna: kärlek, ärlighet, renhet och osjälviskhet, punkter, som Kristus aldrig prutade av på, samt, naturligtvis: gottgörelse. Senare skulle jag komma att förstå den grundsats, som kanske var den starkaste av alla: oförfärad behandling av synden. Det fanns emellertid två andra grundsatser, som voro lättare att svälja: arbete i kamratlag och lojalitet.

Jesus praktiserade arbete i lag, sade mina besökare. Han och hans lärjungar vore ett lag. Han sände ut sina arbetare, icke en och en, utan två eller tre tillsammans. Efter hans himmelsfärd drogo lärjungarna omkring i det romerska riket i små, kringresande grupper. Själva gjorde Oxfordrörelsens män detsamma. Stora rörelser hade förlorat sin drivande kraft, emedan grundsatsen för samarbete i lag missförståtts. Grundläggarna av en rörelse önska samla och behålla all makt i egna händer utan att minnas den sanningen, att Anden blåser vart den vill. Ingen kan ha monopol på den Helige Ande. Somliga tider äro människor mera andliga än andra tider. Människor växa i nåden, men ibland avtaga de i nåden. Samarbetets disciplin utjämnar mänskliga egenheter. Sanningen förkunnas bättre genom ett lag än genom en individ. Ett halvt dussin människor, som berättar om sina religiösa erfarenheter, framkalla djupare hjärterannsakan och överbevisning än en enda man, som meddelar goda, kristliga råd.

Åter ställdes verkligheten före teorien; livsintresset före intresset för tanketing. För att tala Fleet Streets språk: Nyhetsstoff går före åsikter.

Så hade vi vidare lojalitetens grundsats. Först och främst måste vi vara trogna mot Jesus Kristus, men därav följer också lojalitet i det som mindre är. De som blevo brukade av Jesus Kristus förtjänade lojalt stöd av dem som bekände sig till Jesus Kristus — en san-

ning som man gärna erkände i teorien, men som man icke alltid är så glad åt i praktiken. Det är en egendomlig företeelse, att så många bekännande kristna kunna vara så illojala mot dem, som försöka att leva i trohet mot Kristus.

Framför allt: gruppen var en gemenskap, en första århundradets samfundsgemenskap, under den Helige Andes ledning. Och det var märkligt, hur den ledning, som mottages av olika personer inom grupprörelsen, bildar ett organiskt helt, då dess olika delar sammanföras, vilket visar att Andens ledande makt är i verksamhet bakom kulisserna, icke endast hos gruppen, utan överallt, där man ger honom rum. Andens innerliga gemenskap, som man så ofta talar om och så litet förstår, har här blivit förverkligad. Alla skiljemurar inom en sådan gemenskap nedbrytas genom kärleksfull förståelse, som leder till djupare mänsklig erfarenhet, större lycka och mera förblivande frid än man eljes när fram till i förhållandet människor emellan. Det var därför deras anleten strålade.

Eftersom den Helige Ande var gemenskapens verkliga ledare, gjorde icke »Frank» anspråk på att själv utöva ledningen. När han leddes därtill, tjänade han som ordförande vid gruppmötena. När han blev ledd i annan riktning, överlät han ledarskapet åt någon annan. Ibland höll han sig i bakgrunden av samlingsrummet, lyssnande till sina kamrater, som han fostrade för ledarskapet, och gjorde tillfälligtvis ett snabbt, klargörande inlägg, när en svår fråga kom upp. Såsom t. ex. i Oxford, när en dam frågade gruppledaren, om hon borde bekänna alla sina fel för en människa. Då avbröt »Frank» och sade: »Det är icke obetingat nödvändigt. Men envar bör vara villig att göra det, om han ledes därtill av den Helige Ande». Avgörelsen måste man själv fatta — alltid.

Gruppens framhävande av lojaliteten erinrade mig om en av min ungdoms försyndelser, då jag vid ett församlingsmöte tog mig friheten att kritisera en pastor,

mycket äldre än jag, på ett språk, som icke var vidare lyckat. Gruppen sade, att det var särskilt nödvändigt att vara lojal gent emot dem som hade större kristen livserfarenhet. Och dock — fastän detta var en erkänd sak — uppmuntrade de till kritisk kontroll över varandra, ehuru kontrollen alltid måste vara hövisk och framförd i den kärleksfulla gemenskapens anda och icke tillåtas urarta till klandersjukans synd. En som nyss trätt in på den kristna erfarenhetens väg kan kanske iakttaga ett påtagligt fel hos någon som länge vandrat på den vägen. Om han öppet uttalade sig dömande om detta fel, innan han förvärvat sig rätt därtill genom kärleksfull, ansvarspräglad gemenskap, så vore detta rent av fräckt.

Att mannen eller hustrun uppträdde med egendoms-herrens later gent emot varandra, fördömdes av gruppen. Var och en av dem skulle känna sig fri att göra vad den kände vara rätt, ty äktenskapet är icke ett förhållande mellan två utan mellan tre. Alldeles som det, att en tredje mänsklig varelse tränger sig in i ett hem och blir en konkurrent, alltid utgjort den mänskliga kil som sprängt sönder äktenskap, så har ankomsten till hemmet av den tredje parten, Jesus Kristus, vilken kommer icke såsom konkurrent utan såsom ledare och bjuder var och en att handla gent emot den andre enligt Guds sannings och kärleks krav, åstadkommit den nya evighetspräglade treklang, vilken räddar äktenskapet från upplösning och grundlägger det ideala, mänskliga delägareskapet på jorden.

Utmärkt i teorien! Men kunde all denna idealism uträtta något? Det kunde den, och det gjorde den, försäkrade de tre. Grupper uppstå på många platser: i England, Skottland, Holland, Tyskland, Indien, Sydafrika, Kina, Egypten, Schweiz, Nord- och Sydamerika. I Sydafrika hade det tagit en nationsomfattande rörelses dimensioner. Så vitt möjligt sökte gruppen framföra sitt budskap genom kyrkorna, och den hade mött vänligt intresse från ärkebiskoparna och andra högtstående inom såväl stats- som frikyrkor. De uppfordrade kristna, både

församlingar och pastorer, att driva ut synden ifrån sig liksom apostlarna gjorde, i det de betonade behovet av hel överlåtelse åt Gud och förtröstan på hans ledning och hjälp i alla livets förhållanden och svårigheter. De voro avgjort emot att bliva en ny religiös orden, gudstjänstform, sekt eller organisation. Vad de önskade var att bliva en församling i alla församlingar, utan hänsyn till kyrkosamfundens olikheter, för att verka för det andliga livets fördjupande i Kristi kropp och för att genomföra kristendomens krav till dess logiska och praktiska gränser. Kort sagt: en kraftstation inom och utanför kyrkorna för att uppmuntra envar till att söka den rikast möjliga upplevelse av Jesus Kristus.

Grupperna hade sina sammankomster i kyrkorna, universitetet och i många privata hem i olika delar av världen. I Johannesburg samlades en grupp i en brandstation. Genom att hålla sina sammankomster utan formaliteter varsomhelst (icke på gudstjänsttiderna) nådde de människor, som voro intresserade för religiösa frågor, men icke kunde förmå sig till att besöka de vanliga gudstjänsterna i kyrkorna. Deras House-parties, gruppdagar, verkade upplivande och visade sig vara en förvånansvärt framgångsfull religiös framstöt, närhelst de höllos. Intet försök gjordes att organisera de grupper, som uppstodo här och där och överallt. Ingen organisation skulle företagas. Varje grupp var en självständig enhet, förenad med de andra genom den Helige Ande. Deras enda organisation var de stora, historiskt givna kyrkosamfunden. Där fanns det plats nog för grupperna att fira gudstjänst såsom de kände sig ledda. Här funno de sin teologi och sin förkunnelse. Det kunde aldrig uppkomma en serie församlingar genom grupprörelsen. Om en grupp blomstrade, så var det så mycket bättre för församlingarna i grannskapet. Om gruppen dog ut, så var detta sorgligt, men det var dock endast ett upprepande av vad som stundom skedde i den första kristenheten.

Innan de gingo, berättade dessa Guds tre trubadurer

för mig, att de hade köpt biljetter till turistklass å ångfartyget *Europa*, som dagen därpå skulle avgå till New York. De hade precis de pengar som behövdes för de extra utgifterna under själva sjöresan samt för återfärden. Med avseende på framtiden hade de ingen fruktan. Pengar skulle komma som de gjort i det flydda, om de fortsatte att bedja och lyda Gud. Jag erbjöd dem att välja ut ett par böcker från min bokhylla, och de valde taktfullt nog en av mina egna berättelser samt George Müllers biografi. När de gingo, lämnade de mig ett exemplar av Harold Begbies *Life-Changers* (Livsömdanarna), som innehåller en del förundransvärda berättelser om människoliv, som blivit omdanade genom »Franks» arbete.

* * *

Då jag återvänt till mitt kontor igen, kom en av dem tillbakarusande för att inbjuda min hustru och mig till avskedsmiddag samma kväll i den kinesiska restauranten vid Piccadilly Circus med anledning av deras förestående avresa från England. Där fingo vi vår första lektion i att äta med pinnar av dessa Oxfordrörelsens medlemmar, som bott i Kina och lärt sig en del av Österns seder och bruk. Det var en trevlig måltid. »Gudaledda» livsömdanare sade kvickheter, berättade goda historier om sina äventyrliga upplevelser, gjorde oss bekanta med en del nya rätter och beredde oss en innehållsrik afton.

Omgiven av den atmosfär av kritisk vakenhet och mistänksamhet, som tillhör Fleet Street, kände jag, att jag hade förnummit en ton av gemenskap, som låg en oktav högre än den normala. Allt för gott för att fortfara! Man skulle nog snart komma att stiga ned från detta eteriska tillstånd av apostolisk gemenskap och hamna i materialism och inbördes misstro. Då skulle jag nog upptäcka var den nya läran stötte på grund — var det hakade upp sig för den. De flesta världsmänni-

skor vaktade låset för kassaskåpet. När kyparen kom med vår räkning, blev det ferm expedition. Garrett Stearly grep räkningen och betalade. Deras tro och bön voro alltså starka nog att draga försorg för två gäster lika väl som för dem själva.

När vi sedan återvände till Browns Hotell, upptäckte jag, vad som möjligen var det som rörelsen hakade upp sig på. Garrett Stearly och jag höllo på med att diskutera skilda former av religiös erfarenhet, och jag omnämnde en smula förlägen, att jag haft några egendomliga, extatiska upplevelser i mitt eget liv, en medan jag studerade bibeln och andra åtskilliga gånger efteråt, under kritiska tider. Jag kommer ihåg, att jag sade, att dessa fröjdefulla erfarenheter hade upphört i mitt liv, och jag kunde icke förstå varför. Detta gav honom en anledning, som han omedelbart begagnade sig av. Var det möjligt, att jag lät synd skilja mig från Gud? Därpå sade han lugnt, att vi måste komma in i djupare gemenskap, innan han kunde giva mig några hjälpande råd.

»Jaså», tänkte jag, »här är det alltså, som rörelsen hakar upp sig! Här kommer en man, som jag endast känt i tio minuter, och gör antydningar om att det är något på tok med mitt andliga innersta och vill ha mig att bekänna fakta. Alldeles för hastigt, min gosse!» Delgivning var alldeles i sin ordning såsom den blivit teoretiskt klarlagd för mig den eftermiddagen. I praktiken var det något helt annat. »Säg aldrig allt vad du vet», var det kloka råd, som jag en gång fått av en skotsk flicka, och det kom jag ihåg nu. Jag beslöt mig för att vara på min vakt. Man kunde aldrig veta! Vi fortsatte vår promenad kvarteret runt, medan jag i ganska reserverad ton upplyste honom om, att jag inte visste om något särskilt i mitt liv, som kunde förklara denna lucka i mitt gudsmedvetande.

Garrett Stearly varken uttryckte någon lättnad eller sade vad han trodde. Tvärt om, jag kände liksom ett tyst tvivel strömma ut från honom. »Detta innebär alltså», tänkte jag, »att ni fortfarande går här och väntar, att jag skall bekänna alla mina misslyckanden inför er, en man som endast är två tredjedelar så gammal som jag. Häri medräknat dessa tillfälliga felsteg, som ni grovhugget skulle vilja beteckna som synd, emedan ni icke förstår omständigheterna». Alltså fortfor jag att förklara, att det icke var något på tok, men jag underlät att säga, att jag icke var riktigt säker därpå.

Det fanns vidare ett annat skäl. Jag önskade få ett samtal med Frank, då han kom tillbaka från Sydamerika, på den grundval varpå ett samtal mellan två kristna kan föras. Det fick icke bli något av det förhållande, som utmärker den botfärdige syndarens ställning till prästen, då detta samtal skulle hållas. Men att uppenbara ett par synder i det förgångna för en av hans vänner, kunde, så vitt jag förstod, innebära en fördel för den okände Frank. Även om mitt liv icke uppvisat en hundraprocentig fullkomlighet, så hade jag dock under många år levat på ett högre plan än tidigare, kanske högre än de kristna i allmänhet. Jag kände, att detta icke var bara egenkärlek, utan den enkla sanningen. De ovannämnda felstegen voro icke endast förklarliga utan också ursäktliga. Jag var dock fortfarande en smula osäker med avseende på dem. I varje fall hade dessa unga män, hur rena och tilltalande de än voro, icke med dem att göra, ej heller berörde det min plan att sammanknyta vår tidning och deras rörelse i bägge parternas intresse.

Och vem är för övrigt fullkomlig? frågade jag mig själv. Likväl önskade jag lägga en lång tid mellan mina ofullkomligheter i det förgångna och mitt sammanträffande med den av sägner omgivne Frank, så att jag, om han frågade mig rent ut, kunde ärligt svara, att jag levde samma slags liv som han. Jag kunde, naturligtvis, säga det närsomhelst, vare sig det var sant eller icke. Under mina tidigare dagar som journalist hade jag sagt

mer än en osanning för att få en god historia. Fastän — att ljuga var dock en förseelse, som jag för länge sedan blivit herre över.

Under den tid som förflöt innan jag träffade Frank, lyckades jag också övervinna dessa mera allvarliga fel, som jag legat under för. Men senare skall här berättas, hur fruktlöst detta försök att bedraga samvetet visade sig vara.

* * *

Medan Garrett och jag fortsatte vår promenad och vårt samtal, dök könsproblemet plötsligt upp igen liksom tidigare under eftermiddagen. Jag utbad mig en definition av vad gruppen menade med absolut renhet.

Jag hade hört påståendet, att omoraliska handlingar kunde ursäktas under vissa omständigheter. Antag att två människor älskade varandra, och att de var för sig voro olyckligt gifta med en som var otrogen. Vad skulle man säga om en, som hade en villfarande make, men dock icke trodde att skilsmässa var tillåten? Vad skulle man säga om det vetenskapliga påståendet, att vissa typer av män och kvinnor aldrig passa tillsammans, och därför måste bli erotiskt kringflackande, om de gifta sig med en olämplig typ? Blodprov lära ju kunna bevisa, att två personer kunna vara fullständigt oförenliga. Om nu en person i blind kärlek eller obehärskad lidelse gifter sig med en av dessa oförenliga typer, så kan ju ingen kompromiss någonsin göra det äktenskapet till en verklig förening. Båda skulle då vara för livstiden dömda till att vara oförenliga, eftersom kristendomen för sådana blott hade det innehållslösa budskapet: »Bit samman tänderna och håll ut!» Enligt min mening möttes sunt förnuft och den mänskliga naturen i protest emot denna omänskliga lära.

Garrett Stearly sade, att det sexuella måste överlätas åt Gud. Ett av proven på sann överlåtelse var denna

fråga: Är jag beredd att låta Kristus helt få råda över mitt könsliv?

Detta kommer att skaka Fleet Street, tänkte jag.

Han förde åter tanken på sublimering. Han sökte lyfta det hela till ett högre tankeplan, till ett stadium, där — så tycktes han mena — driftens frihet och samvetets återhållande band sammansmälte i frihet och full tillfredsställelse, alltså ett nådatillstånd, som jag icke trodde på, fastän det allmänt förkunnades som kristendom.

Han berättade en förunderlig historia, som han påstod vara sann, om en man och hans hustru, vilkas skenbart olösliga äktenskapsproblem blev löst genom gruppens budskap. Mannen hade blivit skadad, så att det för könet utmärkande fullständigt utplånats ur hans liv. Hustrun var ung, uppsluppen och rastlös. Hon tog del i muntra, fria tillställningar för att söka ersättning för det torra livet därhemma. Deras hemliv var i det närmaste avslutat, när de kommo under grupprörelsens inflytande. I stället för att förorda skilsmässa — vilket enligt min mening hade varit det naturliga — tillrådde gruppen, att man skulle lägga hela problemet in under Guds ledning. De togo emot detta råd, och hustrun fick en tydlig ledning till att taga situationen som den var, icke med resignation såsom ett offer, utan med glädje såsom ett nådemedel i överensstämmelse med Guds plan. Sålunda blev problemet fullständigt borttaget ur såväl hennes som mannens liv. Och likväl förnams det ingen saknad, ty könsdriften hade blivit sublimerad till en högre plan av tillfredsställelse, där sant lyckliga själar levat under alla tider. Den sexuella otillfredsställelsen hade försvunnit genom den högre känslans fördrivande makt.

Jag kunde ha givit åtskilliga svar på den historien, ty jag var mycket skeptisk. Jag uttalade mina tvivel om hon verkligen kunde vara lycklig.

»Hon är fullkomligt lycklig», sade Garrett. »Det äro de båda två».

Rörande mannen fanns det inga tvivel. Denna sublimeringsidé hade för honom löst den äkta mannens problem att hålla en rolös hustru hemma i tillfredsställdhet. Från hans ståndpunkt sett var det en tillfredsställande om än självisk lösning. Jag tyckte han borde uppmanat henne att söka skilsmässa. Det skulle haft en fläkt av sann osjälviskhet över sig.

»Hon älskade honom», sade Garrett. »Guds ledning, hennes kärlek och kristen lära talade alla mot skilsmässa».

»Men människonaturen är vad den är. Och en hustru längtar efter ett barn».

Orden föllo kanske inte precis så som de här återgivits, men det var dock dessa tankar vi uttalade eller hade i vårt medvetande. Och under hela tiden vägrade den unge trubaduren att låta sig rubbas från sin höga ståndpunkt. Man undrade, vad som skulle komma att ske med denna könsgalna värld, om någon, som verkligen tror att driftens sublimering är en praktisk möjlighet, kunde predika så enkelt och övertygande att också andra komme till tro därpå. Gatorna i våra städer skulle befrias från kvinnor, som bjuda ut sig, och från män som kasta förstulna blickar efter varje möjlighet. Kvinnor skulle icke evinnerligen behöva hålla på med att tillbakavisa männens av könsdrift dikterade försök till närmanden. Äntligen skulle det finnas äkta vänskap mellan personer av olika kön. Sexuella lockelser skulle vara avskaffade från sällskapliga sammankomster. Det skulle bli slut på den evinnerliga komedien: förföljande män och förföljda kvinnor.

Naturligtvis predika kyrkorna sublimering, när de över huvud taget nämna könslivet. Men jag höll före, att endast få människor av fri vilja och konsekvent efterleva denna förkunnelse. Detta sätt att behandla könslivet kunde vara mycket bra för känslolösa och svaga, men icke för sunda, livskraftiga män och kvinnor av denna värld, som gruppen ville försöka vinna. Dessutom gjorde det mig riktigt ont om damen, som Garrett

Stearly berättat om, ty hon måtte ha fått nöja sig med en mycket urblekt form av äktenskaplig tillvaro.

Guds trubadur hade återigen en annan uppfattning. Han var själv gift. Han förstod problemet. Han berättade också om en jurist, som tidigare haft stora inkomster av skilsmässoprocesser, men som nu lade ned mera kraft på att personligen visa sina klienter Guds väg till att lösa deras tvister och hade större framgång än han haft med sina skilsmässoprocesser inför rätta.

Dåligt för advokatyrbet, men gott för himmelriket! Och eftersom han nu gjorde Guds vilja i stället för sin egen, skadade han icke sina sanna intressen, även om han förlorade en del goda arvoden, ty Guds vilja är alltid det bästa för en människa. Detta fasthöll Garrett envist. En vacker, upphöjd lära. Idealistisk och bestickande och avgjort angripande.

Jag återvände hem för att tänka. Hur skulle man utnyttja denna märkvärdiga grupp för en ny religiös artikelserie? Om detta folk hade rätt, så var vår tidning den som stod närmast att berätta om dess verksamhet. Så tänkte jag då. Jag slog mig ned för att läsa »Livs-omdanare» och tränga djupare in i denna märkliga rörelsens ursprung, åskådning och mänskliga dokument.

FJÄRDE KAPITLET.

Livsomdanaren.

Frank är en enastående personlighet. Skildringen av hur hans eget liv blev omdanat, såsom den förtäljes av Harold Begbie i »Livsomdanarna», är en fängslande och inspirerande berättelse. Frank är en personlighet, som fångslar en — vare sig man möter honom i en bok eller i levande livet. Då man läst första kapitlet, önskar man träffa honom. När man sammanträffat med honom, får man kanske något skäl att önska att man icke träffat honom. Men om man rödjer undan detta skäl, finner man att Frank fortfarande är där, samt att man blivit befriad från andligt nederlag.

»Omdanade människor» har kommit ut i fjorton upplagor i England. Jag hörde av förläggaren, som var tillfredsställd med spridningen, att rörelsen var i stark tillväxt. Fastän jag aldrig sammanträffat med författaren, Harold Begbie, visste jag att han var en utmärkt karaktär, och att döma av hans författareskap var han en skicklig journalist. Han hade blivit anställd av vår mäktiga konkurrent med uppgift att skriva en serie artiklar till svar på vår framgångsfulla idé: »Min religion». Jag fann artiklarna tråkiga. I stället för att skriva om den nya, religiösa rörelsen i Oxford, skrev han en serie artiklar om nutidens ställning till Gud. Jag har sedan tänkt, att vår konkurrent på sin redaktion hade det bästa möjliga svar på »Min religion», men lät det gå ifrån sig, emedan man icke insåg detta. Och nu, sju år senare, hade rörelsen korsat min väg.

På begäran av Frank dolde Begbie Oxfordrörelsens mänskliga ledare under initialerna »F. B.», men han fotograferade honom mästertligt. »Till det yttre», sade han, »är han en medelålders man med ungdomligt utseende, högrest, rak, tämligen fetlagd, slättrakad, försedd med glasögon och med denna prägel av välmasserad och nästan medicinsk renlighet och friskhet som är så utmärkande för den hygieniske amerikanen».

Han kunde ha tillfogat: »Vilket är så utmärkande för alla medlemmar av Oxfordgruppen», ty detta upptäckte jag senare, då jag reste tillsammans med ett välklätt kamratlag, vilkens ledare lät sin erkännande eller kritiska blick överfara var och en av oss, så snart vi kommo inom hans synkrets.

Frank är fortfarande lika noggrann som förr med avseende på sitt yttre. Hans inre är harmoniskt, och han avskyr oordning under alla förhållanden. »Hans uppträdande och rörelser», sade Begbie, »präglas av en aldrig svikande spänstighet. Han faller aldrig ihop och blir vårdslös. Man finner honom med samma klara blick och samma spänstiga hållning långt in på småtimmarna under natten, som då han kommer som en frisk fläkt in i frukostrummet. Få äro de människor som med ett så stilla och behärskat väsen utstråla ett så smittande välbefinnande.

Han talar med en lätt brytning, som dock mera tydligt framträder endast då han använder sig av vardagliga uttryck. Rösten är dämpad men stark och äger en äkta klang av vänlighet och gott humör — samma vänlighet och goda lynne som utmärker hans framträdande. Han gör vid första sammanträffandet intryck av en varmhjärtad och mycket lycklig man, som inte förstår vad det är att vara fysiskt trött eller själsligt uttråkad.»

Därpå ger författaren den lyckligaste möjliga av alla beskrivningar på Frank: »Jag är böjd att tro, att om mr Pickwick hade fått en son, och den sonen hade emigrerat till Amerika under sina pojkar, så skulle han

icke ha varit olik denne älskvärde och vänlige själar-
nas läkare. Närmare bekantskap med »F. B.» lär en för-
stå, att trots sin pojkkaktiga uppsluppenhet, tillhör han
samma släkte och stam som alla sanna mystiker från
Plotinus till Tolstoy».

Frank blev döpt som barn och senare konfirmerad,
utan att några särskilda, religiösa upplevelser gjorde
det tillfället särskilt minnesvärt. Men senare kommo
kriser i hans liv, vilka bringade nytt ljus, ända från den
tid, då han förberedde sig för prästens kall och gick med
en brinnande längtan efter att leda människor till om-
vändelse och förundrade sig över sin oduglighet därför,
vidare genom en förödmjukande förändring i hans liv,
följd av en mystisk upplysning, fram till de utomordent-
liga segrar som vunnits bland Englands säkerligen mest
svårbehandlade material — studenterna i Oxford och
Cambridge.

Den första, allvarliga krisen i Franks liv kom, när en
studentkamrat vid Teologiska Skolan i Mount Airy,
Philadelphia, anklagade honom för äregririghet. Denna
anklagelse träffade hårt, och han utvalde den svåraste
stadsdelen i Philadelphia såsom sitt första arbetsfält.
Kallelsen till hans första pastorat var icke utan humor.
Däri stod det: »Lönefrågan måste för närvarande läm-
nas oavgjord». Vilket innebar, att man icke kunde be-
stämman lön, emedan allt som samlats för kyrkan, som
ännu icke var byggd, var sjutton dollar, huvudsakligen
i kopparslantar. Men någon skänkte en hörnbutik, och
den verksamhet, som där bedrevs, växte snart under
Franks kraftfulla ledning till »Den gode Herdens för-
samling». Runt omkring bodde förmöget folk, men deras
andliga behov var redan väl tillgodosett då Frank kom,
varför han beslöt att ägna sig åt tjänstefolkets andliga
vård; de hade nämligen ingen herde. Han började samla
en åhörarskara genom att ringa på dörrklockan till alla
de fina husen och söka andlig kontakt med betjänter
och hembiträden, och det lyckades så bra, att mer än en
arbetsgivare vid middagsbordet anmärkte till Frank, att

han fick lov att hålla sig väl med honom för att få behålla sin kokerska.

Den gode Herdens församling blomstrade, och genom dess verksamhet uppstod ett hospits för unge män, vilket växte till en hel ring av liknande hospits i andra städer. Därefter grundade Frank ett »Settlement», en social verksamhet, enligt förebild av Toynbee Hall, ehuru efter rent kristliga linjer, vilket kom att utöva inflytande på hundratals människor. Frank känner sig fortfarande dragen till detta hus, när han återvänder till Amerika.

Erfarenheterna bland den yngre generationen i hospitsverksamheten lärde Frank, hur han skulle behandla de vuxna, och hur han skulle bära sig åt för att aldrig tappa humör, då ju sannolikt ingen finns tillreds att plocka upp det. Av ett barn lärde han sig senare, att aldrig skratta åt andras fel. »Du är fullkomligt lika löjlig själv.» Franks patentmedicin för att få pojkar att stiga upp tidigt på söndagsmorgonen var icke att gräla på dem, utan att tillkännagiva, att det skulle finnas pannkakor på bordet precis klockan nio. Därefter kommo de allesammans ned i tid, somliga före den utsatta tiden.

Ibland sprungo pojkar, som han samlat från gatorna, tillbaka till rännstenslivet igen, eller ock kunde de vara försvunna i flera dagar för att till sist återfinnas på översta »hyllan» av någon billig teater under väntan på att föreställningen, som de stulit sig in till, skulle börja. Dessa förlorade söner blevo välkomnade hem igen på nytestamentligt sätt.

Så kom Frank i svårigheter. Både hospits och settlement stodo under samma ledning — en kommitté av präster och lekmän. Efter fem år uppkom en strid, som ledde till den andra, stora krisen i Franks liv och senare ledde till Oxford-grupprörelsen. Förvaltningskommittén höll styvt på att inkomster och utgifter skulle vara väl avvägda inbördes, vilket förvaltningskommittéer väl alltid göra. Ibland gingo beräkningarna icke ihop — när

de unga voro talrika och hungriga. Då krävde kommittén, att Frank skulle minska portionerna. Oliver Twists ande vaknade hos Frank, som motsatte sig denna order och blev bitter gent emot dessa sex personer, som ville befalla över honom i detta hänseende.

»Här höll jag icke provet», medgiver Frank öppet. »Jag sade kommittén, att den uppförde sig illa. Saken var den, att mitt arbete hade blivit min avgud. Det enda jag hade bort göra var att avgå, och låta det stanna därvid. Jag hade rätt i min ståndpunkt, men gjorde orätt i att hysa bitterhet. Jag gick min väg och for utomlands med av överansträngning försvagad hälsa.

Efter att ha rest genom Italien och andra länder i Europa tog jag vägen tillbaka över England och reste upp till Keswick, där en konferens just pågick.* Och där skedde något! Något, som jag alltid kommer att vara tacksam för.»

Den erfarenhet, han här gjorde, var det under som förändrade Franks livsriktning och utgjorde begynnelsen till en ny religiös rörelse, som har obegränsade möjligheter. I överensstämmelse med traditionen för sådana under, inträffade det icke vid den stora konferensen eller i någon betydande kyrklig gudstjänst med någon beryktad predikant som talare. Det var åter den gamla historien om att två sig i Jordan i stället för att kasta sig i någon av Damaskus' floder, Abana och Parpar. Ehuru Frank regelbundet brukade besöka kyrkan, nöjde han sig med ganska mager kost, och tröstade sig med en versrad, som han hört anföras i en predikan nyligen: »Också de tjäna, som endast stå stilla och vänta». Hans liv hade blivit ett stort »jag». Hans jag stod i mitten av bilden! Denna förfinade synd, som människor i allmänhet tar det lätt med, men som avstänger dem från kraften.

En liten bykyrka. En liten åhörarskara. En särskild

* Keswick är en stad i nordvästra England, där förebilden och motsvarigheten till »Södertäljekonferensen för det andliga livets fördjupande» årligen hålles. Ö. a.

eftermiddagssammankomst. Talaren — en kvinna! Ingen åska, ingen blix, intet moln, ingen övernaturlig röst, utan ett enkelt, rättframt tal i samtalston till en samling av omkring sjutton människor, Frank inberäknad. Talarinnan förkunnade om Kristi kors, om syndaren och om Honom, som bragt full försoning för världens synder.

»En lära, som jag känt från min barndom», säger Frank, »en lära, som min kyrka omfattade, som jag alltid undervisats om, men som först den dagen blev en stor verklighet för mig. Jag hade trätt in i den lilla kyrkan med delad vilja, med sinnet uppfyllt av stolthet, själviskhet och bitterhet, vilket allt hindrade mig från att verka som en kristen pastor borde verka. Kvinnans enkla tal gjorde korset personligt för mig den dagen, och plötsligt fick jag tydligt se den korsfäste.

Det vilade en prägel av oändligt lidande över Mästarrens anlete och för första gången såg jag den stora avgrund som skilde mig från honom. Det var allt. Men det framkallade i mig en skälvande känsla, som om en stark ström av liv plötsligt ingjutits i mig, och därpå en överväldigande stark andlig skakning. Jag hade inte längre förnimmelsen av en splittrad vilja, ingen känsla av beräkning och argumentering, av betryck och hjälplöshet; en stark känslövåg, som följde på viljan att överlåta mig åt Gud, steg upp från det andliga livets okända djup inom mig, och det var som om den hade lyft min själ från dess förankring i själviskheten och fört den över den stora, åtskiljande avgrunden fram till korsets fot.

Med denna djupare upplevelse av huru Guds kärlek i Kristus hade slagit bro över den klyfta som skilde mig från honom, och med den nya, överflödande livskänsla, som jag mottagit, gick jag hem med förnimmelsen av en stark maning att delgiva andra min erfarenhet. Därpå skrev jag till de sex kommittéledamöterna i Amerika, som jag hade burit agg till, och berättade om min upplevelse, och om huru jag vid korsets fot endast kunde

tänka på min egen synd. Överst i varje brev skrev jag följande vers:

*När på det helga kors jag ser,
Där ärans Konung göt sitt blod,
Min högsta skatt som stoft sig ter,
Och krossat blir mitt stolta mod.*

Därpå skrev jag:

'Min käre vän!

Jag har burit agg till Er. Jag är bedrövad. Vill Ni förlåta mig?

Eder tillgivne
Frank.'

Jag fick intet skriftligt svar. Men denna bön om förlåtelse betydde mycket för mig, ty vi kunde mötas i en ny och fullkomlig vänskaplighet, då vi senare sammanträffade. Några av dem äro nu i himlen — och flera av oss skola snart gå dit.»

Frank fortsätter: »Jag bodde hos några vänner, som tills helt nyligen hade varit världsliga, men nu blivit omdanade. De hade en son, nybliven student i Cambridge, som numera icke var ett med dem, utan gick och hade genomtråkigt vid Keswickkonferensen. Familjen var villrådig om hur man skulle kunna intressera honom för kristendomen. Han kom in för att få te, och jag började delgiva dem min underbara erfarenhet och berätta om den överväldigande fröjd, som kommit i stället för den bitterhet, jag förut burit på med så hämmande inflytande. Jag sade, att alla mina gamla bekymmer hade kastats överbord. Den unge mannen blev genast intresserad. Hur hade det gått till? Skulle jag vilja taga en promenad runt sjön och tala vidare om det? Jag sade, att det skulle jag med glädje göra, ty det var ett helt år sedan någon bett mig om ett sådant samtal. Innan vi vände åter, hade också han beslutat böja sin vilja under Kristi vilja. Han gick till kyrkan den kvällen, blev en god kristen och sedan en god jurist. Och jag hade på nytt fått den glädjen att vinna en människa för Kristus.

Ännu en gång blev denna nya upplevelse ställd på prov, då jag senare återvände hem. Då jag satt i kyrkan på juldagsmorgonen, vem fick jag se framför mig, om icke den person, som jag ansåg gjort mig den största orätt av alla. Han var skallig på en del av huvudet, och när jag förr i världen under ett kommittémöte satt och såg på den fläcken på hans huvud, tyckte jag att ordet »Jag» var skrivet därpå. Men denna morgon glömde jag till och med den kala fläcken, då julens sanna ande med frid på jorden och människorna en god vilja, rådde i mitt hjärta. Naturligtvis tillönskade jag min förre motståndare i kommittén »god jul», och jag menade det, ehuru han såg ned mot golvet som om han sökte en förlorad knappål, då jag hälsade på honom. Dock önskade även han mig »god jul», och kom nog till förståelse av det faktum, att jag vid korset hade lärt den stora sanningen, att aldrig bära agg emot någon, inte ens mot kommittéer.»

Franks sjuka själ hade omedelbart fått läkedom genom hans beslut att för framtiden helt överlåta sin vilja i Guds händer. Hans kris var icke en känslans utan en viljans kris. När viljan överlåtits, kom den av känslan burna upplevelsen som en följd. Viljan är roten, känslan är frukten. Frank insåg nu klart, att om man skall föra något igenom till seger, så måste hela viljan vara med däri. En människa kan icke vara lycklig i ett lastbart liv, så länge hon känner moraliska skrupler; och omvänt: hon kan icke vara lycklig i ett dygdens liv, så länge hon kompromissar med lasten.

Frank förstod nu, att både denna världen och Guds rike ställer samma krav: hela hjärtat. Och då han insåg detta, fann han en stor lycka i sitt beslut att ställa sin samlade vilja i tjänst hos honom, som förkunnade, att den andliga världen är verklig och förklarade materialismens värden endast skenbara. Nu förstod han fullkomligt, att det var synden som hindrat honom att för länge sedan fatta detta beslut, och att synden måste fullständigt uteslutas ur ett Guds barns liv.

Synd är allt som göres i strid mot Guds vilja, sådan denna framstår i Nya testamentets ljus eller genom direkt ledning. Det gives ingen fullständig syndkatalog för alla, emedan det som är synd för den ene kanske icke alltid är synd för en annan. Synden kan bestå i dryckenskap eller högmod, mord eller oärlighet, själviskhet eller vägran att älska Gud eller nästan, i att begära en annan mans hustru eller att älska en annan kvinnas man. Den kan bestå i frosseri eller skryt, i lättja eller i att överbjuda sin medspelare i bridge. Den kan bestå i att förslösa sina penningar på kapplöpningsbanan, vid ruletten eller i en nattklubb — eller i att underlåta att förtrösta på Gud under alla förhållanden. Den kan bestå i att uppträda överlägset mot någon som är dåligt klädd, att säga osanning om den tid, då man lämnade kontoret, om vad man är skyldig slaktaren eller vad man förlorat på kortspel. Den kan bestå i att försumma att spela den gode samaritens roll mot en förolyckad motorist, eller att skämmas för att erbjuda sin plats i spårvagnen åt en trött hjälpgumma. Den kan bestå i högmod på predikstolen, en önskan att vinna bifall hos åhörarna i stället för att uppenbara Kristus. Den kan bestå i bedrägeri eller girighet, stridslystnad eller fruktan, slöseri eller snålhet, avoghet eller förkonstling. Sådana synder och alla andra innefattas i en enda: självhävdelse gent emot Gud, som skulle vara den förste och den siste och hava herradömet alltid, såsom framgår av de tio budorden och av Nya testamentet.

Med andra ord: Frank hade begynt ett korståg, som åsyftade att vara absolut för det absoluta: att leva det överflödande liv, som alla kristna erkänna, men endast få med uthållighet försöka leva. För människor, sådana de äro som mest, är det en skräckinjagande tanke att låta Gud så gripa in mot synden, att man kan vandra med Gud varje dag och allestädes. För Frank var detta steg det enda logiska. Det var den utgångspunkt, från vilken Abraham, Paulus, Franciskus, Booth, Müller, Moody och de andra religiösa ledaregestalterna hade

gått fram till sina stora bedrifter. För Frank och hans vänner innebar denna obetingade överlåtelse av allt, som stod emellan dem och Gud, alla tiders största vägstycke: utan tvivel det största möjliga vägstycke i en jämnstruken tid, präglad av grå fattigdom och depression, otro och förråande tygellöshet. Det betydde spänningen av en Columbusfärd, upptäcktsresor i nya länder, risker som vid ett skyttegravsanfall, ständig fattigdom i en omgivning av lyx, ett liv timme efter timme i tro och bön, utsatt för åtlöje både inom och utom kyrkorna, ja, det betydde missförstånd och oupphörligt förtal. Det innebar att frivilligt kasta sig in i striden mot alla de utmanande hinder, som lockat de tappre, de högtsträvande och äventyrslystna till seger eller nederlag under alla tidsåldrar.

Det innebar vidare ett obevekligt korståg i syfte att förmå andra män och kvinnor, icke endast att tro på möjligheten av att leva ett segrande liv — utan också att leva det. Att grundlägga ett nytt de heligas samfund, alltid redo att vara dånar för Kristi skull, alltid sorglösa och sorgfria i en tid av tom och blind materialism. Att samla en av samfundsgränserna oberoende skara lekmanabröder, andeledda och andebehörskade, vilka skulle resa över hela jorden utan några påvisbara inkomstkällor och leva på Guds manna såsom Guds stridsmän, leva, älska och le innerligare än alla andra i ett härligt nytt korståg för att frälsa världen från syndens tusen lockelser i en civilisation som älskar lyx och söker säkerhet och trälar under sinnlighet.

Denne livsodanare var fullt medveten om att det var ett herkulesarbete som han upptagit, vilket förutsatte visdom i ord och ännu större visdom i handling. Han tänkte länge över tidsåldrarnas problem: hur skall man bli synden kvitt — synd i dess brutala verklighet, synd bland hedningar, synd bland kristna. Han visste att synden fanns överallt: på kontoret och i fabriken, i hemmet och på prediksstolen, vid universitetet och i den teologiska fakulteten. Han kunde icke känna sig säker

om någon människa, ty synden är lömskt genomträngande. Synd, som kanske predikanten talar emot, utan att själv vunnit herravälde över. Synd, som hedningen tar som en rusande dryck, medan den kristne ler, rycker på axlarna åt och offentligt fördömer. Det fanns endast få, som med vishet kunde höja varning däremot, och ännu färre, som kunde visa både hedningen och den kristne hur den skulle övervinnas.

Och medan Frank tänkte över detta, fick han klarhet i, vad han trodde vara svaret på syndens eviga problem. »Vi bliva fria från synden i samma grad som vi åstunda att bliva fria. Om vi klaga över att vi äro slavar under synden, säga vi i själva verket att vi älska synden och längta efter den. Synden kan leva endast i det hjärta som icke älskar godheten med all sin kraft. Endast där begäret efter Gud är svagt, kan synden tyrannisera. Den försvinner såsom om den aldrig funnits, i samma stund som man av hela sitt hjärta begär rättfärdighet.»

Synden tränger in mellan sinnesintrycket och tanken. Först sinnesintrycket, så tanken, så begäret, sedan fallet. Men det kan vara ett fall endast i tanken, resonnerade Frank. Och då det står skrivet: »Saliga äro de renhjärtade», så begynte Frank med sin, som han trodde, av Anden givna uppgift, att förmå människorna att hata synden så djupt att de övergiva den och börja älska det goda så innerligt, att de alltid vilja lyda dess kallelse. Följaktligen måste varje lägligt tillfälle utnyttjas till att avslöja synden såsom en avskräckande kräftsjukdom i ett människoliv, vilken hindrar människan att fylla sin bestämelse och från att bliva en undergörare. Därför hävdar Frank att man skall hata synden, bekänna synden och övergiva synden. Bekännelsen har en trefaldig verkan: den reser hinder i vägen för syndens upprepande, emedan detta skulle medföra en ny, pinsam bekännelse; den är en varnande vägledning för andra, och den föder en känsla av frigörelse och andens renhet. Dock är det genom Kristi kors, som skulden avtvås.

Vidare tror han, att varhelst det vid förnuftet efter-

tanke finnes möjlighet därför, skall man icke endast bekänna sin synd inför den människa man syndat emot, utan också bjuda gottgörelse. Hur obehaglig denna lära än är, övar den en stark dragning på de ädlaste själar och har ofta blivit ett medel till att omdana deras liv, som bekännelsen avlagts inför, lika väl som deras som avlagt bekännelsen. Ty fastän det är Kristus som förlåter synden, så kan dock endast den omvända gottgöra vad han brutit. Gottgörelse är därför en plikt som är lika tydlig och klar för den omdanade människan som för ett krigförande land, som ödelagt ett fredligt grannland.

Här fann jag alltså skälet, varför Garrett Stearly var så känslig för möjligheten, att någon synd kunde skilja mig från Gud. Om jag hade medgivit detta, så skulle han kanske ålagt mig några uppgifter att bekänna och bringa gottgörelse. Jag kände en naturlig motvilja mot denna lära, som tycktes mig innehålla mycket som var farligt, särskilt för min egen självvaktning. Jag såg dock intet skäl varför icke andra skulle bekänna de synder de begått eller erbjuda gottgörelse för det orätta de gjort — bara jag själv var undantagen.

Låt nu Loudon Hamilton berätta sin historia, såsom han berättade den för mig! Han är en av Franks vänner och första erövringar, tidigare lärare i Eton, numera Oxfordgruppens ledare i Skottland. Han berättade mig alltså hur Frank kom till Oxford, ledd till att låta sin uppfordrande tro verka i Englands intellektuella centrum. Särskilt erinrar jag mig att Loudon beskrev hur han kände sig besvärad och tillika en smula nyfiken, då han inbjöds att sammanträffa med »en amerikansk professor från Cambridge.» (Frank hade tillbringat en kort tid i Cambridge på uppmaning av två biskopar, innan han reste till Oxford på uppmaning av en tredje). Återstoden av detta kapitel återger Loudon Hamiltons egna ord:

* * *

»Ha ni lust att träffa en man från Cambridge?»

Denna en smula gäckande fråga ropade en fotbollsspelande Rhodes-stipendiat* över planen en sommarkväll 1921. Vi äro ju väluppfosttrade människor, så att vi svarede: ja. Vår fotbollsspelare presenterade en man av medellängd, vilkens sätt och klädedräkt icke gav någon antydning om vad han var. Hans ögon voro stora och vakna. Så kom Frank till Oxford. Inga tillkännagivanden, inga annonser hade föregått. Och dock började där i Oxford ett inflytande, som man måste medgiva är mera vittfamnande än de flesta organiserade, patroniserade och auktoriserade religiösa rörelser.

En man hade trängt in i Oxford med ett levande budskap, och själv var han i samklang och beröring med Gud.

Vi inbjödo honom att komma med till ett av våra filosofiska möten som höllos var fjortonde dag. Att börja med var det en allvarlig afton — i mindre god mening. Det var en filosofisk diskussion — vi blevo mycket djupsinniga. Vem var det som gjorde den kvicka anmärkningen, att i Oxford sluta vi icke alltid att tala, då vi sagt vad vi haft att säga?

Klockan blev elva, och Frank hade icke sagt ett ord. Då han kom från Cambridge var detta oväntat — man måste alltså bedja honom yttra sig. Föreställ er auditoriet: nittio procent av studenterna voro f. d. officerare, med rang från major till lägre grader; män som skördat utmärkelser under kunskaparetjänst eller vid flottan, veteraner i tjuguen och tjugutvå-årsåldern med rader av krigsmedaljer, som de aldrig visade eller nämnde; män som sedan övertagit ansvarsfulla poster inom skolan, inrikesförvaltningen, diplomaten och koloniernas förvaltning.

Det var dessa män som hade inflytande i studentkret-

* Cecil Rhodes stiftade några stipendier för studenter från kolonierna och andra länder för att möjliggöra studievistelse i Oxford. Ö. a.

sarna. De flesta av dem voro idrottsmän, somliga av dem verkligen framstående. På söndagen gingo några — mycket få — i kyrkan. Nu sutto vi djupt nere i våra bekväma karmstolar och luften var fylld av tobaksrök. I samma ögonblick Frank började, blev atmosfären som förändrad. Han tog upp en tråd från diskussionen och använde den till att väva sitt mönster. Han började berätta om människoliv, som omdanats. Hans språk var oteologiskt. Han beskrev omdaningen av människor, som voro så lika oss själva, att han omedelbart fängslade vårt intresse.

Hur skulle det eljes ha tillgått? Genom predikningar? Genom en upplyftande vädjan? Genom filosofiska spetsfundigheter? Allt detta var välbekant, men här var något nytt. Ja, var det verkligen nytt? Det var åtminstone friskt och därför intressant. Hur det nu var, glömde man av att debattera. Då vi gingo ut, sade vi till varandra: »Vad är din tanke om den kamraten?» Något som krävde verkligt mod hade gjorts bland män, som voro vana vid mod av annat slag. Man nästan tappade andan, och det kvarlämnade mer än ett frågetecken.

En av de män, som man minst skulle hava väntat det av, tog nästa steg. Han föreslog, att vi skulle bjuda Frank på frukost nästa morgon. Han kommer sannolikt att fråga oss om vår själ, tänkte jag. Det kan man naturligtvis inte lämpligen göra vid ett frukostbord. Alltså beställde vi ett ganska rikligt bord för att hålla honom sysselsatt, en plan som endast delvis lyckades. Han började berätta om en skolföreståndarinna, tydligen något slags änkenäd, som ville veta vad hon skulle ta sig till med en flicka som stulit.

För att avvärja henne vände han sig emot henne med frågan: »När stal ni själv sist?» Denna historia framlockade från oss på ett fint sätt bekännelser, att vi själva felat på liknande sätt och lade ansvaret på annat håll. Var det här man borde börja att söka sanningen? Ja, kanske det. Jag fick en ny och pinsam erinran om, att jag gått till en bal i samband med New Colleges års-

fest utan att betala biljett, och jag beslöt sända betalning för biljetten. Den förbluffade kommittén svarade genom att sända mig biljett till nästa bal!

Ett par veckor senare kom Frank tillbaka till Oxford med tre cambridgemän för att stanna där över lördag och söndag. De tre kommo för att berätta för oss vad deras beröring med Frank hade kommit att betyda för dem. Och likväl var det icke om en människa de talade. De voro icke av den typ man vanligen tänker sig i förbindelse med religiös fanatism; en av dem var ledande fotbollsspelare, de andra två voro f. d. officerare av den fint bildade, tilldragande typen. Men dessutom tycktes det vila liksom en fin men dock tydlig strålgans över deras anleten och sätt att vara, och ett gott kamratskap präglade deras inbördes umgänge, vilket var lika tilltalande som det var okonstlat.

Den kvällen talade dessa män i våra rum, otvunget och dock övertygande, om en ny kraft, som kommit in i deras liv och hjälpt dem i deras svårigheter. De fängslade omedelbart oxfordstudenternas uppmärksamhet. Även om man medgiver att de gjorde vad man icke lämpligen gör — nämligen tala om personlig kristendom — så skedde det dock på ett sätt, som icke kunde stöta någon, utan blott väcka förtroende och sympati.

De talade som ärliga människor, som gärna ville dela med sig något gott åt vemsomhelst, som hade sinne för att taga emot det. Fotbollsspelaren gick runt gårdsplanen med en oxfordman under vardera armen. Han tycktes bli bättre bekant med dem på en kväll, än vi på två år. Det var något som man icke kunde komma förbi, som präglade dessa mäns liv och ord.

Efter deras besök kunde man se smärre grupper av studenter samlade ute på gårdsplanen under diskussion om detta skenbart nya fenomen. Diskussionen övergick snart i djupare intresse, ja, förundran då det blev bekant, att några av våra ateister och fritänkare blivit förändrade. Det vilade en ande av förväntan över vårt College — vad var allt detta för något?

Det gavs snart ett tillfälle att få klarhet däri. Meddelande kom om planerade gruppdagar i ett Cambridge-College under ferierna. Det kunde vara intressant att resa och se det. Här måste jag tillfoga ett ord av personlig förklaring. Den mellanliggande månaden hade varit en av de mest upprörda perioderna av mitt liv. Planer hade gått på tok och framtiden var oviss. Jag insåg, att de ansträngningar jag gjort att finna en livsgrundval genom filosofien egentligen visat sig vara ganska fruktlösa.

Jag hade gått från det ena tankesystemet till det andra och funnit att vart och ett av dem var som en flytande ö. Jag hörde redan dånet från vattenfallet ljuda i mina öron. Vattenfallet var för mig detsamma som att uppgiva varje försök att lösa tillvarons gåta och till sist slå mig till ro med cynisk materialism som den enda lösningen. Vi hade blivit insvepta i den filosofiska disputationens och de teoretiska härklyveriernas moln; vi hade blivit akademiska, utan förbindelse med livet och utan någon verklig lösning av spörsmålen om själafrid, lycka och befrielse ur frestelsens och syndens slaveri.

Jag var uppfostrad i tron på den kristna förkunnelsen, och denna åskådning höll sig. Likväl hade jag aldrig varit i stånd att få klart för mig, hur Jesus Kristus själv kunde bliva en personlig verklighet i mitt eget liv. Jag hade en naturlig skygghet för att diskutera sådana ting med mina vänner. Den officiella religionen hade svikit mig; man blev alltså hänvisad till en religion av egen tillverkning, en produkt av de regler för ens uppförande, som äro allmänt erkända och i vissa avseenden med stränghet inpräntas i en internatskola, i hären och vid universitetet.

Dock tycktes denna självgjorda religion icke fungera mycket bättre. Det fanns fortfarande orätta ting i mitt liv, och vad allvarligare var: de blevo värre. Det var detta sista förhållande som gruppen tvang mig att se rätt i ögonen. Jag tog min tillflykt till skämt och gyckel, men

detta endast förökade svårigheten. Vad var det för mening med livet, när allt kom till allt?

Just vid denna tidpunkt var det som inbjudan kom från Frank att taga del i gruppdagarna i Cambridge. Genom en försynens ledning sände en tant samtidigt lite pengar. Vi hade känt till att det fanns ett universitet i Cambridge, och det kunde ju bli riktigt intressant att få se det. Och vad skulle för övrigt Frank och hans vänner syssla med vid gruppdagarna. Det var alltsammans en smula spännande. Vi skulle ha dragit oss inom vårt skal inför allt som vädjade till känslorna, och vi voro uttråkade av de vedertagna, religiösa talesätten. Själva ordet »religion» var bannlyst. Men intet av allt detta förekom vid gruppdagarna.

Det var en blandad skara syndare, lyckliga och olyckliga, helgon och blivande helgon. Det var uteslutande män, nästan av samma ålder, men med mycket olika bakgrund och åsikter. Religion var väl det sista som de under normala förhållanden skulle vilja diskutera eller enas om. Vi presenterade oss själva, skrattade av hjärtans lust och började få riktigt trevligt. Vi voro en trettio stycken. Mycket snart kände vi oss riktigt hemma med varandra.

Lägg märke till kontrasten! En man som var äldre och av annan nationalitet ägde förmågan att på ett naturligt, anspråkslöst sätt förmå människor, som hittills varit främlingar för varandra, att utan förkonstling eller blyghet tala om sådant, som djupast upptog deras tankar. Det hela var ovanligt fritt från förställning och predikoton. Språket var det lediga samtalets. Skrattet var smittande.

Det blev snart klart att ett av två ting måste ske — antingen höll man sig på avstånd och gick sin väg, eller också stannade man och blev uppriktig. Båda dessa utvägar förföllo lika litet tilltalande. Under sista eftermiddagen blev det en bjudande nödvändighet att bestämma sig. Fyra av oss hade spelat tennis och teet hade just blivit serverat. Vantrevnaden i min falska ställning ha-

de blivit outhärdlig. Jag hade beslutat mig för att ärligt göra upp min räkning, men var fullt övertygad om att dessa män, så rena, intelligenta, sunda som de voro, aldrig skulle vilja ha något mera med mig att göra.

Då förnam jag en meningslös längtan efter att bekänna något dramatiskt eller heroiskt; men det skulle ha varit värdelöst. Det återstod endast en sak att göra — att se fakta i ögonen. Till min förundran och lättnad voro de övriga lika uppriktiga. All falsk förbehållsamhet var försvunnen. Fullkomligt naturligt böjde vi knä och bådo. Det blev vändpunkten. Äntligen rämnade molnen. Den aftonens möte var oförgätligt.

Denna nya slags uppriktighet var smittosam. Den fortsatte att arbeta nästa termin i Oxford. Gamla vänner började fråga om orsaken till nya förändringar. En grupp av sex personer samlades en kväll. Några kvällar därefter inbjödos ytterligare sex andra. Men det kom sannerligen fyrtiofyra i stället, och vi fingo flytta över mötet till studenternas samlingsal. Fyra av deltagarna hade tagit en styrketår, innan de kommo, och voro en smula omtöcknade.

Giftet i deras anfall lyckades dock icke genomtränga den fängslande kraft och verklighetsprägel, som vilade över det hela. Vi stodo avgjort på änglarnas sida. Budskapet hade stadfäst sig ibland oss, och att uppresa sig emot det blev icke först och främst en synd mot Gud, utan ett brott mot god ton. Från en universitetets predikostol tackade man Gud för det ljus som kommit till Oxford.

FEMTE KAPITLET.

De första gruppdagarna.

Scenen är den kinesiska legationen i ett land i Sydamerika. Talare är den kinesiske ministern, högväxt, kantig, intelligent. Efter att ha givit en officiell middag reser hans sig och berättar sin märkliga livshistoria, bl. a. hur han utsatte sig för risken att få sitt huvud avhugget och buret på en stake genom gatorna i sin födelsestad (vars guvernör han var) hellre än att uppgiva kristendomen på befallning av den allsmåttige sovjetagenten, som just blivit installerad för att göra hans födelseprovins kommunistisk. Men han hade sammanträffat med Frank, innan han mötte agenten. Och eftersom han tagit Franks budskap till sitt hjärta, meddelade han bolsjeviken, att han var fullt redo att låta sitt huvud bäras på en stake genom gatorna, men icke benägen att övergiva sin personlige vän, Jesus Kristus.

Vad var det som så omdanat en kinesisk minister, en av de främsta i landet att han hellre vågade livet än övergav sitt livs grundval, och så att han kom att bliva värd vid de första gruppdagar, som höllos inom en rörelse, vilken i stor utsträckning utvidgats genom dylika sammankomster? Här följer den märkliga historien.

Frank hade sin verksamhet i Kinas bergsbygd, då en dag en vän sade till honom, att eftersom han var så angelägen att få människor omdanade, så kunde han gärna göra ett försök med en av hans vänner. Så beskrev han den man, som sedan blev Kinas minister, en fin diplomat och duktig jurist, en av de främsta inom sitt fack och förre presidentens juridiske rådgivare.

Under sina studier i utlandet hade denne jurist antagit kristendomen. Då han kommit hem, gjorde man honom till medlem av kyrkorådet och kassaförvaltare i K. F. U. M. Han gissade, att det var för att han skulle täcka eventuell brist vid räkenskapsårets slut. Han visste, att församlingsmedlemmarna kritiserade hans klubbvanor. Men då de icke kunde tillfredsställa hans djupaste behov och talade skarpt om vissa av hans levnadsvanor, höll han sig till sin klubb och sitt Mah-Jong-spel.

En dag inbjöd den kinesiske diplomaten Frank till sitt hem på te. Värden lät ställa fram cocktails för att glädja sin utländske gäst, men Frank sade nej. En bricka med lockande cigaretter blevo likaledes med tack avvissade. Men Frank lade märke till att juristens händer voro fläckade och hans nerver i ett fruktansvärt tillstånd genom missbruk av nikotin och andra ting. Hans händer skakade. Den kinesiske juristen talade ganska mycket om sig själv och sina vittfamnande intressen, medan Frank tänkte, att här var återigen en av dessa arma, arma rikemän, och försökte finna något gemensamt intresse att anknyta till. Hans forskande blick upptäckte en tennistracket, och de fingo sig ett parti. Detta föranledde juristen att inbjuda Frank till en festmiddag. Frank hade för länge sedan beslutat sig för att säga ja till en kinesisk festmiddag. (En långvarig middag med trettio rätter, begynnande med tjugu års gamla ägg — »smakar delikat som ost» —, följda av sjökorv, fisk, fågel och så vidare, och så vidare, till dess krysantemumblad, doppade i underbara sötsaker, slutligen serveras.)

Med de tjugu år gamla äggen vederbörligen instuvade och med kännedom om att han sakkunnigt kunde doppa sina ätspinnar i det stora mittelfatet, började Frank att känna sig väl till mods. Då hans värd drack ett nytt slags vin till varje rätt och det serverades trettiosju rätter, blev han talträngd allt eftersom aftonen fortskred.

Frank hade icke användning för värdens erbjudande att forsla hem honom i bärstol, buren av sex kulier, men han mottog dock erbjudandet. Vid den stilla stunden

nästa morgon fick han ingivelsen att sända sin nye vän en inbjudning till middag i gengäld, vilken inbjudning också antogs — endast en vanlig europeisk måltid med soppa, stek, grönsaker och desert utan viner. En biskop och en domprost voro med, och efter måltiden började några av gästerna att delgiva sina religiösa erfarenheter till den besökande juristens andliga bästa. Han höll sig emellertid utanför det hela, satte sig i ett hörn och såg ut som ett stort frågetecken.

Frank berättade den kvällen om en erfarenhet han gjort, då han i en amerikansk stad hade känt sig manad att antasta en väklädd man, som han trodde vara i stor nöd. Då han icke var alldeles säker på att det var en Guds ledning, bestämde han sig för att kontrollpröva saken. Om mannen stannade vid nästa lyktstolpe, så skulle han tilltala honom. Mannen stannade.

Den kinesiske juristen blev intresserad, då Frank berättade, hur han gick fram till främlingen och frågade, om han var i nöd.

»Naturligtvis är jag i nöd», sade han bekymrat.

»Då tror jag att det är Gud som sänt mig till er», sade Frank.

»Naturligtvis är det Gud», sade den andre och berättade hur hans moder just det ögonblicket låg för döden i ett närbeläget sjukhus. Han hade gått ut endast för att hämta lite frisk luft.

De gingo vidare tillsammans med denna djupa gemenskapskänsla som uppkommer, då Gud för en människa in i en annans liv. Frank berättade för främlingen om sin egen faders och broders hemfärd och talade om sin visshet om livet bortom graven.

Främlingen sade, att han hört predikanter tala om dessa ting, men icke vanliga människor, och var tacksam för detta tröstande samtal. Hans sju syskon väntade därborta på sjukhuset. Ville inte Frank följa med och uppmuntra dem? Frank gick med. Främlingen bad honom att icke lämna sjukhuset, förr än de hade bedit tillsammans i kapellet. Frank samtyckte.

Vid påsktiden kom det ett kort till honom, därpå ett telegram, som meddelade att modern gått bort. Senare kom ett brev med uttryck för djup tacksamhet.

Nu hade juristens intresse fångslats. Frank säger, att det är förunderligt hur allt samverkar, då man samarbetar med Gud. I detta ögonblick rasade en liten virvelstorm utanför, ehuru den icke var stark nog att lyfta av taket, och regnet strömmade ned. Frank inbjöd sin gäst att stanna över natten. Den besökande avböjde och sade, att hans hustru väntade på honom.

»Ni har låtit er hustru vänta många gånger», sade Frank på måfå, och gästen medgav det leende.

Så talade han om kulierna; de skulle ju hem. Frank sade, att kulierna nog också skulle vara glada att få stanna, eftersom tre män nyss blivit överfallna av tigrar nere i dalen. Men var kunde besökaren då få bo? var nästa invändning. Det fanns en extra bädd i Franks rum. Erbjudandet mottogs till sist, ehuru utan någon särskild hänförelse. Då de kommo in i sovrummet, tog Frank sin bibel och uppmanade gästen att läsa sitt älsklingskapitel. De flesta kristna försöka, enligt Franks mening, att föreläsa bibeln för andra. »Det är en bakvänd metod. Låt dem i stället läsa själva».

Gästen bläddrade igenom »den gamla bibeln», som han kallade Gamla testamentet, och försökte finna sitt älsklingskapitel, men lyckades icke få tag i något bekant ställe. Han gick igenom Nya testamentet på samma sätt med lika dåligt resultat. Andra gången bläddrade han långsammare, med hopp att lyckan skulle stå honom bi. Men han hade ingen tur. Då gjorde han som en del försöka sig på med — slog upp på måfå. Fortfarande hade han otur. Han fick nämligen upp ett kapitel i Gamla testamentet, fullt med svåra namn och rikligt försett med upplysningar om vem som fött dessa personer. Men han gjorde som varje samvetsgrann jurist alltid gör — läste igenom det från början till slut. Frank föreslog, att de skulle bedja. Han svarade: »Bed ni!»

Frank bad och de gingo till sängs. Nästa morgon serve-

rade uppässaren te, men juristen var ovillig eller oförmögen att vakna. Värden gjorde många försök att väcka honom, men fick intet svar. Slutligen, efter många gäspningar och sträckningar, öppnade den kinesiske gästen ögonen och frågade Frank med en galghumoristisk blinkning, om han trodde, att det var bibelläsningen, som försänkt honom i en så grundlig sömn.

»Kanske det», log hans värd. »Skola vi läsa ett kapitel till?»

»Läs ni!»

»Det gjorde jag», säger Frank, »och hans ögon nästan stodo på skaft, fastän jag endast läste tre verser».

Juristen bad att verserna skulle läsas om igen. Han sade att de passade just för honom. Frank läste dem återigen. De voro från det sjätte kapitlet av första korintierbrevet. Läsaren kan gissa, vilka verser det var. Vid denna tidpunkt avslöjade juristen, varför han icke ville stanna över natten. Det var, emedan han icke fått med sig sitt lilla piller. Hans läkare försåg honom nämligen med ett piller för att han skulle få sova och ett annat piller för att han skulle vakna.

»Ni är den ende som jag bekämt denna lilla hemlighet för», sade gästen, och detta bevisade att han höll på att lossa på masken.

Efter frukosten bad Frank uppässaren att servera te, det kinesiska tecknet på att gästen nu har frihet att gå. Men nu var den besökande ivrig att få stanna och tala. Frank skulle ha ett möte kl. 10,30 i en väns hem, och juristen beslöt att följa med. Franks ämne vid detta möte var: »Att hava allt för mycket av livets goda».

»De orden gälla mig», sade juristen.

»Det var därför ni fick höra dem», sade Frank.

»Ni har alltså planlagt mötet, så att det skulle passa för mig?»

»Naturligtvis».

Frank tror, att man bör tala rent ut till folk som kommer för att höra honom. Juristen var nu djupt in-

tresserad och inbjöd Frank till lunch dagen därpå. Skulle det vara engelsk eller kinesisk mat?

»Kinesisk», sade Frank.

Den andre sade, att han föredrog utländsk matsedel, emedan den kinesiska var allt för rikhaltig; men detta var icke det verkliga skälet. Franks stilla stund den morgonen hade givit honom lösningen på problemet, vad han skulle säga till denne i nöd städde man, i händelse han blev bjuden på lunch av honom. De tvenne ting som kommit för honom voro, att juristen skulle komma att bliva en verksam kraft till att omdana en annan mans liv, samt att de skulle bedja tillsammans, innan lunchen var över. De hade tre minuter att samtala med varandra före lunchen, och på den stunden sade Frank honom vad han hade fått för ledning. Varpå juristen tog fram sin anteckningsbok och sade, att Gud hade givit honom ännu klarare ledning, ty han hade nedtecknat namnet på den person som han önskade att hjälpa. Och han läste för Frank namnet på en stor industriledare. Därpå bådo de.

Så följde lunchen, vid vilken juristens kristna hustru, hans konfucianska moder, hans barn och deras guvernanter voro närvarande. Under lunchen delgav juristen sin familj några av de tankar, han hade gått och burit på, och sade, att då han gifte sig hade han givit sin hustru anledning att tro, att han var en verklig kristen. Han hade icke förmått att leva en kristens liv, fastän han alltid burit på en verklig hunger efter att göra det. Men under de senaste dagarna hade han fattat det beslutet, att Kristus skulle äga första platsen i hans liv. Några av de ting han icke velat göra, ville han nu be om lov att få göra. En av dem var att bliva ordförande i avdelningen för det religiösa arbetet inom K. F. U. M. för att hjälpa kineserna.

Hans moder blev lika djupt intresserad som hans hustru, fastän hon var konfucian och frambar sin lilla oljekruka och rökelse varje morgon som ett offer åt gudarna.

Även hon blev kristen som en följd av denna minnesvärda lunch.

Juristen-diplomaten hade blivit en ledande personlighet inom den nationalistiska rörelsen i Kina, då Frank mötte honom nästa gång. Vid denna tidpunkt deltog Frank och hans kamrater i en stor, kristen framstegsrörelse, vilken tillförde stadens domkyrka omkring fyra hundra medlemmar, vilket väckte sådan förundran hos biskopen, att han blev Franks vän och beundrare för livet, och vann hans egen son för Oxfordrörelsen såsom en av dess ledare. Vid en av gudstjänsterna i domkyrkan uppställdes det nya villkoret för deltagande, att varje kristen skulle föra en icke-kristen med sig. En ämbetsman åsidosatte denna bestämmelse, då han ansåg sig privilegierad, men blev avvisad. I stället för att bliva förnärmad, kom han tillbaka med tre »biljetter», och det enda han sade var: »Varför han I icke bett mig att göra detta förr?»

Biskopens kommentar till denna gudstjänst var, att han nu lärt sig förstå, att varje medlem inom hans stift skulle vara en kraft och icke endast ett arbetsfält.

Därefter följde den första långa serien av gruppdagar, genom vilka Oxfordgruppen utför mycket av sitt arbete. De höllos på denne jurists, diplomats och guvernörs lantställe, och han blev en utmärkt värd. Somliga av de åttio deltagarna kommo från långt avlägsna platser och hade sex dagars resa bakom sig; de drogos tillsammans genom undret med denne omdanade, kinesiske ämbetsman. Från denna sammankomst härledde sig den första kinesiska missionsorganisationen, som tog som sin uppgift att besätta en av de ännu icke intagna kinesiska provinserna med kinesiska »livsömdanare», underhållna med kinesiska pengar. Och vidare: innan guvernören reste för att övertaga sin höga ställning som kinesisk minister i utlandet, blev han redskapet till den framstående industrimans omdaning, som hans första ledning hade gällt.

Denna Franks första tid i Kina är fortfarande sam-

talsämnet för kristna arbetare i alla delar av världen. Framlidne biskop Lewis i Kina skrev, att det arbete, Frank och hans kamrater utförde i fjärran Östern, betydte mer för de utländske och kinesiske ledarna än någon annan rörelse under de tjuguatta år, han varit i Kina.

* *
*
*
*

Varthelst Frank reser, lämnar han bakom sig omvända av alla nationaliteter, vilka i sin tur möjliggöra ett mera vittgående arbete, såsom t. ex. i fallet gossen Victor. Föreställ eder bergskedjan Kinchinjunga uppe i Himalaya, som liknar Abrahams vita tält, svävande uppe i himlarna. Här i detta underbara land hölls ett gymnasistläger, där många deltagare behövde hjälp. En av medhjälparna var lärare vid en välkänd engelsk internatskola. Han bad Frank om hjälp med en viss Victor, lägreets stora problem. Victor ville icke vara med vid föredragen, utan ville hellre ströva fritt omkring, rycka upp tältpluggar och roa sig på andras bekostnad. Lärarna hade haft sammanträde och enats om att Victor måste resa hem, men de ansågo att han först borde ha ett samtal med Frank.

»Ha ni talat med pojken?» frågade Frank.

»Nej, vi ha samtalat om honom.»

Frank anmärker, att somliga människor tala *om* en annan, men aldrig *med* honom. Han antydde, att det var detta man först borde ha gjort och lovade, att han skulle tala med pojken kl. 10,30. Tiden kom, men ingen Victor, och vid »tiffin» (mellanmålet vid middagstiden) frågade läraren, om Frank hade haft ett intressant samtal med Victor.

»Ingen Victor har syns till», sade Frank.

»Ja, men han lovade mig det.»

»Victor har kanske sagt ja, men menat nej», anmärkte Frank.

Man överenskom om ett nytt sammanträffande kl. 2,30, vilket i regel är den varmaste tidpunkten på eftermiddagen i Indien, då envar helst vill lägga sig och sova under den svalkande punkan (fläkten). Klockan blev halv tre.

»Nå, fick ni ett trevligt samtal med Victor?»

Läraren fick samma svar som tidigare.

»Han lovade mig», upprepade läraren, vilket antydde ett tämligen klumpigt sätt att handskas med en pojke.

Läraren anmodade Frank att tala vid kvällsmötet, och han lovade detta, men kunde icke lova att hans tal skulle komma att särskilt passa för Victor, då det finns så många andra behov, som man behöver ägna sig åt i en brokig samling pojkar. Den kvällen talade han i ett vackert litet kapell, och mitt under talet kom läraren in efter att förgäves ha försökt att locka bort Victor från en båt på kanalen i den strålande, månljusa kvällen.

»Vem kunde egentligen klandra Victor för att han stannade borta?» anmärker Frank, då han berättar historien.

Läraren var mycket allvarlig, ty Frank lade märke till att han efteråt bad för Victor och för sig själv och om ljus över, hur han bäst skulle behandla den oregerliga pojken.

Nästa söndagsförmiddag, omkring klockan 11, kom läraren springande till Frank och ropade: »Jag har Victor!» Frank måste genast komma. Han gick och väntade att finna Victor sittande i en stol, redo för ett samtal. I stället blev han visad till en liten höjd, där Victor och en annan pojke spelade ett avskedsparti, innan de skulle resa med halv-tre-tåget. Hur läraren hade tänkt sig att Frank skulle kasta lasso över den flyktige Victor och draga ned honom till lägret, fick han icke veta. Han närmade sig försiktigt, ty Victor, vars samvete påminde honom om samtal, som han skolkat ifrån, var hela tiden på sin vakt. Pojkarna spelade med bambukäppar, som de svingade runt som kärrehjul, vilket kräv-

de mycken övning och skicklighet. Medan Victor svängde kapparna hördes Franks glada röst:

»God dag, Victor!»

Victor blev alldeles överraskad, och Frank utnyttjade sitt övertag. »Det där gör du väldigt bra, Victor. Jag önskar, jag kunde göra det».

»Försök bara», sade Victor rättframt.

Frank försökte, utan att lyckas, och Victor hade roligt åt hans förlägenhet. Frank vände sig till Victors vän och sade: »Vill du vara vänlig och ursäkta oss?»

Den andre pojken gick sin väg, men såg sig långtansfullt tillbaka som Lots hustru.

Frank och Victor gingo in i ett tält, och då de satte sig, sade Frank: »Jag reste till ett läger en gång, men jag tyckte inte alls om det».

Victor sken upp. »Har Ni haft det på det sättet?»

»Ja, naturligtvis».

»Det är likadant med mig».

»Vad beror det på?»

»Jag antar», sade Victor, »att det är något på tok invärtes. Jag får lust att göra uppror».

»Var det därför, du ryckte upp tältpluggarna?»

»Ja. Jag kände att jag skulle trassla till det för mig, och därför ville jag inte tala med någon eller ha besvär med folk».

Frank sade pojken, att han förstod honom och hatade det mesta av vad han hatade. De spunno länge på den tråden. Så sade pojken, att han var ledsen.

»Hur ledsen är du? Vet du vad ånger är?»

»Ja, det vet jag nog. Det är att vara ledsen över synden, när man går och gör den om igen.»

»Vad tror du då, att du behöver?»

»Sinnesändring».

»Vad är det för något?»

»Jo, det är när man är så ledsen över synden, att hör upp med den.»

Pojkens definition tilltalade Frank så mycket, att han brukat den alltsedan. Han började tala med pojken om

en kamrat, han kunde få, som alltid förstod en, och en vän, som var så fångslande, att man aldrig fick lust att springa ifrån honom.

»Jag vet vem det är», sade pojken. »Det är Kristus. Jag skulle gärna vilja bli en kristen, men jag vet inte, hur det skall gå till».

Frank sade, att han ville försöka att visa honom det. Han förklarade, att hans egna svårigheter hade kommit sig av det ordet »jag», som alltid stod i medelpunkten och ledde till synd. »Synden förblindar, binder, mångfaldigas, förmörkar, dövar och dödar. Vad vi behöva är tro. När vi är helt villiga att övergiva synden och följa Kristus, då kommer glädje och frigörelse. Vad vi behöva göra är att komma i förbindelse med honom och överlåta vårt liv åt honom. Vart skola vi gå för att göra detta?»

Pojken svarade ögonblickligen:

»Det finns bara en plats — på våra knän!»

Pojken bad — en av dessa mäktiga, enkla böner, som skyndsamt höres av honom, som skapat örat och ögat: »O, Herre, tag hand om mig du, för jag kan inte klara mig själv».

De stego upp och samtalande sedan om framsteg i det kristna livet. Frank höll på, att det rätta sättet att växa var att hjälpa andra människor. Pojken sade, att han kände det som om en tung börda hade fallit av honom, en hel hög gammalt, odugligt resgods hade rullat sin väg. Han undrade varför detta icke skett förr. Den nya känslan gjorde honom så gott. Han måste gå och berätta därom för sina vänner.

Läraren hade gått till järnvägsstationen, och Frank följde med Victor dit. På vägen fingo de syn på en man som fördes till fängelset. Då Frank såg repet, som band fången vid de med röda mössor försedda vakterna, utropade han: »O, en sådan bedrövlig syn! Den mannen är en slav».

»Jag var slav tills i morse», sade pojken spontant. »Nu är jag fri».

»Är det så du känner dig?»

»Ja, jag är lätt som luften!»

Medan Victor löste biljett, kom läraren fram och sade, att han redan lagt märke till en underbar förändring hos pojken. Hans utseende hade förändrats. Vad hade skett?

»Fråga Victor», sade Frank. »Vi tro, att man skall bevara ett givet förtroende».

Men vad gjorde Victor samma stund? Då Frank såg bortöver plattformen, blev han nyfiken. Då han gick efter, fann han, att Victor höll på att vänligt samtala med den bundne fången, som blivit meddelsam.

»Vad sade du till honom?» frågade Frank, då Victor kom tillbaka.

»Jag sade honom, att det gjorde mig ont om honom, och att jag en gång varit lik honom. Att jag var slav under synden och fånge. Jag sade honom, att Paulus också var fånge, fastän han i verkligheten var en fri man. Och att också han kunde bli en fri man. Och att jag hoppades att få träffa honom, när han blev lösgiven, och berätta mera härom.»

Victor hade hastigt kommit i rörelse.

Då mannen var hungrig efter sin dammiga vandring, köpte Victor honom en portion ris och curry, som han mottog med tacksamhet.

Några veckor senare gästade Frank några vänner i Victors hemstad och blev inbjuden att följa med på en åktur under söndagseftermiddagen. Han svarade, att han föredrog att stanna i staden för att få träffa en ung man, som upplevat en verklig omdaning. Hans värd tyckte det var ett magert program för en het eftermiddag. Frank gick till läroverket och frågade efter Victor och blev full av glädje över att finna, att han var nere i muhammedankvarteren och ledde en kristen gudstjänst. Den aftonen berättade Frank för sin värd hela historien, och denne blev så intresserad, att det var svårt att förmå honom att gå till sängs. Han ansåg det alldeles otroligt, att en så stor omdaning kunde äga rum i en nutida poj-

kes liv. Det var, som om de nytestamentliga undren upprepades på nytt.

»Varför icke försöka det själv?» sade Frank. »Folk längtar efter, att någon skall komma och göra det».

Nästa morgon gick Frank tidigt till frukost tillsammans med Victor, som hade med sig några av sina omdanade vänner från läroverket, vilka han delgivit sitt budskap.

Några veckor senare var Frank i en avlägsen del av landet, och sammanträffade där med en biskop, hos vilken han skulle bo några veckor. Biskopens första ord voro: »Här behövs ingen presentation. *Jag har träffat Victor.*»

Emedan Frank lyckats så väl med Victor, bad denne biskop honom att söka upp en student i Oxford; och detta sammanträffande blev i sin tur ett steg i Oxfordgrupprörelsens utveckling.

SJÄTTE KAPITLET.

Oxfordgruppen.

Frank är i själ och hjärta en banbrytande missionär. En utmärkt språkman, en trevlig reskamrat, men han stannar inte länge i ett land. Här och där och överallt användes han till att få grupper av omdanade människor i rörelse; sedan skyndar han vidare till en annan stad eller ett annat land, allt efter som Anden leder honom. När jag första gången hörde honom, reste han genom Sydamerika; han känner Kina som kineserna själva; han är fullständigt hemmastadd i Tyskland, Holland, Indien, Amerika, Afrika och Australien. Han har nått ända upp till Island och har reda på, vad många engelsmän icke veta om — att Island icke är en del av det brittiska riket, utan förenat med Danmark.

Ibland har man betecknat Frank som en »missionär för missionärer», på grund av hans nit och kärlek till evangeliets budskap och hans ansträngningar att hjälpa envar kristen till största möjliga verksamhetskraft. Vid valet av ledare att förestå grupperna under sin frånvaro, visar sig Frank ofta vara ledd av en inspiration, såsom t. ex. då det gällde att utse ledare för gruppen i Oxford. Ken Twitchell är en ung student från Princeton i Amerika med fördelaktigt utseende. Hans sätt är vinnande. Han hade upplevat en hastig omvandling. Senare tog han sina examina vid Balliol College i Oxford. Han är en av dessa trevliga amerikanare, som tjusa engelsmännen genom att tala om, att de äro av direkt engelsk härkomst.

En vacker lördag i februari gav jag mig av till Oxford för att se Ken Twitchell och Oxfordgruppen i verk-

samhet. Ken inbjöd mig till middag, och jag infann mig i ett vackert möblerat hem i ett hörnhus i närheten av Banbury Road. Under några år hade Ken och hans hustru, Marian, med familj levat utan lön i tro och bön, vilket alltså tydligen icke innebar, att de måste bo i en koja. Intet vin serverades vid middagen. Ett glas vatten ställdes framför mig.

»Vad är gruppens lära om tobak och starka drycker?» frågade jag.

»Vad tror *ni* därom?»

Det svar jag fick är karakteristiskt för gruppen. Avgörelsen lämnas åt en själv. Strikta detaljer gillas inte. Det förekommer grundsatser inom gemenskapen, men inga strikta regler. Kasta fram en fråga för gruppen, och den kommer tillbaka till dig själv. Här äro vissa fakta — tolka dem efter bästa omdöme under Guds ledning. »Gör allt vad Gud låter dig göra». Detta är gruppens ledande grundsats, och den giver frihet.

Garrett Stearly var en gång slav under cigarrett-rökning. För honom hade det blivit en synd, som måste offras, ehuru det icke nödvändigt kan sägas om andra. Det var inte lätt för Garrett. Han vann dock seger — efter kamp.

Vid ett annat möte hörde jag en nykomling fråga efter en regel för sin ställning till starka drycker. Åter kom svaret:

»Vad tror *ni* därom?»

En mörklagd, ståtlig engelsman berättade, att han kämpat för att bringa hjälp åt några vänner, som voro hemfallna åt dryckenskap. Det hade då blivit tydligt för honom, att han måste absolut avhålla sig från starka drycker för egen del, ty hur skulle han eljes kunna hoppas att utöva något inflytande på dem. Om han icke var beredd att offra något för deras skull, så kunde han icke i livet tolka Kristi och hans apostlars undervisning, som gruppen ville levandegöra. Återigen den gamla lära som Paulus förkunnade: Om genom mat (eller dryck förresten) bekymmer vållades hans broder, så ville han

icke äta (eller dricka) mera av den föda (eller dryck) som vållade anstöt. Ej heller här var det något nytt i tanken, men en målmedveten övergång från teori till praktik. Och detta skedde vid Oxfords universitet, där nästan alla rökte och drucko. Här hade återigen substantivet blivit ett verb: teorien hade blivit liv. En välkänd kristen sanning hade återvunnit sin gamla, enastående strålgans genom att omsättas i handling.

Ken Twitchell tog ut sin bil, en gammal Morris från den tid, då de öppna turistvagnarna voro moderna i England. Han körde mig ned till Corpus Christi College. Det var klockan halv nio på söndag kväll. Det var en vacker och kylig kväll, fullmånen seglade fram över byggnadens tinnar och torn och belyste klart den stora gården till Christ Church — de utvaldas College, där Frank första gången framträtt — då vi trädde in under det stora tornet för att gå över de stenlagda pelargångarna i Corpus Christi. De fina ornamenten på byggnadens småtorn kastade ett nätverk av skuggbilder över vår väg till de slitna trappsteg, som förde upp till kaplans rum. Jag var alltför starkt gripen av det gamla Oxfords skönhet i fullmånens trolska ljus för att spekulera över vad som väntade mig, då vi trädde in. Var detta ett religiöst möte, en föreläsning eller en konsert? Det påminde mycket om föreläsningssalen på Livgardets Officersskola, med samma präktiga sällskap av unga, livskraftiga män av gardesofficerens typ, som fyllde rummet till trängsel, sutto i alla tillgängliga stolar på det sparsamma golvutrymmet med uppdragna knän. Flera sutto framför dörren då vi kommo in, andra fyllde estraden eller stodo och hängde i hörnen. En gemytlig trevnadspräglad församling. Inga formaliteter i klädedräkt eller uppträdande: vardagsdräkt, plusfours, kulörta halsdukar; gott humör, ett hjärtligt skratt, icke tvunget, tarvligt eller vanvördigt.

Här funnos inga ungdomliga Pecksniff typer,* utan öppna, glada anleten. Denna Oxfordgrupp — grupp nr 1 i

* Hänsyftning på Charles Dickens berättelse.

en kedja av grupper över hela världen — var något friskt och mycket tidsenligt. Atmosfären var religiös men icke sentimental. Dessa unge män voro bildade och världs-erfarna. De kände världen, men hade redan fullt medvetet bestämt sig för att endast känna Kristus. En eller ett par universitetslärare voro närvarande. En ung man i tjugufemårsåldern, vid namn Francis Elliston, son till en parlamentsledamot, höll en bok uppslagen på sitt knä. Jag antog att det var hans anteckningsbok. Då han berättade sin historia rådfrågade han då och då denna bok.

Ett par stolar utrymdes genast och ställdes till vårt förfogande, medan rummet mer och mer fylldes till trängsel, eftersom studenterna oavlåtligt strömmade in genom dörren, som var i nästan ständig rörelse. Alla voro av samma muntra typ. Inga bråkmakare försökte störa mötet. Jag hade önskat att det funnits några! Innan mötet avslutades, fingo vi höra någon berätta, hur han första gången kommit in berusad i sällskap med en flock upprymda kamrater, men funnit, icke en ny förlustelse, utan ett nytt liv!

Ledaren tillkännagav, att om det kom flera, så fingo vi lov att göra som det står i annonserna om fastigheter: »Flytta till större och rymligare lokaliteter». Strax därpå blevo vi tillsagda att taga våra stolar och stiga ned till ett större rum i våningen under. När det blivit ro, framkallade ledaren stor munterhet genom att angiva, hur många som fingo lov att vistas i det rummet på en gång. »Om vi bli flera», tillade han torrt, »är det osäkert, om golvet håller. Och jag vill erinra er om att värmeledningspannan är rätt under oss».

Där sutto vi nu i mitt första möte med Oxfordgruppen, svävande rätt över ett möjligt inferno, en belägenhet à la Dante för en ny kristlig rörelse. Och studenterna fortsatte att strömma in.

Mötet öppnades för fria vittnesbörd enligt gruppens sed. Jag tvivlade på att de skulle få många av studenterna i rörelse. En ung man till vänster om mig sprang upp

och började tala. Han talade förståndigt och med känsla, under det han stilla beskrev sina försök under den gångna veckan att leva samma liv som de första kristna hade levat. Hans historia grep mig på ett nytt sätt. Jag hade hört omvända människor berätta den gamla, gamla historien vid friluftsmöten; evangelister, som med glöd talat vid väckelsemöten; gammaldags vältalare ute i bykapellen, unga kvinnor, som givit goda råd vid kristna ungdomsföreningars möten, och föga beaktade gatupredikanter i parkerna. Men detta var något annat. Den enkla berättelsen, som omtalades här i Corpus Christi, tycktes göra kristendomen mera verklig än tillförne. Man såg att livet levdes med större allvar, än jag trott, att det någonstädes levdes. Fastän stämman hade sin prägel av kultur, voro orden fyllda av sann ödmjukhet. Man bekände saker, som jag aldrig förr hört nämnas vid något möte. Unge män avslöjade sitt verkliga jag utan att säga något som stred emot god ton. Hovsamhet, men ingen falsk reservation. Unge Oxford-aristokrater visade inför en värld, som bär mask, hur man skall vara uppriktig, genom att själv taga av masken. De berättade om sin dagliga kamp mot synden, namngav vissa av sina synder — högmod, själviskhet, oärlighet, lättja, otro, orenhet — erkände sina felsteg och visade huru de voro på väg mot segern, genom den levande, inneboende Kristus. Ett offentligt vittnesbörd om, att det är möjligt att leva i innerlig, personlig gemenskap med den Helige Ande, till och med vid Oxfords universitet. Här gjorde man något som folk annars icke gör: unge män, som voro lyckliga, emedan de vunno seger över synden genom daglig vandring med Gud, talade öppet och med glädje om innerlig, personlig kristendom. Och jag hade under en följd av år hyst den övertygelsen, att om vår kristendom är sann, så skulle kristna människor kunna leva ett liv utan bekymmer under den Helige Andes ständiga ledning.

Ingen tvekan rådde. Den ene studenten följde strax efter den andre. Alla talade på samma otvungna sätt.

Icke ungdomens disputationslystna övermod i en diskussionsklubb, utan ett enkelt, oemotståndligt vittnesbörd om personlig erfarenhet. Var och en hade något särskilt att berätta. Var och en avspeglade en ny sida av Kristuslivet, emedan han talade uppriktigt och naturligt och med många oförberedda, rent mänskliga drag. Och då var och en avslöjade ting hos sig själv, som det behövdes mod för att säga offentligt, mattades aldrig intresset.

Somliga av de händelser, som berättades, voro givetvis vardagliga i och för sig, men för den förstående åhöraren voro de meningsfyllda, emedan de pekade på de nya grundsatser, som besjälade de talandes liv. Dessa unge män hade börjat lära sig vad man sällan undervisar om annorstädes — nämligen *hur man skall leva*.

En välväxt ung man i hörnet längst bort var organist; han hade lärt sig att sköta sina lektioner bättre genom att böja sig för Kristi lära. En annan, en svarthårig ung man med rödligt ansikte, hade upptäckt (om jag minns rätt) att det var själviskt av gruppens folk att flocka sig tillsammans i den gemensamma matsalen, i stället för att blanda sig med andra och få det bästa möjliga ut av sin fritid genom att föra förlorade söner tillbaka till sin Mästares rike.

Det förekom inga sensationella bekännelser. En högrest ung man med ett välformat huvud omtalade med tacksamhet, att det var endast genom beröringen med gruppen som han blivit i stånd att övervinna orenhet — en ovanlig bekännelse vid ett kristligt möte. Det var första gången jag hört en sådan bekännelse. (Dock hade jag en gång varit i Brixtons sockenkyrka, då dr Lang, innan han blev ärkebiskop av Canterbury, öppet uttalade sig om orenhet på det sexuella området, då han predikade för en åhörarskara av endast män). Ens sympati väcktes genast av denne Oxfordstudents öppna bekännelse. Det var han som gav mig en förståelse av ordet nåd, vilket jag tidigare hade hört definierat såsom Guds gåva till en syndare, som intet förtjänar. Denne

unge man, som vittnade om seger över synden, beskrev nåden såsom Guds kraft, vilken till hans förundran hade givit honom glädjefyllt frigörelse från hans största svaghet.

Guds nåd i verksamhet vid Oxfords universitet just nu! Vilken verkan skulle denna historia ha på tidningsläsarna — om man vågade trycka den? Jag kunde endast säga, hur den verkade på mig. Jag undrade, om samma slags nåd skulle kunna giva mig samma slags seger över en annan slags synd. Då kom tvivlet ånyo. Var inte nåd endast en annan benämning på självsuggestion? Jag måste tränga djupare in i rörelsen, innan jag kunde få klarhet häri.

Orden »renhet» och »orenhet» hörde jag då och då vid senare möten i gruppen. Stundom hörde jag ordet »lustar». Men fastän jag varit med vid hundratals av grupp-möten, kan jag icke erinra mig ha hört något, som sårat känslan för det passande.

* * *

Jag kom snart till insikt om att andliga födelsedagar gärna firades vid dessa möten. Det går knappast ett enda möte, utan att någon reser sig och meddelar, att han just den dagen för ett år sedan beslöt sig för att överlåta sitt liv åt Gud. Därpå följer beskrivningen av en förändring från ett liv av ängslan, förvirring och disharmoni, till ett liv av frid, ordning och harmoni. En befrielse från varje tyngande börda och tillitsfull vila i de eviga armarna. Så ett av spännande intresse uppfyllt år, då en ny livsorientering genomförts under strävan att bringa alla tankar och handlingar i överensstämmelse med Kristi uppfordrande livsstandard. Och nu ett vittnesbörd, fyllt av tacksamhet, om den sanningen, att Kristus omdanar människoliv och bevarar var och en som vill låta honom bevara sig på hans smala, vita väg. Så lyda de glada berättelserna om en ny och överflö-

dande livsföring, stundom interfolierade med erkännanden om tillfälliga felsteg, följda av samvetsagg, ånger och förnyad överlåtelse åt Gud på det livsområde, som fläckats av synden. Men vid årets slut en glad och ödmjuk bekräftelse om andlig växt, om medvetet framsteg i det rike, där man dugliggöres för tjänst, i Guds rike. Och ett förnyat uttryck av tacksamhet över att vara frigjord från det gamla livet, som aldrig kunde giva verklig tillfredsställelse.

En av dessa årsdagar inföll samma dag, som jag avlade mitt första besök hos Oxfordgruppen. En ljushårig, blomstrande, ung man med hornbågade glasögon, som talade med en munter, nästan sorglöst svärmisk vördnad (om våra fariséer tillåta ett sådant uttryck), berättade flytande om sin omdaning från den förlorade sonens liv till ett liv i sundhet och frid. Han var föga mer än tjugu år, men han talade övertygande, klart och väl. Ungdomlig glättighet och ungdomlig uppriktighet sammansmälte i hans berättelse. Då jag övertänkte den efteråt, undrade jag, om glättigheten möjligen haft övertaget över uppriktigheten. Dagen därpå bringades det tvivlet till tystnad, då han offrade sin eftermiddag för min trevnad och tog mig ut på en tur i sin bil och sedan på ett långt strövtåg över de blåsiga kullarna mot sydost. Då vi gingo där, utfyllde han sin religiösa självbiografi med särskild hänsyn till dryckenskap och orenhet. Då vi nått toppen stannade han, slog ut med armen och namngav med stolthet den ena efter den andra av de spiror och kupoler, som tillhöra det fängslande panorama, som heter Oxford.

Då vi åter sutto i bilen, avböjde han en inbjudning till te, och han gjorde det av ett skäl, som övertygade mig om, att han var uppriktig kristen lika väl som en glad broder. Han skulle träffa en ung student, som var ateist, och som hade inbjudit honom till att dryfta kristendomen, emedan han flera gånger överraskats med ett erbjudande att få åka i den glade mannens bil, då han träffat på honom i stadens utkanter.

»Att giva bort kristendomen åt andra är bästa sättet att bevara den», sade Ken Twitchell, då han såg efter den energifyllde ynglingen, när denne gav sig iväg för att ännu en gång lägga fram sin livshistoria inför otrons fötter.

Men vilka religiösa erfarenheter kunde dessa unga män ha att delgiva andra? — det är en fråga, som människor i allmänhet skulle vilja ha besvarad. Då ett dusin studenter hade talat i det första gruppmöte, jag besökte, hade jag fått svar på den frågan. Utan tvivel ägde dessa ungdomar en erfarenhet, som var överbevisande för dem, i annat fall skulle de förvirrade ha fått sitta ned. Senare förtäljde ledaren av den kvällens gruppmöte (Francis Elliston) för mig berättelsen om sin egen omdaning. Han slutade skolan vid sexton års ålder för att bli student i Cambridge, och fann snart, att hans gymnasistreligion var överklig för honom.

Francis avundades alltid omnibuskonduktörer och andra människor, som icke lida av inre hämningar. Han hade t. ex. avundats sin äldre broder hans förmåga att leka med barn; han hade nämligen en oklar förnimmelse av, att han borde leva ett liv, som var målmedvetet och icke självupptaget. Han var bitter motståndare till en religion, som tycktes framhålla ett ideal utan att giva kraften att förverkliga det. Han var därför ironisk mot dem som bekände sig äga denna kraft. Han fann utlopp för sin energi i sport, amatördramatik och genom att skriva i studenttidningarna, men han kände, att det icke fanns något sammanhang i hans liv. I gruppen ställdes han inför avgörelsen genom en mans enkla och fridfulla framträdande. Denne man, som då studerade medicin vid ett sjukhus i London och nu är läkare, frågade honom, om han någonsin gjort det försöket, att på ett papper nedteckna hur hans liv tedde sig, om det mättes med Jesus Kristi måttstock.

Han satte sig ned för att skriva till sin vän, medicinaren, redogjorde för sin ställning till samhällets vedertagna, moraliska normer, anförde psykologiska skäl för

att man skulle söka undvika förträngning av drifterna. Han avslutade brevet och samlade arken för att numrera dem. Då han gjorde detta, fängslades hans blick av en sats, som han skrivit: »Jag har alltid varit fullkomligt öppenhjärtig med avseende på min ställning, i vilket sällskap, jag än varit».

Det slog honom som en blix, att detta var ren osanning, och i ett anfall av samvetsgrannhet skrev han i marginalen: »P. S. Detta är icke sant. Jag har aldrig varit öppenhjärtig rörande detta i något sällskap». Han genomläste hastigt brevet på nytt, och då han avslutat genomläsningen, fanns det ett dussin korrigerande post scripta. Han postade brevet i medvetande om att han förseglade dödsdomen över sitt gamla liv. Nästa morgon på resan till sin arbetsplats, då han satt på taket av en omnibus, kom han att se den förunderliga sanningen i ordet: »Se, jag gör allting nytt».

Sedan den tiden, som ligger tre år tillbaka, har han upplevat något av franciskanerbrödernas frihet, dessa, för vilka varje möte på vägen var en andlig upplevelse, och nu avundas han inte längre omnibuskonduktörerna.

En tämligen liten, vaken och mycket intelligent student från Sunderland berättade, hur han kom i beröring med gruppen i oktober 1930, då han kom till Oxford efter att under pojkåren troget ha besökt en baptistkyrka, där han döptes vid femton års ålder — ett steg, vars innebörd han alls icke gjorde klart för sig. Han var av naturen skygg och nervös, hade ett starkt och allt uppslukande intresse för klassiska studier, stor kärlek till god musik och utomordentligt höga ideal av det slag, som framställas i Ruskins bok: *Sesam och liljor*. Hans ideal hade blivit illa medfarna under det moderna studentlivets slit och strid, och han tog sin tillflykt bakom en mask av akademiskt och cyniskt skenväsen. Hans tro kunde icke uthärda den förståndsmässiga prövningens tryck, och det tillfälle som hans ankomst till Oxford erbjöd honom att komma ut ur ett outhärdligt kyrkligt förhållande, begagnade han med

glädje, ty han hade stått och undervisat söndagsskolbarnen om sådant som han icke längre själv trodde på.

»I Oxford», säger han, »hoppades jag att finna en filosofi, som kunde tillfredsställa mitt förstånd. På första dagen av min första termin träffade jag en Rhodes-stipendiat från Sydafrika, som bad mig följa med till ett kristligt möte och varnade mig för att låta mig överraskas av något jag komme att höra. Jag blev överraskad av allt vad jag hörde. Min intellektuella fåfänga kittlades av att det var en professor som ledde mötet, men vad som mest intresserade mig var de obehärskat översvallande uttryck för strålande lycka, som kommo från många av de närvarande, samt den övertygelse med vilken de talade om möjligheten av att få sitt liv omvandlat genom Jesus Kristus. Jag skrev rätt bittert till en gammal vän, att jag träffat en flock människor, som sade att de hade funnit Jesus Kristus och bekantgjorde sin upptäckt genom att skratta uppsluppet och kalla varandra vid förnamn. Men jag gick dit ånyo. Först kände jag sympati med en rörelse som förvandlade hedningar till hyggliga samhällsmedlemmar. Därefter upptäckte jag, att jag behövde den kraft, som dessa människor ägde. Intellektuella svårigheter förlorade sin betydelse under inflytandet av en växande övertygelse om synden i mitt eget liv — oärlighet, intellektuellt snoberi, högmod, en skarp tunga och ett obehärskat lynne.

Slutligen ställdes jag inför Pauli bekännelse: »Jag hade beslutat mig för att icke veta om något annat än Jesus Kristus och honom såsom korsfäst». Då blev för första gången korsets betydelse levande för mig, och jag överlämnade mig åt Gud. Sedan dess har jag ägt en växande känsla av frigörelse och spänning över mitt liv. Människor ha blivit viktigare än ting. Spydighet, kritik och hetsighet ha försvunnit. Jag har funnit, att vid korsets fot försvinner högmodet, särskilt intelligenshögmodet. Jag börjar lära mig att älska människor, som ha ett annat temperament än jag. Jag har fått uppleva en växande seger över det som i verkligheten har varit mina

största problem — inbilskhet och fruktan. Det har icke inneburit någon förlust av intellektuell uppriktighet. Studierna för slutexamen vid universitetet ha på intet sätt skakat grundvalarna av min övertygelse om Jesu Kristi vänskap, en övertygelse som icke grundats på känslor, utan på fakta och tro. Kort sagt: Kristus har för första gången satt mig i stånd att icke blott veta utan ock leva.»

* *

*

När man lyssnar till ett sådant vittne, övergår man från nyfikenhet till förundran och när slutligen fram till oförbehållsam beundran.

Stanley Baldwin, förutvarande premiärminister i England, säger i sin bok: *Religion and Politics*; »Om en Wesley eller Franciskus framträdde i våra dagar, så bekänner jag, att jag icke är viss om, att icke det bästa för världen skulle vara att bilda ett samfund av predikande bröder . . . Världen tyckes i dag vara mera irreligiös än den någonsin varit sedan kristendomens tidräkning började».

Och likväl fanns det här tre tjog eller flera unge män — ett samfund av predikande bröder — i färd med att avlägga sina akademiska examina, redan vigda till predikarebrödernas liv, fast beslutna att följa Kristus och förkunna honom, varthelst de än gå, såsom präster, predikanter eller lekmän, på det första århundradets enkla sätt, nämligen att berätta om sitt eget omdanade liv och förlita sig på den Helige Andes ledning. Det tillkommer nästa släktled att bedöma resultaten.

* *

*

I Oxford hålles ett gruppmöte under lunchtimmen varje dag av terminen i det gamla biblioteket vid St Marys universitetskyrka. En annan grupp samlas varje

torsdagseftermiddag. Det finns också en grupp för kvinnor. Jag var närvarande vid ett gruppmöte som hölls nästa dag, då Ken Twitchell läste ett kapitel av en av de senaste översättningarna av Nya testamentet. Alla de gamla sanningarna framträdde genom denna översättning med förnyad kraft.

Här fick jag min första praktiska erfarenhet av den stilla stunden, en av gruppens bärande grundsatser och ett av de största hindren för nykomlingen, men en grundsats som gruppen icke kan medgiva någon kompromiss om. Ledning gives alla, som överlåta sig åt Guds vilja. Då Ken Twitchell tillkännagav att den stilla stunden skulle börja, trevade studenterna efter penna och anteckningsbok och började »lyssna» efter Guds röst. Det var icke blott meditation, som kan bestå i att man samlar tankarna omkring någon sida av Kristus eller evangelium, utan det var något mera: ett lyssnande efter bestämda budskap, tillämpliga på behoven just nu. Då de hade förbundit sig att göra Guds vilja, så kunde hans vilja bliva uppenbarad för dem, närhelst nödvändigheten krävde detta.

När man såg dem sitta stilla och skriva, brottades två motstridande tankar inom en. Det var något av humor däri, som var skrattretande. De måtte vara tokiga allihop! Och dock kunde det ju vara en lyckad idé, att använda metoden från föreläsningarna och göra anteckningar under den stilla stunden. Vad kunde vara bättre i teorien? Detta sätt att mottaga inspiration överträffade alla andra — radio, luftpost, telegraf. Bara den fungerade!

Men vem kunde tro att den verkade? Absolut inte Fleet Street.

Jag hade en gång som yngste reporter fått smälta åtskilliga gliringar för att jag efter ett anförtrott uppdrag kommit hem med en historia om en sjuk, ung flicka, som på ett underbart sätt blivit helbrägdagjord genom sina egna böner, och dock hade jag samlat alla fakta rörande saken och intervjuat flickan själv. Hon hade varit sjuk

under många år, hade plötsligt blivit frisk och hade, naturligtvis, ett ansikte som en ängel. Vi tryckte historien — med reservationer. Men vad skulle väl Fleet Street säga om denna historia? Jag visste, vad svaret skulle bli: »Giv oss de tankar, som komma under de stilla stunderna, och om de äro tillräckligt sensationella för att övertyga oss, så skola vi tro.»

Det var intet sensationellt med de tankar, som kommo: just vad man skulle kunna vänta från en ung man, som invigt sig till att leva ett kristet liv, så tycktes det mig då. Jag frågade Ken Twitchell om detta och huru man kunde skilja mellan det, som möjligen kunde vara gudaingivna tankar, och det som blott var flyktiga människotankar. Gruppen hävdade, att den enskilde blir ledd av Gud både under stilla stunder och under dagens lopp på följande sätt:

1. Genom den Helige Ande under lyssnande bön meddelst:
 - a) Skriften.
 - b) Samvetet.
 - c) Upplysande tankar.
 - d) Övning i Kristi sinne.
2. Genom bibelläsning och bön.
3. Genom yttre omständigheter.
4. Genom att bruka sitt förstånd.
5. Genom kyrkan, gruppen eller gemenskapen.

Villkoret för att ledningen skall bli effektiv är, att man helhjärtat giver sig åt Jesus Kristus. Sanningen av ledningen prövas genom att man frågar:

1. Strider den mot de högsta trossanningar, som vi redan tillägnat oss?
2. Motsäger den de uppenbarelser, som Kristus redan har givit i eller genom bibeln?
3. Är den absolut ärlig, ren, osjälvisk och kärleksfull?
4. Kommer den i strid mot våra verkliga plikter och vårt ansvar mot andra?
5. Om du fortfarande är oviss, så dröj, fortsätt att

bedja och rådfråga en vän, som är värd ditt förtroende och som själv tror på den Helige Andes ledning.

Plötsligt uppmanade Ken Twitchell mig att tala — jag, som representerade en grupp tidningar, som talat nedsättande om rörelsen! Studenterna lyssnade beskedligt, utan ovilja. De skrattade, då jag omnämnde mina religiösa diskussioner med min kyrkoherde på golfbanan, där jag vann i diskussionen och han vann spelet. Jag försökte framlägga en synpunkt från fader Martindale, nämligen att allt, som man tänker tillräckligt länge på, det gör man alldeles säkert till sist, när tillfället erbjuder sig. Alltså, om man tänker på en synd, så begär man den synden. Om man tänker på det goda, så gör man det rätta. Sedan glömde jag, vad det var, som fader Martindale ville slå fast.

Jag sade, att jag ogillade uttrycket »stilla stunder», som lät banalt, och föredrog ordet »lyssnarestund»; jag sade flera betydelselösa ting, som jag hoppades skulle vara till gagn, men som jag senare begrep lät ganska gammalmodigt för dessa nymodiga unga män. Tydligt hade någon givit dem en så intensiv fostran i levande kristendom, att de lämnat mig på efterkälken.

Efteråt kände jag, att det fanns något i den stilla stunden som man inte kunde få grepp om, och att det var en slags klyfta mellan min och deras uppfattning om kristendomen. Ett år efteråt hörde jag från min yngste son i skolan, att det värsta i hela skollivet var den timme, som var avskild till stillhet och studier. Jag hade medkänsla med pojken på femtusen kilometers avstånd och kände, att han måste lida av en familjesvaghet.

* * *

Men på eftermiddagen samma dag i Oxford fick jag själv mitt första resultat av den stilla stunden. Vi höllo på med att diskutera ett svårt problem, då Ken sade:

»Låt oss försöka den stilla stunden!» Vi togo fram ett stycke papper, satte oss i vilande ställning och lyssnade. Jag var för min del viss om att det icke var mycket att hämta, att man icke hade större utsikt att lösa ett affärslivets problem genom att rekvirera inspiration, än man hade att innan kapplöpningen började få reda på vilken häst som skulle segra. Då, med ens, när vi stodo i begrepp att lägga undan våra papper, for det genom mina vanliga, oordnade, mänskliga tankar, en tanke av annan art, vilken tycktes äga en starkt lysande glans, som skarpt skilde honom från de övriga. Att beskriva en viss tanke, utan att säga, vad den gick ut på, är väl nästan omöjligt. Men jag vet att den hade färg, form, känslobetoning och lyskraft. Den uppmanade mig att göra något, som jag aldrig med vilja gjort, icke hade någon önskan att göra och som, om det tidigare hade fallit mig in att göra det, skulle blivit avvisat såsom, från mänsklig synpunkt, gagnlöst och orimligt. Och dock, om den person, som denna ingivelse uppmanade mig att tala med, ginge in på mitt förslag, vilket jag, mänskligt att se, visste att han icke komme att göra, så skulle därmed mitt särskilda problem vid denna tidpunkt vara löst. Och kanske därmed ännu ett problem, nämligen detta: om det var någon mening i detta lustiga sätt att skriva ned sina tankar och inbilla sig själv, att de äro budskap från Gud!

Denna nya, ljusbringande tanke hade kommit så oväntat och med en sådan märklig förvissning om att den var det rätta, att jag reste tillbaka till London och prövade den. Några minuter efter det tanken blivit framlagd för den person i hög ansvarsställning, som den gällde, ringde han upp mig och tackade mig så överflödande hjärtligt (som han aldrig förr gjort) för min utmärkta hjälp, som han omedelbart skulle begagna sig av.

En stilla stund som först syntts mig motbudande hade klarat ett, ja, kanske två problem. Det var alltså *något* i planmässig bön om ledning, när allt kom omkring.

SJUNDE KAPITLET.

En motorklubb spränges.

Låt oss antaga, att ämnet för denna novell är en motorklubb vid ett engelskt universitet och att tre unga våghalsar utgöra dess hemliga centrum, alltid upptagna med att rödfärga staden och dess omgivningar och detta med sådan ihärdighet, att en av dem blir relegerad; att alla tre utan betänkande kasta sig i alla slags förvecklingar med alla slags myndigheter; att de äro moderna lärjungar till Don Juan, att de anordna olagliga motor-kappkörningar ute på landsvägarna och köra som galningar vid amatörloppen på ön Man, samt att de förakta vanliga syndare, emedan dessa icke äro frigjorda nog att kasta sig huvudstupa i ett vilt och otyglat liv.

Och låt oss antaga, att någon påstode det vara möjligt i denna efterkrigsårens otrostitid, att tränga in till detta centrum av liderligt studentliv och omdana dessa tre vilda syndare till män, som lyssna efter Gud för att få hans dagliga ledning och använda sitt liv till att omdana andra efter sin egen förebild — vilken de själva i ödmjukhet format efter Jesus Kristus — ja, att dessa pånyttfödda studenter redan blivit verksamma livsömdanare. Skulle någon kunna tro detta vara möjligt år 1932, då kristendomens sanningar så allmänt betraktas som döda värden?

Och dock är sanningen icke mindre överraskande än antagandet. Detta har nyss skett vid ett engelskt universitet bland »den försummade överklassen», icke i en slummission bland »den försummade underklassen». I följd av deras underbara förvandling upphörde det vilda

livet i »Förgasarklubben» (som vi vilja kalla den i denna sannfärdiga berättelse) och motorklubben sprängdes.

Om det ännu finns äventyrsfylld upplevelse i den nutida kristendomen, så möter man den här i denna berättelse, som de tre ledande sammansvurna omtalat för mig — vi kalla dem här Bob, Rip och Sandy — och vilken tyckes vara en av dessa historier med nyhetsvärde, som Fleet Street gått miste om.

Historien börjar med Bob, som är en högrest, rakryggad, bredaxlad ung man i tjugutvåårsåldern med blont, lockigt hår, ovanligt vackra tänder, sköldpaddsinfattade glasögon och ett gåtfullt ansiktsuttryck, som lämnar en i tvivel om han är på sin vakt emot en, eller om han önskar, att man skall stanna. Han vann ett stipendium, som gav friplats i Winchesters internatskola, och han presterade förundransvärda resultat, medan han gick i denna berömda skola. Han tog praktiskt taget alla förstapremier i klassisk filologi, engelsk litteratur, tysk översättning och en hel del andrapremier dessutom. Han var icke född idrottsman, men han blev, på grund av ihärdigt arbete och fast beslutsamhet, duktig på flera områden såsom rodd, »väggpärk» och fotboll. Han hade sålunda tillräckligt framträdande egenskaper till att samla sig majoritet vid val till de äreplatser och förtroendeuppdrag som kunde erbjudas. Av de fyrahundra-femtio pojkarna i Winchester äga sjuttiosex rätt att bära en särskild kapp. Fem av de ledande pojkarna utnämnas till ordningsmän för de övriga, men över dessa fem står en som överste »prefekt». Den som blir »prefekt» måste göra sig värdig denna framstående plats genom framgång i sina strävanden, och detta blev möjligt för Bob genom att anstränga sig till det yttersta. Winchester väntar, att var och en av de ledande pojkarna skall göra sin plikt genom att vinna högsta betyg i kandidat- och licentiat-examina.

Bob vann stipendium vid sitt College, men därmed försvann på en gång hans lust för studier och sport, med undantag av motorkappkörning. Övermätt av alla

framgångar i det förflutna, ansåg han nu tiden vara inne att roa sig tillsammans med sina två glada kamrater, Sandy och Rip. De bildade Förgasarklubben och begynte sätta upp farten. Klubblokalen låg i bekväm närhet av åtskilliga restauranter, som de besökte i tur och ordning. Att Förgasarklubben icke var erkänd av universitetets rektor och alltså var en olaglig institution, brydde de sig föga om. Under första året körde Bob tre motorcyklar av sportintresse och en liten bil för nöjes skull.

De reste alla tre till ön Man, och två av dem deltog i amatörloppet där. De hade förströelse, de lyckades en smula i kappkörningarna, men hade roligare under melantiderna. Det gick så långt att de plockade sönder ett piano på ett värdshus före frukosten en morgon. Då de kommo tillbaka till Oxford fortsatte Sandy att roa sig, en gång genom att slå sönder fyrtio tomflaskor på Storgatan, till stor sorg för rektorn.

En annan av de tre musketörernas bedrifter var att hyra en lastbil med en helnykter chaufför och köra runt till alla stadens krogar för att smaka på varorna, under det stadsborna, som inte voro ovana vid galna upptåg, sågo på och hade roligt. Sandy blev så bråkig under färden att hans vänner kastade av honom. Hans språk överskred alla gränser för det anständiga.

Förgasarklubben ställde till med ett olagligt motorlopp ute på landsvägen en tidig morgon, fastän vinnaren uppnådde endast en hastighet av 109 kilometer i timmen. Ungefär vid samma tid var det som förutvarande »prefekten» i Winchesterskolan utmärkte sig genom att i all stillhet klättra ut genom ett fönster i Collegebyggnaden och nedför en stupränna på angränsande hus, en ganska besvärlig men icke enastående bedrift, såsom andra studenter av praktisk erfarenhet kunna intyga. Skillnaden mellan Bobs utflykt och andra studenters, som begagnat sig av liknande utvägar, var att han tog stupröret med sig, då han vann sin frihet. Men friheten varade inte länge. En poliskonstapel inbjöd f. d. prefek-

ten av Winchester till polisvaktkontoret, som han fick lämna, sedan hans uppgifter om vem han var kontrollerats genom att han fick taga av sig rocken, så att polisen kunde läsa hans namn på den av skraddaren fastsydda igenkänningslappen.

Nu började gruppen på att syssla med Förgasarklubben — och klubben med gruppen. De tre motormusketörerna hade hört att man i gruppen talat öppet om deras synder, och Sandy fick därför i uppdrag att gå dit och tala om för dem, vad synd egentligen är, eftersom han var fackman på området, varjämte han skulle »störa föreställningen». Man kanske beskriver Sandy bäst genom att berätta hur han tedde sig för hans stallbroder Bob, vilken med ett grin sade följande: »Sandy har ett muntert, skallande skratt, som särskilt framkallas av allt slags rackartyg, små ljusa mustascher, örnäsa, glasögon, något bakåtlutande panna, gulblek hy, en snabb hjärna, som kan slunga ut träffande satser på beställning, och han har en god organisationsförmåga». Sandy kom tillbaka från gruppmötet och berättade, att han sagt dem några saker, som de hade behov av att få veta, liksom han brukade gent emot rektorer och andra höga ämbetsmän, innan han till sist blev relegerad. Naturligtvis bar han alltjämt sin gamla cykelmössa med dess söndriga skärm och rikedom av oljefläckar på kullen, samt sin bruna läderväst. Men gruppen var van att inte låta något bekomma sig.

Och nu sammanstötte Sandy med en afrikansk fotbollsspelare, som tillhörde gruppen, och han började taga sig an honom. Han förmådde Sandy att resa ned till Crowborough och taga del i ett gruppmöte, som Frank anordnat där. »De visste om att jag skulle komma», berättar Sandy, »och jag blev införd av Frank med en viss högtidlighet, som smickrade min stolthet en smula. Detta hindrade mig kanske från att bli påverkad genom mötet. Jag vet att jag var lika otrevlig och flabbig som vanligt. Jag fick te, sedan såg jag mig om efter flickor och blev mycket besviken, då jag icke lyckades upptäcka

några. Men jag fattade tycke för Frank och blev starkt påverkad av den vänlighet, som hans blick utstrålade. Jag skröt inför Frank över att mina nöjen utgjordes av kvinnor och starka drycker, men jag underlät att berättas, att jag hemligt kände mig ensam och bittert olycklig. Han föreföll inte särdeles chockerad, men sade att jag måste upphöra med båda delarna. Vi bådo tillsammans, och jag reste tillbaka — omdanad! Den första som lade märke till förändringen var min värdinna. Jag hade kommit hem klockan tre på morgonen nykter och gick ut dagen därpå, fortfarande nykter.

Sandys första försök att vittna var ett brev till Bob och Rib, vari han helt enkelt berättade dem, vad som skett.

Jorden stod stilla en stund, då Förgasarklubben mottog Sandys brev, som förtäljde, att han försökt att själv styra sitt liv, men misslyckats, och nu hade försökt att låta Kristus fatta ratten, och det lyckades; att han försökt att leva två slags liv, och eftersom de endast prövat på det ena, så kände han att det var rätt att delgiva dem sin uppfattning om vilket som var bäst.

»Det kom oss att tänka en smula», sade Rip. »Vi ställde glasen ifrån oss, och började fundera på de förunderliga nyheterna. Vår ledande stjärna hade gått över till den föraktade fienden. Vi kunde icke finna på något mera originellt än att göra narr av honom.»

Sandy syntes taga detta som om det vore i sin ordning, vilket var ganska olikt honom, ty han tyckte om att ge svar på tal och hade en tunga, vass som en rakkniv. Han svarade endast: »Gott, kom ni med och träffa de där pojkar och se med egna ögon». Sedan ställde Sandy till med en tejudning i sitt hem, och åtta av klubbens medlemmar bestämde sig för att gå dit. När gruppen hörde därom, sände den ästad en flygande patrull, som bestod av tre av dess bästa skyttar, och — vad som var allra viktigast — ett batteri av tjugufem man att stödja dem med uthållig bön.

Den flygande patrullen gjorde halt omkring hundra

meter från Sandys hus och hade en av sina dödsallvarliga stilla stunder. Innan de gingo in, förmanade Ken Twitchell sina två kamrater att icke skräda på orden, att undvika fromma talesätt och att tala sådant språk som hedningar förstå. De åtta lammen därinne hade ingen aning om vad som lagats till åt dem därute. Då de tre kommit in, serverades teet och var och en visade sin bästa sida. Först förhörde sig gruppens folk rörande motorsportens ställning just nu, hur det gick med studierna, kort sagt: allt utom de åttas religiösa inställning. Men efter teet satte sig alla i en krets, och de tre började kvällens huvuduppgift med Sandy, rumlaregruppens förre ledare, såsom den fördolda föreningslänken.

Det blev icke mycken tid att diskutera, ty gruppens män grepo sig genast an med sin välbeprövade metod att framlägga bevis. En började berätta sin historia, och en fångslande berättelse var det. Han var son till en präst, hade blivit utan varje slags anställning i England och sändes så över till Kanada, där hans karriär var lika fri från utmärkelser. En kväll hade han kommit så berusad hem, att han givit sig till att anställa ett blodbad genom att hugga huvudet av alla hönsen i höns-uset. Den historien väckte munterhet hos några av de vilda landsvägsriddarna. Berättaren hade så funnit klimatet i Kanada litet för hett; han reste söderut, till New York och under ett tågupppehåll spelade han bort alla sina pengar så när som på sju dollar. I New York fick han arbete med att stå bakom en disk och sälja porcelin. En engelsk dam kom in i butiken och frågade honom i förbigående, om han hade något bruk för religion, och han svarade: nej. Hon inbjöd honom till Golgatakyrkan, och han gick dit. Där träffade han vid den ryktbara torsdagskvällsgruppens möte en ung bankman, som varit mycket djupt sjunken, men blivit omskapad genom Kristi kraft. Men talaren ansåg fortfarande, att hans egen ställning var hopplös. De togo honom med sig ned till Golgatakyrkans missionssal, där han fick höra under-

bara berättelser om människoliv, som blivit omdanade, berättelser, som kommo från dem som varit vid själva branten av undergång. En man berättade hur han blivit utkastad ur sin lägenhet, sjuk och eländig, med tillsägelse att gå någonstädes och dö. Då han såg sig om efter en lämplig plats att dö på, kom han till Golgatakyrkan och blev omdanad. Den berättelsen övertygade till sist prästsonen om att han kunde vinna seger över sina onda begärelser, och att Kristus var det verkliga svaret på hans livs fråga.

Den förra ledaren från Winchester, som satt och lyssnade, lade märke till senorna, som starkt framträdde på den talandes kraftiga hals, och historien gav honom mycket att tänka på. Så gjorde också det sätt, på vilket en annan i kamratkretsen slöt sin mun med ett fast, beslutsamt uttryck, sedan han vittnat om att också han visste vad livet med Gud är och ämnade fortsätta på den vägen. Så blevo gruppens fyra grundsatser framlagda — och Bob sänkte huvudet ännu mera. Trots vittnesbördet trodde han det helt enkelt icke vara möjligt att bli fullständigt ärlig, kärleksfull, ren och osjälvisk. Han nämnde att han ibland företog sig en oegennyttig handling genom att reparera motorcyklar, som gått sönder ute på landsvägen, men det gjorde han kanske bara för att han tyckte om motorcyklar.

»Hur skulle det vara att reparera människor?» frågade Ken Twitchell.

»Det är väldigt spännande att reparera en motorcykel», sade Bob.

»Ni kommer att finna det ännu mera spännande att reparera människor», profeterade Ken, knappast anande, att Bob skulle komma att brukas att reparera ett dusin direkt och oräkneliga indirekt, innan två år hade gått.

»Så försökte vi att diskutera», fortsätter Bob, men efter en och en halv timme vände Bob åter till bevisen. »Man kan inte komma ifrån det faktum att Sandy är förändrad».

Därpå började de åtta besöka gruppens söndagskvällsmöten, vilka Rip störde med högröstat uttalade hädelser.

»Vid dessa möten», fortsätter Bob, »lade jag märke till hur Howard Roses anlete strålade, då han sade, att han var en fri man. Och det oroade mig en smula. Jag brukade flytta min stol ett stycke ifrån Rip, emedan han kom med sådana hädiska inkast. Jag började skämmas för att vara i hans närhet. Sedan iakttog jag, att en av gruppens medlemmar, sedan han deltagit i en roddtävlan på floden, var villig att sitta uppe till midnatt och lyssna till en kamrats svårigheter. Det var en art av osjälviskhet som jag icke sett förr. Vid ett gruppmöte med te hörde jag någon säga, att orenhet helt enkelt gled bort, då Kristus kom in. Jag trodde det inte; jag sade, att jag alltid fick lov att röka och dricka för att dölja mina känslor, då jag skulle bli diplomat. Varpå en av dem svarade: »Antag att du inte hade några känslor att fördölja!»

»Gruppen tog också utan några 'om och men' käl på min sentimentala teori om fri kärlek och erotik genom att säga, att den mände te sig rosenröd för mig, men den såg snuskig ut för dem. Nästa steg togs, då en ledare blev ledd till att läsa Masefields *Everlasting Mercy*.^{*} Jag tog boken med mig, och min väninna och jag läste den tillsammans mer än fem gånger under de följande fjorton dagarna. Den raden: 'Och stänger Kristus ute bland drav och svin', grep mig. Överbevisning om synd begynte att komma över mig redan vid frukostbordet. Jag steg upp tidigare på morgnarna, emedan jag fann det otrevligt att ligga i sängen och tänka på grupperna. När jag kom till frukostbordet, lade jag märke till, att jag tog för mig själv, i stället för att se efter, om min sidokamrat fått något, och jag kände, hur egenkär jag innerst inne var. Det var chockerande.

Sedan kom en minnesvärd söndagskväll, då jag läm-

^{*} En dikt av Englands poeta laureatus. Den handlar om en drinkares omvändelse.

nade gruppmötet med det beslutet, att göra ett försök med denna grundsats om absolut renhet, som de talade så mycket om. På måndag eftermiddag fick jag lust att taga ett träningslopp genom parkerna tillsammans med en av gruppledarna för att komma i form igen. Medan vi sprungo, var jag besluten att inte visa något tecken på ansträngning, bristfällig träning eller dålig kondition. Min teori var att man kunde leva intensivt utan att behöva böta därför. Loppet verkade som en uppryckning, och jag beslöt mig för att avlägsna orenheten, nikotinet och rusdryckerna ur min livsföring. Därpå bestämde jag mig för att sätta Gud på prov den måndagskvällen. Medan jag åkte på omnibussen, bad jag och såg upp mot den grå, molnhöljda himmelen under det jag åkallade den Högsta Makten, som kunde finnas däruppe, att han skulle komma till min hjälp.

Denna Makt verkade den kvällen, och jag bad, innan jag gick till sängs. Underligt var det, men jag kände att Kristus stod där. Nästa morgon hade jag samma känsla av att Kristus var i mitt rum. Jag hade alltid föreställt mig Kristus stående vid sjöstranden. Här i mitt rum stod han hos mig, uppmuntrande och stärkande. Jag visste nu, att jag sluppit ut ur en förgylld bur. Den morgonen voro träden grönare, himlen var mera blå, fåglarna sjöngo. Nya testamentet hade till sist blivit levande för mig. Efteråt gav jag mig ut på en ny löpning, och jag sprang i Andens kraft, absolut fortare och med mindre ansträngning. Under detta lopp sade jag till min vän, som jag sprang förbi: 'Jag kanske kommer över till er, pojkar, inom kort'. Detta var den första vink jag givit honom, ehuru jag ställt mig på gruppens sida i spelen. När de andra svuro på dem, sade jag att grupperna voro riktigt bra».

Fyrtio personliga samtal eller tejudningar tillsammans med andra inom College stodo på Bobs program för de närmaste händelserika veckorna. En följd därav var, att en ung man, som förberedde sig för missionsfältet, lärde sig hur man skulle nå samma slags resultat

som grupperna vunno. En annan, som läste på sin präst-examen, upplevde befrielse från moraliskt nederlag och en mörk livssyn. Därpå reste Bob hem och växte sig mycket starkare på sin nya andliga kost. »Jag vittnade där», sade han, »tämmligen omoget, fruktar jag. Jag betalade också tillbaka en del pengar till ett försäkringsbolag, som jag avkrävt oskäligt skadestånd för ett motormissöde. Under samtalets första hälft var jag icke säker på, om jag icke skulle bli stämd. Direktören frågade varför jag avlade denna bekännelse, och jag berättade honom, att jag bett Kristus bestämma över mitt liv. Han blev en smula förbluffad och till sist riktigt vänlig, så att han bad mig uppsöka en hans brorson vid universitetet. Han sade, att jag skulle återbetala nio pund i stället för de tjugu, jag tänkt att de skulle komma att kräva.

Samma kväll fick jag lov att verkställa en smula mera gottgörelse. Jag hade givit en rik mans son privatlektioner för nio pund i veckan på grund av en rekommendation som var för gammal. Jag blev ledd till att säga sanningen om denna sak till mannen i fråga, vilket kunde innebära en förlust av trettio pund. I stället fann jag mannen mycket älskvärd, jag fick min anställning förnyad för nästa termin och fick till på köpet tjugusex pund till hjälp för gruppens resa till Sydafrika.»

Inom en vecka hade Bob ivrigt sökts av en hel del män, som önskade hans hjälp, och han hade samtal med dem ända till klockan två på nätterna. Inom en månad hade han kommit in i ett kamratlag på sjuttio personer och skördat rika, praktiska erfarenheter. En av hans bästa vänner kom för att samtala med honom nästan omedelbart efter hans omdaning och tog då det avgörande steget. Bob reste också till Sydafrika, under det hans historia gick England runt, ja, nästan hela jorden runt.

* *

*

Den tredje av dessa tre landsvägens musketörer, som överlämnade sig åt Gud var Rip, som talade så gemytligt vid det första gruppmöte, jag tog del i. Kanske är det bäst att låta också honom framstå, sådan han tedde sig för sina kamrater. Så här skildras han av Bob: »Rip liknar Harold Lloyd — hornbågade glasögon, ljust hår, vacker röst, talar bara av blyghet så högröstat, att han tilldrar sig mycken uppmärksamhet. Han tålde ganska lite öl. Hans maximaldos var en halv liter. Vi andra betraktade honom en smula överlägset, emedan han måste bäras ut, innan vi riktigt börjat bli 'fuktiga'. Han är av medellängd, kan köra en motorecykel bra och är en god jazz-pianist.»

Och låt oss nu höra Rips roliga berättelse om sin om-daning. »Jag gick till mitt första gruppmöte», sade Rip, »en smula upprymd av öl och i sällskap med några vänner, som tillhörde min egen religiösa uppfattning, emedan jag sett att Sandy hållit sig nykter under lång tid och att något skett med honom. Jag var ateist och hade nyligen skrivit en avhandling över ämnet: 'Omöjligheten av en personlig gudomlighets tillvaro'. Jag hörde att det fanns folk i gruppen, som fått frigörelse från samma moraliska grundproblem som vållat mig nederlag under de närmast föregående sex åren, tills jag slutligen upphört att betrakta dem som nederlag.

Jag tyckte om att resonnera med grupprörelsens folk, men det som slog mig var deras lycka, vänsällhet och frihet från gudsnådelighet. Jag gick dit flera söndagskvällar och anförde såsom ursäkt för mina vänner, att det var väl värt den omak jag gjorde mig för den härliga törst jag fick genom att vara totalt avhållsam under två timmar i ett varmt rum. Men i verkligheten längtade jag efter den lycka och det mål för livet som dessa människor hade, och dock ville jag inte bli religiös och sluta med att använda mina kvällar på det sätt som bäst behagade mig.

Jag träffade Frank i Wallingford och blev väldigt tilltalad av hans goda humör. Hela Förgasarklubben —

ett fräckt litet band, vars verksamhet icke var begränsad till att köra motorfordon, fastän vi använde våra bilar på aftnarna — reste till London för att spisa middag hos Frank. Under middagen bad Frank mig berätta min bästa historia, och jag hade ingen som jag kunde berätta vid en middag, där damer voro närvarande, fastän jag hade stadgat rykte för min repertoar. Någon frågade mig där, varför jag icke ville sluta mig till gruppen, och jag minns att jag svarade: 'Emedan jag är allt för självisk'. Fastän det var icke ens halva sanningen.

Kort därefter fick jag Franks inbjudan till Edinburgh. Jag bestämde mig för, att om gruppen ämnade leka att det finns en Gud, så skulle jag öka intresset i leken genom att leka att det finns en djävul. Därför undertecknade jag det brev jag skrev till Frank, med orden: 'Högaktningsfullt, Aktiebolaget Synd & Rip'. Jag åkte motocykel upp till Edinburgh, men kom inte längre än till Derby, där en snöstorm tvingade mig att taga tåget, och efter en otrevlig nattresa och ankomst klockan sju på morgonen i en mycket retlig sinnesstämning, var det första som skedde, att Frank rådde mig att köpa ylleunderkläder! Hu!

Så kom det första av de stora kvällsmötena. Det kunde aldrig falla mig in, att Frank skulle bedja mig tala. Ännu mindre hade de andra i laget tänkt sig det, så att de bokstavligen höllo sig fast i stolarna av förfäran, då han gjorde det. Jag vet att jag svettades fruktansvärt, och jag har glömt vad jag sade, men ingen brydde sig i alla fall om det. Då blev jag led på alltsammans; förargad över att alla andra kunde göra något som jag inte kunde. Jag var inte alls övertygad om synd, men jag kände att alla dessa människor voro lyckligare än jag — och det var nu detta som jag sökte. Det målet måste jag uppgiva, innan jag varit med på tillställningen en vecka eller två, ty jag upptäckte, att inte allt var en dans på rosor så att säga. Det var i alla fall därför jag ursprungligen avgjorde mig. Jag gick tillbaka till hotellet och träffade en av laget.

'Har du något särskilt för dig under de närmaste fem minuterna?'

'Nej.'

'Kom då med och omvänd mig.'

Det var verkligen så orden föllo — det kommer jag alldeles tydligt ihåg. Vi gingo upp på mitt rum och knäböjde vid sängen och jag kände mig ganska dum. Jag bad Gud komma och taga hand om mitt liv och säga mig vad jag skulle göra. Det första som kom för mig var att jag skulle säga till denne man, att jag beständigt gått och ljugit för dem; det andra var att telegrafera till min mor, som visste allt om kristendom, men inte bästa sättet att meddela den åt andra; det tredje att låta mina vänner få veta var jag stod, och det fjärde att lämna tillbaka två böcker till primus i min studiegrupp och säga honom varför jag sände dem tillbaka, nämligen att jag inte vidare tyckte om sådana saker.»

* * *

I och med Rips kapitulation hade de tre musketörerna på nytt blivit förenade. De söka fortfarande sätta kulör på staden och dess omgivningar. Men nu använda de vit färg i stället för röd.

Och detta är den sannfärdiga historien om hur För-gasarklubben sprängdes år 1930 efter Kristi födelse.

ATTONDE KAPITLET.

Frank i verksamhet.

Maj månad kom, och därmed den legendomspunna Frank, som avslutat en fruktbarande resa till Sydamerika. Ehuru Ken Twitchell hade betygat för mig, att grupperna vid den tiden icke åstundade något offentligt omnämnande, emedan de icke ägde ledare för större uppgifter än de som det redan väckta intresset skapat, lovade han mig dock ett samtal med Frank omedelbart efter hans ankomst. En majmorgon meddelade Kens röst i telefonen att Frank var i London och skulle bliva glad att få träffa mig.

Jag inbjöd dem båda till lunch. Franks »ledning» gick emellertid ut på, att jag skulle avlägga besök på Browns Hotell och dricka eftermiddagste. Utan misstankar gick jag dit och träffade för första gången den välklädde teologie doktorn, Oxfordsgruppens mänskliga grundläggare, som mottog mig både hjärtligt och gemytligt. Frank var fetlagd, vänlig, tillgänglig och mycket rörlig. Han talade en hel del på sitt hurtiga, sprakande men icke obehagliga sätt. Han hade haft det härligt i Sydamerika. Han hade varit förunderligt medveten om den Helige Andes närvaro och ledning under hela sin resa. Han hade sett en hel del bolsjevism i Sydamerika. Han var mera övertygad än någonsin om att världen behöver den Helige Andes ledning och icke bolsjevism för att komma på rätt köl. Jag hade aldrig förr hört en präst — och Frank är präst — uttala sig så fritt om den Helige Ande. De flesta präster föreföllo att vara osäkra om honom. Frank gick fram och tillbaka över

golvet med lyftat huvud och skuldrorna raka och händerna på ryggen; hans handrörelser, vakenhet och målmedvetenhet erinrade starkt om Lloyd George, vid det tillfälle, då jag blivit presenterad för honom på vårt kontor. Vi diskuterade de religiösa artiklar som offentliggjorts i vår tidning. Jag förklarade min avsikt med avseende på en artikelserie om Oxfordgrupprörelsen, och Frank lyssnade utan att avbryta, till dess jag föreslog, att man skulle inbjuda läsekretsen att uttala sig för eller emot rörelsen i en ny tidningsdebatt.

»Nej, min bästa vän!»

Frank var avgjort emot förslaget. Gruppen sökte icke offentligheten. Den var redo att lämna upplysningar, om dessa blevo rätt återgivna och ämnet bleve behandlat med aktning. Tidningsdebatter om religionen voro aldrig tillfredsställande. De stämde icke med Nya testamentets ande. De väckte uppmärksamhet för en tid, men de gjorde föga verkligt gott. Folk, som fått sitt intresse väckt, blev lämnat i sticket, medan tidningarna återvände till sin dagliga nyhetsjakt. Denna slags offentlighet var till intet gagn för den djupt andliga rörelse, som han var förenad med. Den komme att göra mera skada än nytta.

Dessutom — här slungade han en bomb emot mig — den Helige Andes ledning var emot att uppmuntra mig att skriva eller föranleda offentliggörande av något om Oxfordgruppen, förr än jag själv var andligen beredd för uppgiften.

Denne märklige livsodanare var sannerligen frimodig. Han hade gjort den egendomligaste framställning jag fått del av under tjugu års verksamhet som journalist i London; fastän jag erinrade mig, att jag själv sagt något liknande till en välkänd förnämlighet några år tidigare. Frank fick övertaget, när han sade mig, att han kände att den Helige Ande var emot att jag skulle skriva om gruppen, förr än också jag kommit riktigt andligt tillrätta. Visste Frank om, att journalister aldrig frågade utomstående om lov med avseende på vad

de skola skriva om? Tydligt icke. Icke heller tycktes han veta eller bry sig om, att jag under många år försökt att leva som en kristen, läsa bibeln de flesta dagar, bedja två eller tre gånger om dagen (som fariséen), ångra mina synder nu och då och försöka anpassa mig efter Nya testamentets lära såsom jag förstod den, samtidigt som jag försökte att lotsa mig och tidningen fram genom en labyrint av dagliga svårigheter. Jag var äldste i en församling, kassör för kyrkobyggnadsfonden, hade organiserat en del utomordentligt lyckade företag (både världsliga och kristliga) och var inte heller alldeles obekant med en smula förföljelse, kanske för rättfärdighetens skull. Och jag fick högsta avlöningen vid en tidning, som kunde giva Franks nya rörelse just den hjälp till en lyftning som den tycktes behöva.

En stund funderade jag, om inte Franks föga smickrande hållning bara var ett skickligt trick, ett försök att dupera mig genom att åberopa den Helige Ande, ett sätt att försäkra sig om att vi skulle komma att publicera endast vad han ansåg önskvärt, utan hänsyn till vår ärliga mening om hans lära. I varje fall voro mina tvivel på honom lika ärliga som hans tvivel på mig. En människa känner dock sig själv och det liv hon försöker att leva; andra, som icke våga samma försök, må säga vad de vilja, vare sig deras motiv är naturlig motvilja, självförsvär, avundsjuka eller att de tro om andra vad de veta om sig själva.

Vad kunde det vara i mitt liv, som berättigade Frank att vid vårt första sammanträffande säga, att den Helige Ande var emot att jag skrev om rörelsen? Det var naturligtvis något som man utan risk kunde gissa sig till beträffande vem det vara månne. Sannolikheten var ju alltid på den angripandes sida. Han hade fått in första stöten. Men om han nu skulle ha rätt i sitt antagande, var det därför så givet, att han hade rätt i sin invändning? Det är icke till skada, att man ventilerar en ny rörelse, om det icke är något skadligt i den. Dessutom fanns det klara uttalanden i Skriften om dem som icke

hava något att fördölja och därför äro redo att låta allt komma i ljuset. Våra romanförfattare hade avlagt bekännelse om sin religion och utsatt sig för läsarnas kritik. Arnold Bennett hade uthärdat ett väldigt bombardemang av kärlekslös fanatism. Om en icke troende var beredd att skriva öppet på min uppfordran, varför skulle då Frank protestera, då han visste att jag stod på änglarnas sida lika väl som han? Om Frank verkligen önskade, att synden skulle dragas fram i ljuset såsom den fruktansvärda kräftsjukdom, den är, hur mycket mera borde icke då hans nya rörelse ställas fram i ljuset, så att alla kunde se dess renhet. I varje fall kunde vi göra det, vare sig det behagade eller misshagade honom. En redaktör har alltid avgörandet i sin hand.

Emellertid sade Frank nej. Han var säker om att han blivit ledd till att säga nej. Och när jag tänker öfver detta samtal i ljuset av senare tilldragelser, *är också jag säker om att han hade rätt.*

Frank »leddes» att säga åtskilliga oväntade ting åt mig under loppet av denna eftermiddag och kväll. En sak som han sade under middagen väckte mitt särskilda intresse. Han hade just tagit en andra portion sparris, då jag bad honom förklara, var gränsen låg mellan sunt förnuft och gudomlig ledning.

»Jag vågar inte påstå att varje detalj av mitt liv står under ledning», sade Frank. »Jag hade t. ex. ingen ledning att taga denna sparris. Jag var hungrig och jag tycker om sparris. Men om jag är vaken för ledning, så kommer den, när jag verkligen behöver den. Och så är det för envar.»

Ett annat uttalande som Frank gjorde senare under aftonen lydde så: »Vi få lov att arbeta med mejsel, hammare och nitnagel. Gör en öppning, driv in nitnageln och slå den platt, så att det inte blir någon svaghet på den punkten.» Det var den metod Frank själv tillämpade på mig den aftonen.

Jesus var känslig för syndens möjlighet hos kvinnan vid brunnen och hos många andra.

Men Frank bad mig icke bekänna mina synder den dagen, fastän en vaken journalist nog kunde varit villig att tala om några stycken såsom ett billigt pris för en god historia.

Och dock kommo mina egna synder fram i ljuset, medan vi samtalade, de kommo frivilligt, och vägen till framtida seger blev tydligt visad mig, nästan innan jag fått klart för mig, vad han åsyftade. Kanske var det min fåfänga som gjorde det. Jag var så ivrig att berätta för denne ovanlige evangelist om några av mina egna ovanliga erfarenheter av det övernaturliga, dels för att få ljus över dem, dels och kanske mera för att låta honom få veta, att också jag hade praktiska erfarenheter på detta område, antingen för att göra intryck på honom eller ock för att motbevisa hans kränkande antydan om att jag var andligen oförberedd att överföra hans rörelse till journalistikens mark.

»Ni kan berätta för mig, vad ni själv vill», sade Frank, medan han stod mitt i rummet med sitt stora huvud tillbakakastat och skuldrorna raka och händerna på ryggen, alldeles som mr Pickwick. Jag berättade först om en extatisk upplevelse, som jag haft för flera år sedan. Jag hade setat och studerat Nya testamentet, en bok som jag försummat under första åren på Fleet Street, emedan jag känt den som en black om foten. Ehuru jag sedan återvänt till kristendomen, kände jag icke något vidare samvetsagg, för att jag i ett och annat fall handlade i strid mot dess lära, då mina omständigheter voro ovanliga och då jag icke skadade någon annan därmed. Noggrannare studium av Nya testamentet uppenbarade emellertid, att några av de friheter, jag tagit mig, voro ovillkorligt förbjudna. Så en dag, när jag på nytt mötte en frestelse, som vanligen besegrade mig, vände jag mig till höger i stället för till vänster, som jag var benägen för. Det var denna högervändning, som medförde den märkliga upplevelse, som jag nu beskrivit för Frank. Jag var i mitt rum strax efteråt, då jag plötsligt kände en förunderlig lyftning, en ousäglig hänryckning,

följd av en ljuvlig, hettande förnimmelse i hela vänstra sidan. Denna hänryckningsupplevelse är obeskrivlig. Den överglänste alla mänskliga glädjeförnimmelser, liksom en strålkastare överglänser ett stearinljus.

Det var fullt dagsljus. Jag var fullständigt påklädd och klart medveten om allt omkring mig. Men den överflödande glädje som åtföljde denna saliga erfarenhet var så underbar, så himmelsk, så genomstrålad av ljus, så övergående allt som kan ske som en följd av en vanlig god »boyscout-handling», att jag kände det naturligt att kasta mig ned på knä i hänryckt, andeingen bön. Och då, medan denna underbara hänryckning fortsatte, var det som om jag blivit lyftad ut ur mig själv in i en solbelyst rymd, från vilken jag kunde betrakta människosläktets blinda kamp i skuggorna och kärleksfullt känna sympati med alla, därför att skuggan hindrade dem att se den härliga framtid, som var bestämd för dem, och som jag på detta underbara sätt blivit införd i.

Vid detta tillfälle kom jag till insikt om att även glädje kan vara outhärdlig och att glädje lika väl som smärta kan bliva så överväldigande att den går över ens förmåga. Ingen svag människa kunde uthärda mer än en halv timme av denna ljuvliga hänryckning. Jag fick aldrig riktigt klart för mig, precis vad som skedde med mig denna dag, men jag kommer alltid att hålla före, att Skaparen lät mig tillbringa en halv timme vid paradiset's gräns. Och om himmelen är ännu härligare, kan jag förstå varför Paulus säger, att intet öga har sett och intet öra har hört vad Gud har berett åt dem som älska honom. En sådan upplevelse förvandlade skämtet om himmelens gyllene harpor till platthet. När jag sedan läste en bok av domprosten Inge om engelsk mystik, förstod jag, att detta hänryckningstillstånd icke var något för mig egendomligt, utan det hade upplevts också av andra och beskrivits i somliga mystikers självbiografiska anteckningar.

Jag hade kanske föreställt mig, att det var något sär-

deles förtjänstfullt i mina försök att vara kristen jämförda med andras livsföring, vilket kunde förklara varför jag på detta sätt fått en försmak av paradiset. Möjligen väntade jag att Frank också skulle tänka så, då jag denna eftermiddag berättade upplevelsen för honom på Browns Hotell. Han lyssnade intresserat och väntade, men sade ingenting.

Därpå skildrade jag en annan upplevelse, som kom till mig på ett lika överraskande sätt. Men medan den förra skänkte mig en halvtimme av så berusande glädje, att ingen jordisk erfarenhet kan jämföras därmed, höll den andra på att driva mig från förståndet under de följande fyrtioåtta timmarna. Och ännu går det en rysning igenom mig, när jag ser tillbaka på den. Denna andra upplevelse kom som en slags nattmara av högre potens. Det var midnatt — klockan var ett sommartid. Jag hade sovit men väcktes genom att ett mänskligt ansikte visade sig i fönstret. Mellan det ansiktet och mig var det något svart och styggt. Det fanns ingen mera i mitt rum. Det mänskliga ansiktet försvann, men i mörkret hade jag en stark känsla av något hemskt och olycksbådande. Min osynlige gäst, som hade skilt mig från det försvinnande ansiktet, om nu detta var ett levande väsen och icke ett svart moln av ondska — maran — hade säkerligen ingen hemortsrätt i människornas värld. Hon — eller det — tycktes smyga sig in i rummet, genomtränga atmosfären över mig och därpå sänka sig ned för att liksom sippra in i min kropp såsom något mörkt och avskyvärt, som genomträngde min vänstra sida alldeles som den strålande skickelsen tidigare hade gjort. Denna andra upplevelse varade liksom den förstnämnda ungefär en halv timme i vaket tillstånd, under vilken tid jag var oförmögen att förjaga det — en mörk skugga genomdränkte mig med sin svarthet och framkallade alla slags förnimmelser av skräck, skuld och skilsmässa från Gud, som en förtappad själ säkerligen måste känna. Åter hade jag ingen annan tillflykt än bönen; jag upprepade »Fader vår» gång på gång med eftertryck på: »Fräls

oss från ondo». Då en halv timme gått till ända, kände jag min kropp befriad igen, men hur denna mara försvann, kan jag icke säga. Den hade varit där — och nu var den icke längre där. Men upplevelsen hade varit så pinsamt verklig, att det dröjde någon tid, innan jag kände mig riktigt väl till mods i ensamheten, emedan jag fruktade för en liknande hemsökelse.

Men vad var det då? Höll jag på att bli tokig? Eller hade jag verkligen haft en erfarenhet av en ond ande? Jag visste, att det finns många otroliga historier om dem i bibeln, och man bortförklarar dem och säger att de betyda något annat. Då jag grubblade över denna upplevelse, fick jag den tanken, att min gäst sannolikt blivit sänd av någon som fuskade i svartkonster och som hade något illvilligt intresse för mig. Senare kom jag över en bok av en engelsk dam, som berättade en del erfarenheter av ondskans andemakter; likaledes läste jag en annan författare, vilkens framställning också innehöll en slags bekräftelse på min egen erfarenhet.

Då jag berättat dessa två historier om andligt ljus och andlig skugga, talade Frank varken om fjärrsyn eller svartkonst. Men han avslöjade hastigt för mig, vad jag borde ha förstått från början.

»Dessa två upplevelser», sade han, »ha avseende på samma synd, som Gud önskar rödja undan ur ert liv, så att han kan fullborda sina planer i er. Han har kanske något för er att göra, som hindras av en dödssynd hos er.»

Ljuset kom. Även om antydning att Gud kunde hava något särskilt för mig att göra var mera smickrande än antaglig, så var det dock kanske en särskild synd, som förantlett båda dessa motsatta poler av mystisk upplevelse, som jag här beskrivit. Kanske läkare på nytt skulle vilja tala om körtlar, som blivit verksamma som en följd av långvarigt grubbel. Men det är anmärkningsvärt, att den andra upplevelsen råkade stå i förbindelse med ansiktsdragen hos en människa, som jag aldrig sett, men som jag verkligen mötte åtskilliga år senare. Vilket

ganska klart visade att även om detta icke var en profetia, så hade min själ förmått att försätta sig åtskilliga år fram i sin egen framtid och avteckna en gestalt i en scen, som senare upprepade sig i livet. Vem denna personlighet var kan kanske bli uppenbarat i en kommande bok — en vänsäll och framgångsrik medarbetare i Oxfordgrupprörelsen.

* * *

Franks röst kallade mig tillbaka till jorden. Han talade allvarligt och uppfordrade mig att bygga stängsel omkring mig som skydd mot ytterligare fall. Då jag nämnde en person, som jag gjort orätt emot, uppfordrade han mig att gå och säga honom sanningen. »Bry er inte om, att historien kanske har en annan sida», lydde hans råd. »Gör det som på er ankommer. Den andre kan bekänna eller stänga till. Vad kommer det er vid?»

Franks försök att förmå mig till att försaka varje form av synd och resa ett oöverstigligt värn mellan mig och synden, kom oväntat för mig, ehuru jag borde varit beredd på vad han skulle komma med, sedan jag läst om hans tillvägagångssätt. Jag ansåg hans krav vara oresonligt, då jag kränkts lika mycket som jag själv kränkt, kanske mera.

»Antag att det orsakar ytterligare svårigheter», invände jag.

Och jag förklarade vari svårigheten bestod.

»Jag yrkar inte på, att ni skall göra något, som kan skada någon». Han gjorde en paus för att söka ledning. »Om ni är säker på att det kommer att skada någon, så gör det icke».

Jag föreställde mig honom den stunden som ett slags *silverdynamo*, sympatisk men oemotståndlig.

Och därpå föreslog Frank naturligtvis den oundvikliga stilla stunden. Han tog två ark brevpapper och gav mig det ena. Vi satte oss ned och lyssnade under tyst bön. Jag försökte att fånga en av dessa lysande tankar.

Ingenting märkvärdigt kom; en hel del vanliga, mänskliga tankar, men icke en enda som bringade ljus. Jag hade ingen önskan att bekänna mina synder inför den person som Frank hade namngivit, men jag önskade genomföra saken för att uppriktigt pröva den. Och dock överensstämde mina tankar under denna stilla stund med vad Frank hade påyrkat, fastän mina önskingar icke gjorde det. Jag skrev ned mina tankar; sedan läste jag dem högt för Frank, som djärvt och till min överraskning förklarade, att det var tankar, som Gud ingivit mig.

»Nej, håll nu», sade jag till mig själv. »Det är att lägga allt för mycket däri». Hur i all världen kunde några obeständiga tankar, utan varje mystisk känsla eller ljus, nedklottrade på ett ark skrivpapper, betecknas såsom Guds tankar av någon som var vid sina sinnens rätta bruk? Likväl var jag fast besluten att gå till botten med saken, då jag trodde på den pragmatiska filosofiens metod att lära genom att praktisera. Jag hade alltid lärt mig något under det jag utförde min dagliga gärning. För övrigt kittlades min fåfänga av att han bad mig göra det allra svåraste, ehuru Frank tycktes vara omedveten om eller helt oberörd därav. Senare sade jag till honom, att detta var det värsta man kunde anmoda en människa om att utföra, och han svarade gäckande: »Å, det är väl ingenting, jämfört med vad ni kan komma att bliva anmodad att göra, om ni vill leva som en kristen på denna grundval».

Beslöt jag mig nu för att göra detta, emedan jag var rädd för att avslå en utmaning? För att dölja verklig feghet? Eller emedan jag trodde, att det kunde komma att bliva det rätta steget framåt i det kristna livet? Eller emedan jag såg, att det var bra nyhetsstoff däri? Ännu i dag kan jag icke skilja på dessa fyra motiv. Alla förelågo faktiskt.

Under vårt samtal hade Ken Twitchell smugit sig ut ur rummet efter en blick från Frank.

Jag trodde att hans försvinnande var förut avtalat.

Efteråt erfor jag, att det var vanligt inom gruppen, att man lämnade en av medlemmarna ensam med en intresserad person, när tillfället erbjöd sig. Ken Twitchell kom nu tillbaka, och Frank sade, att han kände ledning till att vi alla tre skulle spisa middag tillsammans, samt att Ken och jag senare skulle gå till gruppens torsdagsmöte på Harley Street; ett typiskt drag hos denne nutida evangelist, som aldrig är så upptagen med det närvarande, att han glömmer framtiden. Franks skäl för att icke själv komma med var, att han bestämt ett samtal med en olycklig människa, vilkens nöd kanske skulle komma att upptaga honom en god del av natten.

Jag sade godnatt till Frank, sedan jag frivilligt tagit på mig den minst lockande uppgiften i hela mitt liv.

NIONDE KAPITLET.

Gottgörelse.

»Tala till Israels barn: Om någon, vare sig man eller kvinna, begår någon synd, i det han gör sig skyldig till en orättrådighet mot Herren och denna person alltså ådrager sig skuld, så skall han bekänna den synd han har begått, och ersätta det han har förbrutit sig på till dess fulla belopp och lägga femtedelen av värdet därtill; och detta skall han giva åt dem han har förbrutit sig emot.»

4 Mos. 5: 6, 7.

Harley Street-gruppmötet omedelbart efter mitt första samtal med Frank var en av de mest gripande sammankomster, jag deltagit i, ett av dessa sällsynta tillfällen, då man känner sig mäktigt medveten om den Helige Andes närvaro och kraft.

Jag hade icke sagt något till Ken Twitchell om vad Frank önskade, att jag skulle göra. Men det var en blick av förståelse i hans ögon den kvällen, vilket visade att han förstod, och det var jag tacksam för. Jag upptäckte senare, att denna blick berodde på en erfarenhet, som han gjort, och som icke var alldeles olik min egen.

* * *

Morgonen därpå, innan jag gick till kontoret, avlade jag ett besök hos den person, som Frank hade nämnt, och framlade för honom vissa för mig förödmjukande

fakta. Det var icke något trevligt samtal, och det jag omtalade framkallade ingen förvåning. Jag klandrades för det klumpiga sätt jag uttryckte mig på och den tidiga timme jag valt för mitt besök. Jag hade ingen känsla av andlig lyftning genom vad jag gjorde. Men nu var det gjort, och intet kunde göra det ogjort. Och jag hade drivit en av dessa skyddande stängselpålar i jorden som Frank är så angelägen om, då det gäller att hindra sina efterföljare från att upprepa tidigare begångna fel. Och jag fick senare se samme person uppleva en andlig omvändning, som kanske icke skulle ha skett utan min frimodiga öppenhet. Jag antecknar detta som ett enkelt sakförhållande.

Franks tillvägagångssätt att sända folk åstad för att bringa försoning eller gottgörelse kritiseras ibland av dem som rygga tillbaka inför gruppens höga, andliga krav. Kritiken kan härleda sig lika mycket från dåligt samvete eller feghet som från en ärlig gensägelse mot ett strängt krav. Ty det kan ju icke bestridas, att Kristus sade, att innan vi bringa våra gåvor till altaret, måste vi först försona oss med vår broder. Det är ett hårt tal, men fullkomligt berättigat, om kristendomen skall verkliggöra sina upphöjda ideal; dock bör gottgörelse alltid ske under Andens ledning.

Ibland kan ovis och »okontrollerad» gottgörelse vålla förargelse. Det oaktat vill gruppen icke kompromissa med avseende på nödvändigheten av vis försoning och gottgörelse. Sackeus sade till Jesus, att om han tilltvingat sig något genom falska påståenden, så ville han giva fyradubbelt igen såsom det är föreskrivet i Moses lag. Men hur skulle t. ex. en man, som ingenting äger, kunna betala fyradubbelt igen vad han har stulit? Vår för väcka oro, om man icke är i stånd att gottgöra? Svaret på dessa frågor var, att var och en måste under ledning själv avgöra vad han bör göra, kanske under kontroll av den ledning andra få.

Antag att en människa, som man beder om förlåtelse eller vill bringa gottgörelse, bär sig illa åt? Vanligen

förhåller hon sig väl, ty gottgörelsen har den psykologiska verkan, att den lyfter den andres jag, så att han blir nöjd med sig själv och med alla andra, inberäknat den förödmjukade fienden. Men skulle hon handla på annat sätt (säger gruppen), så må man taga hennes uppförande med gott humör såsom den naturliga följderna av det orätta som man gjort. *Ingenting födes utan smärta; icke ens en själ som födes på nytt.*

Allt måste underordnas denna nya livsform, även om det medför andras misshag, alldenstund gruppen vilar i vår Herres Jesu Kristi nåd, Guds kärlek och den Helige Andes beständiga gemenskap — en välsignelse, som betyder just det den säger och icke är en formsak allena.

Frank råder icke folk att göra något som han själv är ovillig att göra eller något som han icke själv i praktiken funnit vara av stort andligt värde. Se här en av hans egna erfarenheter av gottgörelse sådan han berättade den för mig i mitt rum i Selwyn College, Cambridge, då jag tog del i en av hans många gruppdagar. Biskoparna av Norwich och Leicester och ordförande biskopen i amerikanska Episkopalkyrkan voro där. Dagen därpå skulle en annan biskop komma, som varit med om det kinesiska gruppmöte, då Frank själv fick smaka gottgörelsens skärpa. Frank har ordet:

»Det var de första kristliga gruppdagar jag anordnat, och det hölls i en ryktbar kinesisk diplomats hem på en av Kinas vackraste platser, ett sommarhem, dit de gamla kinesiska filosoferna brukade draga sig tillbaka för att vila. Dess skrovliga bergsspetsar och solbelysta dalar voro översållade av pagoder, som lågo i ruiner, förstörda vid tiden för Taiping-upproret i mitten av det nittonde århundradet. Den sköna punkt bland bergen, där vi gästade, vette mot Yang-tse-floden, som slingrar sig som en gul, kinesisk drake genom dalen nedanför.

Jag brukade gå ut och sätta mig på klipporna och njuta av det härliga sceneriet. Under de två första dagarna hade jag en underbar känsla av förening, gemenskap,

glädje och frid. Den tredje dagen kände jag mig illa till mods. Ett och samma ord for ständigt genom min hjärna: 'Återlämna, återlämna, återlämna'!

Jag försökte skjuta undan det, men det kom tillbaka åter och åter igen. Det gällde en gammal sak med järnvägsbolaget. Jag hade fått vissa förmåner av dem tidigare, men så infördes en tilläggsbestämmelse, varigenom förmånen med rabatten avskaffades. Jag resonerade med verkligt sofisteri som så, att jag hade rätt till dessa rabatter på grund av de förmåner som tidigare beviljats mig, ehuru dessa nu endast delvis voro giltiga. Vid tiden för våra gruppdagar hade jag fått avsky för och upphört med allt fusk, men jag hade varken bekant eller återbetalt. Segerns stora hemlighet ligger dock däri. Många människor avsky och övergiva synden, men gå aldrig vidare till den större segern.

Så fortsatte min kamp. Skulle jag betala tillbaka, då vice presidenten i järnvägsstyrelsen, som jag ibland spisade middag tillsammans med, kanske skulle komma att få reda därpå? Vad skulle han tänka? Hur skulle jag kunna veta, hur mycket pengar det gällde? Hur kunde jag erkänna, då så många människor hade kommit till gruppdagarna i förväntning om att jag skulle leda dem in i nya och större erfarenheter — och så skulle jag nödgas erkänna min egen oärlighet? Till sist ingick jag en kompromiss med mig själv: jag skulle skriva anonymt, när jag nu fått reda på beloppet.

Jag kom att erinra mig, att jag nyligen fått en check, som jag skulle få använda hur jag önskade. Detta hade jag glömt under plikternas mångfald. Den räckte till att täcka ersättningsbeloppet. Men då jag satte mig ned för att skriva brevet, kom en känsla av otillfredsställelse och ofullständighet över mig. Och därmed visste jag, att jag måste göra det som kostade något, det vill säga: underteckna brevet med mitt eget namn och sålunda yppa vem jag var och vad jag gjort. Genast kände jag en förunderlig befrielse, men den varade endast ett ögonblick, ty nu kom en mera oroande ledning, som sade mig,

att jag måste giva gruppötet del av detta denna eftermiddag. Jag började göra invändningar. Hur kunde jag göra detta? Vad skulle de tänka? Kunde jag 'förlora ansiktet', såsom kinesernas målande språk skulle kalla det? 'Förlora ansiktet' är något som man icke låter ske i Kina. Men det påträngande kravet var detta: 'Bekänn, bekänn, bekänn!' Jag gjorde det.

Efter bekännelsens vända följde ett rikare budskap, som kom att betyda seger för många i åhörarenskan, vilken bestod av personer med inflytande i hela nationen: parlamentsmedlemmar, en general, flera biskopar, välkänt folk ur såväl utländska som kinesiska kretsar. Då mötet var slut, hyste jag först tvivel om jag handlat rätt. Jag hade ännu ej fått klart för mig, att en bekännande kristen är en missionerande kristen. En bekännelse, som kostar mycket, kan vara priset för att få kraft. Vissa ting som angå allmänheten måste offentligt bekännas. Många människor hysa en falsk fruktan för att offentligen bekänna ting, som de kanske icke borde bekänna. Gud prövar ofta vår villighet, utan att fordra dess omsättande i handling.

Som deltagare i det möte, då jag erkände min oärlighet, var en man närvarande, som hade kommit till denna vackra vrå bland bergen för att återvinna sin hälsa. Läkare sade honom, att han behövde vila och ro, avskild från sitt arbete. Vid sin avresa sade han, att om han skulle följa Franks exempel, så skulle han kanske bli tvungen att betala ut allt vad han hade på banken. Hur skulle det då gå med hans hustru och barn? Lyckligtvis talade han med en vän, som manade honom att vara trogen det bästa inom sig och föreslog, att han skulle gå igenom sina affärsförhållanden och ordna allt med alla. Vännern sade, att hans hälsa kanske aldrig skulle komma att bli bättre, förrän han ordnat allt. Den bibliska parallellen är: 'Vilket är lättare att säga: 'Dina synder förlåtas dig', eller att säga: 'Stå upp, tag din säng och gå'? Den mannen återbetalade allt till alla, vilket ställde honom praktiskt taget på bar backe. Då skedde und-

ret. Samtidigt med att han tog detta modiga steg, anlände ett brev från hans arbetsgivare, som sade, att det viktigaste var, att han skulle bli frisk, varjämte en check bifogades lydande på ett mycket större belopp än han utbetalat.

En annan av de närvarande hade sagt en osanning i sitt hemland. Denna synd förföljde henne hela vägen till Kina, dit hon rest för att undervisa och hjälpa kineserna att vara goda och låta bli att ljuga. Vart hon än reste, märkte hon, att denna lögn stack upp huvudet. Närhelst hon försökte att hjälpa någon, bröt den in med orden: 'Du är själv en lögnare'. Min enkla berättelse om gottgörelse gjorde det klart för henne, att hon måste göra något mera än att skriva anonyma brev med erkännande av en lögn, som visserligen icke var stor, men som berövade henne kraften att vara en livsomdanare.

Det var en annan dam närvarande vid detta möte, vilken hade vad man brukar kalla ett ombytligt humör. Hennes man följde henne till gruppdagarna och uttalande förhoppning om att hon skulle få nytta därav, medan han själv reste till någon annan plats för att roa sig på sitt eget sätt. Denna egensinniga kvinna hörde också historien, och den gjorde så starkt intryck på henne, att hon gick till sitt rum och låste sig inne. Det var någon som var bekymrad för hennes middag, men jag sade att det ej var något verkligt skäl till oro för den saken, då Nya testamentet föreskriver fasta. Hon kom icke heller till nästa sammankomst, utan sände bud att hon icke mätte bra.

Hon ville inte ha någon frukost nästa morgon, då hon hade lite ont i huvudet. Men klockan elva på förmiddagen lämnade hon sitt rum, glädjestrålände och segerglad, och gick genast och berättade om sin nyvunna seger för några av sina vänner, som hade liknande svårigheter. Ännu ett under hade alltså ägt rum, vilket ledde till en hel rad sådana under, som ägde rum, emedan jag lärt mig icke endast att avsky och övergiva synden, utan också att bekänna och gottgöra.»

Då Frank berättat denna historia till slut, frågade jag honom: »Skulle det inte vara mera till gagn för det allmänna bästa, om ni stule något vart femte år eller så, och sedan på nytt genomginge programmet med att avsky, övergiva, bekänna och återbetala? Då kunde ni kanske framkalla många sådana gottgörelsehandlingar.»

Frank log.

»Jag lärde mig tillräckligt genom denna första erfarenhet, för att taga mig i akt och icke upprepa förseelsen.»

Frank har förelagt sina omdanade män och kvinnor uppgiften att återgälda, allt sedan han efter sin andliga upplevelse i Keswick skrev sina egna sex svårskrivna brev om förlåtelse till människor, som han burit agg till. Emedan Gud kommer in, där det icke finns något syndigt som hindrar hans inträde, är Frank bestämt emot kompromiss, vilken också kan vara en hindrande synd. Han påyrkar, att de nyomvända icke endast skola vända sig från synden, utan också taga långa steg för att hindra återfall. Frivillig bekännelse och gottgörelse inskräper förseelsernas allvar mer eftertryckligt än någon annan helbräddagörelsemetod.

Om en mans förhållande till det andra könet vilar på orätt grund, säger gruppens medlemmar, att han omedelbart skall ställa detta förhållande tillrätta, och det enklaste sättet att göra detta är att bekänna sitt eget livs omdaning för vederbörande personer. Även om han icke därmed vinner dem för kristendomen, kommer han på en grundval av förståelse till sina tidigare kvinnliga vänner. Hans förändrade uppförande blir förstått och icke betraktat som försummelse. Likaledes få kvinnor, som blivit dragna till Kristus, det rådet, att de skola säga varför de icke längre kunna leva det gamla, lätt-sinniga nöjeslivet. Allt detta blir till det bästa för den nyomvända och möjligen också till frälsning för dem, som varit deras följeslagare i villfarelserna.

* * *

Flera studenter, som fuskat när de tagit sina universitetsgrader, ha fått det rådet av Frank, att återvända till sina professorer och bekänna denna ödeläggande sanning. Eller ock ha de gjort det av egen drift. En av dessa, en ung jätte, som under några år med hustru och två rara barn levat i tro och bön, berättade mig om sina egna erfarenheter under en lunch, som han absolut ville bjuda på. Han sade, att han studerat vid ett litet men framstående universitet i Nya England, som man brukade beteckna som »näsvis, snobbaktigt och överlägset». Examina avlades utan att man blev övervakad, enligt reglerna för ett system, byggt på hederns grundsatser, och det var också »en avgjord sak, att man respekterade reglerna att vara ärlig och aldrig fuska, fastän det icke fanns någon övervakare».

Detta system kontrollerades av en studenternas hederskommitté, som hade makt att som en högsta domstol behandla alla fall av brott mot reglerna. Om det blev bevisat, att någon fuskat vid examen, så fanns det intet val, annat än att bortvisa studenten; det skedde helt automatiskt. Och dock blev av åtta hundra studenter endast en bortvisad vartannat år. Från tidigaste goss-år hade den unge jätten levat ett liv av anpassning efter egennyttans synpunkter och räknat med att ändamålet alltid helgar medlen. Skälet därför var lättja och fruktan för att falla igenom. Då hederssystemet utan övervakare tillämpades, såg han häri ett utmärkt tillfälle att giva efter för lättjan och klara sig i alla fall.

På det förberedande stadiet fuskade han regelbundet, eftersom han visste, att han icke skulle bli ertappad. Genom att fuska i stället för att arbeta fick han mera tid till förströelser och det dessutom otillåtna förströelser. Men följderna var, att han ständigt måste uppfinna nya ursäkter för sin frånvaro från föreläsningarna under dessa extra utflykter. En dag föll han i trappan, och detta gav honom en ny ursäkt för att taga sig en fri afton. Han slog sig i huvudet med en hammare, så att han åstadkom en stor skråma, som han föregav ha upp-

kommit genom att han fallit utför trapporna. Han påstod att han legat avsvimmad, då han skulle varit på föreläsningen, och man trodde honom återigen.

Under sin vistelse vid universitetet, kom han med på gruppdagar och blev överbevisad om synd, som de gammaldags evangelisterna brukade säga, och han kände, att han måste få sitt eget livs förhållanden tillrättalagda.

»Var det någon inom gruppen som uppfordrade er att göra det?» frågade jag.

»Nej», svarade han, »jag kände min plikt mycket väl, utan att någon sade det.»

Darrande bad han om ett samtal med rektorn. Han kände sig så nervös, att han nedtecknat sin självanklagelse på ett papper och försökte att läsa den stående. Hans knän skakade, så att han måste sätta sig ned.

»Det kan synas vara en bedrövlig bekännelse», sade han sorgmodigt, då han berättade denna erfarenhet för mig. Jag insåg, att han visade ansenligt mod genom att berätta mig så mycket, och att jag visade den typiske journalistens förhårdade likgiltighet inför hans pinsamma meddelande. Det sade jag honom också.

»Och vad sade rektorn?» frågade jag obarmhärtigt.

Den unge jättens anlete upplystes av ett karakteristiskt leende.

»Rektorn sade, att han var förfärligt ledsen för det», sade han och drog på orden. »Inte så mycket för universitetets anseendes skull, som för min egen skull. Han sade, att han värderade min frivilligt avgivna, ärliga bekännelse, och han underlät att tillrättavisa mig för vad jag gjort. Till sist sade han: 'Då ni nu frivilligt berättat mig detta, och ingen annan vet något om det, så skola vi nu vända på bladet och glömma det.'»

Denne unge man är nu presbyteriansk präst — och en helgad man.

»Var ni glad eller ledsen över att ni sökt upp rektorn?» frågade jag vidare.

»Ni kan vara viss om, att jag var väldigt glad att få

lassa det av mig. Jag tror nu, att det måste ha varit Guds särskilda ledning, som förde mig till att göra det. Ty icke långt därefter, talade en hel del präster av den intellektuella typen kritiskt om gruppen vid ett konvent, men då reste sig rektorn för mitt universitet och sade, att han var unitarian och hade ej någon stark böjelse för vår lära, men han var tvungen att vittna om dess verkningar, emedan ett antal unge män vid hans universitet frivilligt kommit till honom för att göra avbön för gamla förseelser.»

Understundom leder beröringen med gruppen till att de nyomvända gå till sina föräldrar för att rätta till svårigheter, som splittrat hemmet. Understundom gå föräldrar till sina barn för att åstadkomma återförening. Utom till samtalet med rektorn hade den unge jätten också blivit ledd att skriva ett oförbehållsamt brev till sina föräldrar och berätta för dem, hur han uppfört sig, medan de betalat höga terminsavgifter för hans studier, i tro, att han var en samvetsgrann student. Som han alltid förstått att spela sin roll hemma, var hans mor övertygad om att han var en riktig ängel till pojke.

Hans brev hem kostade honom mer än besöket hos rektorn. Hans mod sjönk så lågt, att han väntade tills ett par minuter före midnatt, när brevlådan skulle tömmas, och så måste han springa så fort han förmådde, för att komma i tid.

»Och edra föräldrar sade?»

Åter hade allt gått lätt för denne förlorade son.

»Samma dag de fått brevet», sade han, »fick jag ett telegram med tack för vad jag hade skrivit och med kärleksfulla hälsningar.»

»Och nu arbetar ni på att förvandla skolpojkar till helgon?»

»Något i den vägen», svarade han.

Jag var dock ännu icke nöjd.

»Ni säger, att ni av naturen var rädd och lat, och dock låg det en hel mängd mod och energi slumrande i

er, som gruppen med sin psykologiska erfarenhet förstod att uppväcka.»

Det ville han icke gå med på. Guds kraft var det, som uppenbarats i hans svaghet, hävdade han. Emedan han var i Kristus, förmådde han nu göra, vad han eljes icke förmått.

»Har någon någonsin ånkrat en sådan bekännelse som er?»

Jag var beredd på att åter få höra ett avgjort »nej».

»Endast om de senare draga sig bort från Gud. De som hålla sig nära honom ångra aldrig, att de åtlytt hans lag om kärlek till alla. Hur kan någon, som bekänner sig älska Gud och sin nästa såsom sig själv, vilket alla kristna måste göra, tillåta att en orätt som han begått mot någon, icke blir gottgjord. Det skulle ju vara ett medvetet ingripande i Guds plan för en rättfärdig världsstyrelse sådan den är uppenbarad i bibeln.

Jag fortsatte med min undersökning.

»Har ni sett tillbaka över edert liv och omsorgsfullt granskat varje orätt handling ni någonsin gjort mot envar och försökt att gottgöra allt? Eller finns det fortfarande en del bucklor på er andliga vapenrustning?»

Det var en närgående fråga, som få människor, vare sig präster eller lekmän, kristna eller hedningar, våga göra ens sig själva.

»Ja», sade han med stilla övertygelse. »Jag har gjort det också. Jag har talat med varje människa, som jag gjort orätt emot, och sökt att gottgöra, så vitt det varit mig möjligt.»

»Det vill säga, att ni har talat med dem som bott i eder närhet. Vad har ni då gjort med dem, som varit långt borta?»

Han ville icke medgiva några undantag. »Jag har antingen sökt upp dem eller skrivit till alla, som finnas i livet. De enda som jag vet, att jag gjort orätt emot, men icke satt mig i förbindelse med, äro de döda. Jag skall nog få ett tillfälle senare att tala ut med dem.»

När jag hörde detta sägas, icke skrytsamt utan med

tvekan, till svar på några mycket oförsynta frågor, hade jag en känsla av hopplöshet. Ett sådant tillstånd av renhet och fullkomlighet tycktes vara alltför underbart för mig. Senare hörde jag pastor Cleve Hicks (tidigare universitetskaplan vid Harvard) gå ännu längre med avseende på gottgörelse. Han berättar om en man i sextiofemårsåldern, som ställdes inför gruppens lära med avseende på denna sak och därvid sade, att det skulle taga återstoden av hans liv att rätta till allt orätt han begått. Och Cleve svarade glättigt, att han kunde inte bruka sin tid till någon nyttigare uppgift.

Ungefär vid denna tid hörde jag en ung engelsman vid ett gruppmöte berätta en historia, som överensstämde med somligt av det som den unge jätten berättat mig. Han hade varit i Oxford men konsekvent hållit sig borta från gruppens inflytande, emedan han förstod, att detta skulle komma att hindra honom från att njuta livet i dess fullhet. Senare råkade han i svårigheter genom dryckenskap och dåraktigt slöseri med de medel, som hans far sände honom av sina starkt minskade inkomster. Icke långt därefter var jag hos honom, då han läste ett just då anlant brev från fadern. »Ditt senaste brev var mycket obehagligt att läsa», anförde han högt.

»Varför?» frågade jag.

»Emedan jag skrev till pappa och berättade sanningen om mitt förflutna liv», svarade den omdanade ynglingen. »Och nu är jag i alla fall väldigt glad — att jag gjorde det.»

Att sända förlorade söner tillbaka till deras jordiska fäder liksom till deras himmelske Fader är en specialuppgift för Oxfordgruppen.

Man hör ständigt talas om gottgörelse av människor, som dragits till gruppen. Jag hörde en om en mycket framgångsrik predikant, som höll en predikan, vilken åstadkom ett djupare andligt intryck än jag förnummit i någon församling under många år. Han bekände för mig, att han i sin ungdom hade stulit pengar och funnit det nödvändigt för sin själafrids skull att uppsö-

ka den man, som han tagit dem ifrån, och bekänna sin synd. Den mannen är nu en av de mest fruktbara kristna inom gruppen. En släkting till mig blev så gripen av hans predikan, att hon sade till mig: »Skillnaden mellan den mannen och de flesta predikanter är den, att han är verklig». Då John Galsworthy avböjde erbjudandet att få adlig titel, sade han: »Litteraturen är sin egen belöning.» Vittnesbördet från Oxfordgruppen är, att absolut ärlighet är sin egen belöning. George Müller från Bristol, vilken stal som ung man, och många andra heliga med honom ha funnit att bekännelse eller gottgörelse är vägen till kraft.

Jag skall aldrig glömma den hälsning, som ett sällskap av gruppmedlemmar fick av rektorn vid ett gymnasium i en storstad, som vi besökte.

»Det var ni, pojkar, som tog formalismen ur religionen och gjorde en del av mina elever till ärliga pojkar.» Eller ord med samma innehåll. Han sade att cirka tjugufem skolböcker, som blivit snattade från biblioteket, återlämnats såsom ett resultat av vårt förra besök i staden.

Men hur förhåller det sig med den dålige pojken, det svarta fåret, som ingen kan få bukt med? Garrett Stearly berättade för mig att gruppen i Sydafrika stött på en sådan pojke, som fick stryk i skolan för varje dag, var nyckfull och vresig hemma, och vars enda berömmelse var att han vunnit juniormästerskapet i simning inom sin klubb.

Han förmåddes av sin gudfader att taga del i gruppdagarna. Belöningen skulle vara priset för en biografbiljett. Vid gruppdagarna blev han överrumplad genom den vänlighet, som mötte honom från deras sida, som han träffade, och snart gick han och avundades dem för deras beständiga glädje. Han beslöt sig för att pröva

kristendomen, fastän han insåg, att det kunde komma att stå honom dyrt. Först av allt det där mästerskapet i simning — han hade varit sex månader över den föreskrivna åldern, då han vann det, men ingen visste detta. Han tog mod till sig och tog sin älskade trofé med sig och berättade allt för kommittén.

Simläraren blev alldeles häpen. »Du har mera mod än jag, min gosse», var det enda han kunde få fram, då pojken gick sin väg, berövad sin ära men triumferande. Senare vittnade han med pastorns tillåtelse i sina föräldrars kyrka efter en gudstjänst, och lovade att återställa åtskilliga pund, som han stulit ur kollektskålarerna. En man bland de församlade blev så överbevisad om synd, att han återsände fem pund till ett varuhus i huvudstaden som ersättning för varor, som han obemärkt hade stulit några år tidigare. Varuhuset sände pengarna vidare till Oxfordgruppens kamratkrets med uppmaning att fortsätta med detta goda arbete.

En annan nyomvänd återställde några smycken, som han stulit från en väns hus, medan han var gäst där.

»Var han verkligen en vän?» frågade jag en smula näsvist.

»Det finns olika slag av vänner», svarade han leende. »Nu är han en verklig vän.»

Det inflytande som Cleve Hicks utövat över en viss pojktyp är ett av de många förunderliga dragen i gruppens verksamhet. Cleve berättade mig historien om en pojke i Boston, som han lärde känna, innan han sändes till en korrektionsanstalt. Pojkens föräldrar voro bekymrade för sin son och önskade, att Cleve skulle tala med honom, när han släpptes ut därifrån. Cleve lovade detta under förutsättning, att pojken skulle komma frivilligt, då han kände till tvångsreligionens faror.

Pojken kom, och de hade ett förtroligt samtal. Icke långt därefter dök pojken plötsligt upp igen med strålande ansikte och mycket stolt över sig själv, färdig att spricka av iver att få berätta något betydelsefullt.

»Jag har förtjänat 13 och 50 denna vecka», sade han stolt.

Cleve hade sina egna metoder.

»Jaså», sade han likgiltigt.

»Allt utgivet!» sade pojken utmanande.

»Jo-jo», sade Cleve skämtsamt.

Cleves skenbara likgiltighet endast eggade pojken att berätta alltsammans. Pojken och hans kamrater hade förövat en hel del småstölder — då de inte stulo bilar. En viss butik i grannskapet hade ofta varit utsatt för deras hemsökelse. Medan en av de unga ligapojkarna drog till sig försäljarens uppmärksamhet, knyckte de övriga, vad de kommo över.

»Jag gick tillbaka till butiken och gav den mannen fem dollars», förklarade pojken stolt.

En annan av denne bostonpojkes bedrifter var, att han brutit sig in i en gammal kvinnas hus och slagit sönder hennes husgeråd. Han berättade för Cleve:

»Jag gick tillbaka till den gamla kvinnan och frågade, om hon bodde där för två år sedan, då det var inbrott i huset. Hon såg på mig, som om hon blivit förfärad, och sade ja. Då sade jag henne, att jag var en av dem som förövalde inbrottet, och hon såg ännu mera förskrämd ut. Då gav jag henne fem dollar, och då höll hon på att gå åt.»

De återstående 3 dollar och 50 cent av pojakens förtjänst den veckan hade gått till en annan butik, från vilken han en gång fräckt stulit en flyttbar radiomottagare och *burit bort den medan musiken pågick*.

Naturligtvis glömde Cleve att berätta sin bästa historia. När han läser den här, kommer han att undra, hur och var jag fått fatt i den. Oxfordgruppen besökte en skola i Sydafrika, och Cleve gav en klar framställning av dess budskap till de församlade. Några av lärarna voro mycket kritiska efteråt, och en av dem frågade spydigt, om gruppen kunde göra något för att hjälpa dem att få reda på några gevär, som blivit stulna.

»Hör på!» utropade Cleve. »Vi äro inga detektiver.»

Men han tillade, att man aldrig kan veta, vad som mån-
de ske, då Guds Ande påverkar människor att bliva är-
liga.

Pojkarna lyssnade ivrigt till hans föredrag, och åt-
minstone en av dem kände, att Gud ville giva honom ett
nytt tillfälle. Ingenting inträffade de närmaste dagarna.
Men sedan kom en pojke och knackade på Cleves dörr.

»Kom in!» ropade Cleve glatt. »Varför kommer du?»

Pojken stod där förlägen. »Jag väntade, att ni skulle
säga det som borde sägas», sade han. »Jag kom för att
höra, vad ni hade att säga».

»Tack ska' du ha, mig har du hört i kapellet. Låt oss
nu få höra från dig.»

Under en halv timmes tid utgöt pojken sitt hjärta för
Cleve. Men fortfarande tycktes han vara otillfredsställd.
Då fick Cleve en ingivelse:

»Vet du något om några gevär här i närheten?»

»Ja», utbrast pojken. »Det var egentligen därför jag
kom.»

Och så bekände han gevärsstölden liksom stölden av
många andra föremål, från såväl skolan som eleverna.
Från att ha varit den värste av alla blev pojken en and-
lig kraft och utövade ett starkt och gott inflytande på
sjutton andra pojkar som tillhörde den skolan.

Ibland blir folk alldeles över-hederliga. En av mina
bästa vänner i gruppen erbjöd en man som han tidigare
haft anställning hos 4,500 kr. som betalning för ett tu-
sen timmar, som han stulit från honom genom att slå
dank, då han borde ha arbetat, ett erbjudande som av-
böjdes, ehuru den goda avsikten fick sitt erkännande.

* * *

*

Dessa berättelser om försoning och gottgörelse belysa
alla det faktum, att nya grundsatser äro verksamma i de
människors liv, som förena sig med gruppen, och de an-
föras här för att visa hur de bliva »språngbräden» till

det nya liv, som denna rörelse söker att komma fram till. Längre hade jag en känsla av att gruppen reste alltför avskräckande hinder i vägen för dem som voro på väg att bliva kristna; att gruppen förvandlade ett makligt lopp på jämn bana till en väldig hinderlöpning med svåra häckar, breda gravar och tvära krökar, som endast ett fåtal modiga män vågade försöka sig på och endast ett litet fåtal kunde slutföra. De som stodo på gränsen, resonerade jag, kunde drivas bort av denna osympatiska och krävande förkunnelse.

Gruppen svarade, att människor, som dragas till Kristus, kunna icke drivas bort av en tydlig kristen plikt, eftersom Kristus ger kraft på samma gång som han sporrar till ansträngning. Jag hade emellertid aldrig läst om lärjungarna, att de sprungo omkring och erbjödo gottgörelse. Jag menade, att Kristus sagt, att de voro rena genom det ord han talade till dem.

Men lärjungarna hade kanske intet att gottgöra, eller också hade kanske gottgörelsen utelämnats ur berättelsen. Det var dock intet tvivel om att Guds lag påyrkade gottgörelse, och Kristus sade till Sackeus: »I dag har frälsning vederfarits detta hus», då han gav tillkänna, att han ville lyda Guds lag och betala fyradubbelt igen.

»Giv akt på den Helige Andes ledning», sade gruppen, »och ni kommer att höra honom säga: 'Varen försonliga mot varandra'!» Jag började på att lyssna. Till att börja med icke så synnerligen uppmärksamt.

TIONDE KAPITLET.

Gruppdagarna i Oxford.

Ungefär vid denna tid lämnade jag den tidningssammanslutning som jag varit anställd vid i åtta år, och ägnade mig åt en mindre konkurrent, innan jag gav mig åstad på en länge planerad resa till Amerika. Ännu en gång försökte jag då att förvärva Franks medverkan i en serie artiklar om Oxfordgruppen.

Frank visste om, att jag följt hans råd och sökt upp den person, som han rått mig att uppsöka. Jag undrade just, om han nu ansåg mitt eget andliga liv tillräckligt upprepansat, för att han skulle kunna anförtro åt mig alla fakta rörande Oxfordgruppen. Tydligen gjorde han det, ty då jag ringde upp honom på telefon, föreföll han helt angelägen om att jag skulle komma ned till Oxfordgruppdagarna, vilka just då börjats, och taga upp arbetet, trots att den tidning, jag då stod i spetsen för, inte var så inflytelserik som den jag just lämnat.

Jag reste till gruppdagarna i Oxford 1931 två gånger, första gången för att skriva om dem, andra gången för att införa några av mina vänner.

Mitt andra besök vid detta tolvdagars gruppmöte skänkte mig djupare inblick i denne helgade själasörjares målmedvetna arbetsmetoder. Jag sade Frank, att jag önskade att mina vänner skulle få sammanträffa med några av de män inom gruppen, som jag redan lärt känna. Frank lät mig förstå, att han skulle dra försorg därom, fastän jag visste, att han bar ansvaret för hela mötet på sina skuldror. I stället för att presentera oss för dem som jag redan kände, samlade han en hel del

andra framstående personligheter inom gruppen, för att de skulle underhålla oss — det är det slags överraskningar man får, när man samarbetar med folk, som står under ledning.

Vidare hade han reserverat en plats för mig vid det förnämsta bordet i Lady Margaret Hall, mellan honom själv och en ung man, som han misstänkte hade samma problem att kämpa med som det jag hade avslöjat för honom. Och i stället för att använda en ledig lunchtime till intressant samtal på vederbörligt sätt mellan värd och gäst, viskade Frank något i mitt öra rörande min granne till vänster, och bad mig sätta igång med att berätta den gamla, gamla historien i den självbiografiska utformning som är gemensam för gruppen och de första apostlarna. Så ivrig är Frank att sätta sina vänner i arbete för andra genom att helt enkelt berätta egna erfarenheter med avseende på problem, som äro gemensamma för båda. I mitt stilla sinne dubbade jag Frank till riddare av strumpebandsorden såsom organisatör av amatörevangelisten.

Sedan jag hämtat andan, vände jag mig mot min granne, som var son till en man som jag kände (vi hade också samma förläggare av våra böcker) och försökte vara till någon hjälp. Jag hyste inga överdrivna förhoppningar. Jag hade ingen förnimmelse av att den Helige Ande tvingade mig till att tala, och hade ingen frihet från naturliga hämningar. Dessutom var min granne inte alls intresserad för att få sin eventuella skötesynd bortrensad, utan var långt mera intresserad för att bevisa, att det inte alls finns någon synd — vilket också var min ursprungliga åsikt. Jag försökte anföra ett par uttalanden från Nya testamentet, vilka medverkat till att förändra min uppfattning, men i ögonblickets förlägenhet kunde jag inte komma ihåg något ordagrant.

Då slogs dörren upp och en medlem av min egen redaktion, som fått i uppdrag att sprida tidningen med min första artikel om gruppen i tre Colleges, trädde in med buller och bång och började till min ytterligt ökade

förvirring bjuda ut tidningen kring lunchbordet. Och detta medan jag på Franks uppdrag försökte att bringa hjälp åt mannen på min vänstra sida, så att han ej skulle synda genom att begå den synd, som han sade ej var syndig. Åter en av de många bakvända situationer, som man då och då såsom företagsam journalist kommer in uti.

Det blev mer och mer bakvänt. Jag började samtala med Loudon Hamilton, förutvarande lärare i Eton, en elegant gardesofficerstyp, som givit mig historien om Franks första ankomst till Oxford, sådan den återfinnes i ett tidigare kapitel. Lunchen tog slut och sällskapet upplöstes, medan vi två fortsatte att samtala. Vännerna jag fört med mig försvunno, jag hoppades de hade det bra under Franks ledning. Loudon Hamilton var fängslande intressant, så mycket mera som jag aldrig sammanträffat med en lekmanneavangelist, som så avgjort och övertygande i varje avseende såg ut som något helt annat.

* *

* *

Det dröjde länge, innan jag förstod Franks ställning till tidningsskriverier. Pressen bedömde allt efter antal och fick aldrig grepp om arbetets andliga innebörd och de stora resultatet i enskildas liv. Först gycklade tidningarna, kritiserade eller gjorde meningslösa försök att avslöja — fastän det aldrig fanns något att avslöja. Samma anfall från varje typ av angripare riktas mot varje djupt andlig rörelse, endast på grund av det oestriddliga sakförhållandet, att det finns uppenbara svindlare, som bedriva religiöst kvacksalveri både i England och Amerika. Det märkvärdiga med en del tidningar är deras fullständiga oförmåga att skilja mellan det äkta och det förfalskade.

I enstaka, sällsynta fall kan pressens kritik liksom enskilda personers kritik orsakas av de höga krav som förkunnelsen ställer; men vanligen är det icke så. Pres-

sen vet att det finns flera som driva gäck med en ny religiös rörelse än som tro på den, och den ställer sig vanligen på majoritetens sida, till dess tidens gång, of-fentligt erkännande och de tongivandes beskydd övertygat dem om rörelsens framgång. Ty trycksvärtans gata är också snobberiets gata. Sällan har en tidning mod att undersöka en ny religiös rörelse och träda in under den risk som är förknippad med att våga förfäkta den. Historien visar, att Moodys verksamhet i England ledde till mäktiga och varaktiga resultat bland oräknade tusenden. Och dock hade Moody sitt eldsdop av opposition från pressens sida från början. Hans framgång var så mycket mera förvånande som han vid ankomsten till England fann, att tre personer, som inbjudit honom ett halvt år tidigare, alla avlidit under mellantiden. Då började Moody sitt stora korståg med friluftsmöten utan pengar och personligt stöd.

Det var först sedan konung Edward VII sänt bud efter den gamle William Booth och lyckönskat honom med anledning av hans verksamhet för de djupast sjunkna som en viss förnäm, engelsk tidning började trycka ordet »General» — utan citationstecken.

Jag hörde om några av den förste general Booths banbrytareerfarenheter från hans egna läppar som gäst i hans hem i Hadley Wood. Den blinde och ålderstigne krigaren gav eftertryck åt sina anmärkningar genom att dunka mitt knä med sin knotiga hand.

Konung Edward hade frågat den gamle generalen, hur han klarade sig med biskoparna.

»De efterhärma oss, Ers Majestät», svarade generalen kvickt med tanke på Kyrkoarmén. Den anmärkningen roade kungen. Men innan detta samtal ägde rum i Buckingham Palace hade William Booth varit föremål för mycket hån och mycken förföljelse utan att få någon särskild hjälp från Fleet Street.

Franks önskan att arbeta med hjälp av journalister, som grundligt förstodo hans ideal och som därför med säkerhet kunde väntas icke misstolka dem, var fullt be-

griplig i ljuset av tidigare erfarenheter. Det var en sund tanke, att bästa sättet att hjälpa journalisterna och rörelsen var att omdana journalisterna, om de voro i behov därav. Då vi mestadels äro ett förhärdat brödraskap, kommer sannolikt ingen att bestrida det allmänna behovet. Procentuellt torde antalet omdanade publicister vara lägre än procenten av omdanade publikaner. Ehuru den Londontidning, i vilken jag offentliggjorde artiklarna om Oxfordgruppen, hade en liten upplaga jämförd med den väldiga spridning vi lyckats uppnå för den tidning, jag nyss lämnat, fingo vi ett ganska gott resultat från det vi började som förespråkare för den nya rörelsen. Min medarbetarestab var liten, och det fanns intet anslag för reklam. Och likväl ökades upplagan omedelbart, och det övertygade mig om, att om jag hade fått lägga upp artikelserien med de stora resurser som jag vant mig vid, så skulle det ha blivit en ny journalistisk triumf, även om mina reklammetoder kanske skulle kommit att framkalla större intresse från allmänhetens sida än gruppens ledare vid den tiden varit vuxna.

Vi inledde den nya artikelserien med en helsidesrubrik på första sidan, som följer:

MÄRKLIGA KRISTLIGA GRUPPDAGAR I OXFORD
(Se sidan 6.)

Därpå följande underrubriker:

Den nya religiösa Oxfordrörelsen.

Kandidater som leva på tro och bön.

En brandröd kommunistens omvändelse.

Jag skrev bland annat: Under de senaste fjorton dagarna har man i tre av Oxfords Colleges hållit ett internationellt jättegrupp-möte, som kanske kan komma att leda till en världsomfattande, religiös väckelse.

Oxford må vara hemorten för misslyckade politiska rörelser; det är dock oemotsägligen hemorten för åtskil-

liga religiösa väckelser, som utövat stort inflytande på fem världsdelar. Den nya religiösa rörelse, som har sitt centrum i dessa märkliga gruppdagar, har redan börjat väcka de mest sömndruckna av alla sovande — de intellektuella. Akademiker av alla grader och alla fakulteter, män och kvinnor med vetenskapliga utmärkelser, och många universitetslärare, kunna iakttagas i mötes-salarna i de tre Colleges eller ses vandra tillsammans arm i arm på de av rosenhäckar omgivna gräsmattorna under diskussion av ett ämne, som icke är mera intellektuellt eller vetenskapligare än »Kristus, Guds kraft och Guds vishet», samt behovet av daglig överlåtelse åt honom för att livets gåta skall bliva löst.

Och dock äro gruppdagarna icke uteslutande avsedda för de höglärda. Den medelmåttigt lärde märker genast att det här icke är fråga om något intellektuellt snobberi; det förekommer heller ingen förkonstling och intet formväsen, som lätt jagar en nyfiken eller hedning tillbaka in i sitt skyddande skal. Ty vad han än från början har för uppfattning om lärosatserna, så kan han icke annat än tycka om resultaten av Oxfordgrupprörelsen, som är anordnare av gruppdagarna.

En sundare, livligare, muntrare, artigare och mera osjälvisk samling bildade män och kvinnor finns inte. Här på St Hughs, S:ta Hildas och Lady Margaret's Colleges finns det grupper av unga och medelålders män och kvinnor, som draga ut de logiska konsekvenserna av kristendomen och praktisera de första apostlarnas tro, mod och dristighet.

Dessa omkring femhundra, som samlats från alla kyrkor och från okyrkliga kretsar, hävda icke en åskådning som de anse vara priset för en säker plats i paradiset, utan de hävda en ny livskvalitet. De taga Nya testamentet såsom marschorder för den dagliga verksamheten, under den tolkning och ledning, som den Helige Andes ständigt vägledande närvaro skänker. Och alla förkunna de med en mun, att om kristendomen blir omsatt i oförbehållsam handling, så blir den icke det omöjliga

ideal, som den är i den allmänna uppfattningen, utan den enda dugliga grundvalen för ett glädjefyllt liv.

En ny automobil kan stoppa, en kapplopningshäst kan dö, radion kan tystna och en klocka kan gå ned. Men Apostlagärningarna fortsätta; de tyckas särskilt få sin fortsättning i mycket av det som sker i de grupper, som nu samlas vid Oxfords universitet, och som i Nya testamentet finna hemligheten till den eviga rörelsekraft, som elektriserar varje man eller kvinna av vad typ, klass eller ålder den vara må, så att oanad livsfullhet och kraft blir resultatet.

Den nya Oxfordsrörelsen är varken metodistisk eller högkyrklig; den omspannar båda flyglarna inom den kristna kyrkan. Genom enhet i gemensamt arbete ha många med olika kristlig bekännelse och ändå flera, som ingen sådan bekännelse haft, nått fram till en så hög kristlig erfarenhet, att den kanske erbjuder den enda möjliga lösningen av de nutida världsproblemen.

Den man, genom vilken rörelsen uppkommit, är en livlig, vaken, bredaxlad, livskraftig man i medelåldern — en man som ger intryck av att äga ett förråd av hemlig kraft, som han själv skulle vilja beteckna som »att vara uppfylld av Anden». Han är ogift. Jag frågade honom varför han icke gift sig. Frank log både igenom och runt omkring sina glasögon:

»Bara därför att jag aldrig blivit ledd till att gifta mig.»

Den nya Oxfordsrörelsen kom i gång, emedan Frank fann, att han icke förmådde att leda människor till omvändelse såsom de första kristna gjorde. Vad var det för fel med kristendomen eller med Frank? Han fick det klart för sig, och så utvecklade han en arbetsplan, enligt vilken han omsätter sina forskningsresultat i handling med så förundransvärda resultat, att han tyckes skumma grädden av hela världens universitet och vinna den för levande kristendom.

Gruppen har fått både statskyrkans och frikyrkornas välsignelse. Biskopen av Leicester, kansler R. J. Camp-

bell och doktor Herbert Gray, presbyterianen, äro endast tre av de många välkända präster och predikanter som deltaga i gruppdagarna.

De flesta av de närvarande prästerna bära icke ämbetsdräkt. De anpassa sig efter Oxfordgruppens från formalism frigjorda vanor genom att vara civila, fastän det icke är någon regel för dräkt eller uppträdande. Gästerna må röka, dricka, göra som de behaga. Men det finns dock ingen som dricker alkoholhaltiga drycker. och en viss författarinna, som var med, hade mycket svårt att få låna en tändsticka.

Det finns kanske ett tusen grupper spridda över världen just nu, varje möte lika fritt från stelhet som ett samkväm, där man kan tala om religion naturligt utan formalism. Nya grupper tillkomma ständigt under den Helige Andes ledning. Det finns en grupp på Harley Street, läkarnas gata, en på Fleet Street, tidningarnas gata, och en för fångarna i ett brittiskt fängelse.

Några av de människoliv, som blivit omdanade, erbjuda så stort intresse, att böcker, som berätta om några av dem, redan utgått i stora upplagor. Man får oupphörligen bevittna att män och kvinnor, som icke ansett att medlemskap i en kristen församling haft något vidare att bjuda, men plötsligt blivit uppfordrade att överlämna allt — tid, pengar, äregirighet — åt Gud och inrätta sitt liv efter den Helige Andes ledning böja sig för Gud i överlåtelse. Många av dem tillhöra de högre samhällskretsarna.

Med det finns pittoreska krigsfångar i det lärda sällskapet också, såsom t. ex. James Watt, som tills helt nyligen var en brandröd kommunistledare i Fifershire, en grubarbetare, som en gång levde på arbetslöshetsunderstöd och använde det till att driva propaganda för bolsjevismens principer. Han bekänner, att då han var som minst tillfreds med sin egen moral, tystade han ned sitt samvetes röst med att predika missnöje vid friluftsmöten, som ofelbart slutade med att han kom i krakel med polisen. Denne f. d. kommunist, som har samma namn

som ångmaskinens uppfinnare, är stolt över sitt blekt rödgula hår och glad över sitt nya liv, och han har nu under flera månader utan arbetslöshetsunderstöd levat på tro och bön, under det han förkunnat det första århundradets kristendom.

Som skotte beslöt han färdas försiktigt på den nya trons väg. Han prövade noggrant alla Oxfordgruppens grundläror för att se, om de dugde i praktiken. Då han upptäckte att somliga levde på tro, kände han och två andra sig ledda att göra detsamma, samt använde de få medel de hade att möblera två rum i Glasgow. De läste Nya testamentet, bådo, hade stilla stunder varje dag och lyssnade efter Guds ledning, levde bland arbetareklassen och förkunnade levande kristendom, bådo aldrig om pengar, men väntade för att se, om de skulle få det de behövde. Mat kom, kläder kommo, ibland kom det pengar. James Watt nådde Oxford med några få shillings i fickan och talade i kapellet i Mansfield College förra söndagen inför en församling av förvånade lärdomsljus.

Fastän det icke är alla i grupperna som leva på tro — icke heller påbjudes det i gruppens lära — så finns det dock många av gruppdagarnas deltagare som verkligen göra det. Åtminstone trettiofem av dem ha under åtskilliga år levat utan säkra inkomster — några under tio års tid. Alla ha de spännande berättelser att förtälja om hur deras tro blivit prövad till sista öret och sista minuten; men ingen av dem har någonsin svält, utom genom frivillig fasta. De bedja inte om pengar eller taga upp kollekter. Och allt detta i försäkringsbolagens och de fallande utdelningarnas tid.

En vacker men kritisk författarinna riktade denna utmanande anklagelse mot en av dem som levde på tro:

»Ni menar, att ni lever på andra.»

Han svarade lugnt: »Vi leva alla på andra. Vad som betyder något är vår egen insats i världen. Ni arbetar kanske åtta timmar om dagen. Somliga av oss arbeta sexton timmar utan lön.»

Frank har levat på tro i tio år eller mera. Hans arbetsdag skulle avskräcka en vanlig affärsman. Den börjar kl. 5,30 varje morgon. Från den tiden till kl. 6,30 har han, för att anföra hans egna ord, »en timme i stillhet ensam med levande Gud» för att få vägledning för dagen. Kl. 7,30 tar han del i första mötet med den inre gruppen, av vilken några leva på tro och alla följa den grundsatsen att låta sig ledas av den Helige Ande. Planer framläggas och dryftas, talare för dagen bestämmas och arbetet fördelas. Och så fortgår det hela dagen med tal, vägledning rådplägning till nära midnatt. Möten hållas för att diskutera grundsatser för kristen livsföring, andra för bibelstudium, andra för vittnesbörd, för att giva nyomvända tillfälle att förtälja sin erfarenhet av omdaning och för att meddela andra sina upplevelser.

Ehuru man icke vill göra gällande att varje tanke man får och ger uttryck åt är inspirerad av den Helige Ande, finns det dock (när man överblickar arbetet under ett tidsavsnitt) oräkneliga bevis på övernaturlig ledning, denna gudomliga ledning, som man har anledning att vänta, då människor ofta mötas under frimodig lydnad för varje vink om Guds vilja. Alla äro mottagliga för den inre rösten, som de säga är en röst, som talar genom dem, men icke genom dem allena — icke en femårsplan, utan en upphöjd, evig plan för mänsklighetens återlösnings.

* *

* *

Den första artikeln tilltalade Frank i så hög grad, att han sände den till nära tio tusen personer. Hans entusiasm roade mig, eftersom det bara var några veckor, sedan han icke ansåg mig andligt lämpad att skriva om rörelsen. Artikeln avtrycktes helt eller delvis i åtskilliga amerikanska och engelska tidningar. Den blev citerad i åtskilliga predikningar. Jag hörde eko efter den oupphörligt, då jag reste i Västern.

ELVTE KAPITLET.

Den mänskliga ledaren.

Ehuru Frank kände alla deltagare i gruppdagarna och alla kände Frank, stod han aldrig i förgrunden, och han gäckade älskvärt mina försök att utfråga honom för journalistiska syften. Då började jag samla historier om honom från hans vänner — i händelse han beständigt skulle komma att undfly mina försök att få honom fast. Snart var jag i besittning av ett så stort knippe märkvärdiga berättelser om honom, att han blev tvungen att till självförsvar antingen bekräfta dem eller justera dem åt mig. Men även efter justeringen förbliva de märkvärdiga.

Först tyckte jag utomordentligt bra om Frank, därpå knappast så bra, tills jag började förstå honom riktigt. Jag upptäckte senare, att min erfarenhet liknade den som många av hans mest trofasta vänner haft.

Ken Twitchells broder Han (som, jämte sin hustru, Virginia, är för Golgatakyrkan i Newyork, vad Ken och hans hustru Marian äro för verksamheten i Oxford) berättade mig, att då han första gången såg Frank vid ett gruppmöte bestämsamt gå omkring och prata gemytligt med varenda en, så kunde han icke fördrå honom; och likväl är han nu en av Franks bästa vänner och beundrare.

Frank har haft många erfarenheter av hur klokt det är att icke taga för givet, att allt är som sig bör med en människa. Hon må vara präst, församlingsstyrelsemedlem, eller söndagsskolföreståndare, kan hon dock behöva en skoningslös, moralisk operation. Frank vill icke erkänna den gängse uppdelningen av mänskligheten i två klasser — de frälsta och de ofrälsta. Kristus uttala-

de sig mycket tydligt om, vilken av de två klasserna — den officiellt religiösa eller publikanerna och syndarna — som mest behöfde omdaning, ty med bitande ironi sade han: »Jag har icke kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare till bättring». Frank tror, att fariséen alltfört är i lika stort behov av andlig tillsyn som publikanen. En av de bästa historierna om Frank, som berättas i detta sammanhang, stammar från H. A. Walter i boken »Själskirurgi».

En ledare bland universitetsstudenterna i New York kom för att tala med Frank om inträde i predikoämbetet. Han hade just tagit del i en konferens för predikanter, vid vilken glänsande föredrag hållits, som fångat hans intresse men icke övertygat honom. Frank besvarade hans frågor, så gott han förmådde, men mannen föreföll fortfarande otillfredsställd. De hade spiset middag tillsammans utan att komma närmare målet, och Frank inbjöd honom då till sitt rum för att fortsätta samtalet. Efterhand öppnade sig studenten en smula mera och sade: »Jag skall säga er, varför jag inte kan bli präst. Jag är alltför självrådig.»

»Är det inte något annat?» sporde Frank, och studenten sade nej.

Då fick Frank en ingivelse om vad han skulle säga; hans misstanke blev till visshet. Han lutade sig fram och sade helt naturligt:

»Är inte er svårighet . . .?»

Då störtade hans stolthets fästning samman, och en ny början blev gjord på säker grundval, så att den unge mannen blev förvandlad. Då de följdes åt till den underjordiska järnvägen, sade studenten något, som är väl värt att ihågkomma:

»Frank, jag skulle ha förbannat dig i kväll, om du inte trängt in till mitt verkliga behov.»

Ett exempel bland många på Franks visdom i att icke taga för givet att det är som sig bör med någon.

* * *

Frank har för länge sedan lärt sig, att han aldrig får banna. Att banna är att icke förstå. Att banna är en förnekelse av berättelsen om den förlorade sonen. Det är allt detta gnat, säger han, som skapar vantrevnad i de flesta hem. Hemmets atmosfär måste lyftas över denna frånstötande, allt genomträngande, mänskliga synd. Ett sätt att göra detta är att med Kipling tänka på att aldrig se för god ut och aldrig tala för klokt. Frank har övat sig i konsten att se en människa rätt in i ögonen och läsa som i en bok, vad det är för ett liv hon lever. Han har utvecklat gåvan att aldrig låta sig chockeras.

»Jag är ganska omöjlig att chockeras», sade han mig.

»Har någonsin någon bekänt ett mord inför er?»

Han log.

»Jag visste att ni skulle komma att fråga detta. Jag har besökt dödsdömda i cellen; men jag tror att jag helst bör undvika att säga, om jag hört mord bekännas. Vi få inte framkalla sensation.»

Jag omtalade, att en prästman sagt mig, att han lyssnat till bekännelse om mord från fyra personer, och jag hade offentliggjort dem under hans namn i en signerad artikel i en engelsk tidning. Hade Frank fått mottaga någon sådan bekännelse? Han undvek fortfarande att besvara min fråga.

Om en mördare avlade bekännelse för honom, skulle han kanske säga: »Berätta det hela. Hur bar ni er åt?»

Franks ovillighet att avslöja andras hemligheter är begriplig. Alla Guds ords tjänare få lyssna till egendommiga bekännelser från syndare och behandla vad de få höra med sträng förtrolighet, en regel som man följer i gruppen också, såvida icke den som avlägger bekännelsen, själv omtalar den offentligt.

Fruktan för kritiskt ogillande från den lyssnandes sida hindrar ofta ett ärligt delgivande åt andra, genom vilket bot kunde vinnas mot den hopplösa förvirringen i många hem, där ett lyckligt hemliv borde råda.

Frank tror det vara möjligt för söner och döttrar att återvända hem och ärligt avslöja sitt dagliga livs

historia, i stället för att lämna ytterligare bidrag till det allmänna hemlighetsmakeriet med avseende på vad man verkligen haft för sig under dagens lopp som är så vanligt i många hem, ofta föranlett av den konstlade förbehållsamhet, som först praktiserats av föräldrarna. Han kände en mor, vars främsta käpphäst var nykterhetsrörelsen, men vars alla barn blevo drinkare. Om hon bättre förstått att vinna sina barns förtroende genom att bekänna sina egna svagheter i stället för att så ofta varna dem för deras egna, så hade hon nog icke drivit dem alla till ett liv i dryckenskap.

Enligt Franks mening skulle samma kloka åtgärd att delgiva andra sina erfarenheter rädda många söner och döttrar från att drivas bort från sitt hem av oförstående föräldrar. Det är lika nödvändigt att förlorade föräldrar vända om till sina förlåtande söner och döttrar, som blivit bortdrivna genom gnat och brist på förtroligt delgivande, som det är nödvändigt att förlorade barn vända om till sina jordiska föräldrar. Vidare förekommer det allt för mycken hycklad förfäran hos föräldrarna, när de se barnen upprepa deras egna ungdomssynder. Könproblemen skulle upphöra att finnas till i de hem, där föräldrarna vore ärliga med avseende på sina egna problem under allvarliga försök att bringa hjälp utan förkonstling och kritiklusta.

*

Frank lärde hur nödvändigt det var att icke banna, då han hjälpte George med ett av hans tidigare problem. George var sexton år gammal. Han hade blå ögon och blont hår, slank figur, blå kostym och långbyxor. Han hade varken far eller mor. Den dag, då hans mor begrovs, sändes hans två systrar till ett barnhem, och då George icke hade någonstans att gå, bjöd Frank hem honom till sig.

»Jag försökte att få honom att känna sig hemma hos mig», sade Frank. »Jag satt bredvid honom, berättade mina bästa historier och försökte intressera honom. Det var på tisdagen. På fredag kväll efter middagen, sade

George, att han skulle vilja göra en tur in i staden. Jag sade ja, men jag visste, att jag ännu icke vunnit hans förtroende. Man kan sitta vid samma bord som en annan och säga en hel massa saker till honom och ändå inte känna honom.

Det var en lång sommarkväll. Omkring kl. 9,30 såg jag ut genom fönstret och fick se den sextonårige George gå i sicksack gatan framåt, så att trottoaren icke räckte till för honom. Jag iakttog honom, då han försökte taga sig in i huset. Han kunde inte finna ringledningen, och då ingen kom, blev han rasande, och så började han skaka dörren våldsamt.

De flesta människor skaka dörren, då de borde skaka sig själva. Jag kände mig mycket olycklig för Georges skull, då jag gick till dörren för att öppna . . . »

När Frank kommit så långt i sin berättelse, brukar han fråga: »Vad skulle ni ha gjort med George?» Somliga föreslå dusch, aspirinpulver, svart kaffe, sodavatten eller en grundlig uppsträckning. Frank straffade George med att låta honom vara för sig själv, sedan han förvissat sig om, att han kommit säkert i säng, utan att George visste, att han såg till honom. Inte heller gick Frank ned till frukosten morgonen därpå samtidigt med George, emedan han visste, att om han finge se de blodsprängda ögonen, så komme han att säga något, som han senare skulle komma att ångra. Under den stilla stunden kom ledningen till honom, att han borde gå ned till den engrosaffär i modevaror, där George arbetade, och söka upp honom där. Han frågade den judiske chefen, om han kunde få tala med George.

»Ja visst, min herre.»

George kom gående genom den breda korridoren, och omedelbart, då han fick syn på Frank, sänkte han huvudet och blev röd i ansiktet, innan Frank sagt ett ord. Frank anmärker, att de flesta som vilja vara till hjälp för andra, tyckas mena, att de skola basuna ut deras synder vitt och brett. Han frågade George hur det skulle vara med gemensam lunch.

»Storartat», sade George.

De gingo till en restaurant med chefens tillåtelse att få vara borta en hel timme. De började med ostron, och George var tyst som en mussla. De gingo över till fisken, och medan George plockade ur benen, sade han tvekande:

»Jag var full i går kväll».

Frank åhörde denna bekännelse under tystnad. Så småningom samlade George mod att gå vidare:

»Ni förstår, det kostade mig inte så mycket».

Frank sade ingenting nu heller, men hans kommentar till mig rörande denna ursäkt var: »Det finns folk som menar, att det är en förmildrande omständighet, om synden icke är för dyr».

Strax därpå sade George: »Ni undervisar ju en söndagsskolklass?»

»Ja», sade Frank, och därmed lät han saken falla.

Frank anmärker här, att de flesta människor skulle ansett, att tiden nu var mogen för en utmärkt moralka-ka, som möjligen skulle ha tillfredsställt deras samvete, men icke kurerat George, vars fulla förtroende han ännu icke lyckats vinna.

Slutligen sade George: »Jag beslutade igår kväll, då jag gick Tjugonde gatan fram, att om ni grälade på mig, så skulle jag gå ut och göra detsamma om igen.»

Enligt Franks mening äro de flesta människor nyktra nog att tänka en del klara tankar, även då de äro druckna. Nu gick det så, att George slutade att dricka, kom till söndagsskolan söndagen därpå och till sist blev en medarbetare, som med en märklig begåvning kunde göra mera för pojkar än Frank någonsin var istånd att göra, emedan han stod närmare deras egen ålder och hade lätt att komma i kontakt med dem. Med tiden blev George sekreterare i en landsförening av bibelklasser, som organiserades av en välkänd amatörboxare, som tillhörde en av de gamla familjerna.

* * *

*

Konsekvent i tillämpningen av sin grundsats att icke inlåta sig på att diskutera intellektuella svårigheter, lyssnade Frank en gång tyst till en rad invändningar från en läroverkslärare och fotbollstränare vid en amerikansk skola, under sitt besök i Sydstaterna. När så läraren hade delgivit honom alla sina intellektuella svårigheter, stodo de och iaktogo en praktfull solnedgång, då Frank rättframt yttrade:

»Och berätta nu också för Gud allt om edra synder.»

Läraren sade efteråt, att han kände, att han måste sänka sitt huvud i skam, medan alla hans synder trädde fram över horisonten och började dragas fram över solens röda skiva som en här av helvetets grenadjärer. Varenda en av dem såg på honom och hälsade anklagande. Sedan tycktes det honom, som om Kristus komme sist i den långa raden och sade: »Allt är fullkomnat. Jag förstår och förlåter. Gå, och synda icke härefter.»

Genom denna överväldigande upplevelse fördes läraren till att mottaga den erbjudna förlåtelsen, och de intellektuella svårigheterna försvunno med hans synder. I ett brev till Frank sade han senare, att denna syn i solnedgången fullständigt omdanade hans liv. Han är nu rektor för skolan och en verksam kristen.

* *

Frank är pedantisk med avseende på artighet och gott uppförande. En ung man, som deltog i ett gruppmöte i Holland, försummade att tacka sin värd, då Frank och hans lag reste. På vägen till stationen fick Frank reda på försummelsen, och han påyrkade att bilen skulle köra tillbaka, så att värden vederbörligen fick sitt tack. Omedelbar gottgörelse!

Om någon av hans unge män lämnar England för att resa till något annat land, förmanar han honom att lära känna landets sedvänjor och anpassa sig efter landets umgängesvanor. Vid de internationella gruppda-

garna försöker han alltid tillse, att folk från ett land verka tilltalande för deltagarna från ett annat land, så att alla få det hemtrevligt.

Då han är känslig för orättvis kritik av sitt arbete och har en fast övertygelse om att den Helige Ande är med honom, avskyr han att diskutera rörande sina metoder och sin förkunnelse. Han föredrar att omdana sina kritiker och därmed giva dem ett personligt bevis för att hans verksamhet har praktiskt värde. Då t. ex. en grupp amerikanska nervläkare bad honom komma och förklara sina metoder, använde han hela tiden till att försöka göra dem till kristna psykologer som han själv.

Om man kunnat spänna honom för någon organisations vagn, så skulle han ha blivit en Napoleon bland organisatörer. Hans Oxford-vänner berättade mig, att då han kom till en serie gruppdagar, kunde han framställa några frågor och genast samla allt i sin välordnade hjärna, och strax bringa mer liv och munterhet i förhandlingarna. Och alltsammans skedde på ett så enkelt och naturligt sätt, att man alltid stod i fara att förbise hans stora betydelse.

Först då man rest därifrån, och lät någon av hans träffande anmärkningar (t. ex. »Vi äro en organism, icke en organisation) eller någon av hans vänliga, i rätta stunden utförda handlingar komma i ens tankar, säger man kanske: »Ja, det sade ju Frank», eller: »Att tänka sig, att Frank gjorde detta just i rätta ögonblicket!»

Frank gör gällande, att det inte är någon skillnad på synd och synd, var helst den än blir begången. Han utkristalliserar det i följande ord: »Kråkor äro svarta i hela den vida världen» — ett favorituttryck bland kretsens medlemmar. Osedlighet i Paris eller stöld i Kina äro lika syndiga som osedlighet eller stöld i England. Men då ett lag talade till en åhörarskara av negrer i Sydafrika, blev slagordet förändrat till: »Gräset är grönt över hela vida världen».

Jag frågade en av Franks vänner, om han någonsin

sett honom vred. »Endast en gång», svarade han. »Frank talade vid ett offentligt möte, och blev mycket uppbragt på de själviska, lättjefulla människor, som önskade, att deras släktingar skulle omvandlas till kristna, men självorovoro ovilliga att göra en insats för att nå detta mål.»

»Det är er egen uppgift», är Franks ständiga uppmaning till de flesta som framställa begäran av denna art. Ett svar som skaffar honom tillfälliga fiender, på grund av att maningen är så berättigad. En ung man, som bekände att hans svårighet låg på det sexuella området, fick som svar slagordet: »Akta edra ögon!» Frank tror, att Kristus menade vad han sade: »Var och en som med begärelse ser på en kvinna, han har redan begått äktenskapsbrott med henne i sitt hjärta». Först blicken, sedan tanken, sedan tjusningen, så fallet. Men fallet kan äga rum i tanken. Det är bättre att se bort, att tänka på andra ting, och ännu bättre att ivrigt upptagas av att omdana andra, vilket skapar livets högsta glädje.

Det antal kristliga böcker Frank givit bort skulle kunna fylla ett helt offentligt bibliotek. Hans resekofertar äro proppfulla av gruppens skrifter, lämpliga för olika andliga sjukdomar. Han använder så många, att han gör partiinköp.

Han är kolportör av religiösa böcker och utdelar gratis prov på de varor, som varje människa mest behöver. De, som få böckerna, låta honom vanligen själv betala dem. Då och då betalar någon, som har mera omtanke, vad boken kostar.

»Har ni blivit ledd till att betala detta?» kommer det snabbt från honom.

Då man ju egentligen endast vägrar att mottaga varor utan betalning från en person som lever på tro och bön, så svarar man kanske: »Ja».

Men man är inte riktigt viss därom.

* * *

Frank är van vid tukt och ordning. Han flackar inte planlöst omkring i sitt andliga liv; han går alltid direkt till källan, och väntar att källan skall komma direkt till honom. Vad han gör, känner han som det rätta, eftersom han gör vad ledningen synes vilja med avseende på honom.

Genom sin ständiga övning i att mista sitt liv för var dag, har han lärt att finna sig själv. Han vaknar på morgonen med den tanken, att denna dag icke är hans dag utan Guds. Han mister sitt liv och finner det igen beständigt. Resultatet av denna självtukt är överflödande energi, som han är viss om kommer genom den Helige Ande. Denna självtukt i rörelsens hjärta innebär full frihet. Sådan är kristendomens paradox.

Frank är ett barn, som lyssnar till Gud och oförbehållsamt lyder honom och förmår alla i sin omgivning att göra det samma. Och ingen kan någonsin förstå denna rörelse, om han icke vill antaga detta som en arbetshypotes, vare sig han från början tror därpå eller inte. Efter en tid börjar han inse, att det är riktigt.

* *
*

Då jag tänkte på Franks liv i uppmärksamt lyssnande efter Guds vilja, tyckte jag det vara utmärkt i teorien, men omöjligt i praktiken. Men så fick jag av förre rektorn för Selwyn, dr Murray, låna några anteckningar till föreläsningar om bönen, och däri fann jag följande paragraf, som hjälpte mig att bättre förstå Frank:

»Vårt liv här är icke avsett att vara ett enformigt och ensamt tramp i en grottekvarn. Det är avsett att vara en frisk, vaken och äventyrsfylld marsch framåt mot ett mål, som, hur avlägset och dunkelhöljt det än må te sig, dock är visst och säkert, emedan Gud satt det framför oss. Men sådant kan vårt liv bliva endast i den mån vi höra och svara på Guds kallelse till samarbete med honom för hans rikets tillkommelse. Och när man kom-

mer in under ytan av Herrens undervisning om bönen, så finner man att allt är inställt på att upprätta denna harmoniska och resultatbringande samverkan.

Det var givetvis, såsom vi se särskilt av Johannes' evangelium, just detta slags liv som Jesus själv levde i köttet. Hans mat var att göra dens vilja som sänt honom och att fullborda hans verk. Hela hans personlighet uppbars av en medveten gemenskap med hans Fader. Hans liv upplystes av medvetandet om Faderns goda behag. Han spejade ständigt efter ett tecken från sin Faders hand, därför var allt vad han gjorde icke något som kom av honom själv, utan Fadern gjorde själv gärningarna. Faderns Ande ingav honom vad han skulle säga.»

Han tänker alltid på andra. Han älskar festliga tillfällen. Hans födelsedagslista är lång och växande. Han gör sig utmärkt vid högtidliga tillfällen. Han är en härs-karenatur, men han tror inte på härskandets värde, emedan det dräper företagsamheten. När man träffar samman med honom, tycker man kanske inte om honom, emedan han själv icke visar sig uppskatta ens värde just då, utan vill ha en upp på ett högre andligt plan: mer andlig motion och mera andlig luft. Ty, som han säger, anden såväl som kroppen kräver ren luft och motion.

Fastän Frank inga pengar har, har han dock inga bekymmer, och då han går till sängs — vilket kan ske alla tider på dygnet — faller han i sömn, så snart han släckt ljuset.

På morgonen är han uppe med fåglarna. Han kom in i mitt rum i Cambridge före klockan sju på morgonen, klädd i pyjamas, för att önska mig god morgon. Hans

ansikte var överhöljt med raktvålslödder, men hans glada humör lyste igenom. Frank sade mig den morgonen, att han icke endast trodde på nyttan av att stiga upp, när tuppen börjar gala, utan också på nyttan av att själv gala. Han gøl av glädje denna regndigra aprilmorgon. Herren var så god emot honom, sade han.

Jag iakttog honom, medan han bad under den efterföljande nattvardsgudstjänsten kl. 7.30; hans evigt lyckliga ansikte var upplyst av ett lyckligt leende.

Frank är en av dessa sällsynta människovarelser, som verkligen älska Gud.

TOLVTE KAPITLET.

Journalistens märkligaste resa.

Det var delade meningar om den nya rörelsen på min redaktion. »Jag avskyr den!» försäkrade den bästa skribenten i min stab. Människor avsky endast sådant som betyder något för dem. Avsky för religionen är oftast början till tro. Kristus kom med endast kärlek i sitt hjärta, och likväl lyckades han uppväcka ett våldsammare hat än någon annan man i historien.

Tidpunkten tycktes vara gynnsam för min länge uppskjutna pilgrimsfärd till Nya världen och för en grundligare undersökning av grupprörelsen utanför mitt eget lands gränser. Jag telegraferade till Ray Purdy, berättade om min tillämnade resa och frågade vilka möjligheter som förefunnos att täcka utgifterna för en amerikaresa genom att skriva. Svaret lydde: »Kom på grundval av tro och bön. Tag råd av Frank med avseende på ert beslut». Jag telegraferade till Frank i Tyskland. Hans råd lydde: »Gå i tro och under bön och lita på den Helige Andes ledning». Allt föreföll så överkligt, det hade en blandad smak av sand och sågspån och föreföll torrare än förbudet. Men så mycket intressantare var det ju i praktiken, sett från journalistisk synpunkt.

Europa var till hälften i kaos, då jag reste. Vår båt kunde mycket väl vara en Noaks ark, som flöt på syndaflodens vatten för att landsätta mig på ett nytt Ararats berg, Empire State Building.* Ett panorama av

* New Yorks f. n. högsta skyskrapa. Ö. a.

pyramider gled förbi mitt hyttfönster, och jag släpptes in i en jättestad med förvirrande räta vinklar och strålande torn. Allt otroligt spännande . . .

Innan en vecka förflutit, blev jag inbjuden att taga del i en missionsresa tillsammans med ett lag av Oxford-grupp-medlemmar — en av dessa resor i tro och bön, som denna gång gällde Sydstaterna. Man sade mig, att vi skulle bli föremål för en del gästfrihet. Mina utgifter skulle komma att uppgå till ungefär ett pund om dagen. Och så skulle det bli tjugu dollars att dela mellan de fem talarna vid ett möte med Orange presbyterianska kyrkoråd i Nord-Carolina. Fyra dollars per man för tre veckors korståg!

Resan var lockande, arbetet skrämde, betalningen var skrattretande. De nämnde romantiska namn sådana som Indiana, Ohio, Kentucky, Tennessee, Virginia, Nord-Carolina, gengångaregestalter med namnen Raleigh, Lincoln, Lee, Deerfoot och Daniel Boone. Men det gällde en religiös resa! Det gällde en resa tillsammans med fyra män, som sade att de planlagt resan under den Helige Andes ledning. Fyra män som levde på tro och bön. Jag väntade stilla stunder på morgonen, livsodaning på eftermiddagen och kvällen, bekännelse av ett brokigt förflutet och bön tillsammans med folk för deras och min framtid kanske både morgon, middag och kväll. För mycket realism för verklig romantik!

Vi gävo oss av, fyra äkta evangelister och en oäkta; tre av dem — Sciff Wishard (ledaren), den allestädes närvarande Cleve Hicks samt Levering Evans — voro fullfjädrade präster; den fjärde, John Beck från Summit, var f. d. ingenjör. Det var ingen påtaglig olikhet i de fyras mentalitet. Alla vänliga, bildade, älskvärda. Ingen hade prästdräkt och bakknäppt krage som de flesta präster och predikanter bruka i England.

En av de trevligaste reskamraterna, omtyckt av alla och inspirerande, var Cleve Hicks. Hans runda, gemytliga ansikte, som var idel leende och välvilja, är bevis för att man kan leva på tro och bön och dock vara fri

från alla bekymmer, även om man inga pengar har på banken. Cleve ser så ungdomlig ut, att man skulle kunna tro, att han nyss blivit kandidat, och dock är det tio år sedan.

Förundransvärt framgångsfull såsom personlig självavinnare beskrevs han för mig av kyrkoherden i Golgatakyrkan synnerligen träffande såsom »en upptågsmakare för Gud». Cleves goda humör låter sig icke slås ned, hans flit är outtröttlig, hans skämtlygne oförbrännertligt och hans uppfinningsrikedom i Guds tjänst rent otrolig. Och han är alltid som en glad skolpojke förtjust i godsaker och engelskt te alla tider på dygnet.

* *
* *

Jag fann snart, att det bästa sättet att upptäcka Nordamerika var att resa söderut! Vårt första uppehåll gjordes vid Birminghams flickskola, en vacker blå och vit byggnad, som låg som ett örnäste bland Alleghanybergen, där en grupp bildats. Lärarekåren tog emot oss, och vi samtalande fritt, delgav våra erfarenheter och fortsatte vår väg morgonen därpå i strålände höstsol, under det jag fortfarande kände mig som ett slags tam ulv i fårakläder.

Det var ju en sådan klyfta mellan mina kamraters ståndpunkt och min egen. De gjorde gällande, att de överlätit sin vilja åt Gud och alltid sökte hans ledning. Jag trodde på Kristus, och tänkte, att jag kanske blivit ledd av Gud att resa till Amerika. Men jag var inte så viss därom — inte så viss som de t. ex. tycktes vara med hänsyn till vår resa. Det första som kunde sägas till deras fördel var att de voro så ett i anden; de kivades aldrig. En gång överraskade jag en av dem, som tagit en annan i laget i enrum för att diskutera något, som de voro av olika mening om, och fnurran var försvunnen på en gång. De måste handla på detta sätt, eftersom

gruppen säger: »Synd är det som håller en människa borta från Gud eller från hennes medmänniskor».

Det var under vårt uppehåll i Indianapolis, som det började ske sådant, som verkade obehagligt på mig personligen. Pastorn i presbyterianska kyrkan inbjöd oss till sin predikstol på aftonen för att tala öppen hjärtigt om ett öppen hjärtigt ämne. Icke om våra resor, icke om Oxfordgruppens grundsatser (som jag möjligen skulle kunna hålla ett tal om) utan om vår personliga erfarenhet av Jesus Kristus. Även om jag setat som bisittare och hört på, när oxfordstudenter gjort detta, hade jag icke mycken lust att göra detsamma. Det kunde kanske vara alldeles i sin ordning för vår resande och tränade fyrväppling. De tyckte kanske om det. Men det var något ovanligt för pennfäktaren i femhörningen. För tjugufem år sedan hade jag talat från en predikstol. Under de år som sedan gått, hade jag varit överallt utom i predikstolen.

Icke desto mindre hade jag under denna tid gjort en märklig religiös upplevelse, som gruppen nog skulle vilja kalla en erfarenhet av Jesus Kristus. Och då andra stodo upp och berättade om sina erfarenheter, kunde jag icke finna något giltigt skäl att söka komma undan något som kanske var en kristen plikt. Alltså berättade jag, huru jag varit intresserad för kristendomen, innan jag kom till Fleet Street, men att jag låtit det jag ägde gå överbord i den oriktiga föreställningen, att jag kunde lyckas bättre som journalist utan det. Senare kände jag mitt nederlag på tre punkter i mitt liv: mitt privatliv, min portmonnä och min äregirighet. Vid en viss tidpunkt sammanlöpte dessa tre områden i en kris. Under motgången sökte jag tröst och tillika något som kunde stilla ett outhärdligt och ofta återkommande andligt lidande. Detta andliga lidande hade jag känt mer eller mindre beständigt under hela mitt liv; det gjorde sig gällande vid de mest oväntade tillfällen — när jag stod inför en vacker landskapsbild, när jag såg en gripande scen i ett skådespel, när jag läste storslagen litteratur,

eller när jag bröt mot någon av tillvarons upphöjda lagar. Senare lärde jag förstå, att detta var det ändligas naturliga längtan efter det oändliga, eftersom människans rätta hem är i Gud.

Vid den tiden var jag en »avgjord otroende», som resonerade som så: min hjärna har jag fått, innan jag fick bibeln, och då min hjärna icke med bibehållen ärlighet kunde antaga bibeln, syntes det mig, som om jag handlade alldeles förnuftigt, då jag ringaktade kristendomen. Så kom en dag, då jag tyckte att jag borde läsa bibeln igen — endast som litteratur, men med ett helt öppet sinne, redo att låta mig övertygas, i händelse jag läste något övertygande. Jag genomläste kritiskt Johannes evangelium, utan att veta, att vissa teologer ha sina tvivel rörande denne författare. Vilken ypperlig journalistik var icke den enkla och upphöjda inledningen exempel på! »I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud och Ordet var Gud . . . Genom det har allt blivit till, och utan det har intet blivit till, som är till. I världen var han, och genom honom hade världen blivit till, men världen ville icke veta av honom.» Vem på den moderna Fleet Street kunde inleda en berättelse med sådana väldiga proportioner bättre än denne enkle, hebreiske fiskare? Och likväl, då jag läst igenom hela evangeliet, kom jag till det resultatet, att Johannes' vittnesbörd icke verkade övertygande, att han var en dålig berättare — luckorna i hans framställning skulle komma en nybörjare bland reportererna att rodna — och en omogen diktare. Hans vittnesbörd bestyrkte min otro. Men jag läste Johannes igen — som en fiskareskald. Hur långt jag kom med min andra genomläsning, kommer jag inte ihåg, men jag vet bestämt, att på ett visst stadium och på ett överraskande sätt *vingo hans ord plötsligt liv*.

Ett klart, vitglödande ljus tycktes ha blivit tänt i min hjärna. Det lyste upp varje av tvivel förmörkat hörn och jagade bort alla otrons dystra skuggor, som jagat mig i årtal. Ett klart, vitt ljus — rogivande, renande, överbevisande. Möjligtvis, tänkte jag, en stråle av sam-

ma ljus som kringstrålade Saulus på vägen till Damas-kus. Utom att det, kanske utan logiska grunder, förjagade mångårigt människoförakt och tvivelsjuka, medförde det en rent fysisk verkan. Det var något rent explosivt över dess uppenbarelse, som hade samma vederkvickande inflytande som då menthol guides mot en värkande panna. En gång tidigare hade jag känt en liknande ljusförnimmelse i min hjärna, vilken medförde oväntad befrielse från långvarigt bekymmer, beledsagat av en känsla att allt var gott, att någon osedd makt med förståelse gav akt på mig, och att, fastän jag hade överträtt Guds lagar, den kärleksrike Osedde förstod allt fullkomligt och hyste medlidande med mig, ehuru med fullständigt ogillande av vad jag gjort.

Det var berättelsen om min erfarenhet, som jag osminkat förtäljde för de församlade vid det omtalade gruppmötet i Indianapolis. De andra berättade sitt livs historia, alla olika varandra, alla övertygande, och satte sig sedan ned. Var och en av oss följde de första lärjungarnas enkla handlingssätt, då de öppet framburo vittnesbördet om egna erfarenheter och överläto åt den Helige Ande att överbevisa. Efter gudstjänsten omringades vi av församlingsmedlemmar, som gävo uttryck åt djupt intresse för vad vi hade sagt dem, vilket på nytt underströk gruppens påstående, att det alltid finns åhörare redo att lyssna på dem, som vilja förtälja den enkla sanningen om sig själva för att därmed utbreda Kristi rike. Dock kände jag mig på något sätt mera angenämt berörd av att folk velat höra mig tala, än av att de ville höra om Kristi rike. När djävulen bestiger predikstolen är hans namn: Fåfänga.

Besök i en del hem i Indianapolis uppenbarade ytterligare huru djupt människornas intresse var för personlig i motsats till konventionell kristendom, då män och kvinnor, predikanter och lekmän, i stället för att stå på en självgjord dygdens piedestal, äro redo att säga sanningen om sig själva såsom Paulus gjorde, så att andra, som törsta efter frid och klarhet i en tröttkörd

hednavärld, få se sig själva i andras spegel och bliva inspirerade till att skrida fram efter de linjer som leda till deras sanna bestämmelse.

Visserligen var det en förtjusande societetsdam, som med retlighet uttalade sitt ogillande, då en i vårt sällskap tog av masken och erkände, att han fuskat vid en tentamen — fastän han senare hade bringat gottgörelse. Hon skyndade sig dock att tillfoga, att vi hade något fridfullt över oss, som många av hennes gäster saknade, att vi inte verkade nervösa, och att vi voro avundsvärt eniga.

* *

*

Vi reste vidare. Vi reste så fort och besökte så många städer och möten i sådan feberhet temperatur, att vi kände oss som en slags Halleys komet — nästan ansvariga för den lilla värmebölja, som följde oss. Överallt mottogs vi med dubbel värme, och vårt budskap åhördes med välvilligt intresse. Vid en betydande samskola, Berea College, där de studerande förtjäna medel till sitt uppehälle och undervisningen genom kroppsarbete, blevo vi inbjudna att tala till lärarna, och tystnaden var så mäktig, att Cleve Hicks, som ledde mötet, såväl som andra i laget, tyckte att budskapet hade förfelat sitt mål, särskilt då han sade: »Vi hålla endast på att leka sanningsleken inbördes en smula».

Först då mötet var slut, och vi samtalade med rektorn och medlemmar av lärarekåren, förstodo vi vilket djupt intresse, som väckts till liv genom vårt enkla försök att återuppliva ett det första århundradets kristna gemenskap i nutida civilisation.

Innan vi nått fram till Berea, gjorde vi ett uppehåll i Danville och blevo hjärtligt välkomnade av rektorn för därvarande läroverk. Sedan följde en hänförande åktur genom södra Kentucky med dess minnen av Daniel Boone, förbi en kopia av de gamla befästningarna mot indianerna vid Harrodsburg, därpå genom den rykt-

bara Cumberland-breschen in i Tennessee, tvärs över ett hörn av Västra Virginia in i Norra Carolina, tills vi stannade i Asheville, »Skyarnas stad», som i själva verket är en jättelik motsvarighet till den gamla, engelska badorten Bath (och Beau Nash).

I Asheville voro vi återigen på den väg, som Oxfordgruppen märkt med sina vägmärken. Ett utvalt lag hade föregående höst besökt denna stad, ett annat på våren, och funnit ungefär samma förhållanden råda där som i Louisville. Det första lagets ankomst var dramatiskt, då det till tiden sammanföll med borgmästarens och ett halvt dussin lokala berömdheters självmord samt stängning av alla banker, utom en. Resultaten voro icke så uppseendeväckande som i Kentucky, men de väckte dock ett utomordentligt intresse särskilt bland folk i ledareställning.

Vi samlades på Battery Park Hotel, den högsta punkten i dalsänkan, som omgives av ståtliga berg, behärskade av Pisgahs bergstopp. Och här slog vi oss tillsammans med ett annat lag från Washington, i vilket pastorererna Norman Schwab, Howard Blake, Al Campbell (Al Capone kallade vi honom) och mr Eugene Scheele voro medlemmar.

Doktor Elias, som tillhörde metodistkyrkan, välkomnade oss till Asheville. Gruppen i staden, som samlades samma kväll på hotellet, gav genom sitt besök anledning till delgivande av andliga erfarenheter. Vittnesbörden gjorde djupt intryck. Den religiösa glädjen och nitälskan för evangelisering fingo starka uttryck.

Scriff Wishard och jag talade pr radio till Norra Carolina morgonen därpå, som var söndag, och på kvällen hölls det ett stort gruppmöte i Trefaldighets episkopalkyrka, efterföljt av otvunget samtal, som fortsatte till sent på natten. Ett drag i detta möte var några unge mäns närvaro, vilka tidigare kommit under gruppens, särskilt under Cleve Hicks inflytande, och som förblivit ståndaktiga.

* * *

Från Asheville till Jonesboro i Norra Carolina, till en helt olikartad, men icke mindre glädjeric erfarenhet. Jonesboro är en by vid en sidoväg mitt i bomullsfälten. Det fanns en vit presbyteriansk kyrka där, en gammal, ståtlig byggnad från tiden, då Amerika var en engelsk koloni. Där hade icke hållits något kyrkoråd under sista halvseket, men nu användes den för den årliga två dagars-konferensen, med presbyterianska kyrkans ordförande som ledare. Utanför under träden fanns ett långt, improviserat bord av järntrådsnät, på vilket jag låg och slöade under den brännande hettan.

Mötena inomhus började tidigt och fortsatte till sent på aftonen. Vid lunchtiden var bordet under träden betäckt med kalla läckerheter, Söderns stekta kyckling icke att förglömma. Den under ett halvt århundrade tillbakahållna gästfriheten tycktes koncentrera sig på detta överlastade bord. Under två närstående träd lämnade ett par vattensåar en ständig ström av isvatten åt de törstande församlade. Bomullen stod vit på fälten runt omkring; samhället lyssnade med iver till budskapet; två förundransvärda dagar förflöto bland de vänligaste kristna människor, under en temperatur i skuggan, som var århundradets högsta.

Nu delades sällskapet, en grupp återvände till New York, den andra, vari författaren befann sig, fortsatte vidare till Washington med pastor Howard Blake såsom ledare. Där mötte vi huvudstadens grupp, hörde huru den hade använt sin fritid och togo del av deras planer för vintern. Här finns ett hotell, som står under ledning av en beundransvärd dam, pastor Howard Blakes mor. Här hade också ett lyckat gruppmöte hållits i maj 1932 med Frank som ledare för ett besökande lag från England.

Nästa söndag gjorde vi en två timmars färd över till Baltimore, där det ombildade arbetslaget vittnade i baptistkyrkan, efter vilket pastorn gjorde ett mäktigt intryck genom att fråga, vad en opartisk jury, som lyss-

nat till oss, skulle giva för omdöme om kristendomens kraft.

Då vi kommit halvvägs klagade jag över, att ett liv med en sådan andlig intensitet som vi levde, var alltför ansträngande för en vanlig journalist.

»Var inte orolig, det här är bara en provtur», svarade man mig.

Kanske han hade rätt. Vi återvände till New York — jag för att genomtänka den ovanliga erfarenheten, fortfarande endast till tre fjärdedelar övertygad, fastän jag i flera olika av unionens stater hade sett grupper av omdanade män och kvinnor, som levde ett nytt och lyckligt liv. Och de flesta av dessa hade fått sin utbildning vid universiteten, och voro människor med hjärnor övade i att undersöka vad de sågo och hörde.

TRETTONDE KAPITLET.

Bill Pickle.

Under mina amerikanska resor tillsammans med gruppens folk hörde jag oupphörligt det komiska namnet Bill Pickle sammanställt med ett underbart arbete som Frank utfört vid Pennsylvania statsuniversitet, sedan han gjort sin livsingripande erfarenhet i den lilla kyrkan i närheten av Keswick.

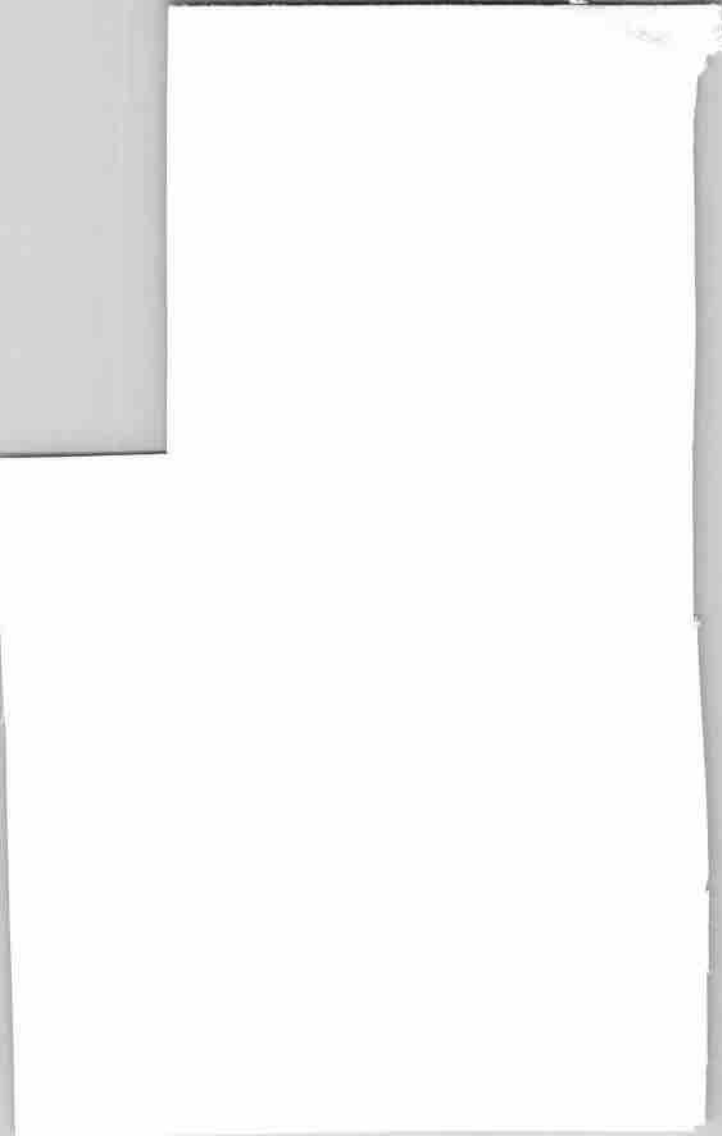
Jag hade för avsikt att kila över till universitetet för att få träffa den beryktade Bill Pickle, men omständigheterna hindrade mig. I stället förmådde jag Frank att berätta mig hela historien på hans eget, oefterhärmliga sätt med en rikedom av detaljer, ty den är i viss mån andligt klassisk. Det är en lustig historia, som fångslar alla slags människor — hedningar lika väl som kristna. Frank började sin verksamhet och skapade gruppen i Oxford genom att berätta en rad sådana historier och inspirerade andra att göra likaså. Frank är född till berättare. Han söker inympa grundsatser samtidigt som han berättar så muntert och mänskligt som möjligt.

En av de starka personliga krafterna i den kristna världen, John R. Mott, anmodade Frank att övertaga ledningen av den religiösa verksamheten vid Pennsylvania statsuniversitet vid en tidpunkt, då det var meningskiljaktigheter mellan lärarekåren och studenterna, vilka icke tycktes förstå varandra. Atmosfären var laddad med tvedräkt, så att den väckte tanken på de strejker bland studenter, som sedan ägt rum i många delar av världen — Bukarest, Santiago, Tyskland, Kina och Amerika. Studenternas liv återspeglade den gudlöshet

Denne Gåvfuldt i hertat av röskem
ken- thorn mme bär fullt fukt. Säck
är paradoken

med, som
tällandena i
attnets fysik
gor och tid-
tydelse bl a
fart vatten-

60 poäng.
k, fysik och
refter följer
magnetism
lära, termo-
elektrokemi.

som härskade. Dryckenskapen florerade. Nitton dryckeslag voro samlade den kväll Frank anlände. Man konsumerade så mycket sprit, att det berömda krigsskepp, som ordspråket talar om, kunde ha flutit på dess vågor.

Den som levererade dryckesvarorna är hjälten i denna berättelse, en man som var stolt över sitt oskattbara namn Bill Pickle, en spritsmugglare, anställd hos en läkare på platsen under dagen och hos studenterna under natten. Frank brukade iakttaga Bills smygande gestalt snoka omkring i spiraltrapporna, som leda till studenternas rum, under alla timmar av de mörka nätterna, en Deadwood Dick i universitetets liv. Vid dessa tider voro naturligtvis alla lärarna i säng; endast Bill och studenterna voro vakna och fulla av upptåg.

Bill är son till en överste. Han har en stark, undersätsig kroppsbyggnad, väldiga valrossmustascher, och han ser ut som en bullersam sjörövare. Bill fick snart veta om Franks ankomst och gav genast uttryck åt sin motvilja för honom. Han talade vitt och brett om att han skulle vilja sticka kniven i Frank, men slank vanligen in på en sidogata, när det var utsikt för att de skulle komma att möta varandra.

Frank tog en överblick över sin nya, svåra arbetsuppgift. Att leda sitt universitet i riktning mot Gud — det var problemet. Lösningen, om han kunde finna den, skulle vara ett underverk.

Han sökte ledning, och namnen på tre män kommo för honom. Senare visade det sig att dessa tre voro de strategiska punkterna när det gällde att förvandla detta universitet. De voro:

(1) Bill Pickle, spritsmugglaren.

(2) En bildad och populär kandidat, som ägde alla möjliga fysiska företräden och behag.

(3) Rektorn, en öppen agnostiker, vilkens hustru var en allvarlig kristen.

Kandidaten kom med ett introduktionsbrev till Frank, av vilket det framgick, att han var son till en domare vid högsta domstolen och sonson till en guvernör. Han

föreföll att vara intelligent men otillfredsställd. Frank kände, att denne elegante och inflytelserike unge man måste man komma nära genom vis förbehållsamhet och otvunget avvaktande hållning.

De blevo vänner. Kandidaten besökte ofta Franks hem och visade sin förkärlek för Söderns matlagningskonst, inberäknat den oundgängliga, stekta kycklingen och sönderstöta skorpor till frukost.

Ofta togo de ridturer tillsammans, men under lång tid sade Frank icke ett ord om de ting som voro värdefullast för honom. Under tiden blev studenten mer och mer intresserad och tilltalad av den atmosfär som Frank skapade omkring sig. En snöslaskig dag, då gatorna voro halkiga av is och regnet frusit på telegrafträdarna, kom studenten in i hans rum och sade: »Låt oss taga en ridtur!»

Frank sade: »Låt gå!» fastän han var orolig för hästens ben och kände det omöjligt att våga sig ut.

Femton miles redo de i skritt i det kalla, bitande vädret, och sen togo de in på ett hotell och åto en god middag, som de avslutade med flera koppar kaffe framför brasan. Den starka blåsten hade gjort dem sömniga och de hade nog snart somnat, om icke kaffet hade börjat att verka. Frank hörde klockan slå elva, tolv, ett, två. Då sade hans vän:

»Sover du?»

»Nej.»

»Skulle du vilja prata?»

»Ja, vad då om?»

»Vill du säga mig, vad Kristus betyder för dig?»

Frank hade till sist fått sitt tillfälle. Han hade skött sina kort väl. De talade och talade vidare under flera timmar, till dess studenten slutligen sade: »Jag ämnar inte bli kristen.»

»Vem har bett dig att bli det?» svarade Frank.

»Du har inte gjort det. Jag vet, att du är alldeles för klok för att försöka få någon att svälja kristendomen.»

Då frågade Frank honom, vad han trodde på.

»Konfucius», blev det överraskande svaret.

»Det var underbart!» sade Frank, som beslöt att gå med på hans infall. »Berätta mig om Konfucius!»

Frank säger, att hans vän inte tycktes känna till det ämnet så synnerligen väl. Men Frank hade varit i Kina och visste, att Konfucius sade, att han kunde lära människor, hur de skulle leva rättfärdigt, men han hade icke kraft att göra dem rättfärdiga. Han hade vidare besökt Konfucius' grav och blivit bjuden på te av den sjuttiosjätte avkomlingen i rätt nedstigande led av den kinesiske vise och sett den sjuttiosjunde avkomlingen en dag, då han fick lov att ha på sig fyra rockar för köldens skull. Men Franks grundsats är: »Det gagnar inte att resonera, men det gagnar att äga».

»Alltså sade jag åt honom: 'Försök din konfucianism på en av mina vänner som är hönstjuv samt på hans hustru och fem barn, så får du se hur den verkar'.»

Studenten gick med på förslaget. Han skänkte pengar till hönstjuvens hustru, som arbetade ut sig över tvättbaljan; han gav mera pengar för att hålla den äldsta dottern borta från gatulivet; han betalade för utfärder för Elisabeth, Robert och lille Danny, som var expressbud i staden. (Frank besökte nyligen Dannys grav. »Han dog som en god kristen.»)

Studenten talade med hönstjuven själv, men utan resultat. Denne notabilitet hamnade snart i fängelse, för att han fångat höns på det sättet, att han hållit en svamp med kloroform under deras näbb och sedan ljudlöst röjt undan dem, då de förlorat sansen. Han fick sällskap med en av sina söner, som arbetat tillsammans med honom. Under två månader arbetade studenten med familjen, läste för dess medlemmar, gav dem pengar och traktering och försökte att uppföra sig som deras sanne, konfucianske vän.

Vid slutet av den tiden kom han upp till Frank i yttersta förtvivlan och sade: »Nu ger jag upp! Ju mer jag ger dem, desto mera behöva de.»

»Skälet var», säger Frank, »att han försökte lösa hela den sociala verksamhetens problem utan Kristus och behandlade de förhållanden, som lågo allra närmast och på ytan utan att röra vid själva grundorsaken.»

Och nu sade konfucianen att han var villig att försöka med Franks plan.

»Vad är min plan?»

»Jag antar, att du brukar bedja för saken?»

Och så föreslog Frank, att då han hade misslyckats med hönstjuven, som nu satt i fängelse, så skulle de försöka att bedja för Bill Pickle, spritsmugglaren, som var fri och synnerligen verksam.

Studenten var genast med därpå.

»Det var utmärkt, bed nu», sade Frank, som alltfört anser det önskvärt att förmå andra att bedja, så vitt det är möjligt.

Studenten bad: »O Gud, om det finns en Gud, hjälp oss att omvandla Bill Pickle, fru Pickle och alla de små Pickles». En kättersk bön. Men denna kätterska bön blev snart besvarad.

Dagen därpå var helgdag, och Bill gav sig iväg och spelade baseball med ett lag, som han var ledare för. När konfucianen och Frank på kvällen samma dag voro på väg till middag hos kinesiske ministern, sågo de Bill fira sitt lags seger genom att utmana envar att slåss med honom. Han hade druckit mycket sprit.

»Där är Bill», viskade konfucianen.

»Jag ser honom», sade Frank och låtsades som om han ingen tid hade att förlora.

Studenten invände: »Vi ha bedit för honom. Låt oss nu göra något!»

»All right. Gör det du!»

»Var bara lugn! Gör det du!»

När Frank kommit så långt i historien, inskjuter han en liten principfråga genom att säga: »Vad skulle ni ha gjort i denna situation?» Här stod man inför problemet: hustrun och den druckne mannen. Han fram-

ställde en gång denna fråga till en kinesisk vän, som sade: »Nalkas honom från hans blinda sida!»

Då Frank fruktade att den muskelöse Bill skulle betrakta honom som ett himlasänt svar på hans utmaning att slåss, och att, då han var i besittning av en ordentligt utvecklad näsa, hans nederlag i en rond icke var uteslutet, nalkades han Bill från hans blinda sida och grep fast och säkert tag i hans överarmar för att därigenom skydda sig. Vad skulle han göra därefter? Den tanken blixtrade till i hans själ: »Giv honom det djupaste budskap du har».

»Jag såg honom rätt in i ögonen», säger Frank, »och viskade: 'Bill vi ha hållit på att bedja för dig'.»

Till hans förundran smälte Bill ned. Stridslusten gick direkt av honom. Tårarna runno. Han pekade på en kyrka. »Ser du den där kyrkan där borta?»

»Ja, Bill».

»Jag var med, då grundstenen lades. Det ligger en slant, som tillhört mig, under den». Det tycktes komma över Bill i det ögonblicket ett minne av hans hem och tidigare förbindelser, vilka framstodo mot bakgrunden av hans illa använda år. »Vet du om, att jag hade en god mor och var lycklig en gång?»

Frank var glad att få höra detta, utnyttjade sitt övertag och presenterade konfucianen.

»Detta är min vän. Han beder också för dig.»

»Det är hyggligt av honom. Han är en gentleman.» Varpå Bill inbjöd dem båda två att när som helst besöka honom i hans hem uppe på höjden, vilken en spjuver till student med hänsyftning på en berömd konservfabrik träffande hade kristnat till »Heinz' Höjden».

»När som helst, det betyder aldrig, Bill», sade Frank och utnyttjade ytterligare sin fördel. »Bestäm någon tid!»

»Kom då nästa torsdag klockan sju på kvällen.»

Alldenstund, enligt Franks mening, inga verkliga plikter i livet stå i strid mot varandra, gingo de två vidare till sin middag hos den kinesiske ministern.

Torsdagskvällen kom, och de två gingo upp för att besöka Bill i hans omålade hus på krönet av »Heinz' Höjder». Då Bill väntade dem, hade han föregripit sin sedvanliga lördagsrakning med några dagar. När de kommo, voro alla grannarna ute och spejade (medan de höllo sig osynliga) genom staketen, vissa om att besökarna hade kommit för att omvandla den fruktade Bill, som nu var illa till mods, såsom de flesta människor äro, då de föreställa sig att någon vill försöka att omvända dem. Men de talade just inte om annat än vädret och sade intet om religion, så att Bill åter kände sig obesvärad, och de skildes åt som goda vänner. Sprit-smugglaren kunde gå direkt ut och skryta för sina grannar, att de inte hade omdanat honom. Men Bills andliga hunger hade blivit väckt. Han ådagalade en varm längtan efter gemenskap med de två vänner som bådo för honom.

Bill kände till en hel del om många ting utom spriten och han visste allt som fanns att veta om hästar. En dag tog konfucianen honom med sig till en hästutställning på universitetets mark. De använde hela eftermiddagen till att tala om hästar, och Bill ansåg att detta var den bästa eftermiddag han någonsin upplevat. Att tänka sig, att en ung gentleman ville använda hela eftermiddagen tillsammans med honom och att tala om hästar!

Under tiden genomgick den unge konfucianen en märkvärdig omvandling. Bills nya sätt väckte den tanken hos honom, att Gud verkligen besvarar bön, och så utelämnade han därefter, då han bad, förbehållet: »om det finns en Gud». Följande söndag kom en biskop till universitetet och nio hundra studenter samlades för att höra honom. Under mötet frågade han Frank, om han skulle uppmana studenterna att avgöra sig för Gud just då. Om biskopen frågat honom utanför kyrkan, skulle han ha svarat: »Absolut inte, eftersom statsuniversitetet icke är en kristen institution.» På den tiden var Franks föreställning om den Helige Ande begränsad till en slags miniatyrbild 5 gånger 8 cm, och han vän-

tade icke, att Anden skulle vara så synnerligen verksam vid ett möte, där ett så formfulländat föredrag hållits. Trots allt gick biskopen på, och det oväntade inträffade. Efter den vanliga, spända tystnaden reste sig först den unge konfucianen för att omtala, att han ville överlämna sitt liv åt Kristus. Som han var den populäraste mannen vid universitetet, framkallade detta uppståndelse, och man kunde känna hur en viskande förundran spred sig runt hela byggnaden, då hans exempel följdes av åttio andra.

Frank brukar säga, att många människor skulle känna det som om en sådan scen skulle vara avslutningen på ett lyckat möte. Det var här som den gamla evangeliseringsmetoden stundom kom på fall. Den omdanade studenten kom till Frank efter detta möte och sade, att han inte kände till bibeln, ingenting visste om bön eller om att vinna människor för Gud. Vad hade Frank att föreslå?

»Vi skola tillbringa sommaren tillsammans», svarade Frank.

Så färdades de ridande genom Amerikas stora nationalparker som en peripatetisk skola i kristen tillväxt. På vägen hem stannade de i New York, där Frank köpte en ny, fin filthatt, ovanligt dyr för hans vanor. Han hade denna präktiga hatt på sig, då han samma kväll han kommit hem, gick gatan framåt i universitetsstaden och mötte Bill Pickle, som genast visade att han tyckte lika mycket om hatten som dess ägare gjorde. I stället för att hälsa på Frank och fråga, hur han tillbringat sommarferierna, gick Bill under tystnad och beundran runt omkring honom.

»Var har du fått tag i den där hatten?» frågade han. Leende berättade Frank därom.

»Hur mycket har du betalat för den?»

Skamsen omtalade Frank detta.

Bill anmärkte, att han kunde föda sin familj under en vecka för det som den hatten kostade, men tillade, att han skulle göra vad som helst för att få en likadan.

Frank grep genast tillfället. »Hatten är din, Bill, på ett villkor.»

»Vilket villkor då?»

Bill stod i andlös spänning.

»Att du följer med mig och några till på ett stort studentmöte i Toronto.»

Naturligtvis var Bill glad att få följa med. Han skulle genast gå och skaffa sig lov att resa.

»Var så god, Bill», sade Frank och överlämnade belöningen.

Bill stegade stolt iväg med den eftertraktade hatten på huvudet.

Morgonen därpå såg Frank Bill stå i portgången, där Frank bodde.

»Kan inte resa», sade Bill nedslagen.

»Det var för bedrövligt. Vad beror det på?»

»Ingenting att lägga mina kläder i», sade Bill enfaldigt. Tydligen var detta ett av dessa nej som betyda ja.

Frank erbjöd Bill en resväska, vilken han avböjde. Men han tillade att folket uppe på höjden skulle ordna den saken.

Just då kom rektorn gående och sade: »Jag hör, att ni ämnar taga med Bill till Toronto.»

»Ja», sade Frank, som inte visste, vilken sinnesstämning rektorn befann sig i, och tänkte att han skulle bli betraktad — icke som en dåre för Kristi skull, utan rätt och slätt som en dåre. Men rektorn gillade planen. Bills dotter var hembitråde i hans hem, där, såsom rektorn uttryckte sig, hans hustru skötte bönerna för hela familjen. Denna Bills tillämnade utfärd trodde han var ett svar på hans hustrus böner. Han trodde att ett under var i annalkande. Då rektorn gick sade han: »Vem ska betala för resan?»

»Det skall jag», svarade Frank.

Men rektorn yrkade på, att han skulle få betala. »Tror ni att de andra deltagarna komma att göra invändningar mot att Bill följer med?»

Frank trodde inte, att de skulle göra detta, och nästa

morgon lämnade ett sällskap på nitton personer, Bill inberäknad, universitetet för att resa till Toronto. Bills hustru och de flesta av hans tolv barn voro nere vid stationen i full krigsmålning för att vinka farväl. Ögonblicket var gripande. Detsamma kan sägas om Bills skrud. Han hade på sig filthatten, damasker och en spännhalsduk, som kom Frank att tänka på en pudels korslagda ben. Han bar en liten billig resväska av alligatorskinn, vilken innehöll de få saker han behövde för resan.

»Vilka motiv hade Bill för att resa till Toronto?» frågade sig Frank. Ett skäl var naturligtvis hatten. Men så hade han hört att det fanns goda spritdrycker i Toronto. Själva resan var en lockelse. Och det goda sällskapet. Allt detta var naturliga skäl. Det fanns ett femte skäl, som Frank upptäckte senare. Bill längtade efter en päls, som kunde passa till hatten, och han gick och närde den förhoppningen, att han skulle komma över en sådan på sin Toronto-färd också.

Frank försökte att förmå Bill att känna sig hemma med sällskapet under järnvägsresans första del och framhöll, att han måste få sig något till livs. Av något outgrundligt skäl var Bill avogt stämd mot förslaget och förmanade Frank att inte hängiva sig åt ett överdådigt leverne, då han såg honom rekvirera en kopp kaffe och en bulle. Bills plan var att få något att dricka vid första järnvägsknut. Hans ivriga blickar överforo de sjuutton i sällskapet och stannade till sist på en, som Bill brukade sälja sprit till förr i världen.

»Där sitter Bonehead», tänkte Bill. »Jag vet att han är törstig».

När Bill såg att Frank var upptagen med biljetterna, beslöt han sig för att följa Bonehead. Precis som Bill misstänkte gick denne raka vägen till svängdörrarna. Han såg då, att det endast var utskänkning men ingen matservering där. Och det var matsalen han sökte.

»Detta är ingen plats för oss», sade Bonehead.

Bill hade motsatt uppfattning, och han sade detta.

Men Bonehead gjorde motstånd, och genom detta motstånd lade han grundstenen till Bills kristendom, förklarade Bill senare. Ty om Bill hade tagit ett glas, hade han kommit att behöva många andra glas för att släcka den särskilda slags tåg-törst, som hade blivit hans. Nu åt han en kraftig lunch, och resällskapet fortsatte tryggt på sin färd, medan spritsmugglaren var fast övertygad om, att det inte tjänade något till, att han lade sina egna planer, emedan alla hade sina blickar fäst på honom. Vartill Frank anmärker: »Bills väckta samvete var i verksamhet.»

Aftonmåltiden serverades i restaurantvagnen, och en av sällskapet, en f. d. agnostiker, föreslog Frank, att han skulle tacka Gud för maten.

»Gör det!» sade Frank.

Här avbröt Bill plötsligt.

»Vad är det nu fråga om, Bill?»

»Den där», sade han och pekade på den förre agnostikern, »har förstört min middag.»

Först trodde Frank, att han menade den svarte kyparen, men Bill underströk, att det var den man, som bedit bordsbönen. Han väntade inte sådant från ett sällskap studenter. Det påminde honom om hans barndomshem, och det förstörde hans aptit.

Bill vrenskades igen, när de sedan nådde Niagarafallen och han fick klart för sig, att de skulle övernatta på ett nykterhetshotell! Det var också ett ställe! Spritsmugglaren blev underrättad om, att det skulle bli billigare, men han tvivlade starkt därpå. Hur kunde en hotellägare göra sin rörelse lönande utan utskänkning? Han måste få sina utgifter täckta på något sätt. Vad skulle för övrigt hans kamrater bland spritsmugglarna säga, om de finge höra, att han bott på ett nykterhets-hotell?

Frank fick honom åter på gott humör, tog honom med sig upp på hans rum och visade, hur han skulle använda en fällsäng, något som han till en början inte var vidare pigg på.

»Vill du ha ett bad nu?»

Spritsmugglarens valrossmustasch hjälpte till att understryka undran i hans häpna blick.

»Vad sägs? På vintern?»

»Ja, varför inte?»

»Vill du att jag skall förkyla mig till döds?»

»Nej, Bill».

»Vet du inte, att neråt vårt håll sy vi in oss i november och sprätta inte upp förr än i mars?»

Fortfarande en smula misstänksam mot fällsängen stoppade Bill ned sig för natten, då Frank, som kommit in igen, sade honom, att han glömt av något. Bill letade under kudden efter sin klocka och sin plånbok och frågade sedan: »Vad då?»

»Att bedja».

»Sånt kan jag inte.»

»Kom då, så skall jag hjälpa dig.»

Klen i detta slags övningar, som han länge försummat, och med för tillfället påkomna frossbrytningar, steg spritsmugglaren ur sin fällsäng och knäböjde i sin nattdräkt.

»Börja du», sade Bill.

»Fader vår», började Frank.

»Fader vår», upprepade Bill.

»Som är i himmelen», fortsatte Frank.

»Som är i himmelen», fortsatte Bill, varpå han avbröt sin ledare med att säga: »Jag har kunnat det där».

»Det var bra. Fortsätt!»

»Nej, fortsätt du. Jag skall följa efter.»

Och så gingo de igenom Herrens bön, varefter Bill åter kröp ned i sin fällsäng under tunga suckar som om han ville säga: »Det är knogigt att vara tillsammans med de här kristna».

Morgonen därpå fortsatte de resan till Toronto. Hotellvakmästaren bar resgodset, då Frank fick se f. d. konfucianens resväskor överklustrade med adresslappar: »Niagarafallens nykterhetshotell». Det var minst fem på handtaget och talrika överallt för övrigt. Studenten

hade varit en av Bills bästa kunder. Han vände sig till Frank och frågade om det var han som gjort det. Frank svarade leende: »nej». Bill spelade likgiltig på ett storlaget sätt. Strax därefter erkände Bill att han gjort det. De hade kommit så långt i förtrolig kontakt med varandra, att Bill kände sig fri att skämta med dem. Den första skiljemuren mellan Bill och dessa studenter höll på att nedbrytas.

De hade tagit in på ett Toronto-hotell, då tiden var inne för konventets första möte, men Bill trodde inte, han skulle bry sig om att gå.

»Vad ämnar du ha för dig då?»

Bill tyckte det skulle vara trevligt att gå och se på pälsvareuaffärerna. Kanske han kunde få fatt i något som kunde passa till hatten. Detta extra motiv för Bills resa till Toronto blev nu klart uppenbarat. Frank sade, att Bill måste följa med till mötet och lockade honom med att generalguvernören och sex tusen människor skulle vara med. Bill svarade, att guvernören ibland besökte Pennsylvania statsuniversitet, men han var lika lite intresserad för Bill som Bill för honom. Slutligen lovade han att gå med, på det villkoret, att de skulle sätta sig på sista bänken. Då de kommit till mötessalen visade Bill intet intresse för mötet, utom att han räknade de närvarande — inte så olik många kyrkobesökare, som föredraga att räkna över veckans förtjänst, medan de vänta på att gudstjänsten skall taga slut, säger Frank.

Men Bills intresse fängslades hastigt, då andre talarerna i ordningen börjat tala, en neger, som enligt Bills påstående var så svart, att ett stycke träkol skulle sätta ett vitt märke på honom! Hela tiden medan han talade nickade Bill instämmande eller markerade våldsamt sin avvikande mening till de omkringsittandes stora förnöjelse. Men Bill var i lycklig glömska av alla utom negern, som träffade honom mellan ögonen med varje slag. Efteråt anklagade han Frank för att ha fört honom dit särskilt för att höra på negern och för att ha berättat för

talaren om Bill i förväg. I alla fall tyckte han bra om den sortens talare. Ett gruppmöte, som senare hölls på deras hotell, förökade Bills nyväckta intresse för religion, särskilt genom den historia som berättades av en fotbollsspelare om ett fosterbarn, som hade förnekat sina fosterföräldrar, vilket av någon orsak mycket grep sprit-smugglaren. När den mannen slutat sprang Bill upp som skjuten ur en kanon (som Frank brukar säga) och tillkännagav, att han ville säga något.

»Var så god, Bill. Vi äro i ett fritt land», anmärkte Frank, som icke hade en aning om vad i all världen Bill härnäst skulle taga sig till. Med stor högtidlighet yttrade sig Bill på följande sätt:

»Jag är en gammal man på sextiotvå år, och jag har beslutat att förändra mitt liv. Jag har barnbarn, och jag kan inte uthärda den tanken, att de skola vända sig mot sin farfar som det där fosterbarnet jag just nu har hört om, därför att jag hela mitt liv har varit olydig mot min himmelske Fader.»

Efter detta utbrott gick Bill ut ur rummet och vinkade åt Frank att följa med. »Varför då?» frågade Frank. Bill önskade hans hjälp att skriva ett brev till sin hustru och sin son, emedan han önskade, att de genast skulle få veta om hans beslut att förändra sitt liv.

Från den tiden utvecklades Bill förundransvärt. Han blev en av konventets framträdande personligheter: ett av dessa underverk, som ibland göra konvent intressanta och minnesvärda.

Efter en ansträngande vecka återvände de till universitetet, men när de nådde en järnvägsknut, möttes de av en »spritmissionär», som assisterades av ett par av Bills vänner från den gamla tiden, två kvartsbuteljer sprit. Bills gamla kamrater, som fann det omöjligt att tro, att han hade förändrat sin livsföring (om vilket ryktet gått som en löpeld genom staden) hade tagit med sig två flaskor av det mest utsökta för att bjuda honom. Då Frank såg frestaren i smyg överlämna flaskan åt Bill, skälvde hans hjärta. Då Bill lät den glida mellan sina fingrar

gav han en suck av lättnad. Den krossades mot stenväggen. Nästa försök var mera fyndigt. Spritagenten drog korken ur den andra flaskan och höll den under Bills näsa, för att han skulle känna den gamla, välkända doften. Denna gång gav Bill spritagenten ett lätt slag på handloven, och återigen slogs en flaska av det allra bästa i småbitar.

Bills omdaning och ståndaktighet mot frestaren var samtalsämnet i staden under lång tid därefter. Skulle detta märkliga underverk komma att äga bestånd? Inte ens prästerna voro hänfödda i sin tro därpå. En av dem sade Frank, att han inte ville ha Bill i sin kyrka.

»Var inte orolig», sade Frank. »Han tycker om en församling, där han kan deltaga och ge svar, om det är nödvändigt, och kasta in ett amen eller halleluja då och då.»

Nästa måndag, som Bill skulle tillbringa hos Frank, kom han in och såg mycket nedslagen ut.

»Har ni hört vad som skett?» brummade han.

Frank sökte skjuta undan frågan, ty skvallret hade redan viskat om svårigheten.

»De vill inte ha mig med i församlingen», stormade Bill.

Frank kände, att han blivit dödligt sårad. Nu kunde Bill säkerligen icke förmå att hålla ut.

»Var inte orolig, Bill», lugnade han, under det han tänkte intensivt.

»Det är jag inte», sade Bill. Och så meddelade han plötsligt: »Vi ha en egen församling fullständigt planlagd. Vi önska att du skall ta hand om den.»

Nu framlade Bill en lista med nitton namn, huvudsakligen hans gamla vänner bland spritsmugglarna, som han redan samlat under sitt nya, kristna banér. De skulle bliva kärnan i en ny församling, som skulle hålla sina sammankomster i den gamla portvaktens rum. Frank har ännu kvar denna klenod till medlemslista. Innan han lovade att bli deras predikant, sade Frank att

Bill måste taga reda på av de andra, vad de önskade han skulle tala om för dem.

»Var inte orolig för det», sade Bill. »Det ha vi redan tänkt på.»

»Jaså, vad är det då?»

»Apostoliska trosbekännelsen.»

Att tänka sig att en spritsmugglare av alla ämnen valde detta!

Regelbundet varje lördagsafton kom Frank tillsammans med spritsmugglaren och hans gamla kamrater, av vilka en var så fulländad svärjare att man nästan kunde känna svavellukten. Lördagskvällen valde man för att undvika kollision med kyrkornas gudstjänster. Allt gick väl med föredragen över apostoliska trosbekännelsen, till dess Frank kom till orden om Kristus, nederstigen till helvetet. Då sprang Bill upp och avbröt talaren:

»Jag har trott allting hittills, men detta är för mycket.»

Tydligt hade predikanten gått för långt. Under en stund funderade Frank och Bill på en utväg, till dess Frank slutligen sade:

»Nåja, hur vill du förklara det?»

»Jag vet inte», sade Bill. »Jag gissar, att han steg dit ner för att städa där.»

Det svaret tillfredsställde alla. Det blev frid igen. De fortsatte. Men resultatet av dessa lördagskvällar var att alla deltagarna till sist blevo verksamma krafter inom den kyrkliga verksamheten inom distriktet, Bill inberäknad, som utvecklades till en god wesleyansk metodist och nu emellanåt dyker upp vid något av Franks gruppmöten för att bekräfta alla detaljerna, då Frank förtäljer sannsagan om spritsmugglaren Bill Pickles förvandling.

Undret med Bills omdanade liv och hans familjs och vänners därefter följande omvandling blev ett ständigt vittnesbörd inför universitetslärare och studenter, som hade för vana att årligen återvända för att fira minnet

av den sprit de under universitetstiden erhöilo genom Bills langaretjänst. Men nu vägrade Bill att hedra deras samkväm med sin närvaro, om de hade sprit. Då de föredrogo en intressant personlighet, även om detta skulle medföra att de finge försaka spriten, anpassade de sig efter Bills nya idéer, och så hände det att Bill framträdde och berättade sina historier från den gamla tiden med ny hänförelse och ny självbehärskning på ett alldeles nytt plan.

Bill värderar fortfarande hatten högt, som han förtjänade genom resan till Toronto, och fastän han dragit sig tillbaka från arbetet — han är över åttio år gammal — kommer han fortfarande klart ihåg den mäktiga rörelse, som genom Guds Ande spred sig över universitetet och till andra universitet vid den tid, då han blev omdanad.

Icke endast Bill Pickle, konfucianen och rektorn, de tre nyckelmakterna vid detta universitet, blevo förändrade genom personlig evangelisering, men innan Frank reste därifrån, hade ett tusen två hundra män organiserats i frivilliga bibelstudiekretsar. Efter tre års verksamhet hörde det icke längre till god ton att samlas till dryckeslag. Idrotten fick ett uppsving och det fanns idrottslag som vunno mästerskap. Studieresultaten förbättrades också, och ett nytt förhållande mellan lärarkåren och studenterna avskaffade den gamla fiendskaps ande vid universitetet.

Den omdaning som Bills familjeliv genomgick var lika underbar.

»Vilka middagar Bills hustru brukade laga åt den förändrade spritsmugglaren och hans barn!» utropade Frank.

Mest betecknande av allt var universitetsdisciplinens förbättring. Förändringen var så radikal, att man kunde spara in lönen för en extra tillsyningsman för ordningens upprätthållande, och Bill, f. d. spritsmugglaren, som var bekant med alla, invaldes i vissa disciplinära kommittéer — *för att upprätthålla ordningen.*

FJORTONDE KAPITLET.

Undret i Golgatakyrkan.

Jag hade hört så mycket genom Garrett Stearly och jag hade läst så mycket om Golgatakyrkan och dess kyrkoherde, den andekraftige Samuel M. Shoemaker, J:or, att jag var full av förväntan att få se dem båda. Jag visste att Sam Shoemaker var en av Franks första byten i Kina, och att han fått saker och ting att gå med fart i Manhattans centrum, sedan han kommit till Golgatakyrkan. Jag visste, att han kastat ut en andlig löpeld bland en ständigt växande skara människor, som samlats från alla delar av New York och dess omgivningar, emedan de fått klart för sig, att livsduglig religion förkunnades med praktisk uppriktighet i Golgatakyrkan, att Gud icke alltid stod utanför som iakttagare av vad som skedde, utan verkligen grep in i församlingars och enskilda människors liv och ledde och hjälpte alla dem som voro visa och modiga nog att uppfylla hans villkor och att under de två första åren av Sams predikogärning församlingen ökats omkring två hundra procent, ehuru kyrkoherden förklarade att hans uppgift icke är att fylla kyrkor, utan att få människor fyllda av Gud.

Min uppmärksamhet fästes först vid den gamla, av brun sandsten uppförda kyrkan vid korsningen av Fjärde avenyen och Tjnguförsta gatan genom ett litet kors, som hänger på låg höjd över trottoaren och upplyses av vita, klotformade lampor. Kyrkan är stor och mörk av ålder och passar fullständigt in i den bleknade ståt, som utmärker Gramercy Park, som förr i världen var ett ele-

gant kvarter, men nu kringgärdas av moderna hyreskaserner.

Liksom i alla gotiska kyrkor finns det här höga pelare. Bänkarna äro mörkbruna och de äro väl fyllda på söndagsförmiddagarna, då kyrkoherden predikar. Jag har sett över tre hundra vid en nattvardsgudstjänst efter ottesången.

Fastän kyrkan bär en prägel av ålder och skymning överallt utom framme vid altaret, är församlingen oföränderligt glad och vänlig, alltid redo att stå till tjänst, även om man inte är student vid universitetet.

Några av de stora predikningar, som hållits i Golgatakyrkan, ha blivit spridda jorden runt. Sam är en av dessa kraftiga och övertygande predikanter, som äro omedvetna om sitt inflytande. Han står fortfarande undrande inför frågan vad som gör en predikant framgångsfull i New York. Han nämner vissa predikanter, som kommit till staden med stort rykte och anseende, men vilkas åhörareskaror ha smält samman. Andra ha uppstått och hållit sina jämnstrukna predikningar utan något märkligt över sig, men deras kyrkor ha blivit fyllda till trängsel.

Kyrkoherden i Golgatakyrkan förbereder sina predikningar med omsorg och använder sedan ett par timmar på söndagsmorgonen till att göra sig grundligt förtrogen med innehållet. Han vet, att predikstolen icke är den enda plats, där inspiration kan fylla en själ. Jag har hört honom hålla många goda predikningar över slående ämnen. Den som hölls över ämnet: »I tjänen Herren Kristus», var särskilt anmärkningsvärd, likaledes den som hade till ämne: »Den nutida profeten», samt en tredje om »Saulus' överlåtelse». Den predikan, som gjorde det starkaste intrycket medan jag var där i grannskapet, hade till ämne: »Det romantiska i levande religion». Den predikan diskuteras fortfarande, särskilt av en ung man från Oxford, som fördes till ett omdanat liv under det han lyssnade.

Det dröjde några veckor, innan jag sammanträffade

med Sam Shoemaker, ty han var på semester, då jag anlände till staden. Ännu längre dröjde det, innan jag såg Sams hela ansikte. Närhelst jag såg honom framifrån, leddes mina blickar oemotståndligt till hans magnetiska ögon, dessa ögon, som alltid äro tindrande och glädjestrålände, och som då och då kunna slutas i den skälmaktiga blinkning, som man lär sig älska och värda.

Sam bevisar oriktigheten i påståendet att avståndet förlänar tjuskraft. På avstånd ser han ut som en vanlig, krullhårig sydlänning: av medellängd, inemot medelåldern och trevligt korpulent. Med andra ord: han är icke särskilt ovanlig. Om man för ett ögonblick bortser från hans predikningar, så finns det hos honom, då han står i predikstolen, intet magnetiskt fångslande, som kan egga ens nyfikenhet. Hans framställning är, ehuru övertygande, odramatisk och han slungar ut orden klart, som silverkuler från ett maskingevär. Men kom nära Sam, och man känner genast hans magnetiska personlighet! Hans lyckliga tro och tillfredsställelse genomtränger atmosfären, så att man tycker det vara onödigt för president Hoover att förklara depressionen officiellt avlyst.

Han är så gladlynt, att man kan känna sig frestad att taga sig friheter med hans tid och åskådning, om man inte är medveten om att han arbetar fjorton timmar om dygnet de flesta dagar, fastän han vanligen tar sig en ridtur ute på landet eller spelar ett parti tennis på Golgatabyggnadens tak för att få kroppsövning i staden.

Sam kallar alla i sin omgivning vid deras dopnamn — det hör till Golgatakyrkans sed — och alla kalla honom Sam, med ett enda undantag, en annan Frank, som är betjänt och allt i alla i Golgatabyggnaden. Frank är ledare för de arbetare, som äro biträden åt den övriga medarbetarestaben. Han är en lyckad produkt av Golgatakyrkans verksamhet, en irländare som förlorat mycket av sitt hår men ingenting av sin humor. Under fem dygn låg han medvetlös på en lönnkrog efter att ha rumlat och supit och nådde så slutet på alla sina resur-

ser. När han slutligen vaknade, föreslog krögaren, att han skulle söka sig till Golgatakyrkans missionssal. Golgatamissionen hämtade tillbaka Frank från villostigarna, och han är nu en ledare där. Frank iakttagit regelbundet sina stilla stunder på morgnarna, återför urspårade individer på kvällen och uppfyller en mångfald plikter i Golgatabyggnaden både dag och natt.

Frank är en av de lyckligaste män jag känner, och han är ett Golgata-under. Han avgudar nästan Sam Shoemaker, som är hans arbetsgivare, men av något skäl kan han icke förmå sig till att följa gruppens praxis att kalla envar vid förnamn. Han tilltalar sin chef med: »Mr Shoemaker».

Sam ger honom en uppsträckning: »Kalla mig inte mr Shoemaker, Frank. Kalla mig Sam!»

»Ja, mr Shoemaker», säger Frank artigt och obotligt olydigt.

Godlynt och vänlig som Sam är, utövar hans närvaro ett starkt inflytande. Han är en kraftfull personlighet, vilket antydes genom hans skarpt skurna käke. Det var denna käke som bildligt talat gick ur led, då Sam första gången sammanträffade med den verkliga Frank. Sam föddes på landet i Chesapeake, och då han en gång satt i den stora familjebänken i hemtraktens kyrka och åhörde berättelser om modiga människors liv, om våldsmän, som omdanats och pånyttfötts, vilka en evangelist, som arbetade bland de stränga bergsborna i den avlägsna Södern, hade att berätta, då avgav han en dag själv det löftet att bliva en vägrödjare för Kristus.

Efter att ha bedrivit studier vid ett välkänt universitet kom han senare till Europa under kriget, men han var säker om, att han icke lyckats på ett livsavgörande sätt påverka en enda man under hela sommaren.

Han reste till Kina, till det betydelsefulla verksamhetscentrum som där underhölls av hans universitet, och

där fick han ett starkt intryck av det underbara maskineriet, men blev nedslagen genom det magra resultatet, då det gällde att omdana människor. Alla medarbetarna försäkrade honom, att han utförde underbara ting, men han trodde dem icke, fastän skolan, biblioteket, studiekurserna och gymnastiksalen voro fyllda till trängsel med unga kineser.

Ungefär vid denna tid anlände Frank med sitt livfyllda lag, som invigt sig åt uppgiften att omdana människoliv. Man beskrev Frank för Sam såsom mannen, som utförde det som andra kristna arbetare talade om. Sam såg på Frank och tyckte illa om hans sällskap. Men man berättade oupphörligt för Sam om de förunderliga resultat som Frank vunnit under sin verksamhet bland människor. Sam började samtala med Frank, varvid han fann honom vara en person, som var värd att lära känna. En dag tog han Frank avsides och väckte det farliga förslaget, att Frank skulle närma sig en ung kines, som Sam var intresserad av, vilket gav Frank tillfälle att komma med sin vanliga replik:

»Varför gör ni det inte själv?»

Han tillade: »Och om ni inte har något att giva honom, vad är det då som är på tok?»

Sam blev inte bara stött, han blev rasande. Han gick sin väg, skummande av vrede. När han lugnat sig, fann han att Frank endast sagt sanningen.

Sam tänkte över detta samtal. Vad gagn gjorde han? Måste han fortsätta hela detta liv såsom en kraftlös arbetare, som ingenting hade att giva? Och så gick han tillbaka till den man som utmanat honom och klarlade saken. Han berättade för Frank både om sina frestelser och sina synder. När dessa nu en gång blevo tydligt framställda, var ställningen fullkomligt klar för honom. Han hade ingen överflödande kraft, ty det fanns icke något tillöpp, emedan synden avstängde honom från Gud. Sams försök att uppställa förståndssvårigheter hade icke mera inflytande på Frank än liknande försök av en lång rad av omdanade föregångare haft. Sam säger,

att detta kanske kunde te sig som en källa till svaghet för somliga, men faktum kvarstår, att Frank hade rätt.

Frank framställde en djärv fråga till Sam: Till vad gagn var han? Han var självisk nog att låta synden utesluta sig från den levande, medvetna gemenskapen med Gud och göra honom andligen ofruktbar. Utmaningen var överväldigande. Sam kände, att om han vågade språnget i hel överlåtelse, så skulle detta medföra ett helt annat liv för honom, än han hade tänkt sig. I stället för att hysa ett dekorativt och beskyddande intresse för religionen, såsom då en bildad ung man omfattar ett universitets sociala välfärdsprogram, skulle överlåtelsen betyda arbete på det egentliga missionsfältet överallt och under hela livet.

»Den natten», sade Sam efteråt, »reste sig mina synder framför mig såsom gravstenar. De måste alla rödjas ur vägen. Jag förstod, att detta var något som gällde min vilja mer än mitt förstånd. Jag frågade mig själv, om jag var villig, och sedan tänkte jag på, hur löjligt det var av mig att någonsin tänka på att resa min lilla dvärgvilja i strid mot Guds vilja.»

Frank hade vunnit Sam. Han överlämnade sig åt Gud utan att erfara någon förlust av energi, men väl en förnimmelse av ett stort lugn, emedan han hade vågat språnget över en skiljemur, som han under lång tid vägrat att överstiga. Då han den natten låg till sängs, hörde han en tydlig röst, som sade: *Jag har intet arbete att anförtro åt den som icke är helt min.*

»Dessa upplysande ord», säger Sam, »skilde sig från alla andra ord som jag någonsin hört. Och de uppenbarade för mig, vad jag tror vara religionens centralsanning».

Detta innebar i själva verket, att samma upptäckt som Frank gjort åratals tidigare, nämligen att Gud och Satan ha samma krav — hela hjärtat — den blev här på något övernaturligt sätt förnyad i Sams hjärta. Från den dagen blev Sam en av de män, som samlade sig kring Frank och som han beskriver såsom »de gladaste

jag känner — kamrater, som funnit något som är värt att äga. Vi träffas aldrig, utan att vi ha en härlig tid. Detta är långt ifrån den traditionella uppsluppenhet, som en del religiöst folk lägger i dagen: det är leendet hos män, som verkligen veta att det gives en väg till befrielse för världen och som göra sitt bästa för att visa den för andra».

Sams älsklingsvers i bibeln är följande: »Om någon vill göra Hans vilja, så skall han förstå, om denna lära är från Gud». De inom gruppen, som upplevat denna mäktiga omdaning, göra gällande att de tala icke vad de föreställa sig eller hoppas, utan vad de veta. De äga en samlad personlighet, som höjer sig över alla svårigheter, och de äga en underbar visshet.

Att Golgatakyrkans församling är på ett levande sätt intresserad för att hjälpa och omdana den enskilde kan man se uttryck för i människornas förunderligt hjärtliga sätt, då de träffas efter gudstjänsten nere vid kyrkans dörrar, där Sam och hans medhjälpare hälsa på envar, och där det är ett sådant utbyte av hälsningar i församlingen, som man sällan får bevittna annorstädes i denna tid av formväsande på gudstjänstens område.

Sams församling och medarbetare undervisas om att tillbakadragenhet ibland kan vara syndig, särskilt då andra människor äro i behov av andlig hjälp, vilket de oftast äro. Sam och hans medarbetare lära, att varje människa borde äga en levande erfarenhet, en högsta erfarenhet av Gud, vilket innebär, att vi skola få del av samma omvandling som efter pingsten sände ut apostlarna för att vända världen upp och ned.

Genom Sams ankomst till Golgatakyrkan blev denna snart den mest glädjepräglade och kanske också den andligaste församlingen i New York — en församling av allvarligt, lyckligt folk, som fått mening i sitt liv.

Det var av Frank, som lärt honom så mycket om levande kristendom, som Sam också lärde sig att aldrig anse det, att någon har sympati med läran såsom likvärdigt med en verklig erfarenhet av Kristus — eljes

en vanlig villfarelse hos många — samt att han skulle framhålla nödvändigheten av omdaning eller omvändelse och full överlåtelse, vilken för fram till den ställning, där man får mottaga ledning, samt nödvändigheten av att varje verkligt Guds barn bildar familj som ständigt förökas med hans egna, andliga barn. Från samma håll lärde han sig att avslöja det verkliga tillståndet i människohjärtana för att därmed hjälpa dem till frid och sinnesro och därmed till att utföra moraliska underverk hos andra. Sam undervisar sina medarbetare och sin församling om denna betydelsefulla konst genom sina predikningar, i gruppmötena och vid särskilda årligen återkommande konferenser, som blivit kända under namnet »livsskolan».

I början fann han det hela ganska svårt. En rik gammal dam, som med ogillande lyssnat till en predikan av Sam över ämnet: »Personligt själavinnande», traskade gången fram för att säga, att hon icke önskade höra något mera om omdanade människor; hon önskade få höra evangelium. Hon uttalade sitt misshag med denna »nya» lära, och förklarade, att det icke skulle lyckas någon att driva henne bort från hennes familjekyrka. En tid höll hon sig sedan borta, men därpå kom hon tillbaka med strålände ansikte, redobogen att praktisera den »nya» förkunnelsen. Hon hade talat om saken med en släkting som stod i predikogärningen, och han stod på Sams sida och förmådde henne att ändra åsikt. En berättelse som kan tjäna som exempel på huru oroande denna lära kan vara för dem som sitta säkra på Sion.

Körledarens älskvärda hustru, fru Bland, var en av de första att antaga den nya grundsatsen för kristen livsföring som förkunnades av kyrkoherden. Hon hade gjort motstånd under någon tid, men hennes mans motstånd räckte längre. Han protesterade energiskt mot »denna kyrkoarmé-historia». Det var att bliva överandlig och stöta bort alla deras vänner bland hedningarna. Men slutligen kapitulerade också han.

* * *

En söndagsafton strax efter min ankomst till New-York hörde jag körledaren (John Bland) från koret hålla ett anförande för församlingen, vilket kyrkoherden beskrev som den bästa predikan, som någonsin hållits i Golgatakyrkan. Han talade med anledning av sitt tjugufemårsjubileum som sångledare och talade fritt ur hjärtat. Han erinrade om den tid, då han först kom till församlingen, då ett av de närliggande hotellen kallades för »kyrkovärdshuset», emedan man så ofta såg kören sitta där och dricka. Sedan komma förvandlingarna i predikstolen, i församlingen och i kören.

»Min största ärelystnad», sade körledaren, »var att stå på höjden av yrkesskicklighet, och under mina strävanden ådagalade jag mycken avund och ofördragsamhet gent emot många musiker. Jag avundades dem, emedan de hade mycket mera pengar till förfogande att avlöna sina sångare med, och emedan de voro bättre avlönade än jag. Jag var ofördragsam emot dem och menade, att de undervisade i sång utan nödiga förutsättningar och studier. När min vän, den nuvarande kyrkoherden, kom till Golgatakyrkan, var jag fridlös och orolig. Då jag alltid varit kyrkan tillgiven på ett konservativt sätt, ansåg jag mig vara en god kristen. Genom hans liv och det sätt, på vilket han hjälpte människor fram till levande erfarenhet av Kristus, kom jag emellertid snart till insikt om, att min kristendom var mer eller mindre död. Jag var inte till hjälp för en enda själ med annat än min musik. När jag fick riktig klarhet över min svaghet, gick jag till min kyrkoherde och berättade för honom om mina många brister och synder. Jag fattade med Guds hjälp det beslutet, att min avund, min ofördragsamhet, min dryckenskap och mitt hasardspel skulle övervinnas; och alltsedan dess har jag haft frihet och lycka, och jag håller på att lära mig livets glädje.»

Jag har aldrig förr hört ett så anmärkningsvärt uttalande som detta från körledaren i en församlingskyrka. Men mången kyrkoherde skulle vilja instämma uti,

att hans egen körledare skulle vara till mycket större gagn, om han kunde medverka på detta sätt.

* * *

En kväll såg jag i Golgatakyrkan en för en episkopal-församling ovanlig syn. Golgataförsamlingen har en räddningsmission, som står under ledning av en märklig föreståndare vid namn Harry Hadley. Den kvällen hade Harry fört med sig ett par hundra män, som av missionen räddats från livet på New Yorks gator. I stället för predikan inbjödos dessa män att stå upp och från sin plats i bänken förtälja om vad gemenskapen med Kristus betytt för dem. Om man någonsin känt sig förnimma den Helige Andes närvaro i en kyrkogudstjänst, så var det vid denna utomordentliga aftongudstjänst.

Man satt inte och väntade. Den ene efter den andre stod upp från platser i de främre bänkarna och avlossade salvor av livsskildringar, gripande berättelser om splittrade hem, som återupbyggts, om dryckenskap, som botats, om seger över lasten, om kärlekens nyvunna herravälde i hjärtan och i hem, som förut varit i upplösning, söndrade och disharmoniska — berättelser, som kunde smälta hjärtat hos den mest självförförade, moderna farisé.

Vid slutet gavs inbjudan till andra att komma fram till altaret och inviga sitt liv åt Kristi tjänst, hans som är människornas återställare. Det förunderliga var att människorna kommo fram! Modigt gingo de fram till altaret, och knäböjande där invigde de sitt liv åt Gud som om man firat den heliga Nattvarden. Allt skedde i oförställd vörndnad.

En av de män, som omdanats genom denna mission, kallades för »Spindeln». Han hade avtjänat fängelsestraff upprepade gånger, men nu är han en ivrig livsömdanare och ett strålande helgon.

Jag använde en intressant afton till att genomforsa

kinesstaden och Bowery under hans välvilliga ledning. Han visade mig många kvarlevor från de gamla krogarnas tid, bl. a. ett hotell, som förr var känt under namnet »Blodämbaret», emedan dess kunder, innan de började gräla, brukade slå kanterna av sina glas, för att de skulle vara skarpare som vapen under slagsmålet.

I förbigående utpekade »Spindeln» för mig den begravningsentreprenör, som hade specialiserat sig på att begrava banditer kostnadsfritt.

* * *

Varje levande församlings historia är berättelsen om en oupplöslig kamp för att bevara sin andlighet. I Golgataförsamlingen har man icke ingått kompromiss.

Ingen har någonsin försökt att göra gällande, att djävulen aldrig vinner inträde i Golgataförsamlingen, men den gemensamma ansträngningen att hålla honom utanför tyckes pågå med den högsta intensitet, som mänskligt sett är möjlig. En och annan av dem som Sam vunnit ha stått fast under några år men sedan kommit i drift. Kristus fick göra samma upplevelse. Så fick även Paulus — »Demas har övergivit mig» —. De äro goda löpare på kort bana, men ovilliga att hålla ut hela loppet. Varför gå de sin väg?

»Synd!» — Det är det svar som man alltid får. En människa som avgjort vill bekämpa synden, får all möjlig hjälp i Golgatakyrkan. När hon villigt ger efter för syndens frestelser och önskar leva kvar i synden, finner hon att Golgatakyrkan är en särdeles obehaglig plats att komma till. Hon har kommit i orätt miljö.

»Hur länge dröjde det från den tid, då ni hade det där samtalet med Frank, och till dess ni började vinna resultat?» frågade jag Sam.

Han slog sig med eftertryck på knät. »Å kära ni, jag började med detsamma! Jag träffade Frank på lördagen, och min första kärve, den jag talade med Frank om,

kom på söndagseftermiddagen. Därefter hade jag att göra med en eller två personer nästan varje dag, och omdaningar inträffade ofta.»

Sam log vid minnet av vilken stor betydelse Frank och hans grupp hade fått för ledare inom utländska och kinesiska kretsar under denna framgångsrika tid.

»Ja, det var en stor tid i Kina», sade han.»Verkliga omvändelser ägde rum, emedan vi sökte att lyda Guds mer än människor, vilka hade gjort Guds bud om intet genom sina traditioners band. Vid den tiden läste jag William James: 'Den religiösa erfarenheten i dess skilda former', och jag såg, att det han talade om verkligen skedde i dessa kinesers liv, som omvände sig till kristendomen.»

»Vilket är det största misstag, som göres av självinnarna?» frågade jag Sam.

Golgatakyrkans kyrkoherde svarade med stort eftertryck: »Att de försumma att fångsla en människas fantasi, innan de söka påverka hennes vilja». Han upprepade samma sak med mera amerikansk kläm: »Lockbete är verksammare än logik. Jag är aldrig orolig för en människa, som visar sig intresserad och icke kan lämna oss, ehuru hon icke vittnar om sin avgörelse. Här är ett område, där somliga av den gamla tidens arbetare misslyckades. De började hamra in sin klokskap med knölpåkar och framlägga bevisen för sin teologi, innan de väckt intresse genom sin egen livstyp eller genom att berätta om dem som levde detta nya liv.»

»Kommer det någonsin en nutida Nikodemus och besöker er under natten?»

»Ja, det inträffar.»

* * *

Jag fick den tanken, att folk ibland drives bort i förgelsen över det utmanande krav, som gruppen uppställer. Jag frågade Sam därom. Han såg, att jag vänta-

de att få höra en historia om muskelstark kristendom i verksamhet, och han brast ut i högljutt skratt.

»Nej, jag kan inte erinra mig någon tråkig historia av det slaget», sade han. »Vi äro aldrig förargelseväckande. Dessutom förstår folk, att då vi tala om människors synder, så äro vi opersonliga på samma sätt som en läkare, som lägger sitt finger på en ömmande punkt.

Men vänta ett ögonblick! Jag har sett en man gå bort i vredesmod — mera rasande än jag var, då jag haft mitt första samtal med Frank. Det var en äldre man, som varit kapproddare. Han rodnade och bleknade om vartannat, när jag antydde hans svårighet, och han vägrade att stanna längre. Men tio dagar därefter kom han tillbaka och sade, att han var i en fruktansvärd knipa, medgav att min diagnos varit riktig och bad mig om hjälp.»

»Känner ni till någon, som kommit i nöd, under det han försökt att leva på tro och bön?»

Jag hade historien i minnet, som sir Philip Gibbs berättat mig, om barn som han sett dö av hunger i Ryssland, och missionärers berättelser om människor i Kina, som fallit döda till marken av samma orsak.

»Aldrig!» utropade Sam. »Vad jag har lagt märke till är, att Gud kommer precis i sista stund. Jag har sett honom pröva en människas tro ända in i sista minuten, och jag har känt mig frestad att le, då jag sett hur situationen uppklarades på ett ögonblick, just då den var som mest förtvivlad. Det har i sanning en underlig verkan på ens skrattmuskler att iakttaga, hur Gud verkar i tysthet och alltid har omsorg om oss, under det han leder oss.»

* * *

»Låt mig nu få höra det bästa råd, som Frank någonsin givit er.»

Det föreföll som om kyrkoherden haft svaret tillreds:

»Jag frågade en gång Frank, vilken bok jag borde

läsa för att förbereda en särskild arbetsuppgift. Han sade mig, att jag skulle förbereda mig själv, då jag själv var det stora problemet. Han menade helt enkelt, att jag måste lära att uppfostra mig själv och förvissa mig om, att allt var rätt och rent mellan mig, min nästa och min Gud.»

Detta är samma historia som envar har att berätta, som träffat samman med Frank, den man som icke tager något för givet, om någon, vare sig han är präst eller en förlorad son. Och den grad, i vilken Frank lyckats med vem det vara mände, kan man sluta sig till av hans anletes strålgans.

Sam har ett strålande anlete.

FEMTONDE KAPITLET.

Ledning i praktiken.

Har Oxfordgruppen rätt?

Är dess lära det som världen verkligen behöver?

Det tog mig mycket längre tid att komma till klarhet på den punkten än det tog mig att upptäcka, att rörelsen erbjöd material för aktuella tidningsartiklar.

Otvivelaktigt väcker Oxfordrörelsen mera intresse redan vid första beröringen med densamma än någon annan religiös verksamhet, som pågår i världen i dag. Nämn religion i ett sällskapsrum i allmänhet, och folk fryser till eller också börjar man tala om sina egna religiösa åsikter, vilka vanligen hålla sig på miltals avstånd från fädernas tro och liv. Men diskussionen tappar snart av, då den icke leder till någonting.

Men försök att göra Oxfordrörelsen till samtalsämne, börja berätta om förändringar, som ni fått erfara i ert eget liv genom att följa dessa principer, och man kan vara viss om att ni fångar folks uppmärksamhet. Även om man inte har något att berätta om egen erfarenhet, kan man finna åhörare, som äro redo att lyssna till gruppens grundsatser, om de klart framläggas.

En afton i New York blev jag inbjuden till middag på en lönnkrog. Det enda bord som icke var upptaget, stod mitt i salen, där det gick mycket lustigt till. Kyparne trängde sig förbi vårt bord nästan hela kvällen, under sina försök att expediera alla beställningar i den till trängsel fyllda restauranten. Placerade som vi voro inom låsta och reglade dörrar för polisraZZiornas skull och med flödande dryckesvaror, var det en konstlad frihet

och till och med vänlighet i atmosfären bland dessa muntert pratande och elegant klädda damer och deras kavaljerer, vilket man inte ofta finner på offentliga restauranter.

Vårt sällskap slog sig ned för att ha det trevligt, då någon av oss plötsligt förde Oxfordgruppen på tal. Han talade om hur grupprörelsen hade återvunnit något av kristendomens förlorade strålgans, lärt människor gemenskapens konst, att leva och arbeta tillsammans, dela sina erfarenheter och sina bekymmer och befrias från sin egen vånda genom absolut och uthållig ärlighet först mot sig själva och så mot sina medmänniskor. Han talade om en ny ande i deras dagliga liv och deras fulla överlåtelse av allting åt Gud, inberäknat pengar, bekymmer, synder och tidens användning. De till och med insågo att det kunde vara en skillnad på att arbeta för Gud och att lyda Gud, och därför frågade de Gud efter hans vilja och fingo svar. Han berättade upplevelser, som hos de andra återuppväckte känslan av andliga behov.

Våra kypare fortsatte först med sitt beskäftiga spring, sedan saktade de av, och slutligen försvunno de fullständigt. Ett sällskap vid bordet närmast oss steg upp och lämnade lokalen. Andra följde exemplet. Men samtalet vid vårt centralt placerade bord fortsatte muntert och rörde sig alltjämt om Oxfordgruppen och dess påståen, att kristendomen själv bevisar sin sanning för var och en som prövar den med helt hjärta i stället för med halva hjärtat.

Snart voro alla borden övergivna med undantag av vårt; lokalen utrymdes hastigt. Och vid detta lönnkrogens enda upptagna bord fortsatte man att diskutera Oxfordgruppen och ett återvändande till första århundradets kristendom. Och när sällskapet slutligen bröt upp, sist av alla, så uppvaktades det med en extra debitering per person, icke för att vi dröjt över stängningstiden på en lönnkrog, utan emedan vi *glömt rekvirera dryckesvaror*.

Sådant intresse framkallar Oxfordgruppen beständigt vid sitt första framträdande. När de som först blivit intresserade börja förstå, vad denna lära kommer att innebära för deras eget liv, om de ställa sig in under dess krav, då reser motståndet sig. Somliga hålla sig på avstånd på grund av dess krav på att vi böra bekänna felstegen för varandra, utan att inse sanningen av Loudon Hamiltons ord: »Det gives inte mycket som är så pinsamt som att arbeta i en grupp av människor, som icke känna varandra, sedan man vant sig vid att arbeta i en grupp, där man är förtrogen inbördes. Jag tror att denna verkliga gemenskap inom en grupp människor är vad som djupast saknas i våra dagar inom hela det kristna livsområdet.

Vi behöva återvinna Andens gemenskap. Det är inte tillräckligt, att lyckas ha fördrag med varandra. Vi måste lära hemligheten av att leva och arbeta tillsammans. Priset därför är absolut och konsekvent ärlighet, först mot oss själva, därefter mot andra. Vi måste vara villiga att dela med oss icke endast av vår tid, vårt hem och våra penningar, utan att taga av masken och dela med oss av våra moraliska och andliga strider. Det kan icke bli något varaktigt samarbete, såvida icke medlemmarna i ett lag känna varandra så vitt möjligt är. Vi måste lära oss att sammansvetsa kamratlaget i själva centrum, så att det inte blir några skiljemurar mellan oss, ej heller något förbehåll gent emot varandra, vilket icke helt och hållet blottas».

Under nära ett år var detta min största förargelsklippa, då det gällde att förstå Oxfordgruppen. Det fanns en tid, då jag haft för vana, att under samtal fritt uttala mina tankar om vad som helst och inför vem som helst. Efter en tid upptäckte jag, att detta återverkade ogynnsamt på mig själv. Då gick jag till den motsatta ytterligheten och blev mycket förbehållsam, dock med tillfälliga utbrott av pratsjuka rörande något som icke direkt kunde skada mig. Sedan genomgick jag en lång, lång period av bekymmer och spänning. Då jag icke in-

sett, att jag var i denna värld för ett syfte, som kanske icke direkt sammanföll med det jag ansåg vara till direkt gagn för mig, förargade det mig, att jag skulle gå under detta tryck, ett tryck som skulle minskats, om jag insett att livets mål icke är bekvämlighet utan karaktärsdaning, icke njutning utan fullkomning, att vi äro här för att fullkomnas för en plats i Guds fullkomliga rike.

Under denna tid hade jag ett samtal med en grupp-
ledare, som frågade om jag någonsin avlagt en fullständig bekännelse inför en annan människa. Det var något inom mig som genast reste sig emot denna fråga. Jag tyckte, att om han var ledd av Gud, som han gjorde anspråk på, så var detta den sista fråga han bort framställa till mig. Hade han icke läst Jobs historia, vilken, då han genomgick svårigheter, som han icke själv var skuld till, hade att kämpa med blinda, välmående vänner, som gjorde sitt allra värsta för att överbevisa honom om, hur klandervärd han var? Vidare var bikten emot min egen kyrkas praxis, såvida det icke gällde att bekänna inför Gud allena, och det hade jag gjort flera gånger. Jag insåg inte då tillfullo, att det icke var av nyfikenhet, som han var intresserad för mitt förflutna, utan till mitt eget bästa, emedan han visste, att man sällan får verklig frigörelse utan att bekänna inför en medkristen. Han gjorde gällande, att många hade rest skiljemurar mellan sig och Gud genom obenägenhet att delgiva andra sina svårigheter. Jag sade honom, att jag en gång genom andras resonering blivit ledd att tro, att dopet som vuxen var absolut nödvändigt. Men då jag genomgått den erfarenheten, kände jag, att jag inte var bättre efter dopet än förut. Då man samlar sin uppmärksamhet på en sida av den kristna läran, vare sig det gäller dopet eller nattvarden eller bekännelsen kommer det kristna livet ur jämvikt.

Jag hade redan berättat för Frank om en eller två beklagansvärda ting i mitt förflutna, vilka nu voro ur världen, emedan jag utbett mig och erhållit förlåtelse

för dem. Det var gott och väl. Jag kände mig inte bättre för att jag gjort detta, och jag kände mig icke uppmuntrad att gräva djupare i mitt förflutna i hopp om att komma i besittning av denna gäckande glans och frid som de så ivrigt åstundade. För övrigt hade jag redan erfarit något av den glädje de sade sig äga — ja, vid mer än ett tillfälle. Kanske hade jag blivit bevärdigad med ett större mått av Guds Ande än åtskilliga inom gruppen!

»Men vinner ni då människor?»

En sådan superlativ envishet hos Cleve Hicks! Nej, det gjorde jag inte. Jag visste, att det var genom deras frukt som sanna kristna kännas igen. Man tyckte förstås, att man låtit sitt ljus skina en smula ibland. Sakerligen var detta nog. Men här kom denna hänsynslösa fråga om själavinnande. Cleve sade, att först då han gått till en man, som han förnärligt — avsiktligt offrat tid för att göra detta besök — först då hade han vunnit en människa. Nåväl, det hade jag redan gjort. Men jag kunde fortfarande icke förstå, varför det skulle vara nödvändigt med fullständigt delgivande. Jag föredrog att vänta och modifiera regeln. Jag hade andra förbehåll.

Dessa förbehåll försvunno det ena efter det andra, men min obenägenhet för delgivande stod kvar. I stället för att avtaga, förökades den, ju mer jag reste tillsammans med arbetslaget. Men delgivningen pågick runt omkring mig. Det var en stor förändring från umgänget med folk, som alltid brukade skryta med sina bedrifter i affärer eller i journalistik eller i reklam eller i att överträffa andra med att berätta en god historia eller med extra annonser eller med femte hålet på golfbanan — eller med talande vitt och brett om de dåliga egenskaperna hos en gemensam vän, som så många goda sportmän med iver bruka.

Dessutom hade jag alltid den obehagliga förnimmel- sen, att jag ytterligare hade några saker i beredskap, som jag i nödfall kunde bekänna. Och därtill var jag

ständigt medveten om, att jag under senaste tiden icke ägt visshet i mitt religiösa liv, intet av den inre hänryckning, som den Helige Ande skänker. Det var dock en tid, långt innan jag sammanträffade med gruppen, då detta var en ofta återkommande erfarenhet, särskilt när förhållandena voro som allra svårast.

Dessa andliga upplevelser voro icke alltid varandra lika. Ibland kände man det som om en gyllene springkälla välde fram inom en. Innan det vita ljuset flammade upp, under det jag läste Johannes evangelium, hade jag plågats av en outhärdlig pina, som jag icke trodde att någon mänsklig glädje kunde utplåna. Efteråt förnam jag, huru denna gyllene springkälla utplånade all pina och gav en underbar visshet om den kristna sanningen. Det dröjde dock länge, innan jag kom till att se föreningslänken mellan denna ande-kroppsliga upplevelse — detta som tycktes vara ett Andens vittnesbörd — och de hemlighetsfulla ord, som Jesus sade till kvinnan vid brunnen: »Det vatten jag giver honom skall bliva i honom en källa, vars vatten springer upp med evigt liv.»

Vid andra tillfällen gav denna förnimmelse av en ljuvlig springkälla vika för en hemlighetsfull brand och glöd med lika stark hänryckning, vilken liksom markerade ett steg framåt på den kristna vägen och klargjorde dessa innerliga ord, som lörjungarna yttrade sedan de sett den uppståndne Kristus på vägen till Emmaus: »Voro icke våra hjärtan brinnande i oss, när han talade med oss på vägen och uttydde skrifterna för oss?»

En annan andlig erfarenhet som jag gjorde har jag icke sett beskriven i Skriften. Då och då var det som om man kände en fin guldtråd, fin som en spindelvävstråd, som var liksom spänd över ens kropp och vibrerade av en himmelsk melodi. Jag hade den förnimmelser, då jag redogjorde för gruppens grundsatser, medan jag satt i vardagsrummet hos den välkände, kanadensiske pastorn, dr Powell, en man med storslagen begåvning. Och en gång förr hade jag känt det på samma sätt, nämligen

då jag med åsidosättande av alla mina invändningar öppet delgav en vän i gruppen några av mitt livs ynkligaste nederlag. Medan jag alltså icke upplevat någon märkbar vederkvickelse genom dop eller nattvard, fick jag en nästan omedelbar förnyelse av känslan av den Helige Andes brännande och glödande närvaro, sedan jag öppet hade givit andra del i detta, trots att det alltjämt fanns mera att tala om och trots att jag fortfarande förde den försiktiga, skotska politiken att icke lägga alla mina synder på en bricka. Givetvis kunna icke alla ha samma erfarenhet, eftersom vi ju ha olika andlig våglängdsinställning, och de som tillhöra min typ tydligen behöva långt större uppmuntran än andra för att först och sist söka Guds rike.

Många erhålla Andens vittnesbörd vid konfirmationen, vid omvändelsen, vid mottagandet av den heliga Nattvarden, och några, som jag nu genom erfarenhet vet, erhålla det under det de delgiva andra sin erfarenhet.

»Den som hårdnackat vägrar att delgiva andra kommer aldrig att förstå. Men låt en sådan människa börja att delgiva andra, och hon kommer att upptäcka ett kamratskap, som med tvingande verklighet uppenbarar Kristi kraft . . . Det finns en hunger efter gemenskap med Gud och människor, och det finnas många som fått sin egen hunger stillad och även stillat andras på denna dubbelväg: Bekännelse och vittnesbörd.»

* * *

Jag hade nästan lika mycket besvär med grundsatsen om ledning. En eller två gånger iakttog jag, att den verkade tillfredsställande i praktiken; men under en tid gjorde jag föga eller inga framsteg med den. Att vara i en grupp av människor, som voro redo att slå sig ned i tid och otid och nedskrivna tankar, som komma för dem under det de bådo till Gud, var störande och satte mig

ofta i förlägenhet. En dag bjöd en medlem av gruppen mig på lunch, och senare meddelade han, att han blivit ledd till att skriva ut en check på tio pund för min räkning. Varpå han tog fram sin checkbok och ämnade lämna mig pengarna. Här var en man, som levde på tro och bön och öste ur samma källa för underhåll av hustru och två barn och nu erbjöd mig en del av överskottet!

Min vän fick sticka checken tillbaka i fickan igen. Var den ledning han fått riktig eller vilseledande? Svaret är, att denna inledning föranledde mig att uppenbara något som jag stod i större behov av än pengar, och som jag aldrig skulle ha sagt något om, i händelse han icke gjort detta. Det medförde en kedja av underbara konsekvenser, som ingen ände ha.

Innan jag sammanträffade med gruppen, gick jag en dag genom Whitehall, då jag plötsligt hörde något inom mig säga, att jag skulle sända pengar till två barn på Nya Zeeland. Jag lydde impulsen, och de behövliga medlen kommo fram sex veckor senare, omedelbart före deras moders död — vilken var änka och vilkens sjukdom jag icke kunde ha förutsett.

En annan upplevelse av upplysande ledning kom strax efter det jag mött Frank och medan hans iver att få sina vänner att arbeta för att bilda en andlig familj ännu stod som en uppfordran för mitt inre. Visste han inte, att kristendomen var ett allt för heligt ämne att tala om med alla och envar? Man kunde ju kasta pärlor för svin. Frank visste allt detta, men sade, att vi skulle bli va ledda i våra försök att omdana människoliv, men vi måste också komma ihåg, att ingenting, som kan bringa människor hjälp, är för heligt att användas.

Namnet på en man, som en gång varit framgångsfull inom sin bransch, hade kommit för mig ganska ofta under senaste tiden. Det förekom mig som om det här var ett utmärkt tillfälle att bringa hjälp i ett svårt fall. Jag beslöt att pröva Franks råd och söka upp denne man, fastän jag icke visste, var jag skulle kunna träffa honom. Sista gången vi träffades var i Lincoln Inn, icke

långt från High Holborn. Några månader tidigare hade jag träffat honom i en annan stadsdel. Alltså bad jag för honom, lyssnade efter ledning och väntade till hälften att få en lysande tanke av samma art som den som gavs mig i Oxford. Det ord som trängde sig på mig i det ögonblicket var »Temple», men det var inte mycket däri, som kastade ljus över problemet.

Då jag strövade Fleet Street framåt, stannade jag vid mynningen av Middle Temple Lane och undrade, om jag skulle få träffa den man jag hade i tankarna, men samtidigt var jag övertygad om, att det inte fanns någon rimlig utsikt att så där av en slump få se honom just då. Det var vid ett-tiden på eftermiddagen. Under en halv timme stod jag och såg londonborna gå fram och tillbaka inför mig, medan jag sade till mig själv: »Du dumskalle, hur kan du stå här mitt i London och vänta på att få träffa någon, som du inte överenskommit om sammanträffande med, som inte arbetar här och som du bara en enda gång i ditt liv sett på denna plats?»

Men så kommo tankar som styrkte mitt beslut. »Om det är någon mening med Franks tal om ledning och hans arbete med människor — och det har ju sett ut som om det varit det en gång tidigare — så är det säkerligen möjligt för Försynen att låta detta försök lyckas, eftersom jag ärligt försöker få reda på sanningen, samtidigt som jag vill försöka att hjälpa en, som sannolikt är i stort behov därav.»

Jag väntade i ytterligare tio minuter. Under normala förhållanden skulle jag ha strövat omkring i parken vid Lincoln Inn för att få motion eller gått någonstades för att intaga lunch, då jag för tillfället inte behövde gå tillbaka till redaktionen. Just då jag stod i begrepp att gå därifrån, kom det en plötslig glimt i min själ, avgjort upplysande, av samma art och åtföljd av samma känsla som i Oxford och helt annorlunda än mina vanliga, mänskliga tankar. Denna plötsliga, lysande tanke bringade ett budskap med befallande klarhet:

»Gå nu direkt tillbaka till din redaktionslokal!«

Men varför det? Jag varken önskade eller behövde gå tillbaka just då. Jag vände dock om och gick gatan framåt, och då jag svängde in på sidogatan som ledde till min redaktionslokal, *svängde mannen, som jag sökte, samtidigt med mig in på samma gata*. Sida vid sida gingo vi gatan framåt.

Jag blev överraskad och likväl inte riktigt överraskad. Jag kände det som om det helt enkelt måste inträffa. Det var, minst sagt, ett förbluffande sammanträffande. Då jag kände det rätt spännande, frågade jag min vän, om han sett efter mig eller tänkt på mig. Kanske telepati hade något att göra med vårt sammanträffande. Han svarade: »Nej». Han hade försökt att hålla en överenskommelse med en man om ett sammanträffande utanför The Temple — ordet som jag hade hört under ledningen — vid motsatta ingången i förhållande till den, där jag hade stått och väntat på honom. Jag hade mött honom förr på Fleet Street och vårt sammanträffande kan sålunda ha berott på en tillfällighet. Men det oaktat var det synnerligen märkligt, att jag mötte honom på en tid och en plats, som angivits för mig genom en upplysande tanke, medan jag prövade riktigheten av en ny teori.

Hade inte denna plötsliga glimt kommit, så skulle jag varit på något annat ställe och icke mött honom den dagen. Åter kände jag, att Franks »ledning» inte var alldeles i det blå.

Jag träffade samman med min vän flera gånger under nästkommande vecka, men jag fruktar att mina försök med avseende på honom måtte ha skett i enastående grad utan ledning, ty jag kunde icke iakttaga något bevis för någon större förvandling i hans liv. Sannolikt saknade han också bevis för en sådan förvandling i mitt eget liv.

Var detta ledning eller en tillfällighet? Frånsett den övertygelse den skänkte mig, kan jag inte upptäcka några välsignelsebringande resultat. Jag skildrade denna händelse för en av männen i gruppen, och han erinrade

mig om, att konsten att omdana människoliv icke självskrivet är en konst som kan praktiseras med samma fart, som då man söker skaffa nyheter för en tidning. För ett människolivs omdaning krävdes det oändligt med takt och tålmod, villighet att ställa sig på samma nivå som en annan människa, betrakta honom icke som en plikt, utan som ett kärlekens tillfälle; man måste vara redo att offra en timme, en dag, ett år, en livstid för hans frälsning, om man blir ledd därtill. Journalistens metod att rusa fram kan ha sin användning inom Guds rike och stundom giva tillfredsställande resultat, men icke alltid, och det var troligt att jag hade mera bråttom än Gud. Jag måste betrakta varje misslyckande såsom en möjlighet till seger; varje stöt jag fick måste utnyttjas såsom andlig jiu-jitsu. Varje slag, varje nederlag, varje olyckshändelse måste vara en lektion för nya framsteg. Liksom Kristus trädde in under världens vrede i Getsemane, måste vi vara beredda att mottaga allt som kommer i vår väg och leda kraften därav till gagn för Guds rike och vår egen fullkomning.

Efter denna erfarenhet blev ledningen bara något tillfälligt och planlöst för mig. Då och då försökte jag avskilja en bestämd tid på morgonen för att söka vägledning, och ibland kunde jag verkligen få klara föreställningar om vad jag borde göra. Men den ledande tanke, jag behövde, den nästa stora uppgiften att gripa fatt i, ville icke bli klar för mig genom systematiskt sökt ledning. Jag iakttog gruppen, då den lyssnade efter Guds ledning. Först tyckte jag att kvinnorna föreföllo mera mottagliga för klar ledning än männen; somliga av damerna, som länge varit med i gruppen, tycktes utföra nästan varje handling enligt grundsatsen om ledning. En afton i Golgataförsamlingen bad jag en dam, som

var där för första gången, att presentera sig själv för en annan dam, fru Lee Vrooman (maka till en av mina särskilt goda vänner i församlingen), vilken befann sig i andra ändan av salen; jag fortsatte själv med ett samtal på mitt håll. Hon kom över till fru Lee Vrooman medan denna stilla lyssnade efter särskild ledning rörande vad hon skulle göra. Denna förbindelse ledde till märkliga resultat. Men alltfört saknade jag själv särskild ledning. Det föreföll som om jag kommit in på ett sidospår.

Vid ett möte i Golgatakyrkan träffade jag dr Phillip Marshall Brown, professor i internationell rätt vid Princetons universitet. Jag påminde honom om att jag en gång hade stormat in i hans vagn, då han reste från Oxford, och delat hans vagnavdelning under resan till London.

Under påverkan av gruppens undervisning om försörjning hade han avlagt besök hos sin granne och bilagt en oenighet, som skilt dem åt under ett helt år. Men vad hade professorn haft för erfarenhet av ledning? Det ville jag gärna veta. Professorn är en imponerande gestalt både fysiskt och intellektuellt. Han har ett vackert huvud och en klar, skarp hjärna. Nej, sade han, han brukade icke få särskilt ljusbringande tankar, som skilde sig från andra tankar, men han var alldeles viss om, att han mottog tankar genom ledning. Han hade i själva verket vant sig vid att avskilja stilla stunder vid vilken tid som helst på dagen så väl som varje morgon. För endast ett par dagar sedan hade någon besökt honom för att få hjälp med ett problem, och de hade tillsammans lyssnat efter Guds ledning. Efteråt hade han genomläst de tankar han fått under denna avskilda halvtimme, och han var alldeles säker om att hans tankar hade blivit ledda.

Jag gick och väntade på särskild ledning med hänsyn till nästa stora steg. Men fortfarande uteblev den. Jag blev trilsk och en smula misstänksam inför hela teorien om ledning, och jag uttalade min kritik inför Cleve

Hicks. Cleve sade, att han förstod min synpunkt. När han första gången såg människor sitta och hålla »stilla stund», tänkte han att de blivit tokiga.

»Låt oss försöka få en stilla stund nu», sade den orubblige Cleve. Vi försökte. För min egen del blev det samma resultat som vanligt. Han läste för mig vad han fått såsom ledning och gav mig sitt papper. Han kommer att bli överraskad av att finna det i en bok »Endast för Syndare». Han hade skrivit följande:

»De gingo alltid rakt fram; vart Anden ville gå, dit gingo de, och när de gingo, behövde de icke vända sig. Hes. 1: 12.

Förtrösta på levande Gud och han skall giva dig, vad ditt hjärta önskar.

Gud leder oss till och med då det gäller att utvälja textord. Lita på honom i allt!

Säg till din mor, att du är ledsen över dina anmärkningar om . . . (Cleves mor dog strax därefter).

Förtro din väg åt Herren, och han vill leda din stig.

Tala till Ray Purdy om hans känsla av nederlag och av att förhållandena trassla till sig. Gud skall leda det. Tag dig tillvara för lättköpt optimism!

Tag ett College med storm!

Var mera ädelmodig mot dem som icke ha samma åsikter som du!

A. J:s framtid är i Guds händer, — det goda förloras snart, då man icke mättar mot det bästa.

Gå till botten med synden och det sätt, varpå Gud frigör oss från alla den ondes lockelser. Var vid gott mod. Jag har övervunnit världen. Bed att du icke måtte bli störd.

Beständig bön. Ett mycket djupare böneliv. En ny resa till Södern är riktig. Bed om pengar därtill.

Se dina synder i ögonen och nämn dem vid namn och överlåt dem åt Gud!

Kärleken kräver ingenting. Den är ett fritt svar på en omätlig kärlek som fyller alla behov.

A. J:s tid i Amerika kommer att brukas i rikt mått.

Lär att avlyfta bördorna från varandra! Låt Gud göra det! Där hjärtat är med, är det ingen ansträngning.»

Vad man än må tänka om detta exempel på »ledning», kan det knappast vara delade meningar om karaktären av den mans liv som skrev ned den.

Likväl hade jag fortfarande vissa tvivel rörande frågan om ledning och möjligheten av att släppa på ledningsströmmen när som helst. Kanske berodde detta på att jag ännu icke vunnit seger över alla de synder, som kommit mig på fall. Medan jag väntade, började jag bli vårdslös, och innan jag blivit medveten därom, hade jag glidit ett långt stycke bort från ledningens källa. Under känsla av samvetsagg, stark självkritik och verklig ånger bad jag åter om ledning, fastän jag inte kände mig så särdeles viss om att jag skulle få mera ledning, då det jag hittills erfarit därav varit så planlöst och otillfredsställande, och då mitt andliga liv befann sig på en så låg nivå.

Då kom plötsligt en glimt, som klargjorde för mig hur denna bok borde skrivas, följd av en annan glimt, som gav mig titeln. Det verkliga ändamålet med mitt besök i Amerika framstod nu med stor klarhet. »Det stämmer. Det ger en signal», var den tanke som fick röst, så snart jag började berätta för de andra vad jag hade i tankarna. Impulsen hade kommit icke som en stark, ljusbringande tanke eller ljudlös viskning i atmosfären, utan som ett plötsligt tryck på själen.

Och nu hade jag en dag på mig att fatta avgörandet, om vilken av de tre vägvisarna jag skulle följa. Mina undersökningar rörande Oxfordgruppen voro praktiskt taget avslutade, min historia var skriven. Jag hade frihet att återgå till materialismen igen. Skulle jag följa en vägvisare, som pekade nedåt Florida, eller en annan, som ledde till nya uppgifter i England, eller en tredje (och mest lockande) som pekade mot ett nyss på underbart sätt upplåtet arbetsfält mitt i New York? Till sist uppgav jag försöket att lösa problemet och kastade det för en dag tillbaka på gruppens princip om ledning.

»Rör det icke! Rör det icke! Rör det icke!»

Det lämnade icke rum för ovisshet, då dessa tre varningsrop surrade i mitt öra som en svärm av gräshoppor. De surrade högljutt och de varnade tydligt — varnade mig att icke komma med min hand vid ett företag, som skulle ha fört mig tillbaka till England under den närmaste tiden. Jag följde ledningen och anställde undersökningar rörande det erbjudande, jag stått i begrepp att antaga. Det fanns undervattenshinder på den farleden. Jag skulle alltså säga farväl till England för en tid. Nu stod valet mellan en skyskrapa i New York och vistelse i millionärernas paradiset vid Floridas kust. Dock gick ledningen ut på att lämna både Florida och New York bestämt ur räkningen.

Men hör nu, detta var ju meningslöst! Man kunde väl inte kasta allt överbord? För övrigt var nu detta sista dagen för ett val. Såvida icke bestämd ledning kom, så fick jag lov att handla utan den. Långsamt och eftertänksamt gick jag tillbaka till hotellet. Här mötte mig en övrraskning: ett iltelegram från London. Skulle jag vilja fara till Oxford med första snabbgående båt? Undertecknat: »Frank».

På nytt hade jag alltså fått ledning! Kanske just den ledning jag behövde. Det gav mig tillfälle att göra ytterligare undersökningar, som jag hade en oklar förnimmelse av såsom nödvändiga för att slutföra mitt studium av Oxfordgruppen.

* * *

En dyster sjöresa mitt i mars. På Browns hotell välkomnades jag tillbaka igen av Frank, som satt och samtalade med nykomlingar till gruppen, som kommit i beröring med den genom de artiklar jag skrivit under sommaren.

Bland dem var också »Sherry» Day, som jag kommit att betrakta som Franks skugga och tillbehör, som ibland följde omedelbart efter och ibland gick före och

beredde vägen för gruppdagar i något hörn av världen, där gruppen började sin verksamhet.

Pastor Sherwood Day är nu präst i presbyterianska kyrkan. Han var teologie studerande, då han först lärde känna Frank vid Hartfords Teologiska skola i Connecticut för många år sedan. Sedan dess har han åtföljt Frank på de flesta av dennes världsomfattande resor. Jag bad en gång Sam Shoemaker att för mig namngiva den mest utmärkte kristne inom gruppen.

Sam såg leende på mig.

»Om du menar den mest helgonlike, så måste svaret bliva: Sherry Day.»

Jag har sett Sherry Day fem gånger. Vid tre av dessa tillfällen stod han just i begrepp att stiga ombord på ett fartyg för att resa till England, Amerika eller annorstädes; vid fjärde och femte tillfällena var han ivrigt upptagen med att hjälpa någon, som var i behov av hjälp. Han är alltid redo att göra något för någon, hellre något nyttigt än något som väcker uppseende, ehuru han också är villig att resa till världens ändar på tro och bön.

»Ett sådant kamratskap vi ha!» brukar Sherry alltid säga.

Sherry vet instinktivt vad man skall göra med en kamratgrupp i varje vanskelig situation, emedan han är fullkomligt osjälvisk och överlåten åt Gud.

»Den pålitligaste man jag känner», säger Frank.

När Sherry första gången sammanträffade med Frank, hade han en daglig, hård strid för att behärska onda tankar. Ju hårdare han kämpade, desto mer dukade han under. Frank visade honom, att då fantasien och viljan ligga i strid, så är det fantasien som vinner seger; att fantasien därför måste samla sig hos Gud, hos det goda och kring uppgiften att hjälpa andra människor, så att de onda begärens ånga kan bliva kondenserad till ett lyckligt, nyttigt och tillfredsställt liv.

»I stället för att komma in i spänd kamp mot frestelsen», sade Sherry till mig, »finner jag mig nu för tiden

i den ställningen, att jag kan driva med djävulen. Det var icke ett konststycke, som jag lärde mig, utan den enkla sanningen, att när Kristus verkar i en helt överläten själ, sätter han honom i stånd att övervinna sin egen svaghet, under det han hjälper andra, som också kämpa med frestelser.»

Sherry anser, att Frank alltid går förbi honom i sin utveckling, ty han är den självskrivne ledaren. Men Sherry har en underbar förmåga att förklara de grundsatser som Frank formulerar. Han förklarade för mig, hur delgivandets grundsats kom att intaga en så framskjuten plats i gruppens lära.

»Ett av våra lag var på resa i Kina, och därvid funno vi, att två av oss ibland kunde komma tillsammans och i hemlighet ge luft åt sådant som vi ogillade hos någon av de andra. (Det är ett faktum, att det finns kristna som icke kunna samarbeta.) För att bli kvitt allt sådant beslöto vi, att vi skulle delgiva den person det gällde, vad vi ogillade hos honom, i stället för att tala om det för en tredje person. Så började vi icke endast delgiva varandra våra egna fel, närhelst de stucko upp huvudet, utan vi sökte också ledning för att få slut på våra tvister och sammansvetsa laget i en ideal gemenskap. Fastän Frank hade utformat alla gruppens grundsatser, innan han lämnade 'Den Gode Herdens församling', behövdes det dock sådana kriser som dessa för att omsätta dem i gemensam handling. Och de ha fungerat utmärkt.»

Sherry säger att tio år tillsammans med Frank ha gjort det möjligt att ersätta hans gamla, splittrade vilja med en ny och samlad livsföring, som skänkt honom mycket mera glädje än han trott vara möjligt att få erfara. En av hans typiska böner lyder så: »Låt mig arbeta mig trött i förbön och tjänande, icke i försvarskamp».

Han har varit med eller i närheten av Frank i alla delar av världen, då människor genomgått den stora förändringen från jagliv till Gud. »Det måste vara tu-

sentals som vunnits på detta sätt», säger han. »Naturligtvis kunna somliga av dessa få andlig kolik, som Frank kallar det, och glida bort för en tid, kanske för att återvända, när de känna sig bättre — alldeles som ett barn kan göra. Det är ett svårt och tålmodskrävande arbete att omdana människor och hålla dem omdanade. Jag har sett Frank skaka av smärta under detta arbete. Få människor inse, hur allvarlig och svår denna uppgift är att frambringa apostlar, vilket var Jesu livsverk. Få äro de som födas utan kamp och mycken ångest. Det kommer alltid att finnas en Petrus, som först förnekar, och en Jakob och Johannes, som vilja sitta på de bästa platserna till höger och vänster om Mästaren i Guds rike; och en Judas, som kommer med endast för att förråda».

Medan Sherry Day var teologie studerande i Hartford, gick han en dag tillsammans med Frank Storgatan framåt, då de mötte två druckna män.

»Du tar hand om den ene, så tar jag hand om den andre», sade Frank, som grep sin man i kragen för att följa honom hem.

Sherry var oförberedd och ovillig för den uppgiften. Han ansåg, att den bästa kuren för en drucken var aspirin eller kaffe, en kall dusch och så i säng.

»Jag såg Frank göra vad jag kände, att jag icke kunde göra», sade han mig. »Han förde hem sin man, och dagen därpå, då han stod mitt i ett möte, fick Frank en av sina oemotståndliga impulser att gå ut på gatan, där han återigen stötte på sin druckne man, som nu var fullständigt nykter. Frank har den vanan att låta sig ledas till att dyka upp oväntat, just då han behöves. Han förde mannen in på den rätta vägen den dagen, och samtidigt visade han mig, hur svag jag var, då det gällde min egen uppgift. Jag kände mig som en ung man, som studerar medicin, men icke är i stånd att bringa den ringaste hjälp i ett olycksfall. Frank förklarade för mig, att det var emedan min kristendom icke var omsatt i handling, som jag kände mig så hjälplös i en sådan situa-

tion. Om jag verkligen hade kärlek till människorna, så skulle jag befinnas villig att delgiva dem mina frestelser, mina hemliga tankar, ställa mig på deras ståndpunkt och arbeta med dem och för dem. Han sade att varje människa kunde pröva verkligheten av sin kristendom genom att undersöka om hon var redo att bringa offer för andra. Han gav mig mycket snart tillfälle att anställa detta prov, och jag fann, att jag inte var villig att resa till Kina, då han inbjöd mig att resa dit i sitt sällskap. Sanningen var den, att jag skyggade tillbaka för Franks alltför kraftiga metoder, emedan jag föredrog att leva ett själviskt liv. Jag ville absolut inte komma in i andras liv, ty jag visste, att detta skulle innebära att vara ute i de kalla vindarna, bland de vilsekomna — hårt arbete och mycket lidande.»

»Men ni reste dock?»

»Ja.»

»Och det blev resultat därav?»

»Ja. Det första avgörande samtal jag hade var med en man, bunden i samma band som jag nu blivit löst ifrån. Alltså delade jag min upplevelse med honom. Som ett resultat därav fanns det nu två män, som kunde hjälpa till med att omdana syndare, där det förut blott var en.»

»Och vem är den svåraste person, ni någonsin försökt att omdana?»

Sherrys tankar vandrade tillbaka utefter hela ledet av omdanade människor, som Frank och han själv mött på vägen, och därefter sade han: »Den svåraste människan är den, som är så inkapslad i sina synder, att hon förlorat sinnet för att kunna låta sig överbevisas om synd.»

Det blev sent innan Sherry och jag talat ut med varandra, och han drog sig tillbaka för att gå till sängs. Nästa morgon var han uppe i dagningen och gav sig på nytt åstad med en oceanångare till en plats, dit Gud ledde honom — en serie gruppdagar i Briarcliff Lodge vid Hudsonfloden.

SEXTONDE KAPITLET.

Ett idealhem.

En järnvägsresa med Frank till Oxford är fullkomligt lika uppmuntrande som varje annan erfarenhet med denne livfulle personlighet.

Tillbringa en vecka med honom i Oxford, medan han hjälper till att leda Ken Twitchells idealhem, »Guds hus», som Frank kallar det. Detta hem har under åtskilliga år uppehållits med tro och bön. Fastän det nog varit många dagar, då framtiden ej var klar, men motsågs i tillitsfull tro som en novemberdimma. Men hemmet går vidare i tro. Pengar komma in, precis tillräckligt för att hålla det igång. Och alltid är där en ström av besökande gäster, som bliva mottagna som om det fanns regelbunden inkomst eller ett välfyllt bankkonto till stöd för det hela.

När Frank kommer in, tyckes han föra med sig en fläkt av Anden. Han är som ett andligt kvicksilver var-enda en av veckans sju dagar. Ropen, lynnesutbrotten, förtrytelsen, de stora laterna, fåfängan, den överdrivna kritiklusten och det överdrivna berömmet — alla dessa diktatorskapets följesvenner saknas, då Frank arbetar —han får sitt arbete utfört lite snabbare och ibland en hel del bättre utan dessa svagheter, som man så ofta finner hos de stora, som icke böjt sig för Gud.

Endast därigenom att han omgiver sig med män och kvinnor, som leva samma slags liv, kan så mycket arbete utföras på så kort tid. Varje post bringar brev från alla jordens ändar. Man kunde nästan tro, att Grupphemmet i Oxford är centrum för en internationell, kristlig korrespondenskurs — utan avgifter. Meddelanden om

mycket av världens nöd och bekymmer strömma in genom brevlådan och behandlas plikttroget i korta, lättlästa svar, konfidentiella och uppmuntrande. Icke svar som äro tyngda av ljumma om än goda råd, utan kraftens budskap, som kunna inspirera mottagaren till handling på något ömsesidigt välgörande sätt.

Franks sekreterare äro alla gruppleddare; han anser att det måste vara på det sättet med hänsyn till hans arbetes högligen konfidentiella natur samt med hänsyn till nödvändigheten att förbereda andra att fortsätta, då han gått bort. Det går också bättre på detta sätt, ty det är icke givet att han säger det slutgiltiga ordet, då han lyssnat till de olika meningarna. Under hela dagen hemställer han vid olika tillfällen till gruppen att under stilla stunder söka ledning rörande viktiga saker. Om man är oviss, håller man en ny stilla stund, och den leder undantagslöst till enighet.

Teoretiskt sett borde det ju genast bli samstämmighet, om denna ledning verkligen är den Helige Andes verk. Men av lätt förstådda skäl kan detta icke alltid vara fallet. Man måste tänka sig ledningen, icke såsom något mekaniskt, utan såsom något som blir klart genom tänkande, bevisföring och upplysande tankar. Gud talar till oss på alla vår mänskliga uppfattningsförmågas skilda vägar. Ingen människa och ingen grupp av människor är ofelbar, men en grupp av människor, där var och en personligen söker Guds vilja och alla äro innerligt förenade, har stor utsikt att erhålla den klaraste, mest sammanhängande ledning. Ofta uppenbarar Gud endast ett steg i sänder. Ibland måste vi gå vidare och göra det som synes sannolikt riktigt i stället för att handla på grund av visshet. Ledning vilar ytterst på trons grundval, och om vi handla uppriktigt enligt det ljus Gud giver oss, lämnar han oss aldrig i sticket, säger gruppen. »Allt samverkar till det bästa för dem som älska Gud», är det samlande mottot.

* * *

Det är ett ständigt kommande och gående i gruppens hus. Jag satt och skrev i mitt rum, då en högväxt, blåögd yngling från Sydafrika, nyinskriven vid Cambridge, kom in som en frisk fläkt. Denne unge man började berätta för mig om sina erfarenheter tillsammans med grupperna i sitt hemland. Hans äldre broder hade kommit hem en kväll och sökt övertala sina föräldrar att resa ned till Muizenburg för att se vad ett gruppmöte var för något.

»Jag hade inte den avlägsnaste aning om vad det gällde», sade den unge studenten, under det han sträckte ut sig framför brasan i mitt rum. »Jag visste inte ens att det skulle bli ett religiöst möte. Jag reste ned endast för att se vad som stod på. Jag var gymnasist och naturligtvis intresserad av vad min storebror hade för sig. Gruppens medlemmar föreföllo att vara ganska lyckliga människor, och de hälsade mig välkommen på ett sätt, som jag tyckte var riktigt hyggligt för att vara av studenter. Och så stannade jag till deras möte, och då började de tala om något, som jag kände var riktigt, och som jag verkligen behövde. Hittills hade jag tyckt att religion var något ganska tråkigt, men gruppen tycktes ha ett nytt sätt att se på tingen, och det var inte sjukligt, men mycket personligt. Men jag var inte riktigt beredd på detta eller på vad som skulle följa därefter.

Efter det flera hade berättat sina erfarenheter, såg jag till min förvåning min äldre broder stiga upp och börja berätta sin historia. Att höra en, som alltid hade kommenderat sina syskon, stå upp på ett offentligt möte och så öppet tala om den förändring, som ägt rum i hans liv, det kom mina knän att skaka. Jag kände, att det betydde att jag fick lov att göra detsamma, om jag inte aktade mig noga.

Näväl, jag glömde att akta mig. Ty jag talade efter mötet med en ung man, som såg lycklig ut, och han sade mig, att Kristus var medelpunkten i hans liv. Ingen hade talat till mig på detta sätt förr. Det fick mig till att tänka. Jag kunde se, att han var fullkomligt lycklig.

Därpå hade jag en pratstund med min bror och diskuterade ganska öppenlydligt en del av det i mitt liv, som jag inte förr velat diskutera. Det hjälpte mig väldigt. Och så talade jag med Cleve Hicks, och medan vi voro tillsammans, överlämnade jag mig åt Gud. Därmed kom en ny kraft till mig, ledsagad av stor frid och glädje, och ändå var det inte någon känslsamhet däri.

»Vad sade edra föräldrar?» frågade jag. Jag visste, att studentens fader var en framstående kronjurist i Kapstaden.

»Åh, de tycktes vara särdeles tilltalade av det. Särskilt pappa. Vi reste hem allihop, och min äldre bror och jag hade stilla stunder tillsammans och deltog också i skolgruppens möte i katedralskolan, där viingo båda två. Sedan blev min yngre bror intresserad och därefter min yngre syster — alla fyra alltså. Det medförde en stor förändring hemma. Det förekom mycket mindre slitningar än förr, vilket så förvånade min far, att han också beslöt sig för att komma med. Det som orsakade den största förundran hos honom var att han fick se oss alla fyra rusa åstad för att hämta hans glasögon, då han frågade efter dem — i stället för att han förr måste bedja om det flera gånger, emedan den ene överlät åt den andre att utföra ärendet. Alltså höllo vi fyra barn och far de stilla stunderna tillsammans i samma hus. Far är mycket ivrig. När bilen en dag inte kommit i tid för att hämta honom vid stationen använde han väntetiden till att vittna för en stationskarl.»

»Vilka andra förändringar skedde i ert hem?»

Studenten tänkte på sitt trevliga sydafrikanska hem, tusentals kilometer avlägset, och kände nog en smula hemlängtan.

»Det skapade ett nytt förhållande mellan oss alla, naturligtvis! Vi funno, att de flesta av oss fingo lov att rensa ut en hel del självskhet, som vi hade givit näring åt. Det gjorde livet så mycket lyckligare för oss alla. Vi hade gruppmöten varje söndag, och de kamrater, som då kommo med, hålla fortfarande fästet.»

Ryktet om att denne unge mans fader hade slutit sig till Oxfordgruppen utbreddes sig hastigt bland Sydafrikas jurister. När han en dag höll ett anförande i Högsta Domstolen i Kapstaden använde han uttrycket: »Om jag skall vara fullkomligt uppriktig, herr domare . . .», varvid domaren skämtsamt inkastade: »Hör nu, herr B, vi ha ingen Oxfordgrupp här!»

Pastorn vid Downing College, Cambridge, Nick Wade, kom också på besök i gruppens hus den dagen. Han hade plötsligt kallats från Cornwall för att omlägga planerna för ett gruppmöte i april i hans universitetsstad — ett gruppmöte som han ledde storartat. Han var en högre, slank sportmannagestalt med klara, ljusblå ögon och hade en gång vunnit utmärkelse såsom kapten för roddlaget vid Wadham. Pastor Nick Wade lade inbjudningarna till det förestående gruppmötet på mitt bord, sträckte ut sina långa ben framför min spis och började fundera. Han hade minnen från sina första sammanträffanden med Frank, vilka daterade sig så långt tillbaka som till 1922, då han tog del i ett gruppmöte för Oxfordstudenter i Keswick. »En kväll kom Frank in för att äta kvällsmat och hålla aftonbön med oss. Efter måltiden sutto vi tjugu i en krets för att höra på honom, två av oss kommo senare med i gruppen, nämligen pastor Howard Rose och jag.»

»Berätta den där historien om Rose, Rose, Rose och Wade, Wade, Wade», hade Frank sagt, då jag blev presenterad för pastor Wade.

Nick Wade (ett utmärkt namn för hjälten i en missroman) berättade mig historien.

»Jag hade setat och hört på Franks berättelser om omdanade liv — typiska Frank-historier», sade han» och dagen därpå vaknade jag med ganska uppstudsiga känslor. Jag kände, att det var något i kristendomen och att jag ännu inte fått fatt på det, och att Frank kanske kunde förklara saken för mig. Jag gick ut och kom, underligt nog, in i en återvändsgränd, som löpte parallell med den gata som jag ämnade gå. Hur det

egentligen gick till kan jag inte komma ihåg. Just då kom Frank ut ur ett hus och ropade på mig. Det verkade ganska underligt, då han sade, att han var på väg för att söka upp mig, ty jag hade ju omedvetet gått fel väg och därmed sprungit rätt i armarna på honom. Jag sade honom detta, varpå Frank öppnade sin anteckningsbok och visade mig vad han skrivit:

'Wade, Wade, Wade; Rose, Rose, Rose'.

'Varför skrev ni det där?' sade jag.

Frank svarade att han under sin stilla stund på morgonen hade hört två namn — »Wade och Rose».

»Detta», sade pastorn, »var första gången jag riktigt förstod, att en vanlig människa kunde vara i nära beröring med Gud. Därpå hade vi ett innehållsrikt samtal, som för mig öppnade en helt ny utsikt över praktiska problem och möjligheter, som förut endast haft teoretiskt och teologiskt intresse. Ganska litet skedde omedelbart men snart fick jag en ny förståelse för Kristi uppfostran att leva så nära honom, att han kunde leda och behärska mitt liv hela tiden och använda mig i förhållande till andras liv. Några år senare reste jag jorden runt tillsammans med Frank och ett litet sällskap, vari befunno sig Loudon Hamilton, Sherry Day och Sam Shoemaker, och fick då se ett tvärsnitt genom livet i olika delar av Östern. Vi umgingos med missionärer och med folk, som icke hade någon användning för missionärer. Den fostran jag fick i det sällskapet och mina erfarenheter under detta år tillsammans med Frank i utlandet samt den inblick jag fick i den nutida världens behov av Kristus ledde mig till beslutet att förbereda mig för att mottaga prästvigning. Detta år tillsammans med Frank var förunderligt. Överallt nedbrötos avskrankningar i mitt liv, som förut hade varit uppdelat i avdelningar och fack, och jag fick lära mig, hur man skulle bli villig att göra vadhelst Guds Ande ville ha utfört och på det sätt han önskade. Jag fann, att Frank tänker på allting och alltid med det syftet att vidga Guds rikets gränser. En helt och hållet ny livsföring blev

möjlig genom grundsatsen om ledning. Jag fann, att om man är redo att betala vad det kostar, får man verkligen en kraft, som både uppenbarar vad som är på tok och under alla förhållanden skänker läkedom åt ens eget liv och åt andras.

Mer och mer har jag kommit till att förstå, huru allting samlar sig i en erfarenhet av Jesus Kristus, så verklig, så levande, så väldig att den behärskar hela livet. Det är ett kraftförhållande, som utlöses i kraft. Sedan dess har jag oupphörligt iakttagit, att människor, även de till namnet kristna, undanhålla så många områden av sitt liv från Kristi herravälde, att de leva ett i olika avdelningar splittrat liv. Min beröring med Frank förde mig upp på ett högre plan, där ingenting var världsligt eller religiöst, utan *allt* var andligt och verkligt. Detta liv fångar en mer och mer. Jag kallades helt plötsligt upp hit från Cornwall, och jag hade ingen önskan att resa. Men här är jag. Jag vet, att det enda rätta är att göra vad Gud säger, att jag skall göra.»

Nick Wade är omtyckt som skolpräst. Han är ovärderlig som värd vid de stora gruppdagarna; att han har förnimmelse av Guds ledning och kraft i de små, dagliga vardagssysslorna kan en halvblind se, om han lägger märke till hans allvarliga ansikte och strålande framträdande. Att intaga lunch med prästen vid Downing College betyder icke att man sitter och pratar om alldagliga ting, utan det blir ett förtroligt samtal om människolivets djupaste behov, dessa behov som en engelsk gentleman är så skicklig i att dölja för sina närmaste vänner.

Senare fick jag en språkstund med pastor Howard Rose, som är typen för en djärv och frimodig fältpräst. Det är väl värt att göra en avstickare till hans nuvarande pastorat på Croydon Road, Penge, för att få sammanträffa med honom eller höra honom predika i Kristuskyrkan, som ligger på samma lätt tillgängliga huvudgata.

Howard Rose är en slank, ganska högre, senig, idrottsligt tränad gestalt, i stånd att arbeta ensam utan

adjunkt ibland ända till tjugu timmar om dagen. Han har hög välvd panna och rödligt ansikte och förenar ett utomordentligt glatt sinnelag med fullständig självbehärskning, vilket gör det lätt att skänka honom sitt förtroende.

Det var Howards erfarenheter under kriget, som förmodde honom att övergiva affärlivet och inträda i en förkunnares uppgifter. Vid ett tillfälle fick han mottaga en särskild ledning, som räddade både honom själv och hela hans kompani.

Howard förde sitt kompani tillbaka från de främsta skyttegravarna över en farofylld terräng under ett regn av granater, då han nalkades en plats, där vägen delade sig. Båda vägarna ledde till förläggningarna, men den som gick till höger erbjöd bättre marschväg och låg längre bort från fiendens kanoner och var från alla synpunkter tydligen att föredraga.

Howard var tveksam i valet mellan de båda vägarna — han visste på den tiden ingenting om grupprörelsen — och bad Gud om ledning under förtröstan på att genast få svar. Svaret kom som en klar blix:

»Tag den vänstra!»

Fanjunkaren blev häpen över att se befälhavaren ta den värsta vägen och protesterade. Soldaterna började också att knorra, men följde dock med. Alla voro övertygade om att kaptenen hade gjort ett misstag, ty fiendens granater föllo nu ned närmare än förut. Plötsligt kom det ett nytt bombardemang av granater, och då blev den andra vägen på höger hand fullständigt söndersprängd på den punkt, där de just då skulle marscherat, om de valt den vägen.

Då soldaterna sågo detta, förändrades deras känslor ögonblickligen, vilket uppenbarades, då Howard senare avtackade dem. Han sade då, att han tyckte, att de borde få veta verkliga skälet, varför han marscherat till vänster i stället för till höger i strid mot allas omdöme, inberäknat hans eget. Tio av hans kompani (däribland några underofficerare) ville efteråt veta mera om kristen-

domen, och då de menade, att de kunde få det genom konfirmation, hänvände de sig till regementspastorn därom. Howard berättar följande:

»Regementspastorn var en av de allra bästa och hade redan erhållit militärkorset och utmärkelsetecken för framstående tapperhet. Då han visste min ställning, föreslog han mig, att jag skulle förbereda mina egna män för konfirmationen. Först studsade jag och sade, att jag icke var präst utan soldat. 'Det är riktigt', sade han, 'men ni är också en Jesu Kristi soldat! Säg dem helt enkelt vad han betyder för er'. Följaktligen började jag min konfirmationsundervisning vid första tillfälle, då bataljonen hade vilotid. Klassen omfattade en sergeant, en vicekorporal och åtta meniga. Vi samlades ett dussin gånger och de tal jag då höll ha sedan legat till grund för mina konfirmationstal såsom ordinerad präst. De måste vara praktiska och verklighetspräglade för att passa för omständigheterna och människens behov under aktiv tjänstgöring, och därför fingo de kanske ett bättre mottagande än den undervisning, jag själv hade mottagit som pojke. Mina kandidater blevo vederbörligen konfirmerade av biskop Gwynne, som var biträde åt fältbiskopen och numera är mycket intresserad för grupperna. Och det föreföll som om det åstadkommit en verklig förändring icke endast för dem själva utan för hela bataljonen.»

Dessa tilldragelser och otaliga samtal med officerarna och manskapet ledde slutligen Howard in i predikogårningen.

Det var strax efter min prästvigning», säger han, »som jag mötte Frank för första gången, och jag fick ett starkt intryck icke endast av det liv han levde, utan ock av hans starka framhävande av behovet av stillhet, som icke störes av jäkt, under den tidiga morgonstunden. Två gånger besökte Frank mig i mitt pastorat i Sussex, och varje gång erfor jag ett mäktigt inflytande över mitt liv. Efter andra besöket beslöt jag, att vad det än komme att kosta, så skulle jag avskilja en stilla tid från det

dagliga jaktet. Förändringen i min arbetsförmåga var ögonblicklig, och kort därefter kallades jag till Oxford såsom studenternas självavårdare. Här var det, som jag upptäckte, att då det gäller arbete bland studenter, det icke finns något bättre sätt att gå till väga än det som grupprörelsen anbefaller.

Under mina sex år i Oxford kommo mer än tusen studenter, både manliga och kvinnliga, och sökte upp mig för att få personliga samtal. Många av dessa hade djupa behov, som jag visste, att jag icke kunnat hjälpa dem med, om jag icke fått mina egna behov fyllda genom Franks eller någon annans förmedling. Varje termin besökte flera hundra studenter vårt hem. Det blev medelpunkten för gruppens verksamhet i Oxford, och 1928 hade jag förmånen att leda det första laget på resan till Sydafrika. Från den tiden har jag varit fullständigt ett med grupprörelsen.»

Howard fick se sin åhörarskara tredubblad under sitt första halvår som pastor.

* *
* *

Här i gruppens hus träffade jag på nytt en dam, som gjort mycket för Golgatakyrkan och grupprörelsen i Amerika och Europa. Olive Jones har silvervitt hår, en klar hjärna, starkt sinne för humor, ett drag av känslighet, en utomordentlig vacker röst och ett hjärta av guld. Och dock har hon varit en sträng pedagog och har såsom sådan förestått särskilda statsskolor i New York, där hon gjort mera för pojkar med förbrytaranlag än någon annan i Amerika. Vid en viss tidpunkt var hon medlem av ungefär femtiosju offentliga organisationer och valdes till ordförande för nationella bildningsförbundet i Amerika. Hon betraktas i hela landet som auktoritet på detta område.

En lördagseftermiddag körde jag Olive från Oxford till Pangbourne — en pittoresk tur utefter floden fram

till en förfallen vattenkvarn (återstoden av en gångens tids härlighet) och därifrån till Reading. Ken hade för färden lånat mig sin gamla, under femtio tusen kilometers färd slitna Morris-bil. Den gick utmärkt, men motorn hade en benägenhet att stanna, när vagnen stannade för trafikens skull, vilket förargade alla utom Olive. Till och med när jag vände åt fel håll och bilen stannade samtidigt med motorn alldeles vid randen av floden, satt Olive lugnt stilla och såg på, utan att fästa sig vid den olycka som lätt hade kunnat inträffa.

Äventyr och missöden voro vi med om, men den gamla Morrisbilen höll ut. Jag hade ett öga på vägen och ett öga på Thames; med ett öra lyssnade jag på motorn och med det andra på den märkliga berättelse, som Olive hade att förtälja. Hon hade en gång varit medlem i en kristen församling men hade för länge sedan övergivit sin tro på religion, bibeln och Gud. Sin tro på ett liv efter döden hade hon dock kvar. Hennes mor hade blivit förlamad och strax före sin död ropade hon oupphörligt Olives namn, ehuru hon aldrig var i stånd att göra sig förstådd. Då modern höll på att dö, lyfte hon plötsligt sina förlamade armar och ett saligt uttryck lade sig över hennes ansikte, vilket övertygade Olive att hon såg glimtar av den tillkommande världen. Olive undrade mycket över vad det var som hennes döende moder önskat säga henne. På den tiden hade Olive den pedagogiska teorin, att det blott gällde att giva barnen undervisning i etik, grundlägga goda vanor och fostra dem med direkt hänsyn till deras kommande livsgärning samt bruka läkekonsten och social hjälpverksamhet såsom hjälpmedel. Hon trodde att om en människa blev upplyst om vad som var rätt, så skulle hon göra det, förutsatt att icke ekonomiskt tryck hindrade henne. Hennes arbete blomstrade, men hon var otillfredsställd. En undersökning av hennes pojkers senare liv visade, att sjuttionio procent av dem levde som nyttiga aktningvärda människor — vilket innebar stor berömmelse för henne.

Men tjugo procent voro på väg mot fängelset — eller

utgjorde i bästa fall ett hot mot samhället. Hennes otillfredsställdhet växte. En rörelse för att bereda barn, som icke hade något kyrkligt hem, religiös undervisning under vardagarna hade vid den tiden börjat bland New Yorks lärare både katolska och protestantiska, vilka arbetade var för sig men i fullständig enighet. Olive började tänka på detta såsom något som kanske kunde komma henne till hjälp med avseende på de motspänniga tjuguen procenten. Hon gick in på att hjälpa till med att framlägga saken inför offentligheten, en uppgift, vari hon var specialist. Detta föranledde henne till att personligen övertvara några lektioner. En dag var det en liten pojke, som såg upp i hennes ansikte och frågade:

»Vilken kyrka går *ni* i?»

Den oavsiktliga betoningen på *ni* gjorde att hon kände sig som en skrymtare. Hon kunde inte svara: »Ingen.» Såsom ett undvikande svar nämnde hon den kyrka, i vilken hon blivit konfirmerad. För att bevara sitt anseende (ty hon hade alltid varit uppriktig inför barnen) bestämde hon sig nu för att förena sig med en församling. Hon såg en annons om Golgatakyrkan i en spårvagn och gick för att höra Sam Shoemaker predika. Kraftigt tilltalad av predikningarnas praktiska uppriktighet och folkets hjärtlighet, beslöt hon sig för att söka inträde. Hon sökte upp Sam, som uppmanade henne att bevista torsdagskvällens gruppmöte, men hon gjorde undanflykter. En dam, som lärt känna Olive på ryktets väg inom kvinnoorganisationer och som själv var medlem av gruppen, bjöd henne på middag och berättade henne om hur hennes eget liv blivit omdanad, vilket kom Olive att besluta sig för att själv söka Gud, eftersom hon var övertygad om, att hon nu till sist fått höra sanningen om andliga ting. Därför avlade Olive besök hos Ray Purdy och hans fru, där, såsom ofta skett, åter en hel överlåtelse åt Gud ägde rum.

Att Olive blev vunnin var en betydelsefull tilldragelse i Golgatakyrkans historia. Här kom en av Gud sänd

organisatör, just då en framstegsrörelse pågick. Olive övertog ledningen av Golgatakyrkans verksamhetsgrenar och ledde dem med skicklighet enligt arbetsbesparande grundsatser, en skicklighet som hon förvärvat under de många år, som hon offrat åt politiska organisationer. Den stilla morgonvakten, som hon införde i församlingshuset, blev en stund, då arbetets trådar samlades, och då allmän vägledning för den återstående delen av dagen gavs och mottogs. Därpå reste hon till gruppdagarna i Genève, där hennes hjälp behövdes, och därifrån kom hon till Oxford.

Denna resa tillsammans med Olive till Pangbourne och därifrån till Reading var en andlig högtid. Jag hade alltid trott, att det finns många kvinnor i denna värld, som leva mycket nära Gud. Ett samtal med Olive övertygade mig om, att hon är en av dessa. Då vi på vår återresa körde ned för kullen till Magdalen College, berättade hon för mig om en mystisk erfarenhet, som hon nyss haft. Hon hade gått till Herrens nattvard tillsammans med fjorton andra, som alla hörde till gruppen. Då alla på en gång gingo fram till altarrunden, stod Olive i ena änden av raden. Fjorton knäböjde, men så lyfte kyrkotjänaren sin hand och gav tecken åt Olive att vänta. Just i det ögonblicket, då hon skildes från de övriga, blev hon så underbart medveten om att Kristus stod alldeles bredvid henne, mild, kärleksfull och med fullkomlig förståelse, en sant mystisk upplevelse.

* *

*

Ännu en sista berättelse från middagsbordet i gruppens hus förtjänar en framskjuten plats i nyhetsspalterna. En gift kvinna hade blivit skild och levde på ett bidrag som enligt domstolsutslag regelbundet betalades av hennes man, som var omgift. Kvinnan hade blivit omdanad genom gruppen och började mottaga ledning. Detta medförde bl. a. att hon skrev till sin fränskilde

man och avböjde ytterligare bidrag från honom, eftersom hon hade lika stor skuld i skilsmässan som han. Det var ett modigt steg, ty det innebar, att hon måste lita på att Gud skulle draga försorg om henne, eftersom hon icke hade andra inkomstkällor.

Somliga andra f. d. äkta män skulle kanske tycka om, att deras f. d. hustrur komme i förbindelse med gruppen!

SJUTTONDE KAPITLET.

En modern hustrus äventyr.

Stundom kunna hustrur lika så väl som män bliva så övermätta på hemlivets gråa enformighet, att de besluta sig för att taga en avstickare för att njuta av tillvaron och se sig om i världen.

Vid middagsbordet i ett hem i Sydstaterna uppsnappade jag de första detaljerna av en kostlig historia om en av dessa hustrurs sammanträffande med Frank, en historia full av humor och praktisk evangelisation. Hjältinnan — baronessan W. — var synnerligen begåvad, skrev noveller och var tilldragande om än en smula storväxt. Hade hon varit ett nummer mindre, skulle hon passat utmärkt som filmstjärna. Trots allt hade hon tillräckligt av personliga förutsättningar för att göra lycka i sällskapslivet och tillräcklig begåvning för att bevara den ställning hon vunnit där. Hon bodde i Indien, men då hon behövde vila och omväxling, beslöt hon att resa ifrån sin man på ett halvt års semester.

Då hon steg ombord, var det någon spefågel som varnade henne för en religiös fanatiker, som fanns ombord. Men hovmästaren placerade Frank och henne bredvid varandra vid styrmannens bord, utan att hon anade vem hennes granne var. Franks andra granne var en amirals maka, som stirrade ogillande på baronessan W. och förundrade sig över att en man sådan som Frank ville tala med en person av hennes typ. Hur kunde han annat, då hon var hans bordsgranne? brukar han fråga. Frank berättade mig hela historien. Här kommer den:

»Baronessan W. och jag pratade med varandra. Hon talade om sina upplevelser under skidfärder i fjällen och jag om en del av mina resor. Jag lade märke till, att hon alltid kom lite sent till middagen, iförd en eller annan underbar toalet. Hon var en vänlig och munter reskamrat och en stor favorit bland männen i röksalongen. När vi kommit i hamn, gick amiralinnan och hennes sällskap iland och lämnade mig att se på staden ensam. Då jag satt i förhallen till ett hotell, såg jag baronessan W. och en ung man, som jag lagt märke till ombord på båten, komma tillsammans. Vad skulle jag göra? Inbjuda dem till te, eller se på, då de gingo vidare in i palmsalen? Antag att amiralen och hans fru skulle komma in och få se mig vara värd åt hennes svarta får! En intuitiv förnimmelse förmådde mig inbjuda dem till te. Den unge mannen sade ja med iver, ty, som jag senare upptäckte, han hade inga pengar och betraktade mig som en nådig försyns sändebud.»

Medan de drucko te, nämnde Frank, att han skulle ta en biltur, och inbjöd dem att göra sällskap, taga plats på baksätet och se på utsikten. Frank satt bredvid chauffören. Paret på baksätet blev mer och mer förtroligt, men Frank underhöll (och avbröt) dem oupphörligt genom att berätta för dem vad chauffören hade att meddela om de sevärdheter, de passerade.

Till Franks förvåning kom baronessan ombord igen; hon hade eljes haft för avsikt att stanna på denna plats under en längre tid. Han lade nu märke till en underström av bekymmer hos sin bordsgranne, och snart fick han klart för sig, att hon icke mottagit den senast väntade, månatliga remissan från sin man, och intet svar hade kommit på hennes telegrafiska förfrågningar. Hon hade därför hastigt uppgivit sina planer och beslutat återvända hem med samma båt.

Frank fortsätter:

»Då båten lade ut från land, ertappade jag mig själv med att stå och sjunga. Det var en vacker, månljus kväll. Baronessan W. frågade mig, om jag visste vad

jag sjöng. Jag svarade nej, och hon förklarade, att det var en psalm. Hon vände sig till sin följeslagare och sade: 'Tänk, han vet inte ens om, att han sjunger en psalm!' Snart därefter uteblev baronessan från måltiderna, och då tänkte jag, att jag borde låta henne veta något om mig, varför jag sände henne en bok att läsa. Några dagar därefter, möttes vi i kajuttrappan. Hon såg förundrad på mig.

'Men du gode! Är Ni den mannen?'

'Vilken man?'

'Den där mannen i *Livsomdanare*?'

Jag sade, att jag var det, och hon sade, att jag var just en sådan man, som hon hade väntat på att få möta under hela sitt liv. I hennes hem hade man lärt henne att läsa bibeln, och under senaste tiden hade hon blifverinrad om att hon inte kunde vara lycklig utan det. En av hennes väninnor hade hoppat ut genom ett fönster efter en uppsluppen tillställning på en nattklubb och tagit livet av sig. Hon ville gärna tala mer med mig om bibeln och föreslog, att hon skulle hämta ett exemplar, som hon hade i sin koffert i ett gammalt skrin efter sin mor. Det var länge sedan hon läst i den sista gången. Hade jag något emot, att hon samlade några av sina vänner från röksalongen för att höra på? Naturligtvis hade jag ingenting emot det, och så samlades vi i ett hörn på däckets. Hon erbjöd sig att läsa bibeln för oss och hon kände till den tillräckligt för att välja den femtioförsta psalmen. Så kom en liten grupp till stånd ombord, och baronessan W. blev dess självskrivna ledare.

Hennes hastigt påkomna intresse för bibeln framkallade en hel del uppståndelse ombord, då hon hittills inte varit så synnerligen försiktig med vad hon sade och gjorde, och en del av damerna brukade se åt annat håll, då de kommo i närheten av henne. Senare blev det en verklig kamp för henne, då hon kände, att hon måste rätta till de underliga intryck hon givit och yttranden hon fällt. En dag kom hon rusande till mig och sade:

'Jag kan inte gå och säga de där människorna, hur illa jag burit mig åt! Vad ska de tänka om mig?'

Jag sade henne, att eftersom hon berättat de gamla historierna för att få dem att skratta, så borde hon nu vara storsint nog, att utsätta sig för att de komme att skratta en gång till. För övrigt trodde jag, att de skulle komma att tiga och i hemlighet känna sig träffade, även om de skulle komma att försöka att taga det lätt. Hon sade, att hon icke kunde göra detta utan bön.

'Gott', svarade jag, 'låt oss då bedja!'

Hon avgjorde sig för Gud under den bönestunden, och kort därefter gjorde hon modigt, vad hon nyss förklarat vara omöjligt.

Det hade en förunderlig verkan. En annan författarinna, som hon delgav sin erfarenhet, frågade, om hon kunde få lov att använda hennes historia i sin nästa novell. Baronessan gick genast in därpå. Damen frågade, varför hon gjorde det, och då berättade hon om Kristi kraft.

'Då måste det vara den kraften jag behöver', sade författarinnan och tillfogade: 'Jag har aldrig förr funnit så mycket i kristendomen, att jag känt mig föranledd att försöka få denna kraft'. Hon uttalade sin beundran för baronessans mod.

Och nu inträffade det förunderliga, att nästan hela passagerareskaran kom att bli deltagare i en serie gruppdagar. Det blev lätt och naturligt att tala om livets viktiga ting. Alla började bli intresserade. Förändringen från det sedvanliga skvallret och pratet ombord på en oceanångare var förunderlig. Baronessan W. blev medelpunkten under samtalen, och hennes fängslande, starka personlighet och originella sätt att uttrycka de stora och eviga sanningarna både behärskade och och utmanade sällskapet ombord.

När vi nådde hamn, voro alla intresserade för att se, om hennes man skulle vara nere vid hamnen för att möta henne. En av de mest intresserade var amiralens fru, som nu blivit så tillgiven, att hon kysste barones-

san W. på båda kinderna och uttryckte sin förhoppning att de skulle träffas på nytt — och hon menade vad hon sade.

Baronessan W:s man stod och väntade på kajen. Hans svarstelegram hade kommit på villovägar. På grund av sin nya upplevelse var hon mycket tacksam, för att försynen låtit detta missöde inträffa. Baronessan W. vittnade genast för honom och berättade om den nya kraft hon fått in i sitt liv. Han föreföll glad över att få höra därom, och uttryckte lite spydigt sin förhoppning, att det skulle göra henne gott — som en äkta man brukar uttrycka sig. Hon vittnade också inför sina vänner på nattklubben. Hon kom senare till New York, ringde upp mig första dagen, drack te tillsammans med mig och följde så med till Golgatalytkan, där hon vittnade om sitt beslut att mera helt tjäna Herren Kristus.

Tidigt en morgon blev jag kallad till en välkänd sängerskas hem. Hon hade försökt att begå självmord såsom den bekvämaste vägen ut ur sina bekymmer. Hon påminde åtskilligt om baronessan W. till det yttre och var från samma stad samt utropade, då jag frågade, om hon kände henne, att de gått i skolan tillsammans. Jag berättade för henne om baronessan W:s märkliga erfarenhet och frågade, om hon skulle vilja ha ett samtal med henne. Hon frågade:

'Tror ni, att hon har lösningen av mitt problem?'

'Det tror jag', sade jag.

Jag telefonerade till baronessan, och hon reste med glädje till henne med det goda budskapet, att Jesus Kristus alltfört frälsar, frigör (från självmordstankar) och fyller alla behov.

Vad blev det då av baronessan W:s man? Ja, han kom hem efter en lång semester i Indien för att träffa sin gamle fader, som han icke varit tillsammans med under de senaste sju åren. Därpå kommo han och baronessan W. till England för att taga del i gruppdagar. Första kvällen gick jag fram och tillbaka på collegepla-

nen tillsammans med baron W. och försökte klargöra för honom, hur naturligt livet med Gud var, då ett telegrambud kom fram och lämnade honom ett telegram.

'Min far har gått bort', utropade han, och när jag sedan sökte tala tröst till honom, under det vi gingo runt planen, sade han: 'Jag är just på den plats, dit Gud sänt mig för att få den hjälp jag behöver just nu, ty jag kan inte ensam stå ansikte mot ansikte med de stora, eviga verkligheterna. Jag har ingen lösning som räcker till för detta problem.' Skulle jag vilja föra honom till kraftkällan?

Medan vi gingo där fram och tillbaka, frambar han på ett okonstlat sätt sin tacksamhet till Honom, som lägger eviga planer för att föra människor hem. Under strålande stjärnor överlämnade han sig den kvällen åt Kristus och berättade för mig, huru det tysta inflytande, som utgått från hans hustru hade gjort ett starkt intryck på honom. Han hade satt henne på prov inom skilda områden, och funnit att hennes nya liv överensstämde med hennes Mästares grundsatser.

De reste icke hem omedelbart, utan stannade en tid, emedan han ville bliva stärkt i tron. Han berättade senare för mig, hur glad hans mor blivit, då hon fick höra, att också han tjänade den Gud som varit hennes älskade makes glädje och följeslagare genom dödsskuggans dal. Tiden kom, då man och hustru avreste till sitt hem i fjärran Östern och togo med sig en föräldralös gosse, som de ville uppfostra såsom eget barn i ett omdanat hem, där Jesus Kristus skulle vara den osynlige gästen och tyste åhöraren till varje samtal.»

Baronessan W:s korrespondens efter denna resa är intressant att läsa. »Du store! En sån' massa jag håller på att lära mig!» skriver hon till Frank. »Jag har just

börjat få se en glimt av det som ni stått inför under ert arbete i många år. Jag får lov att säga, att jag var ett lätt byte i jämförelse med många som ni kommit i beröring med. Jag har just haft besök av en väninna, som vid jämförelse med kvinnorna här nere utgör ett av de lyckliga undantagen. Men många gånger, när jag hör henne tala, är det som om jag hörde mig själv tala i gamla dagar, och jag får lust att ropa högt: 'Det tjänar ingenting till att se så på förhållandena! Låt Jesus kasta ljus över detta!' . . . Förr trodde jag att korset i det personliga livet var en slags illusion . . . men när jag, att det finns ett särskilt kors för var och en, och när man verkligen bär det, har det en välsignelse i sig självt.»

Hon berättar med gott humör om ett nytt besök på en nattklubb: »Jag kände att det alltsammans var en sådan ynkedom och tidsförlust . . . När jag såg, hur en del av de dansande uppträdde och lade märke till de kläder de buro, kände jag det som om jag på nytt mötte mitt gamla, lätt sinniga jag, som gjorde allt för att se bra ut med allt för extravaganta toaletter och med mitt eget jag såsom det främsta i allt. Allt rörde sig ju om hur *jag* såg ut, hur *jag* var klädd, hur *jag* dansade, och min kavaljer fick plats på tavlan endast i den mån han var en utfyllnad åt mig. Jag får också lov att medgiva, att kabareten roade köttet, medan anden var bedrövad över de arma själar, som trippade och dansade bort sitt liv.

Drag nu inte den slutsatsen härav, att jag kommit in i en pessimistisk sinnesstämning och alltid ser snett på allting. Långt därifrån, men jag känner huru små alla tillfälliga nöjen eller glädjeämnen på denna jord äro, jämförda med det som väntar oss . . . och den mängd av själar, som bländas av glittret och inte på några villkor vilja släppa greppet om det, förfäras mig . . . Vi äro så dumma, somliga av oss. För mitt eget vidkommande har jag kämpat om vartenda steg av min överlåtelse, sedan den skedde och jag tycker,

att det nu vore på tid att giva mig helt . . . men i morgon kommer jag kanske att kämpa för att behålla någon liten dum och självisk punkt.»

Det gamla livet tittar också fram senare: »Då vi skulle till att hänga upp ert porträtt, ville min man, att det skulle ha en framskjuten plats, medan jag föredrog en mera undangömd. Jag rådde, ty då jag går här dagen i ända, sade jag, att jag inte ville ha Franks bild ständigt tittande på mig, såsom om den sökte efter dolda synder.»

Hon berättar om sin upptäckt, att hon måste sluta upp med att tala osanning. »Usch då! Kommer jag inte ihåg den artiga osanning som jag sade till Purdy och hans fru förra sommaren . . . Jag skulle hellre vilja berätta om hela mitt dunkla förflutna än bekänna den lögnen, men jag måste göra det, eller också sluta upp med att mottaga Guds ledning. . . . Ni skulle veta, hur jag saknar gruppdagarna, fastän jag även här känner gruppernas gemenskap . . . Jag är i själva verket så lycklig att jag inte finner ord för det . . . Jag håller på att lära mig en sådan massa, under tålmod och välbehövlig tuktan. Mina dagar äro nu uppdelade som efter tidtabell. Men det är väldigt roligt . . . Jag hoppas kunna lära min son att lyssna till Gud, så snart han kan bedja.»

Ännu ett eko efter resan:

»Jag försöker komma i förbindelse med den unge student i Australien, som ombord på båten sade mig, att ni var en religiös fanatiker och rådde mig, att hålla mig på avstånd från religiösa ämnen, då jag talade med er. Ett brev, som jag för lite sen fick från en vän därborta, säger, att han var nära att begå självmord, emedan han blivit kuggad i examen för tredje gången.»

* * *

*

Jag har lyssnat på många andra egendomliga livshistorier, som berättats av kvinnor inom grupperna.

»Kitty» var en pittoresk gestalt, då hon kom körande barhuvad och rakryggad på sin cykel genom Oxfords gator, åtföljd av sin terrier, som var lika munter och levnadsglad som hon själv, en lycklig studentska, som nästan alla unge män i förbifarten kastade beundrande blickar efter. »Kittys» historia är lika levnadsglad som hon själv. Det var först under hennes tredje år i Oxford (1930) som hon kom i förbindelse med grupperna.

»Under nio terminer», säger hon, »hade jag varit fri från hämmande inflytande av mitt stilla hem i norra England. Jag levde dagsländans liv, skyndande utan ro från den ena förströelsen till den andra, försökte med allting för en gångs skull, och fördrev tiden i sällskap med bekymmerslösa, lättjefulla studenter i en oupphörlig kretsgång av glada tillställningar. Jag bedövade mig med ständig cigarrettrökning, drack allför mycket och kom alltför sent i säng. Mina studier voro i det närmaste lika med noll.

Jag tog icke del i kamratlivet inom mitt eget College, där man grundligt avskydde mig; jag spisade för det mesta ute och föredrog mina manliga vänners sällskap framför studentskornas. Och de män jag valde som sällskap utgjorde en vild hop. Somliga av de cocktailpartier jag tog del i voro av ganska dåligt slag. Smickrad av deras uppmärksamhet mot mig, höll jag jämna steg med dem och fick snart ett dåligt rykte. Vid den tid, då jag mötte grupperna, var jag på god väg att bli förfallen.

Vad som först tilldrog sig min uppmärksamhet hos grupperna var den frid och glädje, jag läste i de människors ansikte, som jag träffade samman med. Friden var okänd i mitt liv vid den tiden — för mig betydde den slöhet och tråkighet. Jag fann min lycka i att leva i full fart med största möjliga rörlighet, och det förvånade och fånglade mig, att dessa människor tydligen ägde en glädjefylld frid. Och då jag var tillsammans

med dem, föreföll det som om något av denna frid fick insteg i min själ, och jag hade en försmak av vad livet i Kristus kunde vara.

Men de gamla vanornas dragningskraft var stor, och det dröjde nio månader efter min första beröring med gruppen, innan jag överlämnade mig åt Jesus Kristus. Den förändring som detta medförde var utomordentlig. Jag fick kraft att bryta med det gamla, jag hade inte längre denna rolösa längtan efter förströelser, vilken fört mig från den ena spännande tillställningen till den andra — i stället ägde jag en frid som var allt annat än enformig. Den medförde överflödande liv, ett liv, som var fyllt till brädden med upplevelser och härlighet, ett liv, som var överlåtet åt Gud för att hans syfte skulle bliva fullbordat.

Sedan dess har jag bott i Oxford, bland de ställen där jag förr härjade, med alla de gamla, förtrogna vännerna inom räckhåll, men det nya liv, som Gud givit mig, står högt över det gamla, och Kristi kraft har varit så stark, att intet förmått draga mig bort från den väg, varpå han fört in mina fötter.»

Det invecklade äktenskapliga problemet.

Det märkliga med Oxfordgrupprörelsen är, att den tyckes nå in till det djupaste problemet i varje människoliv och bringa verklig läkedom. Den utger sig icke för att kunna bota kroppsliga sjukdomar, ehuru också kroppslig läkedom bringats genom gruppernas budskap. Men den tränger in till själva den innersta orsaken till ett liv i upplösning, befriar från denna orsak och står sedan och iakttagar med fröjd hur detta människoliv lägges tillrätta i lycklig tillfredsställelse utan hänsyn till hur stort problemet än må vara eller vad det än består uti.

Ett av de mest tragiska problem som gruppen stått inför och ett som nu håller på att jämna ut sig, berör en kvinnlig medicine kandidat, som gjorde sin mans bekantskap, medan han hade anställning i en affär men samtidigt studerade för att bliva en kyrkans tjänare. Det var kärlek som förenade dem, men något inträffade under deras äktenskapliga liv, som tycktes utgöra ett olösligt problem. Hon hade mottagit hans äktenskapsanbud, medan han studerade teologi, på det villkoret, att hon skulle få fortsätta med sin utövning av läkarens kall, som hon älskade och hade stora förutsättningar för.

Det gick åtskilliga år, innan hon gick in på att hålla bröllop, då hon var rädd för att få barn och för att plikterna som en prästfru skulle hindra henne att fort-

sätta med sin läkaregärning. Han tystade ned hennes betänkligheter genom att säga, att han skulle anställa en hushållerska.

Så gifte de sig, och mannen gjorde inga ansatser till att blanda sig i hennes arbete, förr än han blivit präst. Vid den tiden hade hon med framgång särskilt ägnat sig åt barnsjukdomar och skapat sig en ställning såsom den främsta specialisten på detta område i den stad, där hon praktiserade. Hennes man fick anställning vid en kyrka i samma stad, och då han var en värtalig predikant, blev han lika välkänd och framgångsrik inom sitt arbetsområde som hon inom sitt. Då började svårigheterna. Otvivelaktigt blev mannen svartsjuk på sin hustrus ryktbarhet som läkare, vilket somliga män äro benägna att bli, liksom somliga hustrur äro benägna att bli svartsjuka på sin mans framgång. Församlingen växte, och prästen önskade att hans hustru skulle öppna sitt hem och tråda in under en prästfrus vanliga plikter, och hon gjorde det för att icke framkalla skandal i församlingen.

Han uppfyllde icke sitt löfte att skaffa en hushållerska till hjälp. Naturligtvis började hustrun känna sig förtretad över situationen. Hon försökte att hålla ut, fastän arbetet höll på att växa henne över huvudet; men som det icke kom några barn på några år, lyckades hon sköta allt som ålåg henne.

Under de följande sju åren kommo fyra barn till världen så tätt efter varandra, att det störde hemmets ro och trevnad. Barnens födelse nödgade henne att slutgiltigt uppgiva sin läkarepraktik. Hon hade tänkt över sin ställning och beslutat sig för att göra sin plikt såsom hustru och mor och ställa detta framför sin ställning som stadens bästa specialist på barnsjukdomar. Hon försökte att tala med sin man om det stora offer hon gjort, icke för att få hjälp av honom, utan för att finna sympati och kärleksfull förståelse för sin ställning. Här lämnade han henne fullständigt i sticket, i det han strax uppfattade det, som om hon föredroge

sin karriär och önskade göra sig fri från honom. Vid denna tid föddes en dotter.

Hennes mans oförmåga att bevisa henne den sympati, hon behövde i sin stora kris, tärde på hennes sinne. Hon gjorde sin plikt under ytterligare sexton år, försökte att inte tänka på det offer hon bringat, men kunde i alla fall inte underlåta att ruva på, att han icke visat henne det deltagande hon behövde. Hennes omgivning hade icke den avlägsnaste aning om den strid som utkämpades i hennes inre, fastän man beklagade läkarekårens stora förlust. Hennes man hade nu blivit en kraft i staden. Hon stödde honom på alla sätt, ty stora krav ställdes på dem båda. Så dog han — plötsligt.

Efter begravningen blev det klart, att han placerat både sina egna, sparade medel och hennes pengar dåligt. Enligt dåtidens lag hade han fullkomligt rätt att förfoga över hennes medel, ehuru det icke kunde kallas moraliskt försvarligt. Därför bar hon icke agg till honom av detta skäl. Vid den tiden höll hennes äldste son just på att taga juris kandidatexamen, och det yngsta barnet gick i kindergården. Hon måste göra något för att försörja dem. Hennes tankar gingo strax till hennes gamla arbete. Hon började göra förfrågningar och upptäckte, att den medicinska vetenskapen hade gjort så stora framsteg, att hon nu var hopplöst efter sin tid och oduglig för uppgiften, även om hennes examen fortfarande berättigade henne därtill.

Hon gjorde vad hon kunde och begagnade varje tillfälle som erbjöd sig. En tid var hon sjuksköterska vid en läkares mottagning, senare biträdande läkare vid ett barnhem; hon tog emot inackorderingar; hon hade en underbar sångröst och uppträdde på konserter. Fastän hon var full av företagsamhet och energi, blev hon mer och mer olycklig. Hon blev en arbetsmaskin, som alltid jäktade i sitt eget hem; och hela tiden låg det bittra minnen bakom — hennes man hade spärrat vägen till framgång för henne, vägrat att känna sympati för henne och ödelagt hennes begåvning genom vardag-

ligt arbete. Ett mycket naturligt sinnestillstånd, till och med för de bästa människor, efter en sådan erfarenhet av äktenskaplig lycka. Men dessa tankar, som oupphörligt tärde på nervkraften, åstadkom till sist en rämna i hennes själ, vilken kunde läkas först när dessa tankar blevo förjagade.

Genom grupperna började Gud framträda som en verklighet för henne. Hon hade många samtal med en av de kvinnliga ledarna, Olive Jones. Hon sade, att innan hennes man dog, hade hon förlorat all tro och följde religiösa sedvänjor utan egen övertygelse. Nu började hon att bedja och anropa Gud om hjälp. Hon var rädd, att hon skulle bli vansinnig av alla sina bekymmer. Det tog lång tid för den kärleksfulla gruppledaren att få henne därhän, att hon blev villig att åt Gud överlåta sin fruktansvärda och naturliga förbittring mot sin man, en förbittring som tärde på hennes nerver och nedbröt hennes själskraft, genom att hon allt för länge kretsat med sina tankar omkring samma sak. Slutligen överlämnade hon hela den gamla bitterheten åt Gud. Hon berättade hela sin historia för sin son, som följde henne in i det nya frihetens liv som nu bröt fram.

Sedan hon insett att hennes stora synd var ett sinnelag, som icke ville förlåta, började hon tänka på gottgörelse, men det var ju nu omöjligt. Nu var det fara för att också detta skulle lägga sig på hennes sinne, ty först kände hon som om hon begått en oförlåtlig synd. Kanske hade hennes sinnesstämning orsakat hennes mans död. Men gruppens ledare hänvisade henne till vad Frank vid ett annat tillfälle hade hjälpt henne med, nämligen, att om hon varit villig att gottgöra, om hon blott haft tillfälle därtill, så var det hopplöst orätt och i sig själv synd att fortsätta med självanklagelser. Nu håller hennes hjärna på att bliva normal igen, sedan hon blivit befriad från sin gamla bitterhet.

I föregående berättelse var det först efter mannens död, som Guds vilja efterspordes och lösningen blev funnen. I den som nu skall berättas, vanns detta resultat långt tidigare. I detta fall var den kvinnliga parten blott juris studerande, då hon avbröt sina studier för att gifta sig med en akademiker. Hon var otroligt okunnig om allt som hade med äktenskapet att göra. Hon kände ett överväldigande hat mot allt som sammanhängde med könslivet. Likväl blev hon mor till nära ett dussin barn.

Det gavs intet andrum. Den längsta tid, som förflöt mellan två barns födelse, var två år. Innan det yngsta barnet föddes, blev hennes man av sina plikter kallad att resa bort från hemmet, och hon kände det naturligt att bedja om flera sådana perioder av ensamhet. Vad hon upplevt påverkade hennes nerver, hennes humör och hennes karaktär, så att hon blev allmänt känd som en otrevlig människa. Men alla och envar beklagade honom. Hon hatade sitt eget liv och gick med självmordstankar. Ett par, tre gånger blev hon nedbruten till hälsan och togs in på en nervklinik. Flera gånger försökte hon tala med sin man, men därmed endast sårade hon honom, ty han älskade henne mycket.

Då barnen växte upp, förstod hon, att hon icke kunde uppfostra dem på rätt sätt i en sådan atmosfär. Hon gick in i kvinno föreningar och blev intresserad för arbetet bland de nödställda. Så träffade hon någon, som känt henne medan hon som ung studerade juridik och som nu rådde henne att börja studera igen. Det gjorde hon också under flera år, utan att hennes man visste något därom. All hennes gamla längtan efter självständigt arbete grep henne på nytt. Kort därefter berättade hon för sin man, att hon beslutat sig för att avlägga juridisk examen. Han sade att hon måtte vara tokig och olämplig som mor. Om hon fullföljde ett sådant beslut, skulle han taga barnen ifrån henne... Då uppgav hon tanken för en tid, och hemlivet blev ännu värre. Mannen fortsatte med sitt eget arbete.

Under övergångsåren var det svårigheter med en del av barnen. Modern fick ännu ett nervöst sammanbrott. Läkarna sade hennes man, att hon måste få lov att företaga sig något som kunde giva henne lättnad i hennes tunga tankar, annars kunde hon bli vansinnig. Motvilligt gav han sitt samtycke därtill. Då trädde en ledare inom Oxfordgruppen in i den mörka tavlan. Hennes man fick en inbjudan till gruppdagar och blev intresserad, ehuru han till att börja med var ganska håfull. Han ansåg att det var en ny och kanske konkurrenskraftig religionsform.

Han berättade för sin hustru om gruppdagarna, och hon blev nyfiken och reste dit. Hon bad en av talarna om ett samtal, och han presenterade henne för en ledare, som förr haft det på samma sätt som hon. De hade en långvarig, stilla stund tillsammans, och det blev klart för hustrun, att hon måste delgiva sin man hela sin historia . . . ett fruktansvärt pinsamt steg och ett hårt slag för mannen, som icke förstätt något av det hela förr än nu. Det slöt med att båda överlätto sitt liv åt Gud, och de återuppbyggde sitt hem i full förståelse genom att helt enkelt dela allt med varandra. Hustrun har sedan blivit jurist och praktiserar nu med sin mans helhjärtade bistånd.

* *

Men hur går det då med människor, som äro vansinnigt förälskade i varandra, när de gifta sig, men som senare bliva kalla emot varandra, och uppenbara mer och mer oförenliga drag allt efter som livet fortskrider? Här är ett exempel och ett svar, som återgives med hustruns egna ord:

»Min man var flygare i Frankrike, då vi gifte oss. Vi träffades då och då under kriget, och naturligtvis blevo dessa stunder av samvaro icke ödelagda genom diskussion eller gräl om småsaker, eftersom döden lik-

som vandrade vid vår sida. Vi gävo varandra all vår kärlek utan kritik eller klander, vi voro allt för varandra, och Gud stod alltid i bakgrunden som en slags välvillig jultomte, som beständigt skulle ha en påminnelse om vilka presenter vi ville ha och skynda att hjälpa oss, då vi spillt ut mjölken. Våra verkliga gudar voro vi själva.

Efter kriget, då min man blev förklarad oförmögen till tjänst på grund av nervös överansträngning — och med en nervös liten flicka och utan hem att bo i — blev det större behov av tapperhet och en tapperhet som var berövad sin hjältegloria. Det är mycket, mycket svårare att förstå att en människa är sjuk, då hennes nerver givit vika, än att förstå att hon har dåligt humör, är lättretlig, saknar självbehärskning och lider av ständig dysterhet. Vår gudlösa kärlek höll inte provet, och efter två års utbildning i lantbruk med ty åtföljande friluftsliv i Sydafrika hade min man fått sina nerver återställda, medan jag själv hade fått ett nervöst sammanbrott. Jag blev nu bitter och egenkär, full av goda föresatser och onda tankar, men jag offrade mig för min familj och var stolt över min plikttrohet. Dock hade jag icke mycken kärlek till övers för någon annan än mig själv. Jag var full av medlidande med mig själv på grund av min sjukdom, och emedan jag saknade vad jag betraktade som tillbörligt erkännande av mina utmärkta egenskaper. Jag var sjuk, och detta tillstånd varade i sju år. Jag hade ett obehärskat humör gent emot dem som stodo under min auktoritet, straffade barnen strängt för ett ringa felsteg, då hembiträdet, som jag inte hade råd att mista, hade förargat mig.

Min man och jag uppehöll skenet av tillgivenhet inför den utomstående världen, men det var ingen enighet i själ och hjärta. För att komma bort ifrån denna disharmoni själarna emellan, fyllde vi vår fritid med sällskapliga tillställningar och visiter hos våra vänner. Om vi hade en kväll tillsammans hemma, tyckte jag det var ett alltför gott tillfälle att försumma att

göra klart för min man, hur osjälvisk jag var, hur jag blev missförstådd och hur djupt besviken jag var på honom — allt belyst med talande exempel. Jag beklagade, att våra kvällar hemma aldrig voro lyckliga. Jag tyckte alltid att jag höll mig tapper under mina prövningar och aldrig visade mina verkliga känslor. Naturligtvis kunde jag inte ofta se glad ut; i regel gick jag med ett drag av besvikelse över mitt anlete. Det var anledning till djup sorg för mig, att jag skulle vara så illa behandlad och missförstådd, då jag dock alltid gjorde något för andra (samtidigt med att jag hatade dem!) och då jag därtill alltid hade rätt!

Livet var utan framtid och hopp, då vi icke hade någon kristendom i hemmet. Jag kände blott, att jag måste fortsätta min tappra strid, och så skulle jag få erkännande i himlen, och Jack skulle också en gång inse, hur god jag var. Men jag kände, att jag höll på att duka under i striden, och sade min man, att jag måste övergiva honom, då jag nådde fyrtioårsåldern. Jag hade beslutat, att återstoden av mitt liv skulle avskiljas för arbetet i slumkvarteren, där de fattiga nog skulle komma att uppskatta mig.

På förslag av en vän gingo min man och jag för att höra Oxfordgruppen. Vi hörde Frank och många andra. Vi dolde icke, att vi voro kritiska, och jag lade in 'lågsta utväxlingen' för att ta det försiktigt. Jack däremot lade in 'högsta utväxlingen', och innan tre dagar gått tillända, hade han hunnit ärligt delgiva sitt gamla liv inför en av gruppens ledare och helt överlåta sig åt Kristus. Jag var alldeles förbryllad. Med all min tro på Gud hade jag väntat, att jag skulle komma först! Men när min man delgav mig allt i sitt liv, som han tidigare hållit hemligt för mig, kände jag, att jag måste göra detsamma, och jag hade mer att berätta än han och mer att söka förlåtelse för. Vi lämnade vårt gamla jag bakom oss och överlåto allt vi ägde åt honom, som givit oss det. Vår kärlek till varandra blev förnyad och fördjupad.

Vi började ha stilla stunder med Gud varje morgon, då vi vaknade, och vi lärde våra två barn att göra det-samma. Vi bådo Gud om ledning och om kraft att handla enligt denna ledning.

Vi började behandla våra barn ärligt och öppet — sade dem att vi voro ledsna för varje omotiverad för-argelse och utslag av dåligt humör och uppmuntrade dem att tala öppet med oss. Följden var, att när vi del-givit dem vår sorg över att vi varit förargade, så del-gåvo de också oss vad de kände och bådo om förlåtelse för att de orsakat förargelsen.

En morgon kom min lille pojke rusande in i mitt rum och ropade: 'Jag vill delgiva mamma något; jag har legat och läst, i stället för att taga mitt bad, och jag skall skynda mig att ta det nu — jag delgiver mam-ma det nu, så att mamma inte ska bli ond på mig och vara tvungen att delgiva mig det!'

Jag talade med min lilla dotter om de svårigheter jag hade som liten flicka, och hon delgav mig ting, som berättades på ett ruskigt sätt, och som jag inte hade en aning om att hon kände till, och jag fick nu bibringa henne en ny och lyckligare syn på livet. Följ-den blev, att i stället för hennes vanliga inbundna sätt, lade hon nu såsom aldrig förr en överflödande kärlek och tillgivenhet i dagen mot sin far och mig.»

Naturligtvis är den verkliga lösningen av äktenskaps-problemet att förlova sig under Guds ledning. Gruppen håller före, att förälskelse icke är en av människornas rättigheter, utan en särskild gåva från Gud, och när han giver sin tillåtelse, betyder det lycka. Men där hans godkännande icke gives, är det ett ödesdigert misstag. Gud har träffat sitt val för en människa. Att gifta sig med någon annan är att själv giva sig in i svårigheterna.

Men de flesta människor nu för tiden gifta sig av alla möjliga andra skäl än på grund av Guds vilja — släktskap, nära bekantskap, kvinnlighet, personlighet, älsk-värdhet, sällskaplighet, affärsförmåga, ja, nästan vilken annan förmåga som helst på Guds gröna jord! Och så vänta svårigheterna dem vid nästa gathörn.

Jag frågade en lycklig äkta man i gruppen:

»Hur kom det sig att ni gifte er med Anne?»

»Det berodde på ledning», blev svaret.

Detta var något nytt för mig. Jag visste, att vi kommit förbi det stadium, då föräldrar avgjorde den frågan för sina barn. Men min föreställning om förberedelserna till äktenskaplig lycka skedde enligt regeln för ta-fatt-leken.

»Ni menar, att ni blev förälskad, och så sade Gud till er, att ni skulle gifta er?»

»Nej, visst inte. Det var mer däri än så. Jag hade varit bekant med Anne en tid», förklarade han. Jag visste, att hon var av det slaget som jag skulle vilja ha till hustru. Men en dag under en stilla stund på tåget kommo dessa tankar för mig? Skulle du vilja gifta dig med Anne? — 'Ja', svarade jag, 'om Du anser att det är riktigt.' 'Gott, varför går du inte då åstad och försöker?' kom det klara men underliga svaret. Jag beslöt mig för att göra det. Men innan jag band mig, prövade jag mitt beslut tillsammans med mina vänner, som folket inom grupprörelsen klokt nog plägar göra. Den ledning de fingo, bekräftade min egen. Gör försöket och se vad som kommer därav. Jag gjorde så . . . Vi voro förlovade, innan veckan var tillända, och det har varit härligt allt sedan dess.»

Detta är gruppens hemlighet om äktenskapet, där romantiken aldrig förvissnar.

* * *

En av de lyckligaste äkta män jag känner är Ken Twitchell. Han skrev ut följande recept, som icke borde saknas i något hem:

»Yngre äkta makar är ofta bland de mest besvikna människor. Jag tror att deras besvikelse är så stor, emedan de hoppats så mycket av äktenskapet och funnit så litet. Två människor mötas. De bli förälskade i varandra. De gifta sig och se fram emot en rik lycksalighet. De tro, att deras kärlek till varandra är stark nog att göra dem till ett för alltid. Men efter en liten tid, ibland till och med under själva bröllopsresan, gripas de av en känsla av besvikelse. Ingenting säges högt. Bägge två säga till sig själva, att man får lov att vänja sig vid äktenskapet.

Det ligger mycket bakom detta. Mänsklig kärlek är beredd att giva, men den väntar också att få mottaga. Då den icke får, vad den väntar sig, känner den sig kränkt och giver inte längre med samma värme som förr. Vi ha ideal och förhoppningar för den andra parten, vilka vi ännu icke överlätit åt Kristus. Vi äro mest böjda för att klänga oss fast vid den och fordra att få dem uppfyllda. Vi vänta en viss sympati, en smekande hand, ett äktenskapligt livselexir, en romantisk livsform. Vi vänta oss en förening i en person av en ridare utan fruktan och tadel och en sagoprins. Vi känna oss kränkta, då verkligheten icke motsvarar våra drömmar.

En annan svårighet dyker upp, nämligen att det i äktenskapet gäller att anpassa stridiga människoviljor efter varandra. Jag önskar detta. Hon önskar något annat. Ofta uppkomma två svårigheter. Antingen att den ena parten påtvingar den andra sin vilja. Han eller hon är en smula mera viljestark än den andra. Och så tar han (eller hon) initiativet från den andra. Vad sker? Vi känna alla till den där familjen, där det alltid är samma person som köper alla biljetter och uppgör alla planer, där far bestämmer om allting och all-

tid säger det avgörande ordet vid middagsbordet, medan de övriga sjunka tillbaka i trumpen tystnad.

Men detta är icke allt. Tårar, nerver, bitterhet begynna att göra sig påminda utan att man egentligen vet orsaken. En känsla av att man är kränkt börjar göra sig förnimbar, man anser att rimliga krav icke vunnit beaktande. Det är denna atmosfär som kommer barnen att besluta sig för att lämna hemmet så snart de kunna. Men icke blott det, utan den härsklystne blir isolerad och lämnas i ohygglig ensamhet.

Ty det finns en annan sida av saken nämligen den förtryckta maken eller maken. Det är lika syndigt att falla undan för en härsklysten personlighet som det är att själv vilja härska. Det är syndigt att alltid gå med känslan av att vara martyr, att alltid giva efter och låta andra regera och ursäkta sig med att säga: 'Men, du förstår, han är min man.' Eller: 'Du förstår, hon är min hustru.' I regel gör man detta, emedan det är bekvämast. Och dock är det icke den andres vilja, utan Guds vilja, som måste komma i första rummet. Om man låter sig underkivas, så överför man samma synd på nästa släktled, och resultatet blir underkuvade barn.

Lösningen på denna strid mellan viljor är att finna en tredje vilja, under vilken bägge fritt och med glädje kunna böja sig. Denna tredje vilja är Guds. Synd i äktenskapet består ofta helt enkelt i att man icke finner Guds vilja och därför framhärdar i att rent mänskligt giva och taga. Lösningen kommer genom ett liv under Guds ledning.

En annan källa till olycka är själviskhet i äktenskapet: man sätter värde på den andra parten för vad han eller hon kan betyda för en själv. Därav härflyter svartsjuka gent emot intressen utanför hemmet eller gent emot andra personer, som kunna hota att beröva oss den odelade uppmärksamheten från den persons sida, som vi vilja ha för oss själva. Vi behöva överlåta vår man eller hustru åt Gud. Den andra parten kan icke få första platsen. Jesus Kristus måste i allt vara den förs-

te. På denna grundval försvinna svartsjuka och fruktan, och bitterheten mot vad som vill tränga sig in, vare sig det är arbetsintressen eller människor av bägge könen, smälter bort.

Mänsklig kärlek räcker inte till, emedan vi, när allt kommer omkring, strängt taget icke kunna giva oss själva till en annan människa. När kärleken är stark och brinnande, längtar den lidelsefullt att utgiva sig för den andra, att blanda sitt liv med den andras. Men hur djup denna längtan än kan vara, är den dock begränsad av den enskilda personlighetens murar. Gud har danat oss på detta sätt. Den ende, vi kunna giva oss helt åt, är Gud. Åt honom kan man överlåta ande, själ och kropp i glad hängivenhet. Och den mänskliga kärlekens lidelsefulla trängtan efter att uppgå i varandra förverkligas, då båda uppgå i Gud och finna varandra i honom. Endast i den gudomliga kärleken, som är född ovanifrån, finner den mänskliga kärleken sin fullkomning och sin högsta lycka.

Levande kristendom har den verkliga lösningen av äktenskapets problem. Den är: Kristus, hemmets Herre. Han måste få träda in i varje förhållande. På denna grundval bevaras förlovningstidens första romantik och idealism. De bliva icke en besvikelse, som hör det förflutna till, utan en verklighet, som kan bevaras endast då äktenskapet betraktas från den höga synvinkeln av en gemenskap mellan två, som leva för Kristus. Äktenskapet måste alltid söka att påverka andras liv, utanför detsamma, och söka att föra dem in i samma glädje. Det är ett »sakrament», som man alltid måste dela med andra.

Skall man och hustru alltså samarbeta för Kristus, så måste förhållandet mellan dem vara öppet och genomskinligt, utan några tysta förbehåll rörande varandra. De flesta människor äro som pelikaner i öknen och de behöva en regelbunden tid för var dag för att inbördes delgiva varandra, så att alla små förtretligheter, svart-sjukeanledningar och misstankar, som hota att fördär-

va äktenskapet, bliva skingrade genom att man gemensamt får skratta åt dem.

I en sådan arbetsgemenskap påverkas den svagare av den starkare, och var och en stöder den andra i strävan efter det högsta. Vi göra den andra parten till ledare. Vi bestämma icke för den andre: vi låta honom eller henne bestämma själv. Den starkare kan vara bättre rustad att utföra ett uppdrag, men det kan vara Guds vilja, att utveckla den svagare genom att giva honom eller henne tillfället. Detta förutsätter dagligt tålmod och daglig självuppoffring. Det förutsätter kännedom om när man skall tåga, när man icke bör framlägga problem och när man bör försöka att få den andre till att le åt svårigheterna.

Återstår så frågan om det lekamliga förhållandet. De flesta skilsmässomål ha sin upprinnelse i oförmågan att här genom ledning finna den rätta anpassningen. Här behövs undervisning och förberedelse och kännedom om de faktiska förhållandena. Vi måste utrota den villfarelsen, att äktenskapet gör slut på alla lekamliga problem. Det är avsett att vara en andlig enhet, av vilken den lekamliga är en symbol. Det är alltid en fara för att det lekamliga kommer i förgrunden och blir självändamål. Men det lekamliga förhållandet är ett sakrament. Någon har sagt, att kärlekens avgörande prov är att uppleva detta sakrament med fullt bibehållen aktning för varandra.

Att vara ledd av Gud är den bästa lösningen av barnbegränsningens problem. Där Gud får leda, gör sig den alltbehärskande kraft förnimbar som lyfter mänskliga drifter till den högsta fullkomning.

Så länge folk gifter sig av tarvliga skäl (slutar Ken Twitchell) komma de också att skiljas av tarvliga skäl. Men de som Gud har sammanfogat, dragas in under den gudomliga kärleken, i vilken den mänskliga kärleken finner sin härliga fullbordan.»

NITTONDE KAPITLET.

En Oxford-psykolog uttalar sig.

Under mina resor tillsammans med Oxfordgruppen, då jag noggrant och kritiskt vägde vad som sades, och noggrant och kritiskt iakttog vad som gjordes, undrade jag ofta vad de äldre akademikerna i Oxford egentligen hade för uppfattning om denna underbara rörelse, som utbreddes sig från deras ort. Som journalist var jag viss om dess värde som nyhetsstoff. Jag kände också att jag med de andliga kunde bedöma rörelsen andligt, ty jag hade sökt och funnit Gud. Men jag var oerfaren med avseende på budskapets psykologiska och teologiska sidor.

Jag beslöt därför att göra ett försök med en välkänd professor i Oxford, som har rätt att tala med auktoritet om grupp-rörelsen. Jag syftar på pastor L. W. Grensted, en av den engelska kyrkans främste lärde och psykologer, professor i kristen religionsfilosofi, Bamptonföreläsare 1930, medlem av betydelsefulla kyrkliga kommittéer och kanik vid domkyrkan i Liverpool.

Professor Grensted har ett sådant välformat, stort och kraftigt huvud som man ovillkorligen beundrar, fastän man inte är angelägen att själv bära det. Jag använde en trevlig eftermiddag och kväll till att utfråga honom. Det var en rik upplevelse. Professorn har en fin, torr humor, ett lite hopsnörpt men älskvärt leende, en utmärkt förmåga att säga djupsinniga saker med enkel klarhet och därtill en vinnande och pojaktig blyghet, som då och då spelar hans stora lärdom ett spratt. Jag framställde en del skarpt formulerade frå-

gor, som krävde ett bestämt ja eller nej, och han gav mig de bestämda svaren. Några av dem funderade han på, ty professors tankar äro så omfattande, att det behövs en tung bevisanhopning, för att man skall få dem att ge utslag i en viss riktning.

Jag frågade honom, varför han hade slutit sig till rörelsen, och han svarade, att ingen kristen kunde hålla sig på avstånd och underlåta att intressera sig för den. I början framkallade den orättvist motstånd, och detta drev honom oemotståndligt närmare för att möjliggöra en rättvis bedömning.

»Och vad finner ni alltså i den?»

»Ett oerhört stort hopp för hela världens andliga liv. Utan att ingå på detaljer — endast på principer — finner jag en mängd väsentliga ting, som jag behöver för mitt eget andliga liv».

Detta var ju ett mycket omfattande uttalande för att komma från en professor i filosofi.

»Äro de som tillhöra grupperna verkligen normala och i andlig jämvikt?» sporde jag honom vidare.

»Det rätta svaret därpå», sade han, »är att ledarna och de som stå i ansvarsställning utan tvivel ha andlig jämvikt och äro sunda. Vidare finns det en del, som kommit i beröring med rörelsen, vilka tydligen icke ägde den jämvikt de borde ha, men som sedan fått mycket bättre andlig jämvikt. De som resa omkring med kamratlagen få lära sig grannlagenhet, takt och pålitlighet. Jag förmodar att det gives undantag liksom det finnes sådana i församlingarna. Men det finns inte flera obalanserade människor i grupprörelsen än i kyrkorna. Det finns faktiskt inte så många.»

Jag hade hört folk antyda att det var faror förbundna med rörelsen. Alltså frågade jag honom rent ut: »Är Oxfordgruppen en farlig rörelse?»

»Ja, fruktansvärt farlig!» sade han ironiskt. »Den kan komma att vända upp och ned på världen, som kristendomen gjorde i begynnelsen, ty dess möjligheter äro helt enkelt oerhörda. Jag tycker att det mest upp-

muntrande är dess livaktighet. Den visar en ny och obegränsad framåtanda. Det är verkligen inspirerande att se detta nya, skapande verk, som återigen levandegör för oss de spännande berättelserna i Apostlagärningarna.»

Detta var alltsammans ganska gott. Men vid mötena kunde oöverlagda yttranden förekomma, som kunde ödelägga rörelsen. När bildade unga människor stå upp och vittna, så veta de vad de skola säga och vad de skola utelämma. Men när denna rörelse blir allmän och de obildade börja på att frimodigt vittna i grupperna — »antag då att de slunga ut något som väcker anstöt.»

Han skakade sitt stora huvud med ett humoristiskt leende.

»Ja, antag att de göra det! Det skulle inte åstadkomma mycket ont. Ty faktum är, att man kan säga vad man vill, som är sant, förutsatt att man säger det med eftertanke och på rätta sättet. Och glöm inte, att människor oupphörligt delgiva varandra sina problem på en hel mängd platser.

Ett möte till vägledning för mödrar skulle säkerligen chockera ett gruppmöte. Detsamma gäller mycket av de samtal som föras av moderna människor i sällskapslivet. Ett sammanträde med en kommitté för Räddningsmission är mycket mera öppenjärtigt. I pressen och på många offentliga sammankomster diskuterar man problemen offentligt *utan att lämna några svar på frågorna*. Där ligger faran. Gruppen tar försiktigt på problemen men lägger eftertryck vid svaren. Det är alltid svaren, som det kommer an på.

Dessutom har gruppen en regulator genom att man arbetar i lag. I regel delgiver folk intet vid offentliga möten, förr än delgivning först skett privat inom laget. Och i praktiken visar det sig, att de obildade — om det nu finns några sådana kvar — äro lika taktfulla i sina offentliga yttranden som de högt bildade. Alla samhällsklasser ha förenat sig i den delgivning som praktiseras av grupperna. Jag känner hem, där hembiträderna hjälpa

till med att leda gruppen. I fabrikena i St Helens hållas gruppmöten varje dag för stillhet och delgivning. Och dessa grupper arbeta med samma framgång som de grupper, som ledas av universitetsfolk.»

Här inföll jag: »Det yttras dock ting, som missförstås. Den som vill häna är alltid vaken för sådant.»

Professorn var inte övertygad om att försöken att förlöjliga hade så stor betydelse, då de grundade sig på missförstånd. Vad som betydde mycket mera var faran för att delgivning icke ägde rum. Det liv, som är slutet inom sig självt, blir olyckligt. Faran i delgivningen kunde aldrig bli så stor som faran av att stänga allt inne. Detta leder till alla slags olyckor — däribland mord och självmord — som många exempel nyligen visat.

»Delgivning är en verklig välsignelse», framhöll professorn med eftertryck. »Den är den verkliga lösningen på många problem. Ty det är nästan omöjligt för en människa att se sina verkliga problem sådana de äro, om hon icke kan få se dem utifrån, och det kan hon endast genom att dela dem med andra. Och antingen det sker inom en rörelse som denna eller annorstädes — ty delgivning är icke begränsad till Oxfordgruppen — så måste den verka välgörande. Nutidens kyrka har allt för mycket försummat delgivningen. Men »— här avbröt han sig själv — »det är en lång, teologisk historia bakom detta uttalande. Och vi befinna oss nu på ett stadium, där man i allmänhet är mycket tystlåten. Det har inte alltid varit så. Det fanns en tid, då man gick till så stor överdrift i annan riktning, att det blev nödvändigt att tillsätta ett reguljärt predikoämbete. Så långt har det ännu inte gått inom grupprörelsen, och jag tror inte det föreligger möjligheter för att vi skola komma därefter.»

»När skulle vi ha kommit därefter — om det någonsin skulle ske?»

»Endast om en stor mängd människor komma ur känslans jämvikt, såsom det inträffat vid väckelser av

en viss typ, som vilade på känslgrund i stället för på nyfödelse och viljeförändring. Naturligtvis måste varje plötslig omdaning ha sin inflytelse på känslolivet såsom en följd av drifternas nygestaltning. Vi förklara det på följande sätt: När personligheten reagerar för något som den kan reagera för, sker det i form av en viljeyttring — det är personligheten i verksamhet. Samtidigt därmed väckes känslan. Det som sker är i själva verket att en ny känsla utgestaltas, varav det bästa exemplet är kärlek. Därpå äger en helt ny inställning av impulserna rum, i det de ställas i ett nytt syftmåls tjänst. En förändrad känsla med avseende på personliga förhållanden eller i förhållande till Guds kärlek är icke möjlig utan vissa känsloutryck. Det allvarligaste är i själva verket att folk så sällan känna sig gripna av Guds kärlek, fastän deras känsla kan beröras av världsliga ting, såsom då det gäller deras frukost, frisk luft, deras hund, automobil, livsställning, borgerliga anseende — vilket alltsammans kan stämma väl överens med att bedja sina böner och gå i kyrkan, men icke nödvändigtvis med att låta Gud ha första platsen. När nu människor stöta samman med något liknande grupprörelsen och de få höra att Gud skall ha första platsen, alltså komma på rätt plats, och folk få klart för sig att detta hotar hela deras förvildade känsloliv — Gud *först!!* — då börja de helt naturligt att känna sig illa till mods.»

»Men kan man verkligen säga att Oxfordgruppens grundsatser ge lösningen på varje mänskligt problem?»

Professorn övervägde grundligt denna omfattande fråga. »Jag tror verkligen», sade han, »att gruppens allmänna grundsatser kunna allmänt tillämpas. Det finns vissa människor, som behöva särskild hjälp, och det skulle vara mycket farligt, om någon finge för sig, att denna lära verkar som en järnhård regel. Därför utdanar gruppen ledare, som kunna behandla problem-människorna, alldeles som man gör på andra områden. Gruppen omdanar människor. Den vet, att om man för-

söker lösa en konflikt genom ansträngningar inifrån, så löser man den aldrig. Men om man försöker få den löst av en högre makt utifrån, kan man alltid få den löst, fastän lösningen kanske inte blir vad man själv eller andra väntat.»

»Vad är det då som utgör rörelsens egentliga sär-
märke?»

»Den är positiv i alla väsentliga ting», svarade professorn. »Den har positiva metoder för att bringa människor hjälp, vilket man beklagligen saknar i så många moderna böcker, som syssla med tidens svårigheter. Varför skriva böcker, som präglas av tomhet, sentimentalitet och missnöje, om man inte har någon hjälp att föreslå? I en rörelse av detta slag ser man, att det sker något, och om kyrkorna icke gå i spetsen, så är det rörelsens plikt icke att kritisera, utan att väcka dem med handling. Vilket den också gör.»

»Hurudan är rörelsens inverkan på studieresultatet?»

»Det föreligger alltid fara, att en viss människotyp blir som besatt av religiös verksamhetsiver. Men här är arbetet i lag återigen den bästa regulatorn. Så vitt jag kan se, har resultatet för studiernas vidkommande varit alltigenom gott.»

En av de punkter, som gruppen särskilt framhåller och som ofta förmår människor att gå bedrövade bort, är gottgörelsen. Jag frågade professorn vad han hade att säga rörande denna ömtåliga punkt.

»Gottgörelse», sade han med eftertryck, »bör ske endast under ledning och med syfte att hjälpa vederbörande människor. Det finns människor här i världen, som äro andliga fariséer, och som bjuda gottgörelse endast för att arbeta sig ut ur ett känslokomplex. Jag har hört om människor, som gått omkring och bekant att de begått mord, vilka aldrig blivit begångna. Detta är meningslöst. I en grupp kan en person bedja om ledning av andra medlemmar, men i princip måste man avgöra saken själv. De gamla böckerna i själavård för särskilda fall äro fulla av omtvistade exempel av gott-

görelse. Den man, som genom det inflytande, gruppen utövade, nyligen angav sig själv hos Oxford-polisen, emedan han begått en rad stölder, handlade utan tvivel rätt. Regeln i dessa svåra frågor är att söka sig in till det verkliga motivet. Och villigheten att bringa gottgörelse måste alltid förefinnas, även om det i vissa fall icke är möjligt att genomföra avsikten. Att bliva hängd för mord innebär ingen gottgörelse. Man kan icke återskänka den mördade livet. En biskop berättade mig nyligen att han blivit mycket villrädig, emedan någon som kommit i beröring med grupperna hade skrivit till honom från Sydafrika för att återställa något som stulits. Men biskopen hade inte varit i stånd till att värdera det stulna eller giva den frågande noggrann uppgift om vad han skulle återbetala. Emellertid läser bibeln att vi skola bringa gottgörelse. Kyrkan lär gottgörelse, och gottgörelse bör ske närhelst möjlighet föreligger och med syfte att hjälpa vederbörande människor.»

Jag visste, att professorn liksom biskoparna av Leicester och Hankow och andra framstående kyrkans män gjorde anteckningar om den ledning de fingo mottaga, en praxis som ofta kritiserats av utomstående.

»Är det bättre att nedskryva sina tankar under ledning än att bevara dem i minnet?» frågade jag professorn och väntade att han skulle blinka, då skottet lossades.

Men han var beredd att ståndaktigt försvara detta tillvägagångssätt.

»Jag har funnit, att det sparar en väldig mängd tid, om man bär en anteckningsbok för ledning på sig, ty det fäster en hel del flyktiga tankar, av vilka somliga kanske äro äkta ledande, men som skulle gå förlorade, om de icke antecknades. Om man inte använder alla medel för att bevara vad som kommer för en, då man söker ledning, så komma alla de motståndskrafter, som finnas i människonaturen, att resa sig och spärra vägen för det allra viktigaste. Bakom detta ligger en betydelsefull psykologisk grundlag. Glömska är i själva verket

nödvändig för ett ordnat tänkande. Vi glömma oväsentliga ting, och det vi inte bryr oss om, för att allt vad vi veta icke skall tränga in i vårt medvetande och störa vår direkta tankeverksamhet rörande det som för tillfället rör sig i vår själ. Glömska är en direkt hjälp till att tänka klart och handla rätt. Om vi mindes allting, skulle vårt liv råka i stor villervalla.

När ledning kommer, kan den vara oangenäm eller rent av farlig för vår självvaktning, och därför skulle den kastas åt sidan av vår glömska, såvida vi icke vidtog mått och steg för att förhindra detta. Under lång tid hade jag känt, att jag borde sluta upp med att röka, vilket inte var nyttigt för mig, men jag skulle aldrig ha gjort det, om jag icke nedtecknat det under ledning. Ända till den stunden hade jag antingen glömt av det eller lagt det åsido. Att röka är en vana som i och för sig varken är ond eller god, men för mitt eget vidkommande har jag funnit att den självtukt det innebar att sluta upp att röka förde med sig ett så stort stycke av Guds nåd, att den skänkte mig seger över mycket mera ingrodna dåliga vanor. Och detta har, tror jag, varit mångas erfarenhet inom grupperna. Jag säger inte, att en var måste sluta att röka. Rökning kan naturligtvis gå till en sådan överdrift att den blir skadlig för hälsan och föranleder bortslösande av pengar, som man är förvaltare av inför Gud. Envar måste redligt göra vad han känner att Gud bjuder honom.»

Hans stora huvud böjde sig fram emot mig, då vi sökte oss djupare in i frågan om Guds ledning.

»Naturligtvis vill ingen påstå, att alla ens tankar komma som en Guds ledning. Det är inga hemliga knep förbundna med detta. Ledning kommer ofta i form av goda impulser — den Helige Andes gärning i ett människoliv. Jag erhåller stark och fast ledning rörande vissa ting och en annan gång kan jag få ledning, som inte är så klar. Ofta får jag ledning angående bästa sättet att bemöta människor, som komma till mig för att få råd i sina svårigheter. Dock är den ledning som kom-

mer till en person icke mycket annorlunda än den som kommer till envar annan. Den är enkel och ursprunglig. Om man skulle jämföra olika anteckningsböcker med uppgifter om ledning, så skulle det inte vara stor skillnad mellan dem, utom i det avseendet, att var och en innehåller sådant som ha sin särskilda tillämpning på den som skrev och den tid, då det blev nedtecknat.

Ledningen ger ofta bekräftelse på vad vi redan känna till. Det kom för mig en gång, under det jag sökte ledning, att ta en viss text, nämligen denna: 'Gå in i staden, så skall där bliva dig sagt vad du har att göra' — en text som jag inte hyste den ringaste lust att predika över, men jag gjorde det likväl, och tre personer kommo efteråt och tackade mig för särskild hjälp, som de fått därigenom. Ofta har jag fått ledning, som förmått mig att tala över ett ämne, som jag icke berett mig för, och lägga åt sidan det förberedda ämnet. Jag följer alltid sådan ledning. En stor fördel med avseende på ledning är, att när man ställer sig under denna, så har man endast att fatta ett beslut, under det man eljest måste fatta tjugu. Under en stund kan ledningen visa olikheter inom en grupp av flera personer, men till sist framgår det klart, att inga verkliga plikter i livet stå i strid mot varandra. Vilket bekräftar att ledningen är en del av Guds plan.»

Professorn fortsatte: »Jag gick en gång och funderade skarpt på, vilket jag skulle göra: företaga en lång resa med bil eller med tåg. Sedan jag förslösat mycken tid med att väga fördelar och nackdelar kom plötsligt ledningen med budskapet: 'Var inte dåraktig, res med bil.' Om jag hade litat på min ledning i stället för på min omdömesförmåga, skulle jag ha fått budskapet att inte vara dåraktig mycket tidigare.»

Professorn var övertygad om, att villigheten att göra Guds vilja var en måttstock på, i huru hög grad man hade förstått hans vilja, samt att man genom gemenskap med andra skulle få pålitlig bekräftelse eller rättelse, då det gäller den enskildes ledning. En förenad

grupp av åt Gud överlåtna människor måste vara mera känslig för Andens hela plan än den enskilde kan vara.

Jag tänkte på dessa tillfälliga, lysande glimtar som jag fått vid olika tillfällen och i olika delar av världen.

»Får ni både vanlig ledning och ett högre slags ledning?» frågade jag honom.

Han skakade på huvudet. Utan att underskatta mina erfarenheter av en högre ledning, kunde professorn icke göra anspråk på lysande glimtar av framträdande intensitet.

»Tror ni att varje människa behöver denna ledning?»

»Otvivelaktigt. Särskilt de som ha att uppbära stort ansvar i världen. Då människor befordrats till mera betydande arbetsuppgifter, finna de det svårare att bevara känslan för tingens inbördes betydelse. Genom att ständigt framlägga sina arbetsuppgifter inför Gud få de sinne för proportionerna i alla slags skilda lägen, och det hjälper dem att reda upp andras svårigheter. Man vill ju ogärna tala om sig själv, men i den mån jag kunnat göra några andliga framsteg, har det skett huvudsakligen genom det ljus, som jag fått under de stilla stundernas lyssnande till Gud. Vad mig beträffar ha kanske de framsteg varit mera påtagliga, som följt av små särskilda avgörelser för Kristus. Somliga av dessa avgörelser ha gällt småting utan annan mening och betydelse än den, att de inneburit personlig trohet mot Kristus. När dessa små vägledande inflytelser kommo, visste jag, att de voro bestämda gränsmärken (vad gruppen benämner att slå pålar i jorden).»

Jag försökte förmå Bampton-föreläsaren att berätta mer om vad hans umgänge med gruppen inneburit för hans eget andliga liv, då Frank anmärkte, att professor Grensted redan var ett välstämt instrument, då de möttes. Deras umgänge hade förhöjt och fördjupat bådass andliga erfarenhet. Utan professor Grensteds insikt och lärdom skulle kanske gruppen ha blivit utsatt för stora missgrepp, som skulle ha skadat dess framgång, då svårigheterna stötte till. Han var en pålitlig

ledare och satt inne med en rik erfarenhet, som motsvarade det bästa som fanns inom grupperna.

»Det skulle inte vara sant», sade professorn, »om jag sade att jag står i skuld till Oxfordgruppen för i det närmaste hela min kristliga erfarenhet, ty jag hade upplevat det mesta, innan jag kom i beröring med den. Men jag har sett den hjälp och kraft, som genom gruppen förmedlats till andra människors liv, och de stora möjligheter som ligga i delgivning, fastän jag inte självt kommit så långt i den riktningen.

Det som i detta sammanhang betyder mest är följande: Jag lärde känna rörelsen här för sju år sedan. I de dagarna plågades jag av svårigheterna att lära känna studenterna och utföra ett verkligt arbete som pastor vid mitt college — icke blott utföra mina officiella plikter. Jag visste att folk behövde hjälp, men jag kunde sällan komma dem nära, ty jag visste inte hur det skulle gå till. Min beröring med gruppen har mångdubblat min beröring med enskilda personer, som jag fått träffa genom gruppens bemedling och samtalat med om ting som voro betydelsefulla för dem. Förut hade de inte kommit till mig, ty jag saknade den ton i min predikan, som kom dem att önska att få samtala med mig. Naturligtvis hade jag fått bevis på en del intresse tidigare, men det har storligen förökats och fördjupats under de senaste sju åren.

Vad jag nu har lärt mig inse är, att grundtonen i predikan är något som personligen kännes och erfares, och så snart man predikar å ämbetets vägnar, blir det dött. Detta betyder inte att teologin är falsk, men att den intet liv har, förr än den ställes i förhållande till personlig erfarenhet. Denna nya prägel av personlig erfarenhet hos min predikan blev min genom beröring med gruppen. Mina predikningar äro kanske inte så bra som förr, men de tyckas åstadkomma större resultat.

Jag kommer ihåg, hur jag en gång höll en predikan under ledning vid senaste gruppdagarna i Mansfield College, vilkens ämne angavs med dessa versrader:

*Se, hur Guds starka, fruktansvärda finger
Rycker lögnens dräkt bort från människans själ.*

I den predikan tänkte jag på Guds fruktansvärda majestä, som verkar icke blott i gruppen utan överallt.»

Jag undrade hur många visdomsord jag ytterligare skulle kunna locka fram. Jag manade honom att fortsätta, och han sade följande:

»Mer och mer har jag kommit till insikt om, hur omöjligt det är att uppnå någon slutlig ståndpunkt, där man kan slå sig till ro i sin religiösa utveckling. Den tanken att man på någon punkt av sitt liv är förtrogen med hela evangelium och är färdig att förkunna dess fullhet, synes mig vara betänkligt vilseledande. Då jag försöker samarbeta med grupperna, ser jag, hur jag oupphörligt föres tillbaka till en enfaldig, kristen erfarenhet — ofta den enkla erfarenhet, som jag tidigare gått förlustig, emedan jag höll på att bli för spetsfundig. Under mina tidigare upplevelser med gruppen gick jag miste om en hel mängd, emedan jag hade i mig för mycket av 'Högsta Domstol'. När jag slutade därmed och i stället samarbetade med ett litet lag, upplevde jag något helt och hållet nytt. Jag fick upp ögonen för de enkla och vardagliga tingens betydelse. Jag fann, att jag blev delaktig av vänskap och gemenskap i en sådan naturlig och uppriktig gestalt, som jag sällan erfarit annorstädes.»

En av ledarna berättade mig, att han sett ett prästmöte omvandlas till ett möte av män, bara därigenom att professor Grensted delgivit det sina egna, verkliga erfarenheter. Det är verkligen sant, att kråkor äro svartta över hela vida världen.

»Åter och åter», fortsatte professorn, »har jag sett hur stort prästernas behov är av den verkliga frihet, som delgivning kan framkalla. Präster äro ofta mycket ensamma, och det sker en hel del ödesdigra ting i livet på grund av ensamhet.»

Oxfordgruppen är hänförd över den nya friskhet, som

livet får genom gemenskapen. När alla skrankor nedbrytas, födes en naturlighet, ett förtroende, en frihet, en personlighetens obundenhet, som varken är stötande eller självsäker. Jag frågade professorn därom. Också han var full av hänförelse:

»Den gemenskap, som ett lag erbjuder, hjälper en att trotsa världen och uthärda världen», sade han. »Ingen utom Gud kan hjälpa oss att läsa och förstå och fördraga en daglig tidning! Jag var tillsammans med ett lag ur Oxfordgruppen i St Helens, där jag såg den verkliga världen — inte tidningarnas överkliga värld — framställd för folk. Endast Kristus kan sätta oss i stånd att se den verkliga världen. Endast Kristus kan skapa denna art av gemenskap, som är en del därav. Som kanik i Liverpool inbjöd jag åtta av överflödande liv fyllda ungdomar att komma upp från Oxford och tala med några av prästerna rörande arbetets möjligheter. Vårt lilla provlag hade sammankomster med olika små grupper och gjorde flera intressanta bekantskaper. Vi hade med oss John Watt från Edinburgh — en i hög grad »omvänd präst» — och han var verkligen beundransvärd. De övriga — utom en — stodo i begrepp att ordineras till präster i engelska kyrkan. Ett förberedande arbete hade utförts i Liverpool av Basil Yates, en nyligen omvänd, som en gång trodde sig vara fritänkare, men kanske tog fel. Medan han var docent i filosofi, hade han blivit hänförd för gruppen. Han och jag (och några av de andra) hade haft tvivel rörande varandra. Vid första stilla stund, som vi hade tillsammans, sade vi detta, och det som skilde oss åt helt enkelt försvann. Laget blev sammansvetsat till en enhet på några minuter. Vi fingo den ledning vi behövde. Ett gott arbete utfördes och en god förberedelse gjordes för mötena i St Helens, som sedan kröntes med full framgång.

Det var vid denna tid som jag först började göra anteckningar rörande min egen ledning, och det var denna beständiga vana att anteckna, som medverkade till att

befästa lagets samarbete. I Liverpool var det också som jag fick min första nedtecknade ledning — den som gällde att upphöra med rökningen.

Det betydelsefulla med avseende på detta provlag var, att en grupp människor, olika i ålder och åskådning, funno, att de kunde arbeta för ett gemensamt mål, utan att vilseledas av sina känslöstämningar. Den stora svårigheten i livet är, att vi alla äro så invecklade i olikartade strävanden, icke alltid kristliga, och känna oss ha en slags lojalitetsplikt till olika människor. Men det visade sig i vårt lag, att det gives en möjlighet till personlig gemenskap av en så hög och sällsynt art, att de flesta människor ingen aning ha därom.

Naturligtvis samarbeta vi i vårt dagliga liv, men det sker på ett allt för lågt plan. Vi antaga, att folk som vi möta är hyggligt folk. Vi arbeta tillsammans med dem och tycka om dem, och därmed låta vi det bero. Men detta är icke tillfredsställande. Och vad vi åstadkomma är icke tillfredsställande. Somliga människor ställas helt och hållet utanför, och under tiden går världen sin gång och dess gärning blir på det hela taget ganska dåligt utförd. Oxfordgruppen tar emot alla som komma, visar dem, huru de skola leva ett rikt liv, samman knyter dem i en verksam enhet och lyfter dem in i en gemenskap, som motsvarar den förebild, som Kristus och hans tolv apostlar gav oss.»

Professor Grensted håller nu regelbundet på tisdags-eftermiddagarna gudstjänst för Oxfordgruppen i universitetskyrkan St Mary. Den är med avsikt lagd som en enkel gudstjänst för tillbedjan, utan inblandning av andra ting — praktiskt taget är det en gudstjänst för meditation, stillhet och ro. Det förekommer mycket lite predikan. Denna gudstjänst har sin stora betydelse, eftersom den för en hel del människor innebär hjälp till att tillbedja och anförtro sitt liv fullt och helt åt Gud. Gudstjänsten fyller ett behov hos gruppen, som med tacksamhet begagnar sig av den.

Professor Grensted går till kyrkan en stund före guds-

tjänstens början för att söka stillhet. Vanligen är det fyrtio à femtio som deltaga. De börja med en psalm och förbliva stående en stund i stillhet och tystnad. Så läses ett stycke ur Skriften, varpå följer ett tal på tio minuter. Därpå sitta eller knäböja de församlade under fem minuter eller mera i tystnad. Ytterligare en psalm sjunges, och därpå följer tillbedjan under en eller annan form. Under största delen av gudstjänsten står prästen med ryggen vänd mot de församlade för att framhålla att hela gudstjänsten är riktad till Gud. Alla som taga del i dessa stunder tala om hur denna gudstjänst verkar stilla och uppfriskande, uppbygger och uppehåller dem i det arbete de ha för händer och inspirerar dem för de uppgifter som föreligga.

TJUGONDE KAPITLET.

Andefylld lärdom.

De människor, som äro redo att stödja en löftesrik religiös rörelse, äro knappast färre än de, som äro redo att hålla på en säker kapplöpningshäst. Och motivet kan för den stora hopen vara detsamma i båda fallen: »Vad kan jag vinna därigenom?»

Där det icke finns något vare sig öppet eller fördolt lockbete i form av jordisk vinning, finna vi vanligen »icke många visa efter köttet, icke många mäktiga. Men det som i världen var svagt det utvalde Gud, för att han skulle låta de visa komma på skam».

De visa stå ofta på avstånd, icke emedan det icke finns något att vinna, utan emedan det är en hel del att förlora genom att göra sig till ett med en ny, oprövd religiös rörelse. Liksom Gamaliel vilja de icke motsätta sig vad som kan vara ett Guds verk, men de äro också i likhet med honom ovilliga att öppet ansluta sig till en rörelse, innan de äro vissa om, att de icke utsätta sig för någon förlust genom att offentligen göra sig till ett med densamma. Somliga hålla före, att man bör gå med utan att ansluta sig — tillägna sig äran och undvika sparkarna. Dessa människor cirkla i utkanterna av Oxfordgruppen, njuta av umgänget med dem som äro med däri, som de tycka om och beundra, ja, nära på efterfölja, men de framhärda dock i att tala om medlemmarna såsom »de» i stället för »vi». Känsliga själar äro de, både präster och lekmän; vacklande äro somliga av dem, dessa som kanske tidigare varit med i rörelser, där Guds Ande icke var med, och som nu säga

sig ogärna vilja taga ännu ett felaktigt steg; somliga äro överbevisade, men lite för rädda för att kasta loss och anförtro sig åt Gud, emedan de tro Gud vara alltför liten eller svag för att kunna ersätta dem för att de uppgiva något av det kära, själviska intresset, något av detta som de äro stolta över. Kanske hindras de av någon societetshögfärd, kanske äro de rädda för lite hån, kanske till och med för en smula stillsam förföljelse, som alltid följt korset åt.

Det finns lärt folk i Oxford med denna inställning — tvekande, väntande på att det alldeles nya skall bliva det fullt korrekta. Men det förnämsta klagomålet mot de lärde i Oxford är detsamma som på andra platser, att de äro högdragna, till och med verklighetsfrämmande. När Oxfordgruppen först började väcka oro i universitetskretsar, kom den icke som en ny filosofi, utan som ett nytt liv. Vad skulle de teologiska universitetslärarna säga därom? Skulle lärdomen göra sig till ett med detta nya, överflödande, av den Helige Ande ledda liv, som rörelsen förkunnade? Under den metodistiska väckelsen yttrade en professor vid ett Oxford College med beklagande, att alla hans yngre kolleger bekände sig till metodismen, så snart de blivit utnämnda.

En söndag afton för inte så länge sedan överraskade universitetspastorn vid Corpus Christi College sina åhörare genom att följa bruket från Magdalen College i sitt eget kapell med avseende på den då nystartade grupprörelsen. Han yttrade stillsamt några satser i sin predikan, vilka icke framkallade några särskilda uttalanden omedelbart och inte heller omnämndes i tidningen dagen därpå. Icke desto mindre voro hans uttalanden utomordentligt betydelsefulla, emedan de gjordes öppet i närvaro av både äldre och yngre akademiska medborgare och därför måste uppfattas såsom en formlig anslutning till den nya kristliga rörelsen av en universitetslärare, som uppträdde å ämbetets vägnar.

Pastorn gjorde ett uppehåll mitt i sin predikan och sade, att han kände sig överbevisad om, att han icke

varit fullständigt ärlig gent emot sina kolleger. Av fruktan för deras omdöme hade han underlåtit att meddela, att han fullständigt kände sig som ett med Oxfordgrupprörelsen. Därpå omnämnde han sin vänskap med Frank, genom vilken han blivit ledd till en djupare erfarenhet av kristet liv än förr, och lärt sig nödvändigheten av att helt överlåta sig åt Gud såsom den vägledande kraften i hela hans liv. Sedan dess hade han kommit till förståelse av, att om han skulle nå fram till att alltid vara under ledning, så måste han alltid vara lydig: i anden, innan ledningen gavs, i handling, sedan den givits, och därefter under hela tiden för dess förverkligande i erfarenheten.

Det är väl värt att tänka sig in i denna lilla scens inramning, då den kanske kommer att leva i Oxfordgrupprörelsens historia. Corpus Christi College Chapel, som gömmer sig och sitt med samma bokstav begynnande namn i det avlägsna hörnet av college-gården, skulle kunna kallas »det fördolda kapellet i Oxford». Det är en ganska liten byggnad från sextonhundratalet med ett mycket vackert, mörkfärgat träarbete, som skymmer för en del av fönstren och fördunklar det vänliga, gotiska kyrkorummet. Det finns en predikstol, men den användes icke. Pastorn predikar nämligen från högkoret, vilket icke vållar några svårigheter, eftersom han är högre och icke använder sig av predikoutkast, som äro så retsamt svåra att dölja. Den omedelbara följden av pastorns meddelande var en ny frigörelse i hans eget liv, en känsla av större kraft i arbetet genom att han besegrat sin obenägenhet att taga ståndpunkt, samt ett intressant samtal med en av studenterna. Det steg han tog den dagen var förelöpare till andra universitetslärares fullständiga övergång på Oxfordrörelsens sida.

De vänliga, djupblå ögonen, den lugna värdighet som präglar hans personlighet och hans stora intellektuella begåvning är det första man iakttagert hos honom, drag som han har gemensamt med sina präktiga föräldrar, som givit honom ett utmärkt hem och den bästa upp-

fostran. Hans far var biskop av Sodor och Man, och hans mor var en framstående missionsarbetare i Manchester, vid den tid då de funno varandra. Båda föräldrarna hade helgat sitt liv åt Kristus, och de skapade en sant kristen atmosfär omkring honom, fastän han, som han säger, icke alltid förstod vad det betydde.

Julian P. Thornton-Duesbery, som växte upp i denna andligt befruktande omgivning, uppsköt icke sin avgörelse inför Mästarens kallelse, tills han kom i beröring med gruppen. »Det jag betraktar såsom avgörande för min egen omvändelse», sade han till mig, »mötte mig i Keswick genom biskop Taylor-Smith, innan jag visste något om Oxfordgrupprörelsen. Avgörelsen kom genom den bestämda behandlingen av syndens faktum, sådant detta samlade sig i en bestämd synd i mitt eget liv. På grund av min egen maktlöshet att övervinna denna synd leddes jag till att söka kraft hos den Mäktige, som jag endast hade teoretisk kunskap om, Jesus Kristus. Jag hyser intet tvivel om att denna erfarenhet kom från Gud. Detta avgörande ögonblick följdes av vissa tydliga, utmärkande tecken på nya födelsen — upptäckten att bibeln var som en ny bok, en ny erfarenhet av bönen och av ett budskap att bringa mina vänner. Både vid den tiden och ännu mera sedan har jag haft god kännedom om frälsningsläran. Men det var dock inte förr än åtta år efteråt, under gruppdagarna i Skottland, som jag förstod den bittra sanningen om synden som ett förräderi mot Guds kärlek och mot det som blivit mig ombetrott genom mitt inträde i predikömbetet och därigenom blev ledd till en personlig förståelse av vad Kristus gjort för mig på Golgata . . . Av vilket det synes framgå, att man inte kan påskynda Guds handling.»

Den blivande pastorn vid Corpus Christi hade nu lärt sig, att det pris som det kostade Gud att förlåta, nämligen »korset, som i tiden restes på Golgata och i all evighet haft sin plats i Guds hjärta, kanske icke alltid förstås av den ångrande syndaren, men detta hindrar icke

Fadern att besvara den förlorade sonens rop, och när dörren upplåtes, kommer Herren in och håller nattvard med själen. Vi kunna förtrösta på, att han med sin Ande skall i sin egen stund och på sitt eget sätt vägleda den nyblivne lärjungen in i hela sanningen.»

Han är säker om att ledning kommer, så ofta det är nödvändigt, och att man måste följa den utan att kompromissa och utan hänsyn till personliga önsknigar. Han kom snart till att inse, hur kristen erfarenhet ofta skänker oss vad vi trott att den skulle beröva oss. Hans egentliga livsmål var vid den tiden att bli universitetslärare och undervisa i klassiska språk. Han kom tillbaka till sin gamla skola och började undervisa i latin och grekiska, under det han förberedde sig för att bli läroverkslärare, varpå han vände tillbaka till Wycliffe Hall för att bli ordinerad. Det var meningen att han skulle avlägga prov där, innan han reste till sin gamla skola på nytt, men i stället anmodades han att bli lärare i teologi vid Wycliffe Hall, alltså icke i sin kära klassiska språk. Under någon tid stod han tveksam, om han skulle återvända eller stanna kvar. Han var böjd att återvända till sin skola och klassikerna, men han önskade å andra sidan göra det rätta, utan hänsyn till vad han hade mest lust till. Då han inte kunde få någon arbetsro, förr än ett beslut blivit fattat, vandrade han vägen mot Woodstock under bön om ledning, till dess han kom till St Philip och St James'-kyrkan. Hans gång var utmärkande för det lärda framåtsträvandet — en och halv kilometer i timmen! Han gick långsamt och grubblade. Om han reste tillbaka till sin skola, så skulle detta leda honom i frestelser, som han helst borde undvika. Avlöningen vid skolan var större, men det hade ingen betydelse. Då kom med tydlig klarhet den slutgiltiga ledningen, att han måste stanna, där han befann sig, och uppgiva tanken på att bli universitetslärare i klassiska språk. Någon tid därefter blev han erbjuden ett docentstipendium, fick anställning som pastor vid Corpus Christi College, varmed uppgif-

ten att deltaga i undervisningen var förenad — ett erbjudande som icke skulle blivit givet, om han återvänt till sin skola.

Såsom universitetslärare fann han, att förbindelsen med Frank lärt honom, hur man skulle förkunna en ny väckelsekristendom, som kunde tillfredsställa både förstånds- och känslomänniskorna. Utan att rygga tillbaka för verkliga förståndssvårigheter, visste han, hur han skulle nå fram till det som är alla människors behov, vare sig dessa verkligen förstå att tänka eller blott använda förståndsproblemen som en skyddande förklädnad. »När jag undervisar studenter, som ämna bli präster», sade han till mig, »finner jag att min gemenskap med gruppen giver mig en ständigt klarare syn på förbindelsen mellan livet och mitt ämne. Hela tiden är jag medveten om, att det icke blott är vetenskap, jag skall undervisa dem i, utan det enda liv som man verkligen kan leva. Naturligtvis ha en mängd människor insett detta före mig, och en mängd människor ha aldrig insett det. Men det är en upptäckt som var och en måste göra, innan han kan vara till verklig nytta. Detta innebär icke underskattning av verkligt samvetsgrann och exakt vetenskaplig forskning. Under det jag är lika angelägen som förr att studenterna skola få höga betyg, så att de därmed hedra både colleget och min undervisning, kan jag nu se lite längre fram och är därför mer intresserad, att de, sedan de tagit sina examina — vilket ju endast är ett medel för att nå ett mål — skola vara sunda till kropp och själ och ande, då de träda in i sitt livsarbete; med andra ord — att de skola vara helgjutna människor. Envar, som studerat vid Oxford, borde gå ut därifrån väl rustad för att möta varje problem som kan möta i livet, utan hänsyn till var han lever och verkar. Men det är först under de senaste tre eller fyra åren som jag insett, hur jag skall meddela denna allsidiga utdanning, och förstått, hur var och en blir ställd inför personliga problem, som han till stor del icke kan lösa, emedan hans förberedelse icke tagit

dem med i beräkningen. Det är givetvis icke så att gruppen ensam kan bringa hjälp i dessa förhållanden; både rektorn för Wycliffe Hall och flera andra se samma behov och söka väl förbereda studenterna för lösningen av dessa personliga problem.»

Pastorn vid Corpus Christi framkallade sensation vid gruppdagarna i Oxford i slutet av vårterminen 1932. Då han uppmanades att tala vid detta möte, sade han, att han var universitetslärare och präst, alltså en av dessa som av mr Belloc betecknats såsom »världsfrämmande och kraftlösa». Sedan han anfört en gammal dams uttalande, som uttryckte sin belåtenhet med sin nye präst, emedan den lärde mannen var osynlig under sex dagar och obegriplig den sjunde, överraskade han de församlade med att säga, att om man var universitetslärare och präst av det slaget, så var man samtidigt snyltgäst på två områden — ett ord som återkom dagen därpå i tidningarnas fetstilsrubriker. Han framhöll nödvändigheten av att en universitetslärare och präst motiverade sin tillvaro med resultat som han vunnit, precis som en person i annan ställning måste vinna resultat för att ha rätt att behålla en befattning, och han förklarade, att om han såsom präst icke visste sig i Kristus äga svaret på varje mänskligt spørsmål — inberäknat ett som han blivit ställd inför i Oxford för några dagar sedan och som ingen människokraft kunde hjälpa uti — så ville han lämna sin docentur och universitetet.

Ett annat överraskande yttrande av samme man kommer man sannolikt att få höra upprepat många gånger i framtiden. Han är icke övertygad om, att förföljelse för Kristi skull — kanske martyrskap — är en sak som endast tillhör det förflutna, inte ens i de mest upplysta länderna, kanske också i England. Han gav uttryck för den uppfattningen i ett samtal med mig, att Oxford nu står inför en tid av bittra strider (kanske endast pennfäktning) kanske bittrare än på långa tider. Aldrig hade klyftan mellan världslig visdom och

kristendom varit så djup och vid som den just nu är vid universitetet. »Vilka strider som än föreligga oss, är jag dock övertygad om att kristendomens ställning är starkare och mera livskraftig i dag än någonsin under de senaste åttio åren.»

Julian Thornton-Duesbery bevarar orubbligt fattningen under alla förhållanden. Det är roande att se honom leda ett möte för universitetslärare och äldre studenter och höra hans svar på åtskilliga anmärkningar, antingen det gäller ett hastigt inkast eller öppen motsägelse. Hans svar framföres med lugn, akademisk behärskning och med gott humör, så att han ler tillsammans med kritikerna åt sig själv och samtidigt får skrattarna på sin sida. Han har snabba och vänliga svar för envar, och de träffa ofelbart prick.

Julians möten om tisdagseftermiddagarna för att förbereda ledarna för uppgifterna ha medverkat till rörelsens snabba utveckling. Hans bibelstudier under gruppdagarna voro ovärderliga. Även om förberedelser gjorts av dem som bodde på platsen, var det dock väsentligen på honom det berodde, att arbetet fick fast form i Egypten, Palestina och närgränsande länder, som han förra året besökte tillsammans med en grupp studenter från Wycliffe Hall.

»Gemenskapen med gruppen», säger han, »har ständigt hållit det högsta målet för mina ögon, och när jag svikit, har jag därför kunnat inse detta mycket snart. Jag lär mig att mer och mer förstå gemenskapens värde och priset därför — ärlig delgivning — jag förstår också att två är bättre än en, att det är laget och inte den enskilde som har största utsikten att lyckas; och detta är något som en kritisk individualist som jag har haft gott av att lära.»

»Det finns mängden kyrkohistoriker som känner till allt detta i teorien» (säger Sam Shoemaker i »*Twice-Born Ministers*») »men som i det praktiska livet aldrig kommer bort ifrån sin egen ingrodna individualism eller lär sig att förena sin egen erfarenhet och verksamhet

med andras, vilkas kunskap och erfarenhet kunna egga och kanske modifiera deras egen. Det är mycket lättare att studera Franciskus' av Assisi rörelse, än att kasta sig in i en nutida rörelse, som är i sitt begynnelsestadium, och vilkens slutliga utveckling man inte kan vara viss om, och som oupphörligt sätter sina deltagares tro på prov. Det behöver knappast sägas, att det är svårare för en sådan man än för nästan vilken annan typ som helst att identifiera sig med en nutida rörelse, som uppställer verkliga problem och verkar utmanande på så mycket av samtidens religiösa verksamhet. Den intellektuellt fostrade torde finna det svårast av alla att uppgå i en rörelse, där intuitionen starkt framhålles, och bli medlem av en grupp, som är inriktad på målmedveten väckelse.»

Pastorn vid Corpus Christi känner, att grupprörelsen fyller en verklig uppgift inom det kristna livet i nutiden, i det den uppfordrar alla till ett mera livskraftigt vittnesbörd för sin Herre och Frälsare. Den når människor, som den vanliga pastorala verksamheten icke når, särskilt den friska typen. Den fria, otvungna och intensivt uppriktiga atmosfären inom grupperna tilltalar nutidsmänniskorna, emedan man öppet vill ge sig in på varje problem i stället för att tysta ned dem som man gjorde förr.

Han tror att uppfordran till hel överlåtelse åt Jesus Kristus, betoningen av själstukt särskilt genom framhållande av »morgonväkten» och »den stilla stunden» står i överensstämmelse med allt det bästa i vår kyrkohistoria och vårt arv från fäderna, samt att människor i våra dagar längta efter den livssyntes som antagandet av dessa livsprinciper innebär. Han uttalade sig nyligen till sina kolleger inom kyrkan på följande sätt:

»Vad vi än må tänka om Oxfordgruppen, har den dock trätt fram med en utmaning till den kristna kyrkan. Åter och åter ha både högkyrkliga och lågkyrkliga präster, till hälften på skämt och till hälften på allvar sagt mig, att det måste vara något som är riktigt på

tok med kyrkan, om det var nödvändigt att grupprörelsen skulle uppstå. Och jag är rädd att detta är bokstavligen sant. Gruppen har ingen ny metod, ingen ny teologi; den kommer med den gamla, goda förkunnelsen om Jesus, som är mäktig att frälsa, och den slungar den utmaningen till kyrkan, som bekänner hans namn, att på nytt uppleva hans frälsande nåd både såsom enskilda och såsom församlingar, och så gå ut till kamp mot en hel värld. Vi hålla på med att övergå från en lång tids skyttegravskrig till öppet rörelsekrig. Kristendom och världslighet stå ansikte mot ansikte. Kampen föres längs hela fronten, till och med i det fridsamma, vördnadsvärda, akademiska Oxford. Här är icke rum för kompromiss. *De enda riktigt levande människor i världen i dessa dagar äro de som antingen äro helt med Gud eller helt emot honom.»*

Så talar den nya väckelsen i Oxford i dessa dagar.

* *

*

Det är ingen konst att lära känna allt om Oxfordgruppen om blott Frank godkänner ens rekommendationer, men försök bara att tränga in till det innersta i en omdanad människas erfarenhet blott för att hänsynslöst utnyttja det för journalistiska syften, och man skall snart finna, hur svårt det hela blir. Oxfordgruppen förstår att värna sina andliga hemligheter lika väl som de kristna i katakomberna förstodo att värna sina. Men får man en gång Frank övertygad om att man handlar i god tro, så blir han en slags andlig impresario, som är redo att skaffa varje upplysning som man kan vara i behov av, eller göra en bekant med varje intressant personlighet, vilkens erfarenhet synes motsvara vad man söker.

Dörren sprang upp och Frank gjorde en vittfamnande armrörelse, då han presenterade en av sina framstående män (från Eton och New College) en man som föredrar att kalla sig »Introduktören». Han är nära två meter lång — det tycks som om Oxford vore fyllt av bedjande jättar.

»Här är en ung man, som kommer att ta sig bra ut i din tandläkarestol», säger Frank leende, och därmed tar den nykomne Oxfordroddaren plats. Somliga människor äro födda till helgon, somliga dö som helgon, andra bli det aldrig. Min första blick på den nykomne sade mig att han var född till helgon. Vad i all världen söker en man med detta bleka, asketiska ansikte, svarta hår och allvarliga sätt hos Oxfordgruppen — som endast övar dragningskraft på syndare? Han är det slags människa som man vet kommer att börja sitt verksamhetsliv som överansträngd sekreterare i ett missions-sällskap och mista det i ett boxaruppror eller bolsjevikupplopp såsom yngste missionsbiskop i fjärran Östern.

Han har i själva verket också varit sekreterare för en inflytelserik kristen verksamhet. Jag frågade honom nu, varför just han önskat förena sig med gruppen. Hans berättelse var upplysande.

»Helt enkelt emedan det var något på tok med mitt eget personliga liv», medgav han.

Man ser på honom, och känner sig viss om att han ljuger — men eftersom han är född helgon gör han ju inte heller det. Han hade försökt att komma människornas intellektuella behov tillmötes, utan att kunna hjälpa dem i deras behov av försoning. Det var brist på kraft och stor saknad av glädje och frid i hans eget liv.

»Innan jag lärde känna gruppen», bekände han, »viss-te jag inte riktigt, hur jag skulle kunna ställa detta tillrätta. Den välkände missionären W. E. S. Holland berättade för mig en dag, att gruppen fått grepp över en människotyp, som vi voro ur stånd att komma nära.

Det gjorde mig bekymrad, ty jag visste, att vårt sällskap utförde ett gott arbete. Då inträffade två ting, som gävo mig en stöt. Vi hade en sjuannakommitté inom vårt sällskap. En av de första som blevo omdanade var en medlem av denna kommitté, Francis Goulding, som tycktes utstråla ett underbart nytt liv. Detta väckte min undran. Omkring två veckor senare kom en annan av de äldre medlemmarna i kommittén, Julian Thornton-Duesbery, till mig, förunderligt förändrad. I stället för att såsom förut vara skygg och kritisk ägde han nu en missionärs kärlek till människorna. Han sade, att han hade varit i förbindelse med gruppen, och detta framkallade åter min undran. Ty jag kände, att jag misslyckats. Strax efteråt skedde något, som bestyrkte min övertygelse. Jag reste till Henley med ett roddarelag från New College. När jag skulle gå till sängs med de övriga i det kraftiga laget, saknade jag mod att böja knä och bedja. Jag svek i detta prov som min kristendoms äkthet fick genomgå. Två kvällar gingo, innan jag samlat det behöfliga modet. Längre hade mina predikningar inte fört mig. Och dock borde jag ha varit den lyckligaste av alla bekännande kristna.»

Helgonet i min stol gjorde ett uppehåll.

»Så dog min far hastigt, och nu förstod jag, att jag levat mera av hans tro än av min egen. Jag stod i begrepp att låta mig prästvigas i enlighet med min faders önskan och reste till Oxford, där jag kom i beröring med Ken Twitchell, som visade mig, att jag ännu icke hade helt överlätit mitt liv. Alla möjliga dörrar voro fortfarande öppna mot världen. Frukten var en av dem. Jag hade två lag av vänner, en hel massa bekymmer, jag tyckte om att röka och jag älskade bekvämlighet. Jag överlät så alla dessa och en del andra ting, som jag icke förut överlätit åt Gud, samt bad om nåd till att få makt över mina frestelser och segerglädje och förmåga att hjälpa andra. Jag började med att ansluta mig till gemenskapen och har under de två senaste åren

gått från självförnöjdheten till otillfredsställelsen med mig själv, i det jag har ett ständigt växande behov av Gud. Jag har upplevat underbara tider, särskilt under gruppbesöken i Edinburgh och St Helens.

Jag ser nu klart nog, att självtillfredsställelsen leder till en kristendom av vanemässigt slag, en kristendom, som inte har något budskap för andra, en kristendom som saknar glädje och föder ett bekymrat och lättretligt sinnelag. Endast den, vars vilja ständigt brytes i ödmjukhetens dal, kan erfara segerns glädje i Kristus. 'Vi äro så benägna', har någon skrivit, 'att driva in i namnkristendomens formsköna tomhet, som varken tillfredsställer oss eller hjälper våra vänner eller förhärliigar Gud.' Två fakta måste vi säkerligen framhålla mera eftertryckligt i allt vårt kristliga arbete i framtiden — för det första nödvändigheten av en ständig förnimmelse av ett behov, som kan tillfredsställas endast genom en mera hel och fullkomlig överlåtelse åt Jesus Kristus, och, för det andra, den Helige Andes kraft och ledning i det praktiska livets förhållanden.»

»Får ni mottaga ledning?» frågade jag.

»Ja. Under stilla stunder har jag en förnimmelse av att Gud fyller mitt medvetande och förstånd, medan jag förr endast tänkte mina egna, ohelgade tankar. Nu märker jag, att jag verkligen söker honom, för att han skall leda mina tankar. Därav har det kommit en djup otillfredsställdhet med det som endast är gott, och en lidelsefull längtan efter att tuktas så att det bästa sker genom mig. Och vidare en sådan kärlek till Gud, att jag fått en innerlig kärlek till människor och aldrig önskar lämna dem kvar i ett tillstånd av andlig medelmått. Naturligtvis har jag snavat, men gruppen tillåter mig aldrig att dra mig bort. Den stöder mig. Den giver mig en innerlig längtan efter att vinna själar — och detta är ett medel till att sublimeras lidelse.»

»Har ni då gjort framsteg?»

»Det vet Gud allena. Allt jag vet är, att min blick klarnat i vissa riktningar. Förr brukade jag taga med

mig en person, som jag sökte bringa hjälp, till gruppens möte. Nu försöker jag leda honom till Kristus — det ser ut som ett slags framsteg. I varje fall är detta nu mitt egentliga mål i livet — att föra mina vänner till Kristus liksom Andreas förde sin broder och pojken med kornbröden till honom. Andreas var en introduktör, och jag önskar också vara introduktör.»

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Det sårade samvetet.

Om bibeln innehölle en omfattande lista av varningsord liknande saligheterna, så skulle vi sannolikt däri finna maningen: »Vakten eder för det sårade samvetet!»

Tanken förekommer på olika ställen i Apostlagärningarna, om än icke i denna kortfattade form. »När de hörde detta, kände de ett styng i hjärtat.» Detta första ställe, där det ordet står, följes av meddelandet, att tre tusen personer lades till församlingen. Andra gången stod Gamaliel upp och varnade rådet och sade, att om verket var av Gud, så kunde de befinnas strida mot Gud själv. Vid det tredje tillfället överröstade massan sina sårade samveten genom att stena Stefanus.

Det kan vara olika bevekelsegrunder till kritiken mot den sant kristne eller mot en djupt andlig rörelse: det kan vara fruktan, missförstånd, medveten vrängsinthet, hat eller avund eller andra starka makter, som sätta mänskligheten i rörelse. Men det sårade samvetet är vanligen den första orsaken. Människor äro så fulla av känsliga komplex, som explodera, då de beröras av en blick, ett ord, en handling — ibland till och med genom en ren karaktärs närhet, vilkens uppfordrande liv uppfattas såsom en tyst dom över den kriticke.

Jag har sett mer än ett exempel av detta slag, särskilt då en allvarlig kristen sammanträffar med en avfälling. Man försöker att hugsvala det sårade samvetet genom att fästa sig vid svaga punkter hos den andra parten, vare sig det gäller en människa eller en rörelse.

Sådana människor vilja ofta överföra sina egna fel på andra, så att de blint tro, att den andre är syndaren.

Professor Grensted berättade för mig historien om två damer med måttliga levnadsvanor, som för första gången förplägade sig rikligt med champagne. Plötsligt lutade sig den ena av dem fram emot den andra och utropade:

»Du är ju full! Du har två näsor.»

»Detta», sade den vetenskaplige föreläsaren, »var ett klart fall av överföring av de egna felen på en annan. Emedan hon själv var drucken, anklagade hon den andra. Ett annat exempel av liknande art är det man ofta ser, då en person, som förlorar humöret, omedelbart beskyller den andre för att han blivit ond, under det de omkringstående roade höra på.

En tillgjort pyrd person söker dölja en inre disharmoni genom att vara överkritisk mot andras uppförande. Hedningarna kritisera de kristna mer än syndarna, emedan syndare inte såra deras samvete.

Olyckligtvis försöker en kristen ofta på ett jämmerligt sätt försvara sig emot denna kritik genom att själv lägga i dagen ett hyperkritiskt sinnelag mot andra. Han borde inte alls lägga sådan kritik på sinnet, utan i stället minnas Brownings ord:

*För mig betyder tro beständigt tvivel,
Nedtrampat som en orm av Mikael's fot —
Han står där lugn, medan den sig vrider.*

Det är dock icke alla kritiker, som anfalla öppet», fortsätter Grensted. »Varje psykolog känner det slag av patienter, som svara ja till allt vad man säger för att därmed undkomma obehag. Men det är endast ett ytligt instämmande. Det är många som tala om andra personers problem så ofta, att de därmed bevisa, att de själva gå och bära på liknande olösta problem. Den rätta nyckeln till den kritik som riktar sig mot gruppens konsekventa uppträdande är att finna i de känslor, som

uppväckas, då man genom direkta uttalanden fäster uppmärksamheten vid något problem.

Somliga människor söka lösa världens problem genom att tiga och genom att blunda. När så någonting bryter igenom med tillräcklig känslkraft, explodera de. En man kan hota med att göra något drastiskt, emedan den sexuella frågan blivit nämnd vid ett gruppmöte, fastän han sällan utför sin hotelse. Kanske har han levat i en fantasivärld, där könsförhållanden inte finnas till, eller också överför han sin egen moraliska förseelse på gruppen genom att kritisera den. När kriget bröt ut i Österrike, var det några gamla damer, som stängde sig inne i sitt hus och vägrade att ha något vidare att göra med världen där utanför. För dem fanns det intet krig. Men somliga av oss veta, att det onekligen pågick en liten drabbning vid den tiden.»

Riktigheten av professor Grensteds diagnos antydes i de berättelser vi ha kvar om anfällen mot kristendomen under de första århundradena.

Enligt Tacitus hatade man allmänt de första kristna på grund av »de avskyvärda gärningar, de gjorde sig skyldiga till, och på grund av att de hatade människosläktet. Deras ledares avrättning hindrade för tillfället denna förödande vidskepelse. Men den utbröt på nytt och nådde ända till Rom, där allt som är avskyvärt och förgelseväckande samlar sig».

Ett annat klagomål mot de kristna var, att de föraktade templen såsom döda byggnader, hädade gudarna och bespottade heliga ting. De kristnas sammankomster till bön och tillbedjan betraktades såsom hemliga föreningar, och folkfantasien levde högt på gissningar rörande det som sipprade ut . . . fridskyssen framkallade allehanda avskyvärda tankar i massornas orena sinne. Herrens nattvard och kärleksmåltiderna blevo också föremål för mångahanda tolkningar.

De första kristna sades vara ett folk »som smög sig undan och skydde dagens ljus. Det var en allmän anklagelse emot dem, att de avsondrade sig från den övri-

ga mänskligheten . . . Många förföljelser voro rena folkupplopp och uppenbarade det djupa hat, som folket hyste mot de kristna. Vi kunna se i Apostlagärningarna, att evangeliiförkunnelsen inverkade störande på affärsintresset och framkallade våldsamt motstånd. Tjänsteflickan i Filippi, som hade en spådomsande, och silversmederna i Efesus funno det inte svårt att framkalla ett upplopp, men de aktade sig väl för att uppenbara sitt verkliga motiv . . . Men det, som väckte största hatet från alla klassers sida, var Kristi efterföljares skenbart övermodiga avskildhet i förhållande till samhällslivet.»

Det största motståndet mot Oxfordgruppen kommer fortfarande inte från människor, som äro blinda för synden, utan från dem, som äro sårade i sitt samvete. En dag kom en man till gruppdagarna och talade emot verksamheten av psykologiska skäl. Rörelsen var farlig, sade han. Två veckor senare var han tvungen att lämna staden på grund av en förseelse, som han själv begått. Naturligtvis var läran farlig för det liv han levde.

En kandidat från Oxford reste sig en gång under en serie gruppdagar och förklarade för gruppen, att det hela var psykologiskt bedrägeri, varpå han satte sig igen. Ingen brydde sig vidare om det, och mötet fortgick på vanligt, fridfullt sätt. Efter mötet sade han, att han ämnade resa ifrån gruppdagarna (det gör detta slags människor ibland). Garrett Stearly sökte förbindelse med honom — under ledning, ansåg han själv — och under samtalet nästa eftermiddag tog den mannen för första gången på allvar upp sitt eget äktenskapsproblem. Senare stod han upp och bekände, att det var hos honom, icke hos gruppen, som bedrägeriet förelegat.

* * *

*

Det finns bakdantare vid somliga gruppdagar: folk som kommer tillsammans och privat uttalar sin kritik över arbetet. Vanligen finns det åtskilliga sårade samveten bland dessa. Innan gruppdagarna äro tillända, bliva dessa bakdantare vanligen de ivrigaste anhängarna. Två barn hade varit med om ett Oxford-gruppmöte och återvände hem förändrade. De uppförde sig så oklanderligt att deras fader blev misstänksam. Vad hade de fått fatt i? Han kom till gruppdagarna för att se om allting var som det borde vara. Han sade inte något under de flesta av mötena och var nog böjd att slå sig samman med några av dessa bakdantaregrupper. Men en dag vann den bästa sidan av hans sårade samvete överhanden, och han delgav någon i enrum sina verkliga problem — försnillning och äktenskapsbrott.

Huru två sidor av en människas natur vilja göra sig gällande, med avseende på en fråga om ärlighet, ådagalades vid några gruppdagar. Ken Twitchell berättar om en ung flicka, som besökte en sammankomst och såg sina egna problem ingående berörda genom gruppen, och därvid försökte bryta udden av uppfordran genom diskussion. Några välmenande men missledda av de fromma försökte besvara hennes invecklade frågor om Guds tillvaro, men det fanns andra som nådde djupare in, till den egentliga svårigheten. Hon reste sin väg första dagen och sade, då hon reste, att hon var färdig med gruppen. Då hon kom hem utbredde hon sig om deltagarnas dumhet, bekände alla deras synder, däribland en del som inte funnos till, och fann att hela hennes familj instämde. Då begynte hon att slå om. Ju mer familjen höll med henne och anlade samma synpunkter som hon själv nyss förfäktat, desto mer ursäktade hon gruppen, som hon nyss förhånat. Till sist stod hon där och försvarade den varmt. Därpå återvände hon till gruppdagarna och gjorde gruppens livsgrund till sin egen.

En av deltagarna i en serie gruppdagar var en me-

delålders affärsman, sekreterare i en handelskammare, stolt över sin renlärighet och skrytsam över sin bibelklass. Några av pojarna i hans bibelklass hade blivit omdanade genom beröring med gruppen, och detta verkade som ett mycket störande element i deras lärares självsäkra renlärighet. Han stod upp vid ett gruppmöte, höll en bibel i handen och förkunnade med dramatiskt eftertryck: »Jag tror på denna bok från pärm till pärm. Jag har kommit till dessa gruppdagar för att se om gruppen är renlärig, ty jag har fint väderkorn på renlärighet. Mitt liv är grundat därpå.» Gruppen trodde mycket mer än han, ty dess medlemmar nöjde sig inte med försanthållande utan levde trons liv.

Med något besvär förmådde man honom att stanna. Fastän han kommit för att undersöka deras renlärighet, fick han nog redan vid första mötet. Han fann gruppens uppriktighet i stigande grad pinsam. Men en natt satt han uppe, tills morgonen grydde, tillsammans med en gruppledare och grubblade över denna nya ärlighet. Under den stilla stunden morgonen därpå bekände han öppet sin falska fromhet och att han nu insåg, att hans liv måste bliva omskapat. Alldeles särskilt hade han blivit överbevisad om, att han blott var »en stor, tom tunna». Fastän han kunde tala om religion i timmar, hade han aldrig varit uppriktig hemma. Han hade tvingat sin vilja igenom gent emot sin son, som övergivit hemmet, och likaså mot andra människor, av vilka han krävt, att de skulle göra, vad han inte själv gjorde.

Han sammankallade sedan handelskammarens medlemmar och sökte gottgöra vad han felat. Han bad dem komma till honom på hans kontor, för att få del av vissa saker av personlig art. Öppet bekände han sin falska självsäkerhet och sin pratsjuka gudlighet. Somliga av dem som kommo fingo starka intryck och för- enade sig med gruppen, andra förhöllo sig kritiska. Samme man gick också staden runt för att bringa

gottgörelse till ett antal människor, som han handlat orätt emot. Han uppsökte sonen, och ett bättre förhållande dem emellan var följden. En ny enhet skapades i hans familj, därigenom att barnen fingo lov att utveckla sig självständigt utan översitteri från faderns sida.

En ung kritiker, en skotte, som kom till mötena, reste invändningar mot gruppens lära, emedan, som han sade, han var så intresserad för spørsmålet om rikedomens ojämna fördelning. Han bevisade senare sanningen av sitt uttalande genom att bekänna, att han haft för vana att slå oriktiga belopp på kassaapparatens i den affär, där han var anställd.

När evangelium predikas i den Helige Andes kraft antingen överbevisar eller förbittrar det människorna. En medelålders man, kraftfull men blid och vänlig, hade haft stor framgång som affärsman och stod nu i begrepp att draga sig tillbaka till ett bekvämt liv som golfspelare. Han hörde under en ferie, att grupperna skulle komma till hans stad, men då han var predikantson ansåg han, att han var väl förtrogen med dylika ting. När han kom tillbaka, fann han att alla i hans klubb talade om Oxfordgruppen. Han telefonerade genast till den mest hedniske av sina vänner och inbjöd sig själv till middag. Men de hade endast kommit halvvägs med måltiden, då hans värd också började tala om Oxfordgruppen. Han försvann så snart han kunde efter middagen och gick illa till mods hem. Strax därefter gjorde han en affärsresa till en avlägsen stad, där han hade ett samtal med en av de mest förslagna affärsmännen. Han var ständigt på sin vakt gent emot denne kloke världsman för att han icke skulle låta sig luras, och därför blev han alldeles häpen, då denne tilltalade honom på följande sätt:

»Mr Browne, jag har varit i förbindelse med Oxfordgruppen. Och jag ville bekänna för er, att jag

lurat er två gånger då vi ingått affärsöverenskommelser.»

Det var ett hårt slag. Men predikantsonen var ståndaktig. En vecka senare reste han till en annan stad, där han hoppades få en trevlig eftermiddag i sin bil tillsammans med en förtjusande ung dam. Den dagen var hon emellertid inte så älskvärd och tillgänglig som hon brukade. Mitt under utfärden tog den unga damen fram ett brev från en väninna, som just förenat sig med gruppen och uppmanade henne att göra detsamma. Detta slag, som kom från så nära håll, förstörde dagen för honom. Aftonen var fördärvad och saken blev inte bättre genom den unga damens antydan, att Oxfordgruppen höll gruppdagar i närheten. Han beslöt att fara dit och bevisa, att de voro riktiga bedragare; han skulle avslöja dem fullständigt. Han kom dit och lyckades med knapp nöd uppbära ett ledigt rum bland den muntra skaran. Han fick en glad, ung, engelsk dam till värdinna och gick till det första mötet vid betydligt bättre humör. Han lyssnade till en stel skotte, en typisk världsmänniska, med tätt stubbade mustascher och militärisk hållning, som stod och avlade sitt vittnesbörd på det halvhumoristiska, sorglösa sätt som världen förstår.

På rökrummets språk berättade Loudon Hamilton hur Kristus hade förvandlat honom från att vara en dagdrivare till att vara en arbetare för Guds rike. Besökaren vred sig under trycket av den uppriktighet som denne världsman lade i dagen, vilken för Kristi skull blivit klok som en orm och oskyldig som en duva. Han kunde inte fördraga mannen — så yttrar sig överbekvisningen — men han kände sig dock oemotståndligt dragen till honom. De samtalade sedan under timmar, och slutligen fann han själv samma nya liv. Nu visste han, vem som var den verkliga bedragaren!

Om man manar folk att radikalt förändra sitt livs inställning och de inte lyda, så måste de till självförsvaret kritisera. Som professor Grensted säger: »När gruppen eller någon annan kommer och förklarar, att Gud måste få intaga den första platsen i stället för den tionde, och människor se, att deras oordnade känsloliv kommer i klämma, så är det helt naturligt, att de börja känna sig illa berörda.»

När evangelium förkunnas i den Helige Andes kraft antingen överbevisar eller förbittrar det människor. Det sårade samvetet försöker att såra andra.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Vad synd är.

Eftersom detta är en bok för syndare, och eftersom de flesta syndare, jag själv inberäknad, ha ganska dimmiga föreställningar om vad synd är, kan det vara lämpligt att giva svaret i detta kapitel.

En irländsk kyrkoherde berättade om en ryktbar predikant, som höll en utmärkt predikan om synd för en församling på landet, men efteråt blev något förbluffad, då man sade till honom: »Var säker på det, pastorn, att vi kände inte till vad som menas med synd, förr än pastorn kom hit.»

Efter ett av mötena under senaste Cambridge gruppdagarna kom Frank instörmande i mitt rum och utropade: »Du skulle ha hört Loudon Hamiltons tal om synd! Storartat! Mäktigt! Har aldrig hört något så upplysande! Det skulle du skaffa dig för din bok!»

Jag lockade in Loudon i mitt rum och fick honom att genomgå sina anteckningar och giva mig huvuddragen av sitt tal. Han tycktes vara grundligt förtrogen med sitt ämne, då hans imponerande höglandsgestalt låg bekvämt tillbakalutad i stolen framför min brasa. Loudon har ett välbildat huvud, mörkbrunt hår, mörka mustascher och bruna ögon, kraftig röst och ett kvickt, paradoxalt sätt att uttrycka sig på. Den dagen — det var under gruppdagarna i Selwyn College — var han klädd i vit sweater, blankt läderbälte, blåa knäbyxor och (under de bara knäna) ett par scharlakansröda strumpor — syndens färg. En pittoresk och kraftig gestalt, som erinrade om allt annat än en lärare i Eton,

vilket han förut varit. Han sade mig, att det var den skottiska fotbollsklubbens i London färger. Han hade varit medlem i den klubben.

Loudon gav mig följande framställning, belysande för gruppens uppfattning om synd.

* * *

Många människor tro inte på synden, men likväl leva de i den. Det förefaller som om vi stode i tacksamhets-skuld till amerikanen Bertrand Russell och i någon mån engelsmannen Huxley för att synden blivit avskaffad. Olyckligtvis ha de inte varit i stånd till att avskaffa frestelserna. Jag skulle önska, att de hade gjort det. Men faktum är, att människor fortfarande frestas, till och med studerat folk. Och synd är det som sker, då vi giva efter för frestelse.

Någon sade till den kände pastor Alexander Whyte i Edinburgh, att hans överväldigande, aristokratiska åhörare skara ägde alla dygder utom syndakänsla.

En obetydlig syndakänsla betyder en obetydlig Kristus. Det är vidare nödvändigt att vi tala tydligt om synd och äro fullständigt ärliga mot oss själva. Många av våra försök att ta i håll med det som är orätt i vårt liv fördärvas genom att vi taga allt för obestämt på saken. Vi tala om syndernas förlåtelse i allmänhet, utan att uppnå frigörelse från bestämda synder.

Synd är en kraft. Den kan liknas vid en matematiker. Den ökar människans svårigheter, minskar hennes kraft, mångfaldigar hennes värk och plågor, sönderdelar hennes själ, tar intresset från hennes arbete, diskonterar hennes utsikter till framgång och balanserar hennes samvete.

Synden gör fyra ting för oss. Först förblindar den oss. På en biltur i Schweiz kommo vi in i dimma. Efter en stund skingrades dimman, och till vår stora förundran upptäckte vi några väldiga bergspetsar i solske-

net nästan rätt över våra huvuden. Vi hade trott, att vi voro högt uppe. Nu upptäckte vi, att vi i själva verket voro på en mycket låg nivå. På samma sätt sker det på det andliga området: vi omgivas av syndens dimma och äro därför omedvetna om vår rätta ställning till Kristus.

För det andra: synden binder. Vi äro bundna av fruktan, förnämligast människofruktan — fruktan för andras omdöme om oss — fruktan för framtiden, för pengar, för hälsan och för hundratals andra ting.

För det tredje: synden förökas. Av första kapitlet av Jakobs brev lära vi, att en människa drages och lockas av sin egen begärelse. Begäret blir havande och föder synd, medan synden mognar och framförder död.

När vi säga *en* lögn, måste vi som regel säga en rad lögner för att dölja den första. Därför lägger Kristus så stor vikt vid att vara trogen i det minsta. En alpbestigare vet, att ett felsteg på vissa platser är nog för att sätta en lavin i rörelse. Många av oss ha tagit detta felsteg och tröstat oss med att det i alla fall inte skall komma någon lavin; och då den i alla fall kom, gjorde vi fruktlösa försök att hejda den på halva vägen ned för fjället, med den oundvikliga olyckan som följd därav.

För det fjärde: synden dödar och dövar. Ett brinnande kol, som vi taga i vår hand, kanske inte skadar oss så mycket, men lägger man det på kinden, så framkallar det plågsam smärta. Kolets värmegrad har inte förändrats, endast vår känslighet. Genom upprepning och vana ha många av oss förlorat känsligheten för det syndiga i vissa ting i vårt liv. Vi behöva bli känsliga på nytt. Synden har gjort oss döva, så att vi icke kunna höra Guds röst. Det är ibland bekvämt att vara döv. Många av oss ha till och med blivit förhårdade för inflytelsen från kyrkans gudstjänster och genom vanan blivit förslöade för de tydligaste sanningar.

Den bästa definition av synd som vi äga, är att synd är allt det i mitt liv som skiljer mig från Gud och från andra människor. Lagg märke till, att det är något

i mitt liv, icke i den andres. De flesta av oss tycka om att bekänna andra människors synder och icke våra egna. Men det gäller först oss själva, icke den andre. Vi kunna icke omdana andra, förr än vi själva äro omdanade.

Låt oss helt göra oss fria från falska skiljelinjer. De flesta av oss sätta en lättköpt skiljemur mellan stora synder och små synder. Det finns ingen sådan skillnad i bibeln. Johannes förklarar oförbehållsamt att all orättfärdighet är synd. Ibland kunna vi ursäkta synden med, att den endast tillfälligtvis förekommer; man säger, att det ingenting gör att dricka sig full någon gång då och då. Gör det då ingenting, om man tillfälligtvis då och då begår ett mord? Problemet för de flesta av oss är icke den synd som öppet begås, utan den hemliga; icke den synd, som gör oss illa till mods, utan de behagliga synderna. Vi måste sluta med att behandla symtomen och tränga ned till de djupaste orsakerna och motiven.

Kristendomen har moralisk ryggrad. Låt oss för överskådlighetens skull taga fyra av de moraliska grundsatser, som vi se i Jesu liv — ärlighet, renhet, osjälviskhet, kärlek. Dessa grundsatser äro obetingade. Ingen har ännu kunnat leda i bevis, att han någonsin kompromissade inför någon av dessa fyra. Låt oss taga dem en och en i sänder och se huru vi motsvara hans måttstock.

Ärlighet.

Ett barn gav en gång den definitionen på ett abstrakt substantiv att det är namnet på något, som inte finns till, till exempel: sanning eller ärlighet. Låt oss taga det som angår tungan. Tungans synder äro oräkneliga. Först är det fråga om förvrängning eller oriktig framställning genom överdrift eller förminskning eller genom falsk betoning, vanligen till vår egen

ära. För det andra kommer fördöljande och ohederlig tystnad. För det tredje rädda vi oss genom att helt enkelt hitta på hövliga lögner och falska ursäkter. Vi ge dem trevligare namn. Vi kalla synd för olyckliga omständigheter eller älskvärd svaghet och skjuta skulden på vårt temperament eller våra egendomligheter. Vi hänvisa till arv och miljö. Vi säga, att det är en familjesvaghet och ursäktar den därmed. Giv synden ett lärt namn, så blir den aktningsvärd. Det låter så »bildat» att kalla något för »mindervärdighetskänsla», då det i själva verket är en mycket enkel men dödsbringande form av högmod. För det fjärde är det den kritik, som vi skola säga mera om senare, och det nedsättande pratet om människor och deras arbete. För det femte är det den lätthet med vilken man talar tvetungat: säger en sak *till* en person och en annan *om* honom, bakom hans rygg.

När det sedan blir tal om stöld, så finns det somliga som resa första klass på tåg med tredje klass biljett eller resa längre med spårvagnen än biljetten gäller. Jag har själv gått in på en fotbollsplan genom den billiga ingången och krupit under repen till den dyrare avdelningen. Strax efter mitt första möte med gruppen måste jag sända pengar för en biljett till en bal, som jag inte betalt för. Ibland sända vi något som trycksaker, fastän det är mer skrivet inuti än det lagligt tillåtna. Vi låna böcker och andra saker och glömma att giva dem tillbaka. Vill ni vara vänlig och se igenom böckerna på bokhyllorna hemma hos er, och se efter, om ni har någon att återställa till dess ägare? En av mina väninnor sade en gång, att hon kunde nog *säga* en osanning, men hon drog sig för att skriva den; därför bad hon sin sekreterare fylla i hennes deklARATION till skattemyndigheterna. Då Englands Radiotjänst meddelade, att man skulle sätta igång med en inspektion för att göra slut på tjuvlyssnarna, uttogos över tiotusen licenser på de få dagarna innan inspektionen började.

Det gives synder i uppträdandet — man ger sig ut

för att vara något som man icke är, uppträder överlägset eller tillgjort. Hur allmänt är det inte att uppträda med mask och försöka att göra intryck på andra, att göra sitt yttersta för att taga sig bättre ut genom att medvetet söka dölja ting som äro ogynnsamma för en själv. Ja, vi försvara ofta felen hos oss själva genom att kritisera dem på det skarpaste hos andra. När vi känna oss underlägsna i socialt hänseende, försöka vi kanske att tala Oxford- eller Cambridge-dialekt för att verka »bildade». Eller vi likna kameleonten, som tar färg av omgivningen, det sällskap vi umgås med. Vi kunna vara religiösa tillsammans med våra fromma släktingar, om det passar sig, och vi kunna vara fulla av lustigheter vid en middag i roddklubben. Vi kunna vara sentimentala och romantiska med vår dam på balen, ivriga att utveckla vad vi med förkärlek inbilla oss vara den angenäma sidan av vårt väsen. Vi måste vara uppriktiga med avseende på våra bevekelsegrunder, som alltid ha benägenhet att sammanblandas till och med i de bäst ordnade religioner.

En annan form av oärligt uppträdande är att intaga en beskyddande ställning gent emot en rörelse liknande grupprörelsen. Det betyder nämligen, att vi godkänna något som vi icke vilja betala priset för att själva utföra. Gruppen söker icke välvilligt beskydd, den har intet större intresse för att vinna erkännande, och den är inte nöjd med jämförelser. (»Vi arbeta efter samma metoder.») Det är inte det saken gäller, att gruppen har en metod och andra ha andra metoder. Det gäller att vi antingen leva det rikaste möjliga Kristusliv, eller också att vi icke göra det.

Renhet.

Dammvippor äro inte tillräckliga för att åstadkomma renhet, inte heller är det tillräckligt att stänka lite rosenvatten i luften och hoppas på det bästa. Det var

en gång en negerpredikant, som inte vågade predika mot kycklingstöld, emedan alla hans åhörare begingo sådan som regel och han själv då och då. Vad vi behöva är en roterande gatsopningsmaskin för att rensa upp förhållandena. Den fariseiska synden är att vara behagligt blind eller avsiktligt okunnig eller sjukligt nyfiken med hänsyn till dessa ting. Föräldrar leva ofta i ett inbillat paradiset med avseende på sina barns behov. Det går lättast att leva ytligt och behandla människorna ytligt. Men vad skulle vi tänka om en läkare, som vägrade att ställa en klar diagnos på den sjukdom, av vilken vi lida. Hur skulle det gå, om han vägrade att behandla vissa typer av sjukdomsfall på sin avdelning? Kristi måttstock på moralisk renhet började med ögat och tanken. Hur skulle du känna dig till mods, om ditt tankeliv vissa tider plötsligt bleve demonstrerat på den vita duken inför en blandad församling?

Vi behöva vakta både vår tunga och våra händer. För många av oss ter sig utvecklingen så: Blicken, tanken, tankens fångslande och sedan fallet. Och vidare, med hänsyn till vårt förhållande till det andra könet må det vara kamratskap, men det får aldrig bli för stor förtrolighet i umgänget.

Kärlek.

Thomas Carlyle sade, sedan han hört en präst i sin hemförsamling predika om kärlek, att han hade liknat en loppa i en tjärtunna. Kärlek är ett stort ämne. Bibeln säger oss att hat är likvärdigt med mord. Det ena är lika illa som det andra. Finns det någon, för vilken du fortfarande hyser känslor av motvilja, bitterhet eller ett oförsonligt sinne? Detta är ett ganska allvarligt spörsmål.

Synderna mot kärleken begås ofta med tungan. Tänk om vi läste tredje kapitlet i Jakobs brev före vårt

nästa kafferep! Låt oss taga itu med skvallret! Lev så att du med lugnt sinne kan sälja din papegoja till stadens skvallerbytta. De flesta av oss behöva köpa ett hänglås för vår tunga och kasta bort nyckeln.

Kritik gömmer ofta mycken illvilja. Kom ihåg det, att vi ofta kritisera hos andra just det som är på tok hos oss själva. Fariseerna fördömde kvinnan, som blivit beträdd med äktenskapsbrott, och de försökte att få Jesus att också fördöma henne. Men han var fri från synden. De visade genom handling att de icke voro det. Kristus fördömde synden men frälste syndaren. »Icke heller jag dömer dig. Gå, och synda icke härefter.» Kom ihåg, att vi avslöja oss själva genom vår kritik, våra fördomar, vår förtegenhet och vår nervositet. Kritik är synden framför andra bland kristna arbetare. *Säg om andra endast vad du säger till dem.* Är Kristus den tyste åhöraren av alla dina samtal? Vi kunna inte hjälpa andra, om vi skratta ut dem.

Avundsjukan ödelägger själens frid och den andliga kraften. Detsamma gäller snobberi och överlägsenhet, vare sig den är social, intellektuell eller andlig. Snobberiet kan taga den formen, att man gärna vill bli omtalad såsom en som gör mycket för de fattiga. Vi kunna tacka Gud för att vi inte äro som andra människor — och de andra göra likaså.

Ofördragsamhet gent emot andra människors åsikter eller svagheter kan vara en lika ödeläggande form för kärlekslöshet.

Och så ha vi förbehållsamheten. Vi säga, att somliga ting äro allt för heliga, då den verkliga sanningen är, att vi äro allt för själviska. De flesta av oss äro i den falska förbehållsamhetens grepp. Jag plägade vara stolt över min förbehållsamhet, till dess jag fick klart för mig, att min förbehållsamhet i själva verket var högmod. Falsk förbehållsamhet gör oss stela, skiljer oss från andra, ger ett falskt intryck av vad vi verkligen äro, och, värst av allt, hindrar oss att hjälpa

andra eller med sympati och förståelse tränga in i deras svårigheter.

Hetsighet står i strid mot kärleken. Har du bett om förlåtelse för senaste gången du tappade humöret för någons skull, vare sig det var en medlem av din familj eller konduktören på en buss eller en tjänsteman vid järnvägen?

Den synd som heter fruktan, är en synd mot kärleken. Fullkomlig kärlek utdriver räddhåga. De flesta av oss äro rädda för andra, och som en följd därav kunna vi inte hjälpa dem.

Osjälvishet.

Låt oss slutligen lägga märke till skillnaden mellan oss och Jesus med avseende på vårt uppförande, vår ställning, vårt umgängessätt, våra domar och känslor gent emot andra!

Själv —. Låt oss upprätta en förteckning över de olika former, i vilka själv

et verkar i vårt liv. Ärkebiskop Temple har yttrat: »Dina problem äro förknippade med de ting som du älskar mest och som betyda mest för dig.» Egenkärlek visar sig i kärlek till smicker, popularitet och social framgång. Ofta hålla vi orubbligt på vad vi kalla vår värdighet. Vi ha faktiskt stått på vår värdighet så ofta, att den blivit alldeles söndertrampad. Vi äro nästan mer rädda för att bli till åtlöje än för något annat. Vi plåstra med något, som vi tycka om att kalla känslighet, men som vi hellre borde kalla retlighet. Så smyger sig medlidandet med en själv in. Vi känna oss underlägsna, vi njuta faktiskt av vår maktlöshet och erinra oss tidigare nederlag som bevis för vår begränsning. Eller ock utbilda vi ett martyrkomplex med alla dess falska hjältemodsförnimmelser. Vi säga, att vi kunna »uthärda allting». Sanningen är att vi kanske kunna uthärda allting, men vi förändra ingenting. Vår självkänsla

ger ofta upphov till avund och kommer oss att leva på vår ställning och vårt anseende, fastän vi invärtes ha lidit nederlag. Vi utveckla »självaktning». Det betyder vanligen nittio procent själv och tio procent aktning. Vi anhålla om en särskild behandling liksom Naaman från Syrien, eller också njuta vi av att vara intressanta fall. Men vår tid är så krävande, att det inte finns någon plats för någon intressant invalid i främsta skyttegravarna. Han borde skjutas i daggryningen.

Vidare, själviskheten när det gäller penningar eller egendom uppenbarar sig i ovillighet att låna ut dem eller giva bort dem, att vi göra för stort nummer av dem, använda för mycket tid att tänka på dem, eller lida av överdriven omsorg om våra egna intressen. Den gör oss upptagna och överdrivet ängsliga för vårt eget. Vi spara på öret och låta kronorna rulla. Vi praktisera omsorgsfullt »den ekonomi som leder till fattigdom». Vi tro på Matt. 6: 33 endast så länge fondbörseren är fast. Denna beständiga självupptagenhet leder till nervositet och retlighet. Hur ofta är inte den dju-paste orsaken till nervositet just synd!

En annan form av egennytta är den äregirighet som förbiser andras intresse men alls icke är överkänslig, då det gäller metoderna att nå sitt mål. Profeten talar enkelt och klart: »Du begär stora ting för dig. Begär icke något sådant». (Jer. 45: 5.)

Blyghet kan vara ett tecken på att ens liv och tankevanor ständigt röra sig omkring en axel som heter »jag». Hos de flesta av oss finns det en drift att visa sig, som uppenbarar sig i att man gärna vill vara föremål för uppmärksamhet och är villig att göra sitt allra bästa, bara man får spela första fiolen, men inte är beredd att göra samma insats, när det skänker mindre erkännande. En sådan självupptagenhet uppenbarar sig ofta i kläder och sätt och valet av samtalsämnen.

En av de vanligaste formerna av egenkärlek är efterlåtenhet mot sig själv. Vi äro efterlättna, då det gäller mat och kroppslig bekvämlighet. Men vi äro också ef-

terlåtna genom lättja eller uppskov eller brist på punktlighet. Vi säga, att vi ska' uppskjuta något tills i morgon, som vi kunna göra i *övermorgon!* Somliga saker utföra vi i det behagliga »så småningom», vilka borde bli gjorda i det besvärliga »just nu». Vi äro efterlåtna mot oss själva genom att giva luft åt våra fördomar mot andra människor, mot böcker, födoämnen, möbler och heminredning i allmänhet; och vi äro fruktansvärt upptagna med frågan om, huruvida en sak eller en människa tilltalar oss eller inte. Ofta anpassa vi vårt uppförande därefter, och draga inte ens i betänkande att uppträda ohövligt mot folk, som vi inte tycka om eller betrakta som socialt underlägsna. Ofta giva vi efter för ögonblickets stämningar, så att vi bliva — som en dam sade om sin dotter, som gjorde sitt inträde i sällskapet — dyra att ha och svåra att leva tillsammans med. Somliga av oss ödsla med pengar, äro sentimentala med hänsyn till våra vänner, vare sig de äro av motsatt eller samma kön som vi, och hämndlystna, då vi blivit förargade.

Vidare ha vi felet att vara självupptagna. De flesta av oss kretsa av naturen kring den axeln »jag», och vi fortfara därmed till vår sista stund, ofta i stigande grad. En följd därav är att vi icke kunna behålla våra vänner så synnerligen länge. Vi icke endast förlora våra vänner därigenom, utan ofta kommer det oss att vara lika nöjda, om vi inga vänner få. En flicka berättade oss en gång, att hon hade en privat biograf i sitt bakhuvud, och när hennes tankar inte voro upptagna av något annat, satte hon filmen i gång och roade sig med att se den ena scenen efter den andra, än en romantisk, än en tragisk, än en allvarligt gripande, än en hjältemodig, och i dem alla var hon själv huvudpersonen. Det nådde sin höjdpunkt till sist med en fantasiscen, där hennes egna, innersta önskingar blevo uppfyllda med gardiner och schäslongöverkast med den rätta färgen och en äkta man, vars hårfärg passade

till möblemanget. Vi ha alla våra dagdrömmar i en eller annan gestalt. Även om det inte i och för sig behöver vara något ont i dem, så äro de farliga i den mån de ha sitt centrum i vår egenkärlek.

Och nu komma vi till en av självetts största vidunder — egenviljan. Vi kräva helt enkelt att få vår vilja igenom och kunna inte giva efter. Följderna därav äro lika tydliga som olycksbringande. Det medför spänning i vårt förhållande till andra och trötthet för oss själva. Det är en form av högmod. Vi kunna inte arbeta i lag, vi kunna inte passa in i en uppgift. Vi lära oss inte att ställa den rätta diagnosen och äro följaktligen till intet gagn för människor och förhållanden omkring oss. När vår egenvilja icke hålles i tukt, bli vi besinningslösa i våra handlingar, utan ledning i våra beslut, fordrande i vårt arbete och otåliga inför hämningar och goda råd. Det är den rikaste källa till stridigheter i hemmet. Det vi uppnå tillfredsställer oss aldrig, och som följd därav kräva vi ännu mera förmåner i det fåfänga hoppet att vinna mera tillfredsställelse. Slutanklagelsen mot egenviljan har skrivits av profeten med följande ord: »Var och en av oss ville vandra sin egen väg». Det är också, om vi bara förstode det, otroligt dumt. Ofta förblanda vi envishet med karaktärsstyrka.

Det är märkligt huru uppfinningsrika vi äro, då det gäller att finna på orsaker för vårt misslyckande, som vi försöka att göra tillfredsställande för oss själva och, om möjligt, för andra. Det är den välkända konsten att göra sig själv rättfärdig. När man tillrättavisar oss, söka vi att rättfärdiga oss. Och sida vid sida med denna motvilja för att bliva tillrättavisd går en innerlig kärlek till att tillrättavisa andra. Intet fjärrmar människor snabbare från varandra.

Vidare ha vi den mycket allmänna företeelsen att man egensinnigt håller på sin egen mening. Vi älska innerligt vår egen mening om en sak. Vi äro syn-

nerligen benägna att hävda den. Vi äro säkra på att den är den rätta. Vi bli förargade, om folk inte håller med oss, även om vi kanske inte veta så mycket om ämnet ifråga. Den förmår oss att söka påtvinga andra vår uppfattning, i stället för att delgiva ett stycke av livets rikedom. Och här kommer den synd, som består i att sätta sig fast i älsklingsideer. Vi låta oss bli så upptagna av vårt eget, att vi aldrig se någon annans. Det är som Nero, som sitter och gnider en av sina egna melodier, medan det brinnande Roms fasor omgiva honom.

Vidare ha vi självtillräckligheten, som kommer oss att tro, att vi inte behöva andras hjälp. Detta härflyter av att vi ha för litet begrepp om Kristus och hans krav och allt för hög tanke om vår egen förmåga.

Till sist ett ord om de egna ansträngningarnas avgörande gudsförnekelse. Vi verka Guds verk men göra inte hans vilja. Allt sker enligt vårt eget val, på vårt eget sätt, i vår egen kraft. Det leder direkt till ett falskt mål, en självvald gudstjänst. Vi göra inte det bästa, som hör Gud till, utan något gott, som hör oss själva till. De resultat, som borde följa av den Helige Andes verksamhet, utebliva helt. Vi bli därför desto mera ivriga att vinna framgång med de uppgifter, vi själva ställt framför oss. Detta leder återigen till en falsk rastlöshet för att dölja den inre känslan av otillfredsställelse, tomhet och missräkning, som alltid plågar oss, då vårt liv levas på de egna ansträngningarnas grundval.

Självansträngningen är det också som gör oss till »splittrade personligheter». Det var en dam, som deltog i kyrkligt arbete, vilken innan hon mötte gruppen hade två helt och hållet skilda grupper av vänner — de officiellt religiösa människorna och hennes icke-officiellt hedniska vänner. Det var ingen tvekan hos henne om, vilken grupp som tilltalade henne mest. Vi kunna få en organisation att gå genom egna ansträng-

ningar, men det kan djävulen också. Vi omvandla inte människoliv, men det gör djävulen. Och det sänker sig en fruktansvärd kyla ned över en församling eller annan religiös sammanslutning, när den drives blott som en organisation. En predikant sade oss, att han kände sig, som om han varje söndag gav solouppvisning på en skridskobana.

På de egna ansträngningarnas grundval börja vi att resa skiljemurar i vårt liv. Vi säga: »Min uppgift är den eller den. Det är andras uppgift att omdana människoliv». Denna åtskillnad är i grund och botten falsk. Antingen ha vi mässlingen, eller ha vi den icke. Om vi ha mässlingen, överföra vi den på alla och envar; ha vi den inte, så får ingen den genom oss.

Slutligen blir följden av självansträngning att vi taga vår tillflykt till en oresonlig teologi. Vi dana oss en åsikt i stället för att leva ett äkta liv. Detta frestar oss att predika ting som ligga bortom vår erfarenhet och därför äro överkliga eller till och med osmakliga. Vi bli träaktiga, oböjliga och fromma på ett falskt sätt. Vi få en falsk plikt känsla och leva i underordnade tings fångenskap i stället för att stå till förfogande för andra människor. Vi börja rida på principer och metoder och lita icke på den Helige Andes ledning. Vårt böneliv är krampaktigt. Vi utföra det som ligger inom vår förmåga och tänka på att bedja Gud om hjälp, först då vi nått till vår förmågas yttersta gräns. Vi betjäna oss av Gud som av brandkåren och kalla på honom, endast när det är fara å färde. Vi bedja honom råda över endast en del av vårt liv i stället för att låta honom vara Herre och Mästare över allt.

Detta är några av de alternativ som världen bjuder i stället för ett liv, där Kristus är medelpunkten och har herraväldet. Låt oss i dessa synder igenkänna det som vi innerst söka att nå. Vi söka ersättning för våra nederlag och vår saknad av Kristus. Vi gripa efter surrogat för kraft. Vi behöva smärtstillande medel mot vår

plåga och vår vantrevnad och till att hjälpa oss att glömma. Vi leka med andra möjligheter än att ställa oss ansikte mot ansikte med Kristus. Vi använda camouflagen för att täcka våra nederlag och dölja dem för varandra.

*»Må någon makt den gåvan ge oss
Att se oss själv' som andra se oss!»*

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Anden verkar.

Frank ser båda sidorna av en sak, rätt igenom en människa och runt hela jorden.

För tio år sedan inriktades hans tankar på en andlig väckelse i många länder, och den börjar nu att visa sig. När man börjar tänka i sådana dimensioner, ser man sig naturligtvis om efter ett starkt stöd. Frank kunde ha ägt ett starkt stöd för hela livet, om han stannat kvar i en hedersam och bekväm livsuppgift som erbjöds honom. Han sköt den åt sidan och drog ut i en världsväckelses tjänst utan annat stöd än obetingad tro och bön.

Sammankopplad med denna hans världsomspännande syn var hans vänskap med en handfull av unge män — två engelsmän och två amerikaner — alla akademiker, som hade blivit omdanade och efter fostran kunde komma att bliva banbrytare för en världsväckelse. De fem resande kamraterna voro Sherry Day, Sam Shoemaker, Loudon Hamilton, Nick Wade och — Frank. De voro borta ett år. De besökte många avlägsna länder, i det de långsamt genomreste Europa, Egypten, Indien (där Frank utfört ett utmärkt arbete några år tidigare), Kina (där man ännu talade om Franks senaste besök), Australien, Amerika och hem igen.

När fem vänner resa i nära samarbete under tolv månader, kan deras vänskap ge vika under trycket, innan resan är slut; det skulle sannolikt ha skett så under denna färd, om inte Frank infört och tillämpat delgivningens grundsats. Resan avslutades, och de fem skildes

åt som bättre vänner än de voro, då de började färden, och de stå fortfarande efter tio år i det innerligaste vänskapsförhållande till varandra.

Resan innebar vidgad utsikt och en fostran, som sedan gjort dem till inflytelserika ledare. Nick Wade reste hem och blev pastor vid Downing College, Cambridge, och ledare av arbetet vid universitetet. Sam Shoemaker reste till New York och tände elden i Golgataförsamlingen. Loudon for till Sydafrika och utförde ett beundransvärt arbete där till hela folkets bästa under ett år, och därpå reste han till Edinburgh och fick rask fart på verksamheten bland skottarna. Frank och Sherry äro här och där och överallt, följa utvecklingen och öppna nya fält för gruppens verksamhet i alla delar av världen — på Island, i Sydamerika, i Genève, varthelst Anden leder.

Gruppens arbete i Sydafrika är ett av de förunderligaste äventyren, för vilken den nämnda världsomfattande resan var en utmärkt förberedelse. Den började egentligen, säger Garrett Stearly, redan då två Rhodesstipendiater nedläto sig att besöka ett möte. Den ene av dem var fotbollsentusiast, kanske den av hela gruppen som såg bäst ut. Han förberedde sig för en läkares uppgift, och den andre var amatörboxare, båda från Sydafrika.

Här var det icke en stämning av säck och aska, ingen sentimental psalmsång, utan en frisk fläkt av munterhet och målmedvetenhet, som var präglad av starkare liv, mera glädje och kärlek än som fanns i deras egen lustiga krets. De blevo först fängslade därav, därpå förargade av dess utmaning, och slutligen gävo de sig helt för att finna det rikaste liv de någonsin sett.

Livet på detta nya upphöjda plan var alltför gott för att de skulle behålla det för sig själva. Hur förhöll det sig med deras studentkamrater där nere i Sydafrika? De två Rhodesstipendiaterna började drömma om att deras hemland skulle gripas av samma mäktigt fängslande liv.

Då de alltigenom voro handlingens män, fingo de ihop ett lag av sex Oxford-män, inberäknade Howard Rose och en holländare, av samma sinne som de själva, och när nästa längre ferie kom, begävo de sig åstad till Sydafrika under förtröstan på att Gud skulle giva dem medel och kraft till att vinna ett folk. Ett dumdrigt företag — men människors dårskap är ofta Guds visdom.

De gjorde ingen reklam, hade inga stora massmöten. Deras första åtgärd i Afrika var att hålla ett två veckors lägermöte med tio studenter från Rhodes-universitetet. En ringa begynnelse, men dessa tio voro ledare på alla områden av studentlivet, och vid slutet av de fjorton dagarna hade var och en av dessa män upplevat ett oföreglömligt andligt äventyr. De införde detta nya liv vid universitetet. Underrättelserna om vad som skedde spred sig över landet och öppnade överallt tillfällets dörrar för detta lag av sju män. De kommo till huvudstaden, Pretoria. En ledande predikant blev överbevisad och gripen av deras fulltoniga evangelium. De reste till Stellenbosch, medelpunkten för boerkulturen och den engelskfientliga stämningen. Stellenbosch's fotbollslag, den muntraste flocken av unge män i hela landet, lyssnade hänfört till dessa nya toner från Oxford. Ordföranden för Stellenbosch's fritänkareklubb blev överbevisad och har sedan gått ut i missionsarbetet bland de svarta.

Men tiden var kort. Laget måste återvända vid feriens slut. Endast Loudon stannade kvar för att bereda väg för ett större lag nästa år.

Somrarna 1929 och 1930 avreste ett lag av först tjugu och sedan trettio av Oxfordgruppens folk till Sydafrika — affärsmän och yrkesmän och kvinnor, studenter och vanligt folk. Man höll gruppdagar i alla de större städerna i hela unionen. De sju Oxfordmännen hade tänt en fackla. Nu stod hela landet i brand. Deras syner och mod hade icke varit dårskap. Det var ett nutidsunder, verkat av Guds kraft.

Vad sker i ett sådant händelseförlopp? 1929 seglade sju okända män utan buller och bång in i hästskobukten vid Kapstaden, havens gästgivaregård, som ligger vid foten av det imponerande Taffel-berget. Två år senare höll borgmästaren välkomsttal vid en fest i stadshuset för de trettios lag och yttrade därvid: »Jag har länge haft den uppfattningen, att vår religion behövde få en tillsats av krydda — jag tror, att tillsatsen har anlant nu».

Vad har orsakat denna förunderliga väckelse? Inte vältalighet, inte reklam, inte organisation, inte dramatiska framställningar. Lagen ägde intet av allt detta. Det var enkla män och kvinnor, men de hade i Kristus funnit ett nytt liv, som satte vanliga människor i stånd att utföra ovanliga ting. Livsomdanande underverk i de enskildas liv var deras hemlighet och mål.

I Kimberley, världens diamantcentral, höll Oxfordgruppen sina möten i stadens finaste hotell. I tro att det var någon ny klubb kom stadsingeniören dit, en ivrig gudsförnekare, känd för att dricka mycket och leva om. Han fann ett trevligt sällskap i smoking. Ingeniören slog sig ned hos dem i förväntan om att få en glad kväll med goda historier, de färskaste från Oxford. En jättelik skotte med stubbade mustascher, särdeles välklädd och världsman till hela sitt uppträdande, började tala. Han berättade huru Kristus omvandlat hans liv. Ingeniören kände sig oerhört chockerad över detta fullkomligt naturliga omnämmande av Jesus Kristus i ett sällskapligt möte. »Fruktansvärt obildat uppträdande», viskade han till den som satt honom närmast. Senare serverades läskedrycker. »En eländig föreställning», sade han till sin vän, då de gingo hem sent den kvällen. Men han kunde inte glömma den bredaxlade skotten och den stilla utmaningen i hans ord. De sammanträffade dagen därpå för att göra en biltur tillsammans och ingeniören fann ett nytt liv. Hans omdaning väckte uppseende i staden. Han gjorde till vana att titta in till prästen för att få vad han kallade »ett stänk av

bön». På hans kontor, som förr osat svavel av eder, var det inte längre »obildat» att tala om de verkligheter, som omdana människors liv.

Men denna nya surdeg i hela folket är icke begränsad till någon särskild klass. En medlem av laget, som spade lunch på ett välkänt hotell i Kapstaden, lade märke till att kyparen var ovanligt glad och uppmärksam och sade något till honom därom. »Ja, ser ni, min herre, jag hör med till Oxford-gruppen», var svaret; och mellan rätterna kom hela historien i dagen. Spel och dryckenskap hade på sitt vanliga sätt ödelagt hans hem och drivit honom arbetslös ut i rännstenen. Så hade en av de andra dagdrivarna på skämt sagt till honom: »Varför går du inte till den och den?» Och så nämnde han en välkänd och ansedd kronjurist. »Han hör till Oxford-gruppen; du borde få en varm 'handtryckning' av honom». Med en viss fyndighet lyckades det honom att träffa kronjuristen på hans kontor och framlägga sin sak för honom. Juristen icke endast skaffade honom anställning som kypare, utan ledde honom också fram till erfarenhet av Kristus, och på denna grundval kunde han återuppbygga ett lyckligt hem. Och vid slutet av måltiden viskade kyparen med en blinkning: »Jag försöker att vinna hovmästaren». Det är historiens fortsättning. Tvärs igenom alla samhällsklasser, in i de mest oväntade vrår, tränger vittnesbördet om Kristus.

En av de märkligaste vrår som gruppen fann väg till var brandkåren i »guldstaden» Johannesburg. Sex år tidigare hade en brandsoldat, med en urskog av rött hår och ett humör som motsvarade hans utseende, gift sig med en temperamentsfull ung kvinna, som var musikalisk ända ut i fingerspetsarna. Hans passion var spel och hennes var scenen. Oförenliga från början hade de skilt sig från varandra. Så kom gruppen. Hustrun upptäckte dess smittande förmåga och återvände till sin man i Johannesburg. På hennes förslag gick han till gruppen, men med stort invärtes hän. Han kom därifrån överbevisad och började vittna på brandstationen.

Provet kom, när de började kalla honom »tungus» och sade att han inte var någon karl längre, ty tidigare hade hans humör och krafter gjort honom till den fruktade ledaren inom brandkåren. En dag vågade en underordnad på brandstationen kritisera något misstag som han gjort sig skyldig till. Han kände hur det brände inom honom av vrede. Han bad till Kristus. Vreden lade sig. Han insåg, att då han ville tjäna Kristus, måste han vara villig att mottaga kritiken med ett leende, och svarade: »Du har rätt», och tackade för erinringen. Den andre blev förbluffad. »Jag hade hellre sett att han slagit mig blå och gul», hördes han mumla. Och nu har denne hetlevrade brandsoldat och hans hustru för varje vecka ett gruppmöte i sitt hem, vilket brandsoldaterna och deras hustrur taga del i. De bedja alltid om att inte brandalarm skall komma under mötet.

En ny stråle av ljus kastades över Afrikas kyrkliga enhetsproblem, då vid gruppdagarna folk av alla kyrkosamfund och trosriktningar bodde tillsammans under tio dagar i sådan fullkomlig samdräkt, att en syster, som tillhörde ett anglo-katolskt sällskap och deltog i gruppdagarna från början till slut, kunde skriva sålunda: »Vi levde på en sådan höjd av den kristna erfarenheten, att vi förlorade all förnimmelse av olikheterna mellan oss». Denna ande leder på många ställen till en ny, praktisk arbetsgemenskap mellan de olika kyrkosamfunden.

Med hänsyn till de svårlösta problem, som sammanhånga med de svartas och de vitas inbördes fiendskap, var det betecknande, att en av de bästa och vaknaste negrerna i Sydafrika, Max Yergan, en gång sade att Sydafrika hade tillräckligt av personlig kristendom och inte behövde mera därav. Två år senare talade han med hänförelse till Sam Shoemaker om de förvånansvärda resultaten med hänsyn till rasförhållandena.

Ännu mer slående är det, att en del storgodsägare, som levat ett högt liv, blivit omvandlade till att taga del i livsodmaningsarbete bland sina egna infödda under-

havande. Ingen predikan av någon missionär har på ett så övertygande sätt kunnat ruska upp den hedniske svarte mannen som denna fullständiga frontförändring hos deras förr så likgiltiga arbetsgivare.

Det har inte endast kommit en ny ande in i förhållandet mellan svart och vit, utan också en ny gemensamhetskänsla mellan engelsman och holländare kan skönjas. För gruppens skull är det många holländare som lära sig engelska och många engelsmän lära sig holländska, allt frivilligt. Denna nya, hjärtliga känsla fick ett koncentrerat uttryck vid gruppdagarna i Bloemfontein, då trehundra holländare och engelsmän stodo upp och avlade följande löfte — inspirerat av inskriften på Kristusstatyn på Andernas berg —: »Förr skola dessa gränslösa slätter försvinna, förr skall detta oändliga solsken upphöra än vi, sydafrikaner, som tala holländska och engelska, skola bryta den fred, som vi med ed bekräfta här inför Kristi, Återlösarens fötter».

* * *

Sydafrika var en förunderlig upplevelse, men jag var mera angelägen om att upptäcka, vad gruppen kunde uträtta i ett icke-kristet land. Då fick jag höra om en annan bedrift, som utfördes i förbindelse med den märkliga Loudon Hamilton. Tre oxfordstudenter träffade samman med honom, överlämnade sig åt Kristus och beslöto att viga sitt liv åt missionsarbetet i Persien. De reste ut en och en till Stuart Memorial College, Isfahan, en missionsskola för perser, armenier och judar. Vart och ett av dessa folk betraktar sedan uråldrig tid de andra två såsom det värsta avskum; här, om någonstades, hade gruppens budskap alltså tillfälle att bevisa sin kraft.

De tre oxfordstudenterna började stillsamt sitt arbete för att få människoliv omdanade, och funno att kråkorna voro lika svarta där som i Oxford. En perser-

pojke med så dålig karaktär att alla betraktade honom som ett hopplöst fall, hade inom sex månader kommit därhän, att han sökte vinna andra pojkar för Kristus, såväl armenier som judar. Gammalt hat började smälta. Ett lag av fyra, en engelsman, en perser, en jude och en irländare, drog åstad för att hjälpa en ensamliggande missionsstation. Genom ärlig delgivning och överlåtelse åt Kristus av sina rasfördomar, blevo de så sammansvetsade till en glödande kraftenhet, att ytterligare åtta lades till så att de utgjorde en apostlagrupp. De utövade ett så starkt inflytande på denna plats, att en skara muhammedaner blevo omdanade, och den ensamme missionären behövde inte arbeta ensam längre.

Jag frågade en av dessa män, som var hemma på besök i England, hur han egentligen burit sig åt för att överbevisa en perser. Han berättade mig historien om de tre skräddarna. En man vid skolan kom till oxfordmannen med en persisk granne och yttrade den hemlighetsfulla anmärkningen: »Hosham har en känsla av synd. Hjälp honom att övervinna den!»

Detta var en åkomma, som man knappast kände till i denna del av världen. Men för Hosham blev det språngbrädet till ett härligt liv. Några månader därefter dök Hoshams kompanjon upp. Han hette Mehdi.

»Hosham har en ny glädje. Den önskar jag få.»

I dessa länder, där det inte hör till »god ton» att ha något att göra med kristendomen, kan folk komma med de mest direkta och oroande krav.

»Gott, Kristus möter dig, där ditt största behov finns,» var svaret. »Låt oss börja med dina synder.»

»Det har jag inga», sade han.

»Det gläder mig att höra. Men jag fann, att jag hade sådana, då jag började med ärlighet. Är du alltid ärlig?»

Mehdi gjorde en grimas och svarade förtroligt: »Vad tror du själv? Vet du inte, att jag är skräddare?»

»Jo, men Jesus Kristus kräver obetingad ärlighet. Gå hem och tänk över den saken!»

Sex veckor senare kom han tillbaka. »Jag har beslutat försöka, men jag kan inte», sade han, alldeles som om samtalet fortsatt utan avbrott.

»Varför inte giva hela ditt liv åt Kristus? Han skall då giva dig kraft.»

Han gjorde detta, och hans hustru blev hans kamrat i stället för att vara ett stycke lösöre. Hans grannar voro ytterst förvånade över honom. Innan månaden var tillända, hade en tredje kompanjon i samma firma, en jude, förenat sig med dem. De vittnade med strålände glädje i basaren, fastän de därmed utsatte sig för att bli nedstuckna.

Men de tre skraddarna leva än och vittna oförtrutet.

Överallt, dit Frank och hans vänner kommo på sin jorden-runt-resa för tio år sedan, har det sedan uppstått grupper. De reste genom Egypten. Förra året höllos gruppdagar vid foten av pyramiderna, på gränsen till öknen. Ken Twitchell förtäljer: »Sedd från huset tedde sig öknen som en väldig sandmur, med pyramiderna högt över dalen. Det låg en pupurfärgad aftonrodnad över de böljande kullarna av sand och sten, medan fullmånen blickade ned över en ökensträcka av femtusen kilometer — en gripande syn, som ytterligare förstärktes av tanken på att så många av de stora, religiösa ledarna hade ökenerefareheter».

Dottern i en av Kairos mest inflytelserika familjer vittnade vid ett stort gruppmöte i familjens salong, där hon enkelt och naturligt berättade om den upplevelse av Kristus, som hon hade gjort vid gruppdagarna i Oxford den gångna sommaren. Hon står nu i en grupp av unga kvinnor, som börjat omvandla de mycket världsliga och blaserade högre kretsarna i Kairo.

En ung universitetslärare kom och sade, att han hade försökt att hjälpa studenterna, som stodo under hans

ledning, men han förmäddde det inte. Han behövde själv få hjälp. Han överlämnade sig och började leva under Guds ledning. En vecka senare, då den unge universitetsläraren var på lunch hos universitetets rektor, sade han: »I går kväll kommo så många av mina studenter för att samtala med mig, att jag måste sända bort somliga och säga åt dem att komma tillbaka senare. Och jag var i stånd att giva mera hjälp till dem som kommo till mig den aftonen, än jag förut förmått giva till någon människa på tre år.»

En högtstående kyrkoman berättade, att det skett en fullständig revolution i hans liv under de senaste dagarna. En affärsledare sade, att han förstått, att överlåtelse åt Gud för honom skulle betyda gottgörelse för pengar, som han tillägnat sig på oärligt sätt — femtio pund hade utan rätt påförts en räkning — och han skrev ett brev till förklaring och bilade en check på beloppet. Gruppdagarna åstadkommo också omdaning av hans sons liv, och dessa två samarbete nu som kamrater.

Till gruppdagarna kom också ledaren för en stor grupp av egyptier, och de förklarade att de måste få denna livsgrund för sitt eget arbete. Man tillbringade en hel dag i Heluan med fyrtio av det unga Egyptens ledare, som lade det största intresse i dagen för denna nya evangeliseringsmetod.

»Ni blevo använda av Gud att göra en massa gott, medan ni voro här», skriver en korrespondent för Kairo-grupperna, som nu äro i livskraftig verksamhet. »Ekon från den dagen höras fortfarande. Berättelser om verklig välsignelse i människoliv. Tre serier gruppdagar hålla vi på att planlägga som en följd av denna underbara dag ute på landet. Två av oss förde edert budskap vidare till vår muhammedanska grupp, och alla gingo in på att avskilja tid för en stilla stund varje morgon och kväll samt berätta om resultaten. ... Jag känner att vi här ha en väg, på vilken vi kunna komma muhammedanerna närmare, och på vilken muhamme-

danerna kunna komma till Kristus, en väg som har många möjligheter.»

Den direkta vägen till Kristus genom erfarenhet är bättre än den mänskliga bevisföringens väg.

Den framgångsfulla utvecklingen av arbetet i Kairo skedde under en del av en pilgrimsfärd från Konstantinopel ned igenom det Heliga landet — där en fritänkare upplevde omdaning — och så tillbaka till Egypten. Laget utgjordes av professor och fru Alexander Smith, Ken Twitchell och hans hustru Marian samt hans mor.

* * *

Ken berättade mig en underbar historia om arbetet i Zürich, där två nervläkare sände en svår patient till gruppdagarna, och en av laget blev brukad till att föra denne person till Jesus Kristus, så att han fick hjälp i sin djupaste nöd. Några dagar senare vittnade han under gruppdagarna i närvaro av två nervläkare, som blevo högeligen förundrade. Som ett resultat av hans vittnesbörd blev en av dessa två män överbevisade om vad han behövde i sitt eget liv och följde senare sin patients exempel.

* * *

När jag hörde gruppen tala om Sydafrika och Egypten, blev jag motspänstig. Nyheter, som kunde giva en tidning avsättning, voro vanligen nyheter om England. När fru Alexander Whyte föreslog, att gruppen skulle resa till Genève för att verka som en uppfordrande, andlig surdeg, medan avrustningsförhandlingarna pågingo där, blev jag ännu mera likgiltig. Endast några gamla stofiler intresserade sig för Genève, tänkte jag, men enligt Franks ledning skulle gruppen resa dit, och Franks ledning har en egendomlig benägenhet att visa sig vara riktig.

Oxfordgruppen höll sitt intåg i Genève i januari 1932, och den uppnådde avgörande resultat hos människor med olika ställning i samhällslivet — resultat, som skola bli mer uppenbara, då surdegen börjar genomtränga den fruktan, den kritik och det förakt som vissa kretsar i staden tyckas hava för de andra. Gruppen skar rätt igenom de olika skikten av samhällslivet, de nationella och språkliga olikheter, som bruka hålla de olika nationernas representanter åtskilda liksom med vattentäta skott.

Oxfordgruppen tillkännagav sin ankomst till Genève med följande framställning av sina grundprinciper:

I denna nödens tid vänta nationer och folk ivrigt — icke på flera planer, utan på kraft; icke på maskineri, utan på människor.

Den nutida världen — missräknad, förvirrad, febersjuk — kräver en lösning, som kan övervinna dess förvirring.

De internationella problemen i våra dagar äro, djupast sett, personliga problem.

Människor måste omdanas, om problemen skola kunna lösas.

Fred i världen kan ha sitt ursprung endast i frid i människohjärtana.

En kraftfylld erfarenhet av Guds fria Ande är lösningen på motsättningen mellan grannländer, ekonomisk depression, raskamp och internationell ofred.

Att komma in under Guds herravälde är vårt djupaste behov.

Under flera år hade gruppen omfattat män och kvinnor, som stått i internationella uppgifter. För dessa var det en slående klar sanning, att den som är i besittning av den hemlighet, som omdanar den enskildes liv, han sitter också inne med hemligheten till folkens

omdaning. Det är ju en självklar sak, att omdaningen av människornas hjärtan också bestämmer deras politik. De sågo därför fram emot den dag, då Andens vind skulle föra gruppen in i det internationella livets stora centrum.

De som kände fakta insågo behovet. Hur stort än Folkförbundets ideal hade varit, så hade dock till och med dess entusiastiska förespråkare nödgats med beklagande erkänna, att detta ideal inte blivit förverkligat. Trots allt det goda som Genève utträttat, visade det sig att idealism utan Gud inte varit tillräckligt. Två människor, som äro förenade i äktenskap, finna ingen verklig lösning på sina problem, förr än de lära sig mera om Gud än om sig själva eller varandra. Det själviska intresset står i vägen för den bästa enheten i hemmet, ända till dess alla familjens medlemmar göra denna viktiga upptäckt. På samma sätt är det med nationerna. Egenkärleken kommer att sitta i högsätet i internationell politik, till dess välfärden för hela nationernas familj kommer att betyda mera för dem än deras egna, själviska intressen allena, ja, till dess de lära sig, att den som vill rädda sitt liv, han skall mista det. Och bakom den slöja, som utgöres av fromma proklamationer och resolutioner, är det egenkärlekens blinda politik, som rycker i den hemliga diplomatiens trådar.

Genève lämnar Gud ur räkningen och fortsätter att plåstra. Men det är uttröttat på sitt plåstrande. Många människor komma dit i hopp om att finna en kärlekens stad, och de finna i stället en ensamhetens stad. De komma för att till sist i Genève finna den fred, som skapas då nationer ha gemenskap med varandra. De finna i stället all den rivalitet och avundsjuka som de lämnat bakom sig. De komma många av dem, med stora personliga uppoffringar för att kasta sig in i arbetet för att bygga en ny värld. Men de finna, att utsändandet av rapporter icke uppväcker världen till den stora, förlösande handlingen.

Människorna måste omdanas, om problemen skola lösas.

Till denna stad av besvikelser, idealism och människoförakt, kom gruppen med ett enkelt, personligt budskap. Det gällde inte att sätta i gång en organisation, inte hålla någon konferens, inte samla några pengar. Det gällde inte att antaga några resolutioner. Möten med uppfriskande enkelhet och vänlighet hölls mitt under förberedelserna till avrustningskonferensen. Personliga problem behandlades och vägen till lösning av dem anvisades. Det gav genljud i människornas liv, de vände sig till Gud och blevo omvandlade.

Medlemmar av Folkförbundets sekretariat, ledare för internationella organisationer, affärsmän i staden och deras familjemedlemmar upplevde det nya livets frigörande kraft och det fängslande i detta arbete. Vid en gudstjänst i en av stadens kyrkor talade den dam, som blivit utsedd att representera kvinnoorganisationerna vid avrustningskonferensen, om den nya upplevelse av Kristus, som kommit in i hennes liv, samt berättade om sin övertygelse, att endast i den mån människor helt överlåta sig åt Gud, kunde det bli positivt resultat av deras arbete i Genève. Vid samma gudstjänst vittnade ledaren för en internationell organisation om den nya uppriktighet och glädje, som kommit in i hans hjärta och familj och nu präglade deras hemliv. Andra av olika ålder och tillhörande olika grupper avlade vittnesbörd om det nya vågstycke, som begynt för dem.

Det lag, som ledde gruppdagarna, hade hämtats från många olika länder och utgjorde vad rektorn för ett Oxfordcollege med hänsyftning på gruppen kallade »ett kringresande folkförbund». För att kunna bringa det rikaste budskap de hade till staden, hölls en gudstjänst i den historiska katedralen St Pierre och de talade från den predikstol, där Johan Calvins stol ännu i dag står. En domare från Tyskland, en amiral från

England, en teologie doktor från Amerika, en baron från Holland, en engelsk domkyrkopräst — alla talade vad Gud givit dem att säga till de hundraden, som sutto i kyrkan. Genève och Oxford, de två stora hemorterna för religiöst liv och lärdom, stodo förenade genom sin gemensamme Konung.

Ett märkligt arbete utfördes bland kvinnorna i Genève. Budskapet började avlyfta känslan av depressionens tryck, ingjuta nytt hopp i förtvivlans ställe och sätta Gud i stället för en inestängd vilja och rådvill människokloket.

Ett av de mera framträdande resultaten var det som skedde med en kvinnlig journalist, som är väl känd i Frankrike, i fjärran Östern och i Amerika. Hon skriver signerade artiklar om det politiska arbetet i Genève, och dessa utsändas per radio i Frankrike. Hela tonen i hennes briljanta artiklar har varit bitter, vilket motsvarat den hopplösa stämningen i Genève, där arbetet så ofta rutinmässigt fortsätter, medan man väntar att taket skall falla över en.

Denna författarinna kom till ett av gruppens möten första gången utan tro på gruppens arbete, endast för att få stoff för sina artiklar samt för att få be-lysningsmaterial för vad hon menade var en ny ansträngning från engelsmäns och amerikanares sida att rädda Kristus-myten, och hon misstänkte starkt att de handlade av egennytta. Hon hade för avsikt att finna reda på denna hemliga egennytta och avslöja den. Hon blev emellertid i stället övertygad om deras uppriktighet och verklighetssinne. Då började hon komma regelbundet för att få överbevisande vittnesbörd om vad de hade att bringa, och snart kom det fram att hon personligen också var i lika stort behov som någon annan. Hon talade med åtskilliga människor efter mötet, och dagen därpå uppsökte hon Olive Jones. Det samtalet ledde till en lyftning i hennes liv. Själv kallade hon det en revolution.

Hennes liv hade varit en lång kedja av tragedier;

bland annat hade hon kommit i fientligt förhållande till sin egen familj liksom till sin mans. Hon förlorade sin man under kriget. Så småningom hade hon återupptagit sin skriftställareverksamhet, men med en stark ton av bitterhet och förtvivlan. Hon förnekade Gud. Förbittring över orättvisorna i världen var grundstämningen i hennes liv. När hon ställdes inför sin synd, blev hon förskräckt för allt som måste gottgöras. Då hon började att ställa saker till rätta en efter en, kostade varje steg av överlåtelse henne en fruktansvärd kamp, men medförde också förnyad frid och glädje. Slutligen kom hon till det svåraste av alla problem — hennes känslor med hänsyn till mannen, som hon mistat, och de orsaker som ledde till hans död. Hon intog en ny ställning till nationella förhållanden och politik, som voro huvudämnen för hennes artiklar. Detta betydde, att hon överlämnade hela sitt arbete i Guds händer, ty nu förelåg den möjligheten, att hennes nya åskådning icke skulle komma att godkännas. Hennes inflytande i tre länder är emellertid alltjämt oerhört stort, och hon skriver nu i en helt och hållet ny ande. Hon medverkar nu regelbundet i den nybildade kvinnliga gruppen i Genève.

* *
* *

Då jag höll på att lägga sista handen vid denna bok, satt vid mitt middagsbord en kyrkoherde från en liten engelsk by, och han berättade för mig några av sina erfarenheter, under det han omsatt gruppens grundsatser i sin socken. Han hade kommit hem från gruppdagarna, som han besökt, och bett sin kyrkokör om förlåtelse, för att han varit retlig i sitt uppförande mot dem, och efteråt hade han förmanat sin församlings medlemmar att inte komma till Herrens nattvard vid påsken, förr än de gjort upp allt som behövde rättas till i deras förhållande till grannarna liksom han velat göra med avseende på kören. Som en följd därav har man

börjat dryfta gruppens grundsatser i byns värdshus, och söndagsskolbarnen i kyrkans söndagsskola lyssna till Gud, då den är samlad. Anglo-katoliker och lågkyrkofolk samlas i kyrkoherdens hem och öva delgivning. Och klockorna i tornet, det äldsta sextoniga klockspelet i landet, vilket har ringt ut över trakten sedan drottning Elisabeths tid, ringer nu in en ny fridens och välviljans ande i hans socken.

Så mycket om den engelska byn. Vad kan man då säga om städerna? Grupp dagar och gruppbesök hållas så ofta i olika delar av England, att så snart en slutar, står man i begrepp att börja en annan på annan plats. Människor, som särskilt behöva omdanas, dessa som icke förmå att besegra dryckenskapen, folk med invecklade äktenskapsproblem, mannen som är »knäckt» och den rike mannen, som lider av tråkigheten, sälla sig till detta sällskap av helgade syndare — likaså en oändligt skiftande skara av kristna, som söka en ny Andens gemenskap.

Rörelsen växer hastigt i England. Inom ett eller ett par år har den kanske spritt sig ut över hela landet. Den måste växa, ty den har svaret på livets gåta och gör kristendomen fattbar för genomsnittsmänniskorna.

»Dessa små grupper», skriver James Douglas, »utbreda sig över hela världen... De äro celler som skjuta knoppar. De ha inga kyrkor, ingen organisation. De gjuta liv i alla trosbekännelser och kyrkosamfund.

Ingen vet huru många sådana andliga grupper det finns. Det finns ingen statistik däröver. Under livets yta sker en genomträngningsprocess. Kyrkorna äro medvetna om den tysta religiösa revolution som pågår. De ställa sig sympatiskt till rörelsen... Den stora förnyelsen av människoanden, som världen väntar på, samlar styrka, hemlighetsfullt och tyst. Under loppet av en kort tid kan den gjuta nytt liv i de döda religiösa formerna. Den kan kanske göra detsamma för det tjugonde århundradet som Wesley gjorde för det adertonde århundradet. Vem vet?»

Över hela jorden bryter den Helige Andes eld fram. Den nya världsväckelsen är förvisso nära och kommer till oss på samma sätt som kristendomen först bröt in i en hednisk värld, då andefyllda män, som beskylldes för att vara druckna av sött vin, gingo fram överallt och vittnade om sin erfarenhet av en uppstånden Herre.

TJUGOFJÄRDE KAPITLET.

Endast om en syndare.

Berättelsen om vad jag såg och gjorde i Oxfordgruppen är slutförd. Nu återstår endast att berätta vad Oxfordgruppen såg i och gjorde med mig.

Frank och hans vänner ha visat mig hemligheten till seger över vissa personliga problem, som ofta orsakat mig nederlag — problem, som kastat en skugga mellan mig och den Gud som jag trodde mig känna — problem, som jag trodde vara alltför svåra och djupt rotade för att någonsin kunna fullständigt lösas.

Om jag icke fått diskutera dessa problem öppet med Oxfordgruppen, så som jag aldrig förr haft mod att tala fritt ut om dem, så hade jag sannolikt aldrig fått uppleva den bokstavligen sanningen av Wesleys ord: »All syndens makt besegrar han».

Oxfordgruppen visade mig praktiskt vad jag förut kände teoretiskt, nämligen att »hjärtat måste befrias från sig självt», att det är bättre att dela med sig än att predika, att det verkligen är en vinst att förlora allt, att man genom att släppa sitt grepp kan bli trygg och fast fattad, att det att överlåta allt är att äga allt.

Den Helige Ande är fortfarande genom ordet levande och kraftig och skarpare än något tveeggat svärd. Gud äger allt fort denna värld och regerar över den, fastän han utlämnat den till alla slags förvaltare. Gud vill leda och leda verkligen sina barn, icke undantagsvis utan alltid, när de överlåta sig åt hans vilja. Det är säkrare att våga ett tärningskast för att vinna de

outrannsakliga rikedomarna än att förtrösta på bankkonton.

Genom att verkligen leva livet i min närhet förde Oxfordgruppen mig ett stort steg framåt mot livsföringens hemlighet. Genom ständiga dagliga exempel visade de mig, att det enda sanna sociala livet är Andens gemenskap—evighetens *sociala* liv. Och då Gud ofta kommer till oss genom sina barn, så är ovänlig inställning mot andra detsamma som att draga sig bort ifrån Gud.

Icke ens när gruppen irriterade mig genom att förplikta mig till mina egna högsta ideal, kunde jag finna starkare ord om dem än de ord som gamle Bealeam brukade: »Huru kan jag förbanna den Gud er förbannar? Må jag få dö de rättfärdigas död, och blive mitt slut såsom deras!»

